תלמוד ירושלמי · סדר מועד

תלמוד ירושלמי פסחים

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תלמוד ירושלמי פסחים

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תלמוד-ירושלמי-פסחים/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ב 8
הלכה ג 8
הלכה ד 9
הלכה ה 11
הלכה ו 12
הלכה ז 12
הלכה ח 13
פרק ב 16
הלכה א 16
הלכה ב 19
הלכה ג 22
הלכה ד 23
הלכה ה 25
הלכה ו 26
הלכה ז 26
פרק ג 27
הלכה א 27
הלכה ב 29
הלכה ג 30
הלכה ד 31
הלכה ה 32
הלכה ו 32
הלכה ז 33
הלכה ח 33
פרק ד 34
הלכה א 34
הלכה ב 36
הלכה ג 37
הלכה ד 38
הלכה ה 39
הלכה ו 40
הלכה ז 40
הלכה ח 40
הלכה ט 41
פרק ה 43
הלכה א 43
הלכה ב 45
הלכה ג 47
הלכה ד 48
הלכה ה 51
הלכה ו 51
הלכה ז 52
הלכה ח 52
הלכה ט 53
הלכה י 53
פרק ו 54
הלכה א 54
הלכה ב 57
הלכה ג 58
הלכה ד 59
הלכה ה 60
הלכה ו 62
פרק ז 63
הלכה א 63
הלכה ב 64
הלכה ג 65
הלכה ד 65
הלכה ה 66
הלכה ו 68
הלכה ז 69

הלכה ח 72
הלכה ט 72
הלכה י 73
הלכה יא 74
הלכה יב 75
הלכה יג 76
פרק ח 77
הלכה א 77
הלכה ב 80
הלכה ג 80
הלכה ד 81
הלכה ה 82
הלכה ו 82
הלכה ז 83
הלכה ח 83
פרק ט 85
הלכה א 85
הלכה ב 86
הלכה ג 87
הלכה ד 88
הלכה ה 88
הלכה ו 89
הלכה ז 90
הלכה ח 90
הלכה ט 91
הלכה י 92
פרק י 92
הלכה א 92
הלכה ב 94
הלכה ג 95
הלכה ד 96
הלכה ה 96
הלכה ו 97
הלכה ז 98

פרק א

הלכה א

משנה: אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר. כָּל מָקוֹם שֶׁאֵין מַכְנִיסִין בּוֹ חָמֵץ אֵינוֹ צָרִיךְ בְּדִיקָה. וּבַמֶּה אָמְרוּ שְׁתֵּי שׁוּרוֹת בַּמַּרְתֵּף מָקוֹם שֶׁמַּכְנִיסִין בּוֹ חָמֵץ. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים שְׁתֵּי שׁוּרוֹת עַל פְּנֵי כָל הַמַּרְתֵּף וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים שְׁתֵּי שׁוּרוֹת הַחִיצוֹנוֹת שֶׁהֵן הָעֶלְיוֹנוֹת:

הלכה: אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר כול'. כְּתוּב וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת כִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת צִבְאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחוֹדֶשׁ בָּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מַצּוֹת וגו'. מָה אֲנָן קַיָימִין. אִם לַאֲכִילַת מַצָּה. כְּבָר כָּתוּב שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ. וְאִם לוֹמַר שֶׁמַּתְחִיל בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. וְהָכְתִיב עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים לַחוֹדֶשׁ. אֶלָּא אִם אֵינוֹ עִנְיָין לַאֲכִילַת מַצָּה תְּנֵיהוּ עִנְיָין לְבִיעוּר חָמֵץ.

לָמָּה לְאוֹר הַנֵּר. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. מִפְּנֵי שֶׁהַנֵּר בּוֹדֵק כָּל שֶׁהוּא. לָמָּה בַלַּיְלָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. שֶׁאֵין בְּדִיקַת הַנֵּר יָפָה אֶלָּא בַלַּיְלָה. רִבִּי מָנָא לֹא אָמַר כֵּן. וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם לְחוּקַּת עוֹלָם. עֲשֵׂה שֶׁיְּהוּ הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה מְשׁוּמָּרִין. וַיַּתְחֵיל בִּשְׁלִשָּׁה עָשָׂר וְיֶהֱא הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה מְשׁוּמָּרִין. אַף אִית לֵיהּ כְּיֵי דָמַר רִבִּי יוֹסֵי. וַיַּתְחֵיל אוֹר לִשְׁלִשָּׁה עָשָׂר. אֵין כֵּינִי יְבִדּוֹק אֲפִילוּ מֵרֹאשׁ חוֹדֶשׁ.

רִבִּי יִרְמְיָה אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בָּעֵי. מָהוּ לִבְדּוֹק לְאוֹר הָאֲבוּקוֹת. מַה צְרִיכָה לֵיהּ. מִפְּנֵי שֶׁאוֹרָן מַבְלִיחַ. רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק כְּדַעְתֵּיהּ. דְּרִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק אָמַר. מִפְּנֵי שֶׁהַנֵּר בּוֹדֵק כָּל שֶׁהוּא. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לְדָבָר יֶשׁ לְדָבָר. וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֲחַפֵּשׂ אֶת יְרוּשָׁלַם בַּנֵּרוֹת. וְאִית דְּבָעֵי אֵימַר. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. נֵר יְיָ נִשְׁמַת אָדָם חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא אָמְרָה שֶׁבְּדִיקַת הַיּוֹם בְּדִיקָה. דְּתַנִּינָן. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. בּוֹדְקִין אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בְּשַׁחֲרִית וּבְשָׁעַת הַבִּיעוּר. לֹא סוֹף דָּבָר רִבִּי יוּדָה אֶלָּא אֲפִילוּ דְרַבָּנִין. דְּתַנִּינָן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אִם לֹא בָדַק אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר יִבְדּוֹק בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר.

וְצָרִיךְ לִבְדּוֹק לְאוֹר הַנֵּר. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. אֵין בּוֹדְקִין לֹא לְאוֹר הַחַמָּה וְלֹא לְאוֹר הַלְּבָנָה וְלֹא לְאוֹר הַכּוֹכָבִים אֶלָּא לְאוֹר הַנֵּר. נִיחָא לֹא לְאוֹר הַלְּבָנָה וְלֹא לְאוֹר הַכּוֹכָבִים (וְלֹא) [אֶלָּא] לְאוֹר חַמָּה. וְכִי יֵשׁ חַמָּה בַּלַּיְלָה. הָדָא אָמְרָה. אֲפִילוּ בַיּוֹם צָרִיךְ לִבְדּוֹק לְאוֹר הַנֵּר.

לֹא סוֹף דָּבָר בַּיִת שֶׁאֵין בּוֹ אוֹרָה. אֶלָּא אֲפִילוּ בַּיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אוֹרָה אֲפִילוּ בְיוֹם צָרִיךְ לְבְדוֹק לְאוֹר הַנֵּר.

מְבוֹאוֹת הָאֲפֵילִין מָהוּ שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לְבוֹדְקָן כַּתְּחִילָּה לְאוֹר הַנֵּר. מִילֵּיהוֹן דְּרַבָּנִין אָמְרִין. לֹא כְמַה דְהוּא מִנְהַר בַּלַּילְיָא הוּא מִנְהַר בַּיְמָמָא. דְּאָמַר רַב הוּנָא. כַּד הֲווִינָן עָרְקִין בְּאִילֵּין בּוֹטִיתָא דְּסִדְרָא רַבָּא הֲיוּ מַדְלִיקִין עֲלֵינוּ נֵירוֹת. בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ כֵיהִים הָיִינוּ יוֹדְעִין שֶׁהוּא יוֹם. וּבְשָׁעָה שֶׁהָיוּ מַבְהִיקִין הָיִינוּ יוֹדְעִין שֶׁהוּא לַיְלָה. וַתְיָיא כְּיי דָמַר רִבִּי אַחָוָוא בַּר זְעִירָא. נֹחַ בִּכְנִיסָתוֹ לַתֵּיבָה הִכְנִיס עִמּוֹ אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת. בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ כֵיהוֹת הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא יוֹם. וּבְשָׁעָה שֶׁהָיוּ מַבְהִיקוֹת הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא לַיְלָה. לָמָּה. יֵשׁ חַיָּה אוֹכֶלֶת בַּיּוֹם וְיֵשׁ חַיָּה אוֹכֶלֶת בַּלַּיְלָה. וְהָא כְתִיב צוֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּיבָה. כְּמָאן דְּאָמַר. לֹא שִׁימְשׁוּ הַמַּזָּלוֹת בִּשְׁנַת הַמַּבּוּל.

רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי. בָּתֵּי כְנֵיסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת מָהוּ שֶׁיְּהוּ צְרִיכִין בְּדִיקָה. מַה צְרִיכָה לֵיהּ. שֶׁכֵּן מַכְנִיסִין לְשָׁם בְּאִבְּרִיוּת וּבָרָאשֵׁי חֳדָשִׁים. וַתֵּי פְּשִׁיטָא לֵיהּ וְהָכְנִי צְרִיכָה לֵיהּ. הוֹאִיל וְאוֹרָן מְרוּבֶּה. מָהוּ שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לְבוֹדְקָן כַּתְּחִילָּה בַּיּוֹם לְאוֹר הַנֵּר.

רִבִּי יוֹסֵה בָּעֵי. חֲצֵירוֹת שֶׁבִּירוּשָׁלַם שֶׁאוֹכְלִין שָׁם חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נְזִיר. מָהוּ שֶׁיְּהוּ צְרִיכִין בְּדִיקָה. בְּלֹא כָךְ אֵינָן בְּדוּקוֹת מִן הַנּוֹתָר. יֵיבָא כְהָדָא תַנָּא רִבִּי זְכַרְיָה חַתְנֵי דְּרִבִּי לֵוִי. נִידָּה חוֹפֶפֶת וְסוֹרֶקֶת. [כֹּהֶנֶת אֵינָהּ חוֹפֶפֶת וְסוֹרֶקֶת. נִדָּה כֹּהֶנֶת חוֹפֶפֶת וְסוֹרֶקֶת.] שֶׁלֹּא תַחֲלוֹק בֵּין נִידָּה לְנִידָּה. אוֹף הָכָא שֶׁלֹּא לַחֲלוֹק בֵּין בִּיעוּר לְבִיעוּר. תַּנֵּי רִבִּי גַּמְלִיאֵל בַּר אִינְיָנָא קוֹמֵי רִבִּי מָנָא. נִידָּה שֶׁהִיא מַפְסֶקֶת כָּל שִׁבְעָה חוֹפֶפֶת וְסוֹרֶקֶת. כּוֹהֶנֶת שֶׁהִיא טוֹבֶלֶת בְּכָל יוֹם אֵינָהּ חוֹפֶפֶת וְאֵינָהּ סוֹרֶקֶת. אָמַר לֵיהּ. לְשׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם נִצְרְכָה.

חוֹרֵי הַבַּיִת הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים וְהַיָּצִיעַ וְהַחַדּוּת וְהָעֲלִיָּיה וְגַג הַבַּד וְגַג הַמִּגְדָּל בֵּית הַתֶּבֶן וּבֵית הַבָּקָר וּבֵית הָעֵצִים וּבֵית הָאוֹצָרוֹת אוֹצָרוֹת הַיַּיִן וְאוֹצָרוֹת הַשֶּׁמֶן וְאוֹצָרוֹת הַפֵּירוֹת אֵינָן צְרִיכִין בְּדִיקָה. נִיחָא הָעֶלְיוֹנִים. וְהַתַּחְתּוֹנִים. הָדָא אָמְרָה. לֹא חָשׁוּ לִנְפִילָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. תִּיפְתָּר שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶן סְמוּכִין לַכּוֹתֶל. אֶחָד לְמַעֲלָה מֵעֲשָׂרָה וְאֶחָד לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה. וְהָא תַנִּינָן חַדּוּת. הָדָא אָמְרָה שֶׁלֹּא חָשׁוּ לִנְפִילָה. מִתְיְיֵרֵא הוּא הַתִּינוֹק לֵילֵךְ לְשָׁם. וְחָשׁ לוֹמַר. שֶׁמָּא נִתְגַּלְגֵּל חֻמָּץ שָׁם. תִּיפְתָּר בַּחַדּוּת שֶׁיֵּשׁ לָהּ לִיזְבִּיז. וְגַג הַבַּד וְגַג הַמִּגְדָּל. הָדָא דְתֵימַר. בִּגְבוֹהִין שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. אֲבָל אִם אֵינָן גְּבוֹהִין שְׁלֹשָׁה טְפָחִים כָּאָרֶץ הֵם. וּבְאוֹתוֹ שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ חָמֵץ. אֲבָל בְּאוֹתוֹ שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ חָמֵץ אֲפִילוּ גְבוֹהַּ כַּמָּה צְרִיךְ בְּדִיקָה. אָמַר רִבִּי מָנָא. וְיֵאוּת. כֵּן אֲנָן אָמְרִין. הָדָא פִּיפְיִיאֲרוֹת אֲפִילוּ גְבוֹהַּ כַּמָּה לֹא תְהֵא צְרִיכָה בְּדִיקָה.

תַּנֵּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. מִיטָּה שֶׁהִיא חוֹצֶצֶת בְּתוֹךְ הַבַּיִת וְעֲצִים וַאֲבָנִים מוּנָּחִין תַּחְתֶּיהָ. בּוֹדֵק צַד הַחִיצוֹן וְאֵינוֹ בוֹדֵק צַד הַפְּנִימִי. מִפְּנֵי שֶׁעֵצִים וַאֲבָנִים מוּנָּחִין תַּחְתֶּיהָ. הָא אִם אֵין עֵצִים וַאֲבָנִים מוּנָּחִין תַּחְתֶּיהָ צָרִיךְ לִבְדוֹק צַד הַפְּנִימִי. הָדָא אָמְרָה (שֶׁלֹּא) חָשׁוּ לִנְפִילָה. אֲנִי אוֹמֵר. תִּינּוֹק (יָגַע) [רָגַע] וְהִכְנִיס שָׁם חָמֵץ.

מַרְתֵּף שֶׁלְיַיִן צָרִיךְ בְּדִיקָה. מַרְתֵּף שֶׁלְשֶׁמֶן אֵינוֹ צָרִיךְ בְּדִיקָה. מַה בֵּין יַיִן וּמַה בֵּין שֶׁמֶן. יַיִן אֵין לוֹ קֶבַע. שֶׁמֶן יֵשׁ לוֹ קֶבַע. אוֹצַר בֵּין שֶׁלְיַיִן בֵּין שֶׁלְשֶׁמֶן אֵינוֹ צָרִיךְ בְּדִיקָה. אֵיזֶהוּ מַרְתֵּף. כָּל שֶׁנְּתוּן עִם הַלֶּחֶם בֶּחָצֵר. יֵשׁ מַרְתֵּף שֶׁהוּא כְאוֹצָר וְאוֹצָר שֶׁהוּא כְמַרְתֵּף. מַרְתֵּף שֶׁהוּא בוֹשׁ לוֹכַל בְּתוֹכוֹ הֲרֵי הוּא כְאוֹצָר. וְאוֹצָר שֶׁאֵינוֹ בוֹשׁ לוֹכַל בְּתוֹכוֹ הֲרֵי הוּא כְמַרְתֵּף. יֵשׁ חָצֵר שֶׁהוּא כְמָבוֹי וּמָבוֹי שֶׁהוּא כְחָצֵר. חָצֵר שֶׁהָרַבִּים בּוֹקְעִין בְּתוֹכָהּ הֲרֵי הוּא כְמָבוֹי. וּמָבוֹי שֶׁאֵין הָרַבִּים בּוֹקְעִין בְּתוֹכוֹ הֲרֵי הוּא כְחָצֵר. וְחָשׁ לוֹמַר. שֶׁמָּא הַבַּהֲמִים מַכְנִיסִין לְתוֹכוֹ חָמֵץ. אֵין דֶּרֶךְ הַבַּהֲמִים לְהִיוֹת מַכְנִיסִין לְשָׁם חָמֵץ אֶלָּא מִינֵי מְתִיקָה. שֶׁהֵן בוֹדְקִין הַיַּיִן הַיָּפֶה.

הַיּוֹצֵא לְפָרֵשׂ קוֹדֶם שְׁלֹשִׁים יוֹם אֵינוֹ צָרִיךְ לִבְדוֹק. בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים צָרִיךְ לִבְדוֹק. הָדָא דְתֵימַר בְּשֶׁיֵּשׁ בְּדַעְתּוֹ לַחֲזוֹר. אֲבָל אֵין בְּדַעְתּוֹ לַחֲזוֹר אֲפִילּוּ קוֹדֶם לִשְׁלֹשִׁים יוֹם צָרִיךְ לִבְדוֹק. וּבְסַפֵּק. אֲבָל בְּוַדַּאי אֲפִילּוּ מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה. אָמַר רִבִּי בָּא. וַאֲפִילּוּ יֵשׁ בְּדַעְתּוֹ לַחֲזוֹר צָרִיךְ לִבְדוֹק. שֶׁמָּא יְמַלֵּךְ וְלֹא יַחֲזוֹר.

הַכֹּל נֶאֱמָנִין עַל בִּיעוּר חָמֵץ. אֲפִילּוּ נָשִׁים אֲפִילּוּ עֲבָדִים. רִבִּי יִרְמְיָה בְשֵׁם רִבִּי זְעִירָה. לֵית כָּאן אֲפִילּוּ נָשִׁים. נָשִׁים עַצְמָן הֵן נֶאֱמָנוֹת. מִפְּנֵי שֶׁהֵן עֲצֵילוֹת וְהֵן בּוֹדְקוֹת כָּל שֶׁהוּא כָּל שֶׁהוּא. כּוּתִים כָּל זְמַן שֶׁעוֹשִׂין מַצָּתָן עִם יִשְׂרָאֵל נֶאֱמָנִין הֵן עַל בִּיעוּר חָמֵץ. אִם אֵינָן עוֹשִׂין מַצָּתָן עִם יִשְׂרָאֵל אֵינָן נֶאֱמָנִים עַל בִּיעוּר חָמֵץ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. הָדָא דְתֵימַר בַּבָּתִּים. אֲבָל בַּחֲצֵירוֹת חֲשׁוּדִין הֵן. דְּאֵינוּן דָּרְשִׁין לֹא יִמְצֵא בְּבָתֵּיכֶם. לֹא בַחֲצֵרוֹתֵיכֶם.

תַּנֵּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. כָּל מִצְוָה שֶׁהַכּוּתִים נוֹהֲגִין בָּהּ הֵם מְדַקְדְּקִין בָּהּ יֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן. הָדָא דְתֵימַר בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיוּ מְשׁוּקָעִין בְּכוּפְרָנִיּוֹתָן. אֲבָל עַכְשָׁיו שֶׁאֵין לָהֶן לֹא מִצְוָה וְלֹא שְׁיָרֵי מִצְוָה חֲשׁוּדִין הֵן וּמְקוּלְקָלִין הֵן.

שׁוֹאֲלִין בְּהִילְכוֹת הַפֶּסַח בְּפֶסַח. הִילְכוֹת עֲצֶרֶת בַּעֲצֶרֶת. הִילְכוֹת חַג בְּחַג. בְּבֵית וַועַד שׁוֹאֲלִין קוֹדֶם לִשְׁלֹשִׁים יוֹם. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת. אַתְיָא דְרִבִּי יוֹחָנָן כְּרַבָּנִין. וְדַחֲבֵרַיָּיא כְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. טַעֲמוֹן דְּרַבָּנִין. שֶׁכֵּן מֹשֶׁה עוֹמֵד בַּפֶּסַח רִאשׁוֹן וְאוֹמֵר לָהֶן הִילְכוֹת הַפֶּסַח הַשִּׁינִי. וְדַחֲבֵרַיָּיא כְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. שֶׁכֵּן מֹשֶׁה עוֹמֵד בַּרִאשׁ חוֹדֶשׁ וְאוֹמֵר לָהֶם הִילְכוֹת הַפֶּסַח.

כְּמָה אָמְרוּ שְׁתֵּי שׁוּרוֹת בַּמַּרְתֵּף וכו'. רַב חוּנָה בְשֵׁם רַב. קוֹלְפוֹ כְמִין גַּם. תַּנֵּי בַּר קַפָּרָא. קוֹלְפוֹ כְמִין שְׁנֵי גַמִּין. הָיָה נָתוּן בְּאֶמְצַע הַבַּיִת. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַב חוּנָא מַפְשִׁיטוֹ חָלוּק אֶחָד. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבַר קַפָּרָא מַפְשִׁיטוֹ שְׁנֵי חֲלָקוֹת. הָיָה עָשׂוּי מִדְּרִיגוֹת מִדְּרִיגוֹת. קוֹלְפוֹ גַּמִּים גַּמִּים. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם חִזְקִיָּה. שִׁמְעוֹן בַּר בָּא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. שׁוּרָה הַחִיצוֹנָה הִיא הָעֶלְיוֹנָה הָרוֹאָה אֶת הַפֶּתַח וְאֶת הַקּוֹרָה. שֶׁלִּפְנִים מִמֶּנָּה. תַּנֵּי. שֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנָּה. הֲוֹוֹן בָּעֵיי מֵימַר. מָאן דְּאָמַר. שֶׁלִּפְנִים הֵימֶּינָּה. כָּל שֶׁכֵּן שֶׁלְּמַטָּה הֵימֶּינָּה. מָאן דְּמַר. שֶׁלְּמַטָּה הֵימֶּינָּה. הָא לִפְנִים הֵימֶּינָּה לֹא. נִשְׁתַּמֵּשׁ בַּחֲצִי שׁוּרָה. פְּשִׁיטָא. אוֹתָהּ שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ יֵשׁ לָהּ שֶׁלִּפְנִים מִמֶּנָּה וְשֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנָּה. אוֹתָהּ שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ יֵשׁ לָהּ שֶׁלִּפְנִים מִמֶּנָּה וְשֶׁלְּמַטָּה מִמֶּנָּה. הָדָא דְתֵימַר. בִּמְחוֹלְלוֹת. אֲבָל בְּאֲפוּדוֹת מַעֲבִיר עֲלֵיהֶן אֶת [הַנֵּר וְדַיּוֹ.] הָדָא אָמְרָה שֶׁחָשׁוּ לִנְפִילָה. אָמַר רִבִּי פִּינְחָס דְּיָפוֹ. אֲנִי אוֹמֵר. בְּשָׁעָה שֶׁסִּידְרָן הִכְנִיס שָׁם חָמֵץ.

הלכה ב

משנה: אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא גֵּרְרָה חוּלְדָּה מִבַּיִת לְבַיִת וּמִמָּקוֹם לְמָקוֹם אִם כֵּן מֵחָצֵר לְחָצֵר וּמֵעִיר לְעִיר אֵין לַדָּבָר סוֹף׃

הלכה: אֵין חוֹשְׁשִׁין כול'. אָמַר רִבִּי יוֹנָה. הֲכֵין צוֹרְכָה מַתְנֵי. מֵעִיר לְעִיר וּמֵחָצֵר לְחָצֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּמִבַּיִת לְבַיִת. אִם חוֹשֵׁשׁ אַתְּ מֵעִיר לְעִיר אַתְּ חוֹשֵׁשׁ מֵחָצֵר לְחָצֵר. אִם חוֹשֵׁשׁ אַתְּ מֵחָצֵר לְחָצֵר חוֹשֵׁשׁ אַתְּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. אִם חוֹשֵׁשׁ אַתְּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם אַתְּ חוֹשֵׁשׁ מִבַּיִת לְבַיִת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. אֲפִילוּ כְּמַתְנִיתָא אַתְיָא הִיא. אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא גֵּרְרָה חוּלְדָּה מִבַּיִת לְבַיִת וּמִמָּקוֹם לְמָקוֹם אִם כֵּן מֵחָצֵר לְחָצֵר וּמֵעִיר לְעִיר אֵין לַדָּבָר סוֹף. שֶׁאִם מִבַּיִת לְבַיִת אִי אַתָּה חוֹשֵׁשׁ אַתְּ לֹא כָל שֶׁכֵּן מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. אִם מִמָּקוֹם לְמָקוֹם אִי אַתְּ חוֹשֵׁשׁ לֹא כָל שֶׁכֵּן מֵחָצֵר לְחָצֵר. אִם מֵחָצֵר לְחָצֵר אִי אַתְּ חוֹשֵׁשׁ לֹא כָל שֶׁכֵּן מֵעִיר לְעִיר. יְכוֹלִין הֵן כָּל יִשְׂרָאֵל לִבְדוֹק חָמֵיצָן כְּאַחַת.

הלכה ג

משנה: רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בּוֹדְקִין אוֹר אַרְבָּעָה עָשָׂר וְאַרְבָּעָה עָשָׂר בְּשַׁחֲרִית וּבְשָׁעַת הַבְּעוּר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים לֹא בָדַק אוֹר אַרְבָּעָה עָשָׂר יִבְדּוֹק בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. אִם לֹא בָדַק בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יִבְדּוֹק בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד. לֹא בָדַק בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד יִבְדּוֹק לְאַחַר הַמּוֹעֵד. וּמַה שֶּׁהוּא מְשַׁיֵּיר יַנִּיחֶנּוּ בְּצִינְעָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא צָרִיךְ בְּדִיקָה אַחֲרָיו׃

הלכה: רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כול'. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. טַעֲמֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה לֹא יֵרָאֶה לְךָ שְׂאוֹר. וְהַכְתִיב תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאוֹר מִבָּתֵּיכֶם. בַּעֲשֵׂה הוּא. וְהָא כְתִיב שִׁבְעַת יָמִים שְׂאוֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מִכַּיוָן שֶׁזֶּה צָרִיךְ לָזֶה וְזֶה

צָרִיךְ לָזֶה כְּמִי שֶׁכּוּלָּן אֶחָד. לֹא יֵרָאֶה לָךְ. הֲיֵיתִי אוֹמֵר. הִפְקִיד אֶצְלוֹ יְהֵא מוּתָּר. תַּלְמוּד לוֹמַר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם. אִי לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם הֲיֵיתִי אוֹמֵר. יִיחַד לוֹ בַּיִת יְהֵא אָסוּר. תַּלְמוּד לוֹמַר לֹא יֵרָאֶה לָךְ. הָא כֵיצַד. הִפְקִיד אֶצְלוֹ אָסוּר. יִיחַד לוֹ בַּיִת מוּתָּר.

מְחִלְפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. דְּתַנֵּי. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. בּוֹדְקִין אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר. וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בְּשַׁחֲרִית. וּבְשָׁעַת הַבִּיעוּר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. אִם לֹא בָדַק אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר יִבְדּוֹק בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. צָרִיךְ לְבְדּוֹק שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים. מָה אִם בְּשָׁעָה שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַן בִּיעוּרוֹ אַתְּ אָמַר. צָרִיךְ לְבְדּוֹק שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים. בְּשָׁעָה שֶׁהִגִּיעַ זְמַן בִּעוּרוֹ לֹא כָל שֶׁכֵּן. (לֹא צוֹרְכָה דְּלֹא. לֹא בָדַק בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יִבְדּוֹק בְּמוֹעֵד. צָרִיךְ לְבְדּוֹק שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים. מָה אִם בְּשָׁעָה שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַן בִּיעוּרוֹ אַתְּ אָמַר. צָרִיךְ לְבְדּוֹק שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים. בְּזְמַן שֶׁהִגִּיעַ זְמַן בִּיעוּרוֹ לֹא כָל שֶׁכֵּן.) לֹא צוֹרְכָה דְּלֹא. אִם לֹא בָדַק בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד יִבְדּוֹק לְאַחַר הַמּוֹעֵד.

וּמַה שֶּׁהוּא מְשַׁיֵּיר יַנִּיחֵינוּ בְּצִינְעָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא צָרִיךְ בְּדִיקָה אַחֲרָיו. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה. כּוֹפָּה עָלָיו כֶּלִי. כָּפָה עָלָיו כֶּלִי וְלֹא מְצָאוֹ. אֲנִי אוֹמֵר יָד נְטָלָתוֹ. לֹא כָפָה עָלָיו כֶּלִי וְלֹא מְצָאוֹ. אוֹתוֹ הַבַּיִת צָרִיךְ בְּדִיקָה. אוֹ שְׁאָר כָּל הַבָּתִּים לֹא יְהוּ צְרִיכִין בְּדִיקָה. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. אָבַד כְּזַיִת מִן הַמֵּת בַּבַּיִת. בִּקְשׁוֹ וְלֹא מְצָאוֹ. הַבַּיִת טָהוֹר. לִכְשֶׁיִּמָּצֵא. הַבַּיִת טָמֵא לְמַפְרֵעַ. הָדָא יָלְפָה מִן הַהִיא. וְהַהִיא יָלְפָה מִן הָדָא. הָדָא יָלְפָה מִן הַהִיא. הִיא אִיבֵּד הִיא הִינִּיחַ. וְהַהִיא יָלְפָה מִן הָדָא. אֵין לְךָ צָרִיךְ בְּדִיקָה אֶלָּא אוֹתוֹ הַבַּיִת בִּלְבַד. וּכְרִבִּי יוּדָה אֲפִילּוּ אוֹתוֹ הַבַּיִת לֹא יְהֵא צָרִיךְ בְּדִיקָה. נִישְׁמְעִינֵיהּ מִן הָדָא. אָמַר רִבִּי יוּדָה. מַעֲשֶׂה בְּשִׁפְחָתוֹ שֶׁלְמִסִּיק אֶחָד בְּרִימּוֹן שֶׁהִשְׁלִיכָה נָפָל אֶחָד לְבוֹר. וּבָא כֹהֵן אֶחָד וְהִצִּיץ לְיַדַּע מַה שֶּׁהִשְׁלִיכָה. וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים וְטִיהֲרוּ. שֶׁדֶּרֶךְ חוּלְדָּה וּבֶרְדְּלִיס לְהִיוֹת גּוֹרְרִין אוֹתוֹ. רַצָּה הִיא אַחַר הַבָּשָׂר. וְאֵינָהּ רַצָּה אַחַר הַפַּת. וַאֲפִילּוּ תֵּימַר. רַצָּה הִיא אַחַר הַבָּשָׂר וְאַחַר הַפַּת. בָּשָׂר גּוֹרֶרֶת וְאוֹכֶלֶת. פַּת גּוֹרֶרֶת וּמְנַחַת. רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי אַבָּהוּ. אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא גֵּרְרָה חוּלְדָּה. וּכְרִבִּי יוּדָה חוֹשְׁשִׁין.

הלכה ד

משנה: רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר אוֹכְלִין כָּל חֲמֵשׁ וְשׁוֹרְפִין בַּתְּחִילַּת שֵׁשׁ. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע וְתוֹלִין כָּל חֲמֵשׁ וְשׁוֹרְפִין בַּתְּחִילַּת שֵׁשׁ׃

הלכה: רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר אוֹכְלִין כָּל חֲמֵשׁ כול׳. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעֲלָן מִדְּבָרֵיהֶן. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעֲלָן מִדִּבְרֵי תוֹרָה. מַה טַעֲמָא דְּרִבִּי מֵאִיר. אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן. זֶה חֲמִשָּׁה עָשָׂר. יָכוֹל מִשֶּׁתְּחַשֵּׁךְ. תַּלְמוּד לוֹמַר אַךְ. הָא כֵיצַד. תֵּן לוֹ לִפְנֵי שְׁקִיעַת הַחַמָּה שָׁעָה אַחַת. מַה טַעֲמָא דְּרִבִּי יוּדָה. אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן. זֶה אַרְבָּעָה עָשָׂר. יָכוֹל כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ. תַּלְמוּד לוֹמַר אַךְ. הָא כֵיצַד. חֲלוֹק אֶת הַיּוֹם חֲצִיוֹ לְחָמֵץ וְחֲצִיוֹ לְמַצָּה.

מְחִלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרִבִּי מֵאִיר. תַּמָּן הוּא אָמַר. אַף לְרַבּוֹת. וְהָכָא הוּא אָמַר. אַף לָמָּעֵט. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אֱבְוַדּוּמָא. מִיעֲטוֹ שֶׁאֵינוֹ בְחָמֵץ. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. לֹא תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ. עַל אֲכִילָתוֹ. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. לֹא תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ. עַל עֲשִׂייָתוֹ.

רִבִּי יוּדָה אִית לֵיהּ [וְעָשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה עַל אֲכִילָתוֹ. עָשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה עַל בִּיעוּרוֹ. עֲשֵׂה עַל אֲכִילָתוֹ. שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת. וְלֹא חָמֵץ. כָּל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁהוּא בָא מִכֹּחַ עֲשֵׂה. עֲשֵׂה. לֹא תַעֲשֶׂה עַל אֲכִילָתוֹ. לֹא תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ. עָשֵׂה עַל בִּיעוּרוֹ. תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאוֹר. לֹא תַעֲשֶׂה עַל בִּיעוּרוֹ. שִׁבְעַת יָמִים שְׂאוֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם.

הָא רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעֲלָה מִדִּבְרֵיהֶן. שְׁבִיעִית אֲסוּרָה מִשּׁוּם גָּדֵר. שִׁשִּׁית לְמָה. מִשּׁוּם גָּדֵר. וְיֵשׁ גָּדֵר לְגָדֵר. אֶלָּא שָׁעָה שִׁשִּׁית מִתְחַלֶּפֶת בַּשְּׁבִיעִית. הָא רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. מֵחֲמֵשׁ וּלְמַעֲלָה מִדִּבְרֵיהֶן שִׁשִּׁית אֲסוּרָה מִשּׁוּם גָּדֵר. חֲמִישִׁית לְמָה. מִשּׁוּם גָּדֵר. וְיֵשׁ גָּדֵר לְגָדֵר. אֶלָּא שֶׁחֲמִישִׁית מִתְחַלֶּפֶת בַּשְּׁבִיעִית.

מְחִלְפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרִבִּי יְהוּדָה. תַּמָּן הוּא אָמַר. אֵין חֲמִישִׁית מִתְחַלֶּפֶת בַּשְּׁבִיעִית. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. תַּמָּן הַדָּבָר מָסוּר לְבֵית דִּין. וּבֵית דִּין זְרִיזִין הֵן. בְּרַם הָכָא הַדָּבָר מָסוּר לַנָּשִׁים. וְהַנָּשִׁים עֲצֵילוֹת הֵן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּרִבִּי בוּן. תַּמָּן תְּחִילַּת חֲמִישִׁית סוֹף שְׁבִיעִית. בְּרַם הָכָא סוֹף חֲמִישִׁית תְּחִילַּת שְׁבִיעִית. וְתַנֵּי כֵן. שֶׁבַּתְּחִילַּת חֲמֵשׁ חַמָּה בַמִּזְרָח וְסוֹף שָׁעָה חַמָּה בַמַּעֲרָב. לְעוֹלָם אֵין הַחַמָּה נוֹטָה לְמַעֲרָב אֶלָּא בְּסוֹף שֵׁבַע.]

רַב אָמַר. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. הַמְקַדֵּשׁ בְּחָמֵץ מֵשֵׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעֲלָן לֹא עָשָׂה כְלוּם. אָמַר רִבִּי חוּנָה. וְיֵאוּת. אִילּוּ חִטִּים קוֹרְטָבָנִיוֹת בַּמִּדְבָּר דִּילְמָא טָבָן אִינִין בְּמוֹעֲדָא כְלוּם. חַד בַּר נַשׁ אַפְקִיד דִּיסִיקִיָא דְּפִיסְתָּא גַּבֵּי רִבִּי חִייָה רוּבָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בוּן. יוֹחָנָן חִיקּוֹקִיָא הֲוָה. אֲתָא שְׁאַל לְרִבִּי. אֲמַר לֵיהּ. תִּימְכֹּר עַל פִּי בֵּית דִּין בְּשָׁעַת הַבִּיעוּר. חַד בַּר נַשׁ אַפְקִיד גַּרְבָּא דְכוּתְחָא גַּבֵּי רַב חִייָה בַּר אַשִׁי. אֲתָא שְׁאַל לְרַב. אֲמַר לֵיהּ. יִמְכֹּר עַל פִּי בֵּית דִּין בְּשָׁעַת הַבִּיעוּר. הֲיי דָּנוֹ שָׁעַת הַבִּיעוּר. רִבִּי יִרְמְיָה אָמַר. בְּשַׁחֲרִית. רִבִּי בָּא אָמַר. חֲמִישִׁית כְּרִבִּי יוּדָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. יֵאוּת אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. כְּלוּם אָמְרוּ לִיגַּע בָּהֶן לְמוֹכְרָן לֹא מִפְּנֵי הַשֵּׁב אֲבֵידָה לַבְּעָלִים. חֲמִישִׁית כְּרִבִּי יוּדָה לֹא טָבָה כְלוּם.

חֲבֵרַייָא אָמְרִין. חֲמִישִׁית כְּרִבִּי יוּדָה הִקְדִּישׁוֹ מוּקְדָּשׁ. עֲשָׂאוֹ תְרוּמָה אֵינָהּ תְּרוּמָה. הִקְדִּישׁוֹ מוּקְדָּשׁ. הֶקְדֵּשׁ דָּמִים. עֲשָׂאוֹ תְרוּמָה אֵינָהּ תְּרוּמָה. שֶׁלֹּא נִיתְּנָה תְּרוּמָה אֶלָּא לַאֲכִילָה בִּלְבַד. אָמַר לוֹן רִבִּי יוֹסֵי. לָא מִסְתַּבְּרָא דְלָא חִילּוּפִין. הִקְדִּישׁוֹ אֵינוֹ מוּקְדָּשׁ. עֲשָׂאוֹ תְרוּמָה הֲרֵי זוֹ תְרוּמָה. הִקְדִּישׁוֹ אֵינוֹ מוּקְדָּשׁ. שֶׁאֵין פּוֹדִין אֶת הַקֳּדָשִׁים לְהַאֲכִילָן לִכְלָבִים. עֲשָׂאוֹ תְרוּמָה הֲרֵי זוֹ תְרוּמָה. טְהוֹרָה הִיא דְּבַר תּוֹרָה. אַתְּ הוּא שֶׁגְּזַרְתָּה עָלֶיהָ שְׂרֵיפָה.

הלכה ה

משנה: וְעוֹד אָמַר רִבִּי יְהוּדָה שְׁתֵּי חַלּוֹת שֶׁל תּוֹדָה פְּסוּלוֹת וּמוּנָּחוֹת עַל גַּב הָאִיצְטֶבָא. כָּל זְמַן שֶׁהֵן מוּנָּחוֹת כָּל הָעָם אוֹכְלִין. נִיטְלָה אַחַת תּוֹלִין לֹא אוֹכְלִין וְלֹא שׁוֹרְפִין. נִיטְלוּ שְׁתֵּיהֶן הִתְחִילוּ כָּל הָעָם שׁוֹרְפִין. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר חוֹלִין נֶאֱכָלִין כָּל אַרְבַּע וּתְרוּמָה כָּל חֲמֵשׁ וְשׁוֹרְפִין בְּתְחִילַּת שֵׁשׁ׃

הלכה: רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּאי. כְּשֵׁירוֹת הָיוּ. מִשֵּׁם מַאי הוּא פּוֹסְלָן. שֶׁלֹּא לִשְׁחוֹט עֲלֵיהֶן אֶת הַזָּבַח. וְלֹא בִשְׁחִיטָה הֵן קְדֵישׁוֹת. וְיִפְדֶּה וְיֵאָכֵל. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה. חוֹלְיָיא קוֹמוֹי לֹא אָכַל. וְאַתְּ אָמַרְתְּ. יִפְדֶּה וְיֵאָכֵל. רִבִּי [חֲנִינָא] אָמַר. פְּסוּלוֹת הָיוּ. מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְמַהֲרִין לְהָבִיא תּוֹדוֹתֵיהֶן מִפְּנֵי חֲמֵץ שֶׁבַּתּוֹדָה. וְאֵי אֶיפְשַׁר שֶׁלֹּא יִישָּׁפֵךְ דָּמָהּ שֶׁלְּאֶחָד מֵהֶן וְהִיא נִפְסֶלֶת.

תַּנֵּי. שְׁתֵּי פָּרוֹת חוֹרְשׁוֹת [בִּירוּשָׁלֵם.] וְירוּשָׁלֵם לֹא בְמָקוֹם שְׁנֶּהֱגוּ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מָלָאכָה בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר הִיא. נִרְאֵית כְּחוֹרְשׁוֹת. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. שְׁתֵּי נִירוֹת דּוֹלְקִין. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. שְׁנֵי סַדִּינִין. אָמַר רִבִּי פִּינְחָס. וְלֹא פְלִיגִין. מָאן דְּאָמַר. שְׁתֵּי פָּרוֹת שְׁתֵּי נִירוֹת. בַּחוֹל. מָאן דְּמַר. שְׁנֵי סַדִּינִין. בַּשַּׁבָּת.

רִבִּי חֲנַנְיָה בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי מָנָא. וְיִקְבְּעוּ לָהּ תִּקְיעָה. אָמַר לֵיהּ. אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן נִמְצֵאתָה [אוֹמֵר. שֶׁמָּא] לְתָמִיד הֵן תּוֹקְעִין [וְהֵן מִתְקַלְקְלִין]. אָמַר לֵיהּ. וְהָא תַנִּינָן. שֹׁלֶשׁ לְהַבְטִיל אֶת הָעָם מִן הַמְּלָאכָה. וְשָׁלֹשׁ לְהַבְדִּיל בֵּין קוֹדֶשׁ לְחוֹל. אָמַר לֵיהּ. תַּמָּן כָּל עֶרֶב שַׁבָּת וְשַׁבָּת הֵן תּוֹקְעִין וְאֵינָן טוֹעִין. בְּרַם הָכָא אַחַת לְקִיצִין הֵן. אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן. אַף הֵן סְבוּרִין שֶׁמָּא לְתָמִיד הֵן תּוֹקְעִין וְהֵן מִתְקַלְקְלִין.

לָמָּה. מִפְּנֵי קְדוּשָּׁתָהּ. אוֹ מִשּׁוּם שֶׁאֵין אוֹכְלֶיהָ מְצוּיִין. מַה נְפִיק מִבֵּינֵיהוֹן. חַלּוֹת תּוֹדָה. אִין תֵּימַר שֶׁאֵין אוֹכְלֶיהָ מְצוּיִין. אֵילּוּ אוֹכְלֶיהָן מְצוּיִין. אִין תֵּימַר מִפְּנֵי קְדוּשָּׁתָהּ. אֵילּוּ יֵשׁ לָהֶן קְדוּשָּׁה. רִבִּי נָתָן אוֹמֵר. כְּשֵׁירוֹת נִיטְלוּ (שֶׁיִּהוּ) [שׁוֹהִין] לָהֶן שָׁעָה אַחַת לַאֲכִילָתָן וְתוֹלִין אֲבָל לֹא שׁוֹרְפִין. אִית לָךְ מֵימַר מִשּׁוּם שֶׁאֵין אוֹכְלֶיהָ מְצוּיִין. לֹא מִפְּנֵי קְדוּשָּׁתָהּ. אוֹף הָכָא מִפְּנֵי קְדוּשָּׁתָהּ.

אָמַר רִבִּי יוּדָה בֵּן פָּזִי. נִרְאִין דְּבָרִים שֶׁתְּהֵא הֲלָכָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל. שֶׁהוּא אוֹמֵר מֵעֵין שְׁנֵיהֶן. אֲתָא רִבִּי אַבּוּן רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק. הֲלָכָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל. שֶׁהוּא אוֹמֵר מֵעֵין שְׁנֵיהֶן.

הלכה ו

משנה: רִבִּי חֲנַנְיָה סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר מִימֵיהֶן שֶׁל כֹּהֲנִים לֹא נִמְנְעוּ מִלִּשְׁרוֹף אֶת הַבָּשָׂר שֶׁנִּיטְמָא בְוַולַד הַטּוּמְאָה עִם בָּשָׂר שֶׁנִּיטְמָא בְאַב הַטּוּמְאָה אַף עַל פִּי שֶׁמּוֹסִיפִין לוֹ טוּמְאָה עַל טוּמְאָתוֹ׃

הלכה: בַּר קַפָּרָא אָמַר. אַב הַטּוּמְאָה דִּבֶּר תּוֹרָה. וְוולַד טוּמְאָה מִדִּבְרֵיהֶן. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. בֵּין זֶה בֵּין זֶה דִּבֶּר תּוֹרָה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבַר קַפָּרָא נִיחָא. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן אַב טוּמְאָה עוֹשֶׂה רִאשׁוֹן. וְוולַד הַטּוּמְאָה עוֹשֶׂה שֵׁינִי. שֵׁינִי שֶׁנִּגַּע בְּרִאשׁוֹן הֲרֵי הוּא בִמְקוֹמוֹ שֵׁינִי. שֶׁהַשְּׁלִישִׁי שֶׁנִּגַּע בְּרִאשׁוֹן נַעֲשֶׂה שֵׁינִי.

תַּנֵּי. בֵּית שַׁמַּי אוֹמְרִין. אֵין שׁוֹרְפִין בָּשָׂר טָהוֹר עִם בָּשָׂר טָמֵא. וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבַר קַפָּרָא נִיחָא. שׁוֹרְפִין פְּסוּל תּוֹרָה עִם פְּסוּל טוּמְאַת תּוֹרָה. וּצְרִיכִינָן מַשְׁמַע. טוּמְאַת דִּבְרֵיהֶן עִם טוּמְאַת תּוֹרָה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן אִם פְּסוּל תּוֹרָה עִם טוּמְאַת תּוֹרָה שׁוֹרְפִין. כָּל שֶׁכֵּן טוּמְאַת תּוֹרָה עִם טוּמְאַת תּוֹרָה. רִבִּי חֲנַנְיָה סְגַן הַכֹּהֲנִים שְׁנָיֶיהּ מִשֵּׁם בֵּית שַׁמַּי וּבֵית הִלֵּל. אָמַר רִבִּי מָנָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן נִיחָא. דְּמַר רִבִּי יוֹחָנָן. שִׁשָּׁה סְפֵיקוֹת הָיוּ תּוֹלִין עֲלֵיהֶן וּבָאִין. וּבְאוּשָׁא גָּזְרוּ עֲלֵיהֶן שְׁרֵיפָה. רִבִּי חֲנַנְיָה סְגַן הַכֹּהֲנִים לֹא לְקוֹדֶם לְאוּשָׁא הָיָה. וְקוֹדֶם לְאוּשָׁא לֹא הָיְתָה שְׁרֵיפָה לְדִבְרֵיהֶן. אָמַר לֵיהּ. תִּיפְתַּר שֶׁנִּיטְמָא בִּכְלֵי זְכוּכִית. אָמַר לֵיהּ. אֲפִילוּ תֵימַר. נִיטְמָא בִּכְלֵי זְכוּכִית. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי זְעוּרָא רִבִּי אֶבוּנָה בְּשֵׁם רִבִּי יִרְמְיָה. יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵידָה וְיוֹסֵי בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם גָּזְרוּ טוּמְאָה עַל אֶרֶץ הָעַמִּים וְעַל כְּלֵי זְכוּכִית. [רִבִּי יוּדָא אָמַר. יְהוּדָה בֶּן טַבַּאי וְשִׁמְעוֹן בֶּן שֶׁטַח גָּזְרוּ עַל כְּלֵי מַתֶּכוֹת. הִלֵּל וְשַׁמַּאי גָּזְרוּ עַל טַהֲרַת יָדַיִם.] רִבִּי יִרְמְיָה סָבַר מֵימַר. אֶרֶץ הָעַמִּים וּכְלֵי זְכוּכִית תְּלוּיָה. רִבִּי יוֹסֵי סָבַר מֵימַר. אֶרֶץ הָעַמִּים תְּלוּיָה וּכְלֵי זְכוּכִית שְׁרֵיפָה. אִלּוּ הֵן שִׁשָּׁה סְפֵקוֹת. עַל סְפֵק בֵּית הַפְּרָס. עַל סְפֵק אֶרֶץ הָעַמִּים. עַל סְפֵק בְּגָדִי עַם הָאָרֶץ. עַל סְפֵק רוֹקְקִין. עַל סְפֵק מֵי רַגְלֵי אָדָם שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מֵי רַגְלֵי בְהֵמָה. עַל וַדַּאי מַגָּעָן שֶׁהֵיא סְפֵק טוּמְאָתָן. עַל אֵלּוּ שׁוֹרְפִין תְּרוּמָה.

הלכה ז

משנה: הוֹסִיף רִבִּי עֲקִיבָה מִימֵיהֶן שֶׁל כֹּהֲנִים לֹא נִמְנְעוּ מִלְּהַדְלִיק אֶת הַשֶּׁמֶן שֶׁנִּפְסַל בְּטָבוּל יוֹם בְּנֵר שֶׁנִּיטְמָא בְּטֻמְאַת מֵת אַף עַל פִּי שֶׁמּוֹסִיפִין לוֹ טוּמְאָה עַל טוּמְאָתוֹ׃

הלכה: עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן תַּמָּן שׁוֹרְפִין טוּמְאַת תּוֹרָה עִם טוּמְאַת תּוֹרָה. וּבָא לְהוֹסִיף פְּסוּל תּוֹרָה עִם טוּמְאַת תּוֹרָה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּבַר קַפָּרָא תַּמָּן שׁוֹרְפִין טוּמְאַת דִּבְרֵיהֶן עִם טוּמְאַת תּוֹרָה. וְהָכָא פְּסוּל תּוֹרָה עִם טוּמְאַת תּוֹרָה לֹא בָא אֶלָּא לְפָחוֹת. תִּיפְתַּר בְּטָבוּל יוֹם מִבֵּית פְּרָס. שֶׁהוּא מִדִּבְרֵיהֶן. רִבִּי חֲנַנְיָה סְגַן הַכֹּהֲנִים שְׁנָיֶיהּ מִשֵּׁם בֵּית שַׁמַּי וּבֵית הִלֵּל.

אָמַר רִבִּי מָנָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵי. רִבִּי עֲקִיבָה כְּדַעְתֵּיהּ. דִּרְבִּי עֲקִיבָה אָמַר. יִטְמָא יִטְמָא דְּבַר תּוֹרָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. אַף עַל גַּב דְּלֵית לֵיהּ לְרִבִּי יִשְׁמָעֵאל יִטְמָא יִטְמָא בְּאוֹכָלִים. אִית לֵיהּ יִטְמָא יִטְמָא בְּכֵלִים.

אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. טְמֵא מֵת. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. בִּטְמֵא מֵת. מָאן דְּאָמַר. טְמֵא מֵת. בִּכְלֵי שֶׁטַּף. מָאן דְּאָמַר. בִּטְמֵא מֵת. בִּכְלֵי מַתָּכוֹת. מַה טַּעֲמָא. וְכֹל כְּלִי פָּתוּחַ וגו' טָמֵא הוּא. [הוּא] טָמֵא [וְ]אֵינוֹ נַעֲשֶׂה אַב הַטּוּמְאָה לְטַמֵּא.

הלכה ח

משנה: אָמַר רִבִּי מֵאִיר מִדִּבְרֵיהֶן לָמְדְנוּ שֶׁשּׁוֹרְפִין תְּרוּמָה טְהוֹרָה עִם הַטְּמֵאָה בַּפֶּסַח. אָמַר לוֹ רִבִּי יוֹסֵה אֵינָהּ הִיא הַמִּידָּה. מוֹדִין רִבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁשּׁוֹרְפִין זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ. וְעַל מָה נֶחֱלְקוּ עַל הַתְּלוּיָה וְעַל הַטְּמֵאָה שֶׁרִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר תִּישָׁרֵף זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ וְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת:

הלכה: מַהוּ בַּפֶּסַח. בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. מִדִּבְרֵי רִבִּי עֲקִיבָה מִדִּבְרֵי רִבִּי חֲנַנְיָה סְגַן הַכֹּהֲנִים. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. מִדִּבְרֵי רִבִּי אֱלִיעֶזֶר וּמִדִּבְרֵי רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אָמַר רִבִּי זְעִירָא קוֹמֵי רִבִּי יָסָי. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן נִיחָא. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ מַה בָא רִבִּי לֵיעָזֶר וְרִבִּי יוֹשֻׁעַ לְכָאן. אָמַר לֵיהּ. תַּנָּיִין אִינּוּן. רִבִּי יָסָי בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. הַכֹּל מוֹדִין בְּשִׁשָּׁה עָשָׂר שֶׁשּׁוֹרְפִין תְּרוּמָה טְהוֹרָה וּטְמֵיאָה.

רִבִּי יָסָי מַקְשֵׁי. לָמָּה רִבִּי יֹסֵי אוֹמֵר. אֵינָהּ הַמִּידָּה. רִבִּי יָסָי דוּ שְׁמַע דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. מִדִּבְרֵי רִבִּי עֲקִיבָה וּמִדִּבְרֵי רִבִּי חֲנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים. וְהוּא שְׁמַע דְּבַר קַפָּרָא אָמַר. אַב הַטּוּמְאָה דְּבַר תּוֹרָה. וְוֹלַד הַטּוּמְאָה מִדִּבְרֵיהֶן. וְלֹא שְׁמַע דְּמַר רִבִּי יוֹחָנָן. בֵּין זֶה וּבֵין זֶה דְּבַר תּוֹרָה. וְהוּא מַקְשֵׁי. כְּשֵׁם שֶׁמּוּתָּר לְשַׁרוֹף אִיסּוּר (דִּבְרֵיהֶם) [תּוֹרָה] עִם טוּמְאַת תּוֹרָה. שֶׁכֵּן שׁוֹרְפִין טוּמְאַת (דִּבְרֵיהֶן) [תּוֹרָה] עִם טוּמְאַת תּוֹרָה. כָּךְ יְהֵא מוּתָּר לְשַׁרוֹף אִיסּוּר (תּוֹרָה) [דִּבְרֵיהֶן] עִם טוּמְאַת תּוֹרָה. שֶׁכֵּן שׁוֹרְפִין טוּמְאַת (תּוֹרָה) [דִּבְרֵיהֶן] עִם טוּמְאַת תּוֹרָה. אֶלָּא שַׁנְיָיה הִיא אִיסּוּר שַׁנְיָיה הִיא טוּמְאָה. וְאָמַר רִבִּי יָסָי בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. הַכֹּל מוֹדִין בְּשִׁשָּׁה עָשָׂר שֶׁשּׁוֹרְפִין תְּרוּמָה טְהוֹרָה וּטְמֵיאָה. כְּשֵׁם שֶׁלֹּא חָלַקְתָּ לָנוּ בֵּין אִיסּוּר תּוֹרָה לְטוּמְאַת תּוֹרָה. שֶׁכֵּן שׁוֹרְפִין טוּמְאַת תּוֹרָה עִם טוּמְאַת תּוֹרָה. כָּךְ לֹא תַחֲלוֹק לָנוּ בֵּין אִיסּוּר דִּבְרֵיהֶן לְטוּמְאַת תּוֹרָה. שֶׁכֵּן שׁוֹרְפִין טוּמְאַת דִּבְרֵיהֶן עִם טוּמְאַת תּוֹרָה. אֶלָּא בֵּין זֶה וּבֵין זֶה דְּבַר תּוֹרָה. אָתָא רִבִּי חִייָה בַּר בָּא מִן צוֹר וְאָמַר מִן שְׁמֵיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן. בֵּין זֶה וּבֵין זֶה דְּבַר תּוֹרָה. וְאָמְרִית. יֵאוּת. תַּמָּן טוּמְאַת (דִּבְרֵיהֶם) [תּוֹרָה] עִם טוּמְאַת תּוֹרָה. בְּרַם הָכָא פְּסוּל תּוֹרָה עִם טוּמְאַת תּוֹרָה. בְּגִין כֵּן רִבִּי יוֹסֵי אָמַר. אֵינָהּ הִיא הַמִּידָּה. וְקַשְׁיָא דְּרִבִּי יוֹחָנָן עַל דְּרִבִּי מֵאִיר. וְהָדָא דְּרִבִּי יוֹסֵי אָמַר. אֵינָהּ הִיא הַמִּידָּה. סָבַר בַּר קַפָּרָא כְּרִבִּי

שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. מִדִּבְרֵי רִבִּי אֶלִיעֶזֶר וְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וְקַשְׁיָא דְּבַר קַפָּרָא עַל דְּרִבִּי יוֹסֵי. וְהָדָא דְרִבִּי מֵאִיר אָמַר. מִדִּבְרֵיהֶם לָמַדְנוּ. אָמַר רִבִּי אַבִּין. רִבִּי מֵאִיר כְּדַעְתֵּיהּ. דְּרִבִּי מֵאִיר מַחְמִיר בְּדִבְרֵיהֶם כְּדִבְרֵי תוֹרָה. אֵן אַשְׁכְּחָן דְּרִבִּי מֵאִיר מַחְמִיר בְּדִבְרֵיהֶן כְּדִבְרֵי תוֹרָה. אָמַר רִבִּי חִינְנָה. כַּיי דְתַנִּינָן תַּמָּן. הָרוֹאֶה כֶתֶם הֲרֵי זוֹ מְקוּלְקֶלֶת וְחוֹשֶׁשֶׁת מִשּׁוּם זוֹב [דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵין בַּדָּבָר מִשּׁוּם זוֹב.]

תַּמָּן תַּנִּינָן. חָבִית שֶׁלִּתְרוּמָה שֶׁנּוֹלַד סְפֵק טוּמְאָה. רִבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר. אִם הָיְתָה מוּנַּחַת בִּמְקוֹם תּוּרְפָּה יַנִּיחֶינָּה בְּמָקוֹם מוּצְנָע. וְאִם הָיְתָה מְגוּלָּה יְכַסֶּנָּה. רִבִּי יוֹשׁוּעַ אוֹמֵר אִם הָיְתָה מוּנַּחַת בְּמָקוֹם הַמּוּצְנָע יַנִּיחֶינָּה בִּמְקוֹם תּוּרְפָּה. וְאִם הָיְתָה מְכוּסָּה יְגַלֶּנָּה. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אַל יְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן מִדִּבְרֵי שְׁלָשְׁתָּן תְּלוּיָה אָסוּר לְשׁוֹרְפָהּ.

חֲבֵרַיָּיא בְּשֵׁם רִבִּי אֶלְעָזָר. חָבִית הָרִאשׁוֹנָה כְּרִבִּי יוֹסֵי. הַשְּׁנִייָה כְּרִבִּי מֵאִיר. חֲבֵרַיָּא אָמְרִין. חָבִית הָרִאשׁוֹנָה כְּרִבִּי יוֹסֵי. וְלֵית רִבִּי מֵאִיר מוֹדֶה בָהּ. חָבִית הַשְּׁנִייָה כְּרִבִּי מֵאִיר. וְלֵית רִבִּי יוֹסֵי מוֹדֶה בָהּ. אָמַר לוֹן רִבִּי יוֹסֵי. חֲמוּן מַה אַתּוּן אָמְרִין. חָבִית הָרִאשׁוֹנָה כְּרִבִּי יוֹסֵי. בְּרַם כְּרִבִּי מֵאִיר שׁוֹרְפִין וּכְרִבִּי שִׁמְעוֹן שׁוֹרְפִין. וְיָרְבוּ רִבִּי מֵאִיר וְרִבִּי שִׁמְעוֹן עַל רִבִּי יוֹסֵה וְיִשְׁרוֹף. וְעוֹד [שְׁמָעִינָן] מִן הָדָא. מִן מַה דַּאֲנָן חַמְיִין רַבָּנִין עוֹבְדָא אֲתִי קוֹמֵיהוֹן וְאִינּוּן אָמְרִין. אֵיזִיל תְּלִי. הֵן אַשְׁכַּחְנָן דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. שׁוֹרְפִין. הָדָא דְתַנִּינָן. מוּדֶה רִבִּי לִיעֶזֶר לְרִבִּי יוֹשׁוּעַ שֶׁשּׁוֹרְפִין זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. רִבִּי שִׁמְעוֹן שְׁנָייָא. אֵין תֵּימַר לֵית לְרִבִּי מֵאִיר תְּלוּיָה. וְהָא תַנֵּי. תְּרוּמָה תְלוּיָה טְהוֹרָה שׁוֹרְפִין אוֹתָהּ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁיכָה. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. בְּזְמַנָּהּ. אָמַר רִבִּי עֶזְרָא קוֹמֵי רִבִּי מָנָא. תִּיפְתָּר בְּתְלוּיָה שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְהַשְׁאִיל עָלֶיהָ. אָמַר לֵיהּ. וְכֵן אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. כָּל מַה דַּאֲנָן קַיָּימִין הָכָא בְּתְלוּיָה שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְהַשְׁאִיל עָלֶיהָ. אֲבָל בִּתְלוּיָה שֶׁדַּעְתּוֹ לְהַשְׁאִיל עָלֶיהָ הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָה. וְתַנֵּי כֵן. תְּרוּמָה תְלוּיָה שֶׁאָמְרוּ. טְהוֹרָה הִיא. הֲרֵי זוֹ טְמֵאָה. אִם אָמַר. הֲרֵי אֲנִי מַנִּיחָהּ עַל מְנָת לְהַשְׁאִיל עָלֶיהָ. הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָה. מָיִי כַּדּוֹן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בוּן. תִּיפְתָּר שֶׁנּוֹלַד לָהּ סְפֵק טוּמְאָה עִם דִּימְדּוּמֵי חַמָּה. וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

וְאַתּוּן אָמְרִין. חָבִית הָרִאשׁוֹנָה כְּרִבִּי יוֹסֵי. וְלֵית רִבִּי מֵאִיר מוֹדֶה בָהּ. וְהָתַנֵּי. בַּמֶּה דְבָרִים אֲמוּרִים. בְּבוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְדֵי לְהַעֲלוֹת. אֲבָל בְּבוֹר שֶׁאֵין בּוֹ כְדֵי לְהַעֲלוֹת אֲפִילוּ כָּל שֶׁהוּא אָסוּר לְטַמְּאוֹת. וְאֵין כְּרִבִּי מֵאִיר. הֵיא בוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְדֵי לְהַעֲלוֹת וְהֵיא בוֹר שֶׁאֵין בּוֹ כְדֵי לְהַעֲלוֹת. אֲפִילוּ כָּל שֶׁהוּא אָסוּר לְטַמּוֹת. וְעוֹד מִן הָדָא דְתַנִּינָן. אָמַר לוֹ רִבִּי יוֹסֵי. אֵינָהּ הִיא הַמִּידָּה. לֵית בַּר נַשׁ אָמַר. אֵינָהּ הִיא מִכְּלָל דּוּ מוֹדֶה עַל קַדְמַיְיתָא. מָיִי כְדוֹן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בוּן. תַּמָּן כְּדֵי לָחוּס עַל נִכְסֵיהֶן שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל. וְהָכָא מָה אִית לָךְ. אֲפִילוּ הָכָא

אֵינוֹ מַפְסִיד לְיִשְׂרָאֵל מָמוֹן. שֶׁהוּא צָרִיךְ לִשְׁרוֹף עֵצִים בִּפְנֵי עַצְמָן וְזוֹ בִּפְנֵי עַצְמָהּ. לְהֶפְסֵד מְרוּבֶּה חָשׁוּ. לְהֶפְסֵד מְמוּעָט לֹא חָשְׁשׁוּ. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה קוֹמֵי רִבִּי מָנָא. תִּיפְתָּר כְּמָאן דְּאָמַר. מִדִּבְרֵי רִבִּי עֲקִיבָה וּמִדִּבְרֵי רִבִּי חֲנִינָה סְגַן הַכֹּהֲנִים. וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

רִבִּי זְעוּרָא רִבִּי אִילָא תְּרֵיהוֹן בְּשֵׁם רִבִּי אֶלְעָזָר. חָבִית הָרִאשׁוֹנָה כְּרִבִּי יוֹסֵי. וְהַשְּׁנִייָה בֵּין כְּרִבִּי מֵאִיר בֵּין כְּרִבִּי יוֹסֵי. אָמַר רִבִּי עֶזְרָא קוֹמֵי רִבִּי מָנָא. לֵית הָדָא פְלִינָא עַל רִבִּי יוֹסֵי. אָמַר לֵיהּ. וּדְלֹא כְרִבִּי יוֹסֵי נֵימַר וּדְלֹא כְרִבִּי מֵאִיר. לְפִי שֶׁמְּצִינוּ רִבִּי יוֹסֵי שׁוֹרֵף תְּלוּיָה בְּכָל מָקוֹם. אָמַר רִבִּי מָנָא. אָזְלִית לְקַיְסָרִין וּשְׁמָעִית רִבִּי זְרִיקָן בְּשֵׁם זְעוּרָה. רִבִּי מֵאִיר שׁוֹרֵף תְּלוּיָה בְּכָל מָקוֹם. וְאָמְרִית לֵיהּ. אֲפִילוּ כְגוֹן הַהִיא שֶׁהִיא תְלוּיָה דְּבַר תּוֹרָה. וְאָמַר לִי. אִין. אֲנָא פָּתַר לָהּ שֶׁנִּיטְמֵאת מָדוֹר גּוֹיִם. מַה בְיָדָךְ. תַּנֵּי. מָדוֹר גּוֹיִם תּוֹלִין. רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. שׁוֹרְפִין. רִבִּי חוּנָה בְּשֵׁם רִבִּי זְעוּרָא. רִבִּי מֵאִיר שׁוֹרֵף תְּלוּיָה בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה. וְהָא תַנֵּי כֵן. תְּרוּמָה תְלוּיָה טְמֵיאָה שׁוֹרְפִין אוֹתָהּ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁיכָה. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים. בִּזְמַנָּהּ. וְיִשְׂרוֹף בְּשַׁחֲרִית. תִּיפְתָּר בְּשֶׁנִּתְעַצֵּל וְלֹא שָׂרַף. תֵּדַע לָךְ שֶׁהוּא כֵן. דְּתַנֵּי טְמֵיאָה. לֹא מִשֶּׁנִּתְעַצֵּל וְלֹא שָׂרַף. אָמַר רִבִּי אַבָּא מָרִי אַחֲוָה דְּרִבִּי יוֹסֵי. תִּיפְתָּר שֶׁנּוֹלַד לָהּ טוּמְאָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי יוֹשׁוּעַ שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. אָמַר רִבִּי אִילָא. רִבִּי שִׁמְעוֹן דִּבְכוֹרוֹת וְרִבִּי יוֹשׁוּעַ דִּתְרוּמוֹת לֹא דִין מוֹדֶה לְדִין וְלֹא דִין מוֹדֶה לְדִין. אָמַר רִבִּי זְעִירָא. מִסְתַּבְּרָא רִבִּי שִׁמְעוֹן יוֹדֶה לְרִבִּי יוֹשׁוּעַ. וַאֲמַר רִבִּי בּוּן בַּר חִייָא לְרִבִּי זְעִירָא. עַל דַּעְתָּךְ דְּתֵימַר. רִבִּי שִׁמְעוֹן יוֹדֶה לְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וְהָא תַנִּינָן. אֲבָל הֵיאַךְ נִשְׂרַף תְּלוּיָה עִם הַטְּמֵאָה.] מוֹדֶה רִבִּי לִייְעֶזֶר לְרִבִּי יוֹשׁוּעַ שֶׁשּׁוֹרְפִין זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ. וְיִשְׂרוֹף שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת. טְהוֹרָה הִיא דְּבַר תּוֹרָה. אַתְּ הוּא שֶׁגִּזְרָתָה עָלֶיהָ שְׂרִיפָה. מִכָּל מָקוֹם לֹא נִפְסְלָה בְּהֶיסַח הַדַּעַת. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. הֶסִיעַ דְּבַר תּוֹרָה. אֲחוּזַת דָּם כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן תּוֹרָה. חָבִית הַשְּׁנִייָה כְּרִבִּי מֵאִיר תּוֹרָה. אֵינָהּ כֵּן. אֶלָּא מְשַׁמְּרָהּ הוּא שֶׁלֹּא תִגַּע בְּטַהֲרוֹת אֲחֵרוֹת. הָתִיב רִבִּי יִצְחָק בְּרֵיהּ דְּרִבִּי חִייָה כְּתוֹבָה. הַגַּע עַצְמָךְ שֶׁהָיְתָה נְתוּנָה עַל גַּבֵּי הַגִּחָלִים. אָמַר לֵיהּ. לְכָשֶׁיִּתְּנֶנָּהּ. אָמַר רִבִּי מָנָא לְרִבִּי שַׁמַּי. אַתּוּן אָמְרִין. רִבִּי שִׁמְעוֹן יוֹדֶה לְרִבִּי יוֹשׁוּעַ. אֲפִילוּ רִבִּי יוֹשׁוּעַ לֵית הוּא רִבִּי יוֹשׁוּעַ. אָמַר לֵיהּ. תַּנָּיִין אִינּוּן. תַּמָּן רִבִּי מֵאִיר בְּשֵׁם רִבִּי יוֹשׁוּעַ. בָּרָם הָכָא רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹשׁוּעַ.

תַּמָּן תַּנִּינָן. הַבְּכוֹר שֶׁאָחַז דָּם. אֲפִילוּ מֵת אֵין מַקִּיזִין לוֹ אֶת הַדָּם. דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. יַקִּיז וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בּוֹ מוּם. אִם עָשָׂה בּוֹ מוּם הֲרֵי זֶה לֹא יִשְׁחוֹט עָלָיו. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. יַקִּיז אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בּוֹ מוּם.

רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. אַתְיָא דְּרִבִּי יוּדָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל. וּדְרַבָּנִין כְּרִבִּי אֱלִיעֶזֶר. וּדְרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּרִבִּי יוֹשׁוּעַ. תַּנֵּי בְשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן. יַקִּיז אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מִתְכַּוֵּין לַעֲשׂוֹת בּוֹ מוּם. וְאַתְיָא כְּרִבִּי יוֹשׁוּעַ אַחֲרָיֵיא. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא. תִּיפְתָּר בְּקֻדָּשִׁים שֶׁהוּא חַיָיב בְּאַחֲרָיוּתָן כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן.

רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. טַעֲמֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. לֹא תֹאכְלֻנּוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם. לֹא הִיתַּרְתִּי לְךָ אֶת דָּמוֹ אֶלָּא בְשִׁפִּיכָה. הָתִיב רִבִּי אַבָּא מָרִי אַחָוָה דְּרִבִּי יוֹסֵה. וְהָכְתִיב אַף בִּפְסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין כֵּן. לֹא תֹאכְלֻנּוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם. אָמַר רִבִּי חִייָה בַּר אָדָא. לְהַכְשִׁיר אִיתְאֲמַרת. מַה הַמַּיִם מַכְשִׁירִין אַף הַדָּם יְהֵא מַכְשִׁיר.

רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. שְׁנֵיהֶן מִקְרָא אֶחָד הֵן דּוֹרְשִׁין. תָּמִים יִהְיֶה לְרָצוֹן כָּל מוּם לֹא יִהְיֶה בּוֹ. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. בְּשָׁעָה שֶׁהוּא לְרָצוֹן אֵין אַתְּ רַשַּׁאי לִיתֵּן בּוֹ מוּם. [וּבְשָׁעָה שֶׁאֵינוֹ לְרָצוֹן אַתְּ רַשַּׁאי לִיתֵּן בּוֹ מוּם.] וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. אֲפִילוּ כּוּלּוֹ מוּמִין אֵין אַתְּ רַשַּׁאי לִיתֵּן בּוֹ מוּם.

פרק ב

הלכה א

משנה: כָּל שָׁעָה שֶׁהוּא מוּתָּר לוֹכַל מַאֲכִיל לַבְּהֵמָה לַחַיָּה וְלָעוֹפוֹת וּמוֹכְרוֹ לַנָּכְרִי וּמוּתָּר בַּהֲנָאָתוֹ. עָבַר זְמַנּוֹ אָסוּר בַּהֲנָאָתוֹ. לֹא יַסִּיק בּוֹ תַּנּוּר וְכִירַיִם. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר אֵין בִּיעוּר חָמֵץ אֶלָּא שְׂרֵיפָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים מְפָרֵר וְזוֹרֶה לָרוּחַ אוֹ מַטִּיל לַיָּם:

הלכה: כָּל שָׁעָה כול'. אָמַר רִבִּי אִימִּי. מַאן תַּנָּא כָּל שָׁעָה שֶׁהוּא מוּתָּר לוֹכַל מוּתָּר לְהַאֲכִיל. אָסוּר לְאוֹכֶל אָסוּר לְהַאֲכִיל. רִבִּי מֵאִיר. בְּרַם כְּרִבִּי יוּדָה. חֲמִישִׁית אַף עַל פִּי שֶׁהוּא אָסוּר לוֹכַל מוּתָּר לְהַאֲכִיל. הָתִיב רִבִּי בָּא. וְהָתַנִּינָן. סִיעוּר יִשְׂרָף וְהָאוֹכְלוֹ פָּטוּר. וְאָמַר רַב חוּנָה בְשֵׁם רִבִּי. מוּתָּר לְהַאֲכִילוֹ לַכְּלָבִים. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מָה אֲתִינָן מֵיתְנֵי כָּל חָמֵץ. לֹא שָׁעוֹת. מָאן תַּנָּא שָׁעוֹת. רִבִּי מֵאִיר.

אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָה. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁמּוּתָּר לְהַאֲכִילוֹ לִבְהֵמַת הֶבְקֵר. הָתִיב רִבִּי יִרְמְיָה. וְהָתַנִּינָן. מְפָרֵר. סָבַר רִבִּי יִרְמְיָה כְּכָרוֹת. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵה. לֹא אָמַר אֶלָּא מְפָרֵר. מִכַּיוָן שֶׁפֵּירְרוֹ בָּטֵל. וְאֵיידֵא אָמַר דָּא. לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ הַיּוֹם. אֲפִילוּ לַכְּלָבִים. הֲרֵי זֶה בָּא לְאוֹסְרוֹ בַּהֲנָיָיה. מָה אֲנָן קַיָימִין. אִם לְכַלְבּוֹ. הֲהַנֵי אִיסּוּר הֲנָיָיה. אֶלָּא כִּי נָן קַיָימִין. אֲפִילוּ לְכֶלֶב [אֲחֵרִים]. זֹאת אוֹמֶרֶת. שֶׁאָסוּר לְהַאֲכִילוֹ לִבְהֵמַת הֶבְקֵר.

רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי אֶלְעָזָר. כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תֹאכַל לֹא תֹאכְלוּ לֹא יֵאָכֵלוּ אַתְּ תּוֹפֵשׂ אִיסּוּר הֲנָיָיה כְּאִיסּוּר אֲכִילָה. עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב וְיִפְרוֹשׁ לְךָ כְּשֵׁם שֶׁפֵּירַשׁ לְךָ בְּאֵבֶר מִן

הַחַי וּבְנֵבֵילָה. וְכִי מַה פֵּירֵשׁ לָנוּ בְּאֵבֶר מִן הַחַי. וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵיפָה לֹא תֹאכְלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ. וְכִי מַה פֵּירֵשׁ לָנוּ בִּנְבֵילָה. לֹא תֹאכְלוּ כָל נְבֵילָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ אוֹ מָכוֹר לְנָכְרִי. תַּנֵּי חִזְקִיָּה וּפְלִיג. וְכִי מִי אֲסָרוֹ לַכֶּלֶב.

וְהָא כְתִיב. כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז לֹא תֹאכֵלוּ. מֵעַתָּה אַתְּ תּוֹפֵשׂ אִיסּוּר הֲנָיָיה כְּאִיסּוּר אֲכִילָה. שַׁנְיָיא הִיא דִכְתִיב וְחֵלֶב נְבֵילָה וְחֵלֶב טְרֵיפָה יֵעָשֶׂה לְכָל מְלָאכָה וְאָכוֹל לֹא תֹאכְלוּהוּ. וְהָכְתִיב רַק הַדָּם לֹא תֹאכֵלוּ. מֵעַתָּה אַתְּ תּוֹפֵשׂ אִיסּוּר הֲנָיָיה כְּאִיסּוּר אֲכִילָה. שַׁנְיָיה הִיא דִכְתִיב עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם. מַה הַמַּיִם מוּתָּרִין בַּהֲנָיָיה אַף הַדָּם יְהֵא מוּתָּר בַּהֲנָיָיה. וְהָכְתִיב עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ. קַיְימְתֵיהּ בְּגִיד הַנָּשֶׁה שֶׁבִּנְבֵילוֹת. וְהָא כְתִיב וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה. אָמַר רִבִּי אַבָּא מָרִי אַחוֹי דְרִבִּי יוֹסֵי. שַׁנְיָיה הִיא. שֶׁקִּבֵּעַ הַכָּתוּב זְמַן. וְהָא כְתִיב לֹא תֹאכְלוּם כִּי שֶׁקֶר הֵם. אָמַר רִבִּי. מִיעֵט אִיסּוּר הֲנָיָיה שֶׁבּוֹ.

רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. הָעוֹשֶׂה אִיסְפְּלָנִית מִשּׁוֹר הַנִּסְקָל וּמֵחֲמֵץ שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח אֵינוֹ לוֹקֶה. שֶׁאֵין לֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁבּוֹ מְחוּוָר. מִכְּלֵי הַכֶּרֶם לוֹקֶה. אָמַר רִבִּי חֲנִינָה. פֶּן תִּקְדַּשׁ. פֶּן תּוּקַד אֵשׁ. מֵעֲרָלָה צְרִיכָה. עֲשֵׂה לְרָחֲקוֹ כָתוּב. לֹא תֵיעָשֶׂה לְאוֹכְלוֹ כָתוּב לֹא תֹאכְלוּ כָתוּב. לֹא תֵיעָשֶׂה לְרָחֲקוֹ לֹא כָתוּב.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רִבִּי יוֹחָנָן. מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר סָקוֹל יִסָּקֵל הַשּׁוֹר. וְכִי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁבְּשָׁרוֹ אָסוּר בַּאֲכִילָה. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר לֹא יֵאָכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ. בָּא לְהוֹדִיעֲךָ. שֶׁכְּשֵׁם שֶׁהוּא אָסוּר בַּאֲכִילָה כָּךְ הוּא אָסוּר בַּהֲנָיָיה. מַה עָבַד לֵיהּ רִבִּי יוֹחָנָן. פְּתַר לֵיהּ בְּשֶׁקְּדְמוּ הַבְּעָלִים וּשְׁחָטוּהוּ עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ.

רִבִּי זְעִירָא בְעָא קוֹמֵי רִבִּי אַבָּהוּ. הָכָא תֵּימַר הָכֵין וְהָכָא תֵּימַר הָכֵין. אָמַר לֵיהּ. הָדָא בְשֵׁם רִבִּי לָעְזָר וְהָדָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן.

רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תֹאכַל לֹא תֹאכְלוּ אֵין אַתְּ תּוֹפֵשׂ אִיסּוּר הֲנָיָיה כְּאִיסּוּר אֲכִילָה. לֹא תֹאכַל לֹא יֵאָכֵל אַתְּ תּוֹפֵשׂ אִיסּוּר הֲנָיָיה כְּאִיסּוּר אֲכִילָה. בִּנְיָין אַב שֶׁבְּכוּלָּם. וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אוֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף. תַּנֵּי חִזְקִיָּה מְסַייֵעַ לְרִבִּי יוֹחָנָן. מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז לֹא תֹאכֵלוּ. לְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמַר וְחֵלֶב נְבֵילָה וְחֵלֶב טְרֵיפָה יֵעָשֶׂה לְכָל מְלָאכָה. אֲפִילוּ לְמִלָּאכֶת גָּבוֹהַּ. מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר רַק הַדָּם לֹא תֹאכֵלוּ. לְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמַר עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם. מָה הַמַּיִם מַכְשִׁירִין. אַף הַדָּם יְהֵא מַכְשִׁיר. מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תֹאכְלוּ כָל נְבֵילָה. לְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמַר לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ. בָּא לְהוֹדִיעֲךָ. גֵּר תּוֹשָׁב אוֹכֵל בִּנְבֵילוֹת.

מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵיפָה לֹא תֹאכֵלוּ. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ. אוֹתוֹ אַתָּה מַשְׁלִיךְ לַכֶּלֶב וְאֵין אַתְּ מַשְׁלִיךְ לַכֶּלֶב חוּלִין שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בָעֲזָרָה.

מַתְנִיתָא מְסַיְיעָא לְדֵין וּמַתְנִיתָא מְסַיְיעָא לְדֵין. מַתְנִיתָא מְסַיְיעָא לְרִבִּי אֶלְעָזָר. לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ. לַעֲשׂוֹת אֶת הַמַּאֲכִיל כְּאוֹכֵל. וְאַתָּה אוֹמֵר. לַעֲשׂוֹת הַמַּאֲכִיל כְּאוֹכֵל. אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא לְאוֹסְרוֹ בַהֲנָיָיה. וּכְשֶׁהוּא אוֹמֵר לֹא תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ. הָא לָמַדְנוּ שֶׁהוּא אָסוּר בַהֲנָיָיה. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ. לַעֲשׂוֹת הַמַּאֲכִיל כְּאוֹכֵל. דִּבְרֵי רִבִּי יֹאשִׁיָה. רִבִּי יִצְחָק אוֹמֵר. אֵינוֹ צָרִיךְ. וּמַה שְׂרָצִים קַלִּים עָשָׂה בָהֶם אֶת הַמַּאֲכִיל כְּאוֹכֵל. חָמֵץ הֶחָמוּר אֵינוֹ דִין שֶׁנַּעֲשֶׂה בוֹ אֶת הַמַּאֲכִיל כְּאוֹכֵל. וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ. לֹא בָא הַכָּתוּב אֶלָּא לְאוֹסְרוֹ בַהֲנָיָיה. בְּגִין כֵּן כָּתוּב לֹא יֵאָכֵל. הָא מִלֹּא תֹאכַל לֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם. וְהָדָא מְסַיְיעָא לְרִבִּי יוֹחָנָן.

לֹא יַסִּיק בּוֹ תַּנּוּר וְכִירַיִם. עָבַר וְהִסִּיק. יֵיבֵא כְהָדָא. אִם חָדָשׁ יוּתַּץ. אִם יָשָׁן יוּצָּן.

תַּנֵּי. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. אֵין בִּיעוּר חָמֵץ אֶלָּא בִשְׂרֵיפָה. דִּין הוּא. מָה אִם פִּיגּוּל וְנוֹתָר שֶׁאֵינוֹ בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא אֵינוֹ אֶלָּא בִשְׂרֵיפָה. חָמֵץ שֶׁהוּא בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא אֵינוֹ דִין שֶׁלֹּא יְהֵא אֶלָּא בִשְׂרֵיפָה. אָמְרוּ לוֹ לְרִבִּי יוּדָה. כָּל דִּין שֶׁאַתָּה דָן שֶׁתְּחִילָּתוֹ לְהַחֲמִיר וְסוֹפוֹ לְהָקֵל אֵינוֹ דִין. הָא אִם לֹא נְתָמְנָה לוֹ אוֹר יֵשֵׁב לוֹ וְלֹא יַבְעִיר. אָמְרָה תוֹרָה תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאוֹר מִבָּתֵּיכֶם.

כְּיוֹצֵא בוֹ. אָמַר רִבִּי יוּדָה. אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר. לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל. שׁוֹמֵעַ אֲנִי בְיוֹצֵא חַי שֶׁהוּא מְטַמֵּא אֶת אִמּוֹ טוּמְאַת לֵידָה. אָמַר רִבִּי יוּדָה. הֲרֵי אֲנִי דָן. מָה אִם בְּיוֹצֵא חַי. שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא אֶת אִמּוֹ וְאֶת הַבָּאִין עִמּוֹ [וְאֶת הַבָּא עִם אִמּוֹ] לְאוֹהֶל טוּמְאַת שִׁבְעָה. מְטַמֵּא אֶת אִמּוֹ טוּמְאַת לֵידָה. הַיּוֹצֵא מֵת. שֶׁהוּא מְטַמֵּא אֶת אִמּוֹ וְאֶת הַבָּאִין עִמּוֹ [וְאֶת הַבָּא עִם אִמּוֹ] לְאוֹהֶל טוּמְאַת שִׁבְעָה. אֵינוֹ דִין שֶׁיְּטַמֵּא אֶת אִמּוֹ טוּמְאַת לֵידָה. אָמְרוּ לוֹ לְרִבִּי יוּדָה. כָּל דִּין שֶׁתְּחִילָּתוֹ אַתָּה דָן לְהַחֲמִיר וְסוֹפוֹ לְהָקֵל אֵינוֹ דִין. הָא אִם טִיהֵר הַחַי אֶת אִמּוֹ יְטַהֵר אַף הַמֵּת אֶת אִמּוֹ. אִם לֹא זְכִיתִי מִן הַדִּין. [לְפִיכָךְ] אָמְרָה תוֹרָה זָכָר. לְרַבּוֹת אֶת הַמֵּת.

כְּיוֹצֵא בוֹ. אָמַר רִבִּי יוּדָה. תֵּשְׁבוּ בַּסּוּכּוֹת. סוּכָּה שֶׁלְּכָל דָּבָר. שֶׁהָיָה רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. הַדִּין נוֹתֵן שֶׁלֹּא תְהֵא הַסּוּכָּה בָּאָה אֶלָּא מֵאַרְבָּעַת הַמִּינִין. מָה אִם לוּלָב שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בַּלֵּילוֹת כְּבַיָּמִים אֵינוֹ בָא אֶלָּא מֵאַרְבָּעַת הַמִּינִין. סוּכָּה שֶׁהִיא נוֹהֶגֶת בַּלֵּילוֹת כְּבַיָּמִים אֵינוֹ דִין שֶׁלֹּא תָבוֹא אֶלָּא מֵאַרְבָּעַת הַמִּינִין. אָמְרוּ לוֹ לְרִבִּי יוּדָה. כָּל דִּין שֶׁאַתָּה דָן שֶׁתְּחִילָּתוֹ לְהַחֲמִיר וְסוֹפוֹ לְהָקֵל אֵינוֹ דִין. הָא לֹא מָצָא מֵאַרְבָּעַת הַמִּינִין יֵשֵׁב לוֹ בְּלֹא סוּכָּה. וְאָמְרָה תוֹרָה

תִּשְׁבּוּ בַּסּוּכּוֹת. סוּכָּה שֶׁלְּכָל דָּבָר. [וְכֵן עֶזְרָא אָמַר וַאֲשֶׁר יַשְׁמִיעוּ וְיַעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל עָרִים וּבִירוּשָׁלַם לֵאמֹר צְאוּ הָהָר וגו׳.]

חָזַר רִבִּי יוּדָה וְדָנוֹ דִּין אַחֵר. חָמֵץ אָסוּר בַּאֲכִילָה וְנוֹתָר אָסוּר בַּאֲכִילָה. מַה זֶּה בִּשְׁרֵיפָה אַף זֶה בִּשְׂרֵיפָה. אָמְרוּ לוֹ. נְבֵילָה תּוֹכִיחַ. שֶׁהִיא אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה וְאֵינָהּ בִּשְׂרֵיפָה. אָמַר לָהֶן. חָמֵץ אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָיה וְנוֹתָר אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָיה. אַל תּוֹכִיחַ נְבֵילָה שֶׁאֵינָהּ אָסוּר בַּהֲנָיָיה. אָמְרוּ לוֹ וַהֲרֵי שׁוֹר הַנִּסְקָל יוֹכִיחַ. שֶׁהוּא אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָיה וְאֵינוֹ בִּשְׂרֵיפָה. אָמַר לָהֶן. חָמֵץ אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָיה וְחַיָּיבִין עָלָיו כָּרֵת וְנוֹתָר אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָיה וְחַיָּיבִין עָלָיו כָּרֵת [אַל יוֹכִיחַ שׁוֹר הַנִּסְקָל שֶׁאֵין חַיָּיבִין עָלָיו כָּרֵת. אָמְרוּ לוֹ. וַהֲרֵי חֵלֶב שׁוֹר הַנִּסְקָל יוֹכִיחַ. שֶׁהוּא אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָיה וְחַיָּיבִין עָלָיו כָּרֵת וְאֵינוֹ בִּשְׂרֵיפָה. אָמַר לָהֶן. חָמֵץ אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָיה וְחַיָּיבִין עָלָיו כָּרֵת וְיֵשׁ לוֹ זְמַן וְנוֹתָר אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָיה וְחַיָּיבִין עָלָיו כָּרֵת וְיֵשׁ לוֹ זְמַן. אַל יוֹכִיחַ חֵלֶב שׁוֹר הַנִּסְקָל שֶׁאֵין לוֹ זְמַן. אָמְרוּ לוֹ. וַהֲרֵי אֶשֶׁם תָּלוּי כְּשִׁיטָתְךָ יוֹכִיחַ. שֶׁהוּא אָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָיָיה וְחַיָּיבִין עָלָיו כָּרֵת וְיֵשׁ לוֹ זְמַן [וְאֵינוֹ בִּשְׂרֵיפָה]. וְשָׁתַק רִבִּי יוּדָה.

תַּנֵּי. עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַן בִּיעוּרוֹ אַתְּ מְבַעֲרוֹ בְּכָל דָּבָר. מִשֶּׁהִגִּיעַ זְמַן בִּיעוּרוֹ אַתְּ מְבַעֲרוֹ בִּשְׂרֵיפָה. וְאַתְיָא כְרִבִּי יוּדָה. אִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי. עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַן בִּיעוּרוֹ אַתְּ מְבַעֲרוֹ בִּשְׂרֵיפָה. מִשֶּׁהִגִּיעַ זְמַן בִּיעוּרוֹ אַתְּ מְבַעֲרוֹ בְּכָל דָּבָר. וְאַתְיָא כְרַבָּנִין. רִבִּי אוֹמֵר. תַּשְׁבִּיתוּ שְׁאוֹר מִבָּתֵּיכֶם. דָּבָר שֶׁהוּא בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא. וְאֵי זֶה. זֶה בִּשְׂרֵיפָה. רִבִּי יִרְמְיָה בָעֵי. פֶּטֶר חֲמוֹר שֶׁהֲמִית בַּמֶּה הִיא מִיתָתוֹ. בְּעֲרִיפָה [אוֹ] בִסְקִילָה. רִבִּי בִּנְיָמִן בַּר לֵוִי שָׁאַל. חֲלוּת תּוֹדָה שֶׁנֶּעֶשׂוּ נוֹתָר. נֵימַר. אִם נֶעֶשׂוּ נוֹתָר עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַן בִּיעוּרָן. אַתְּ מְבַעֲרָן בְּכָל דָּבָר. מִשֶּׁהִגִּיעַ זְמַן בִּיעוּרָן אַתְּ מְבַעֲרָן בִּשְׂרֵיפָה.

הלכה ב

משנה: חָמֵץ שֶׁל נָכְרִי שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח מוּתָּר בַּהֲנָאָה וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל אָסוּר בַּהֲנָאָה שֶׁנֶּאֱמַר לֹא יֵרָאֶה לְךָ׃ נָכְרִי שֶׁהִלְוָה אֶת יִשְׂרָאֵל עַל חֲמֵיצוֹ לְאַחַר הַפֶּסַח מוּתָּר בַּהֲנָאָה וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהִלְוָה אֶת הַנָּכְרִי עַל חֲמֵיצוֹ לְאַחַר הַפֶּסַח אָסוּר בַּהֲנָאָה. חָמֵץ שֶׁנִּפְלָה עָלָיו מַפּוֹלֶת הֲרֵי הוּא כְמְבוֹעָר. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כָּל שֶׁאֵין הַכֶּלֶב יָכוֹל לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו׃

הלכה: הָא בַאֲכִילָה אָסוּר. מַתְנִיתָא בְמָקוֹם שֶׁלֹּא נָהֲגוּ לוֹכַל פַּת גּוֹיִם. [אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לֶאֱכֹל פַּת גּוֹיִם] מוּתָּר אֲפִילוּ בַּאֲכִילָה.

בְּתוֹךְ הַפֶּסַח מָהוּ. רִבִּי יִרְמְיָה אָמַר. מוּתָּר. רִבִּי יוֹסֵה אָמַר. אָסוּר. הָתִיב רִבִּי יוֹסֵה. וְהָתַנֵּי. לֹא יַשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל אֶת בְּהֶמְתּוֹ לְגוֹי לְהָבִיא עָלֶיהָ חָמֵץ. פָּתַר לָהּ. בְּבָא עִמּוֹ. וְהָתַנֵּי. לֹא

יַשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל אֶת סְפִינָתוֹ לְגוֹי לְהָבִיא עָלֶיהָ חָמֵץ. פָּתַר לָהּ. בְּבָא עִמּוֹ. וְהָא תַנֵּי. לֹא יַשְׁכִּיר יִשְׂרָאֵל אֶת בֵּיתוֹ לְגוֹי לִיתֵּן בְּתוֹכוֹ חָמֵץ. אִית לָךְ מֵימַר. בְּדָר עִמּוֹ.

גַּגּוֹ שֶׁלְגוֹי שֶׁהָיָה סָמוּךְ לְגַגּוֹ שֶׁלְיִשְׂרָאֵל. וְנִתְגַּלְגֵּל חָמֵץ מִגַּגּוֹ שֶׁלְגוֹי לְגַגּוֹ שֶׁלְיִשְׂרָאֵל. הֲרֵי זֶה דוֹחְפוֹ בְקָנֶה. אִם הָיְתָה שַׁבָּת אוֹ יוֹם טוֹב. רַב אָמַר. כּוֹפֶה עָלֶיהָ כֶּלִי.

רַב אָמַר. צָרִיךְ לוֹמַר. כָּל חָמֵץ שֶׁיֵּשׁ לִי בְתוֹךְ בֵּיתִי וְאֵינִי יוֹדֵעַ בּוֹ יְבָטֵל.

רַב אָמַר. צָרִיךְ לוֹמַר. אֲשֶׁר קִידְּשָׁנוּ בְמִצְוֹתָיו וְצִיָּונוּ עַל מִצְוַת בִּיעוּר חָמֵץ.

רַב אָמַר. הַטָּח בֵּיתוֹ חָמֵץ צָרִיךְ לְבָעֵר. תַּנֵּי. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. בָּצַק שֶׁעָשָׂאוֹ כּוּפֶת בָּטֵל. פָּתַר לָהּ. אוֹ חֲלוּקִין עַל רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. אוֹ אָהֳן כּוּפֶת מָאִיס הִיא.

יִשְׂרָאֵל וְגוֹי שֶׁהָיוּ בָאִין בִּסְפִינָה וְחָמֵץ בְּיַד יִשְׂרָאֵל. הֲרֵי זֶה מוֹכְרוֹ לְגוֹי אוֹ נוֹתְנוֹ לוֹ מַתָּנָה. וְחוֹזֵר וְלוֹקְחוֹ מִמֶּנּוּ לְאַחַר הַפֶּסַח. וּבִלְבַד שֶׁיִּתְּנוֹ לוֹ מַתָּנָה גְמוּרָה. אוֹמֵר הוּא יִשְׂרָאֵל לְגוֹי. עַד שֶׁאֵתְּ לוֹקֵחַ בִּמְנָה. בּוֹא וְקַח לְךְ בְּמָאתַיִם. עַד שֶׁאֵתְּ לוֹקֵחַ לְךְ מִגּוֹי. בּוֹא וְקַח לְךְ מִיִּשְׂרָאֵל. שֶׁמָּא אֶצְטָרֵךְ וְאֶקַּח מִמְּךְ אַחַר הַפֶּסַח.

הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵירוֹ. עַד שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְתוֹכוֹ. הַמַּשְׁכִּיר צָרִיךְ לְבָעֵר. מִשֶּׁיִּכָּנֵס לְתוֹכוֹ. הַשּׂוֹכֵר צָרִיךְ לְבָעֵר. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן. אֵימָתַי. בִּזְמַן שֶׁמָּסַר לוֹ אֶת הַמַּפְתֵּחַ. אֲבָל בִּזְמַן שֶׁלֹּא מָסַר לוֹ אֶת הַמַּפְתֵּחַ אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָעֵר.

אָמַר רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְּעֵי. מָסַר לוֹ אֶת הַמַּפְתֵּחַ מָהוּ. אָמַר רִבִּי זְכַרְיָה חַתְנֵיהּ דְּרִבִּי לֵוִי. מַחֲלוֹקֶת רִבִּי שִׁמְעוֹן וַחֲכָמִים. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. הַמּוֹסֵר מַפְתֵּיחוֹ לְעַם הָאָרֶץ הַבַּיִת טָהוֹר. שֶׁלֹּא מָסַר לוֹ אֶלָּא שְׁמִירַת הַמַּפְתֵּחַ. תַּנֵּי. רִבִּי שִׁמְעוֹן מְטַמֵּא.

גּוֹי שֶׁבָּא אֶצֶל יִשְׂרָאֵל וּבְיָדוֹ חָמֵץ אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָעֵר. הִפְקִיד אֶצְלוֹ צָרִיךְ לְבָעֵר. יִיחַד לוֹ בַּיִת אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָעֵר. לֹא בִיעֵר לְאַחַר הַפֶּסַח מָהוּ. רִבִּי יוֹנָה אָמַר. מוּתָּר. רִבִּי יוֹסֵה אָמַר. אָסוּר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. חֲמֵיצוֹ שֶׁלְגוֹי הוּא. יִשְׂרָאֵל הוּא שֶׁעָבַר עָלָיו וְלֹא בִיעֲרוֹ.

מָאן תַּנָּא לֹא יֵרָאֶה לְךְ. רִבִּי יוּדָה. דְּתַנֵּי. הָאוֹכֵל חָמֵץ מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה. וְכֵן חָמֵץ שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח. הֲרֵי זֶה בְּלֹא תַעֲשֶׂה וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. דִּבְרֵי רִבִּי יוּדָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. כָּל שֶׁאֵין בּוֹ כָּרֵת אֵין בּוֹ בְּלֹא תַעֲשֶׂה. מוֹדֶה רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּאִסּוּר שֶׁהוּא אִסּוּר. אִיסּוּרוֹ מָהוּ. רִבִּי יִרְמְיָה אָמַר. אִיסּוּרוֹ דִּבַּר תּוֹרָה. רִבִּי יוֹנָה וְרִבִּי יוֹסֵה תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. אִיסּוּרוֹ מִדִּבְרֵיהֶן. מַה טַּעֲמֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ. הַיּוֹם. מָה אֲנָן קַיְימִין. אִם בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד. כְּבָר כָּתוּב [לֹא תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ]. אֶלָּא אִם אֵינוֹ עִנְיָין בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד תְּנֵיהוּ לְאַחַר הַמּוֹעֵד. מַה מְקַיֵּים רִבִּי שִׁמְעוֹן טַעֲמֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ. הַיּוֹם. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה. פָּתַר לָהּ כְּרִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. דְּתַנֵּי. רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר. אֲנִי שֶׁלֹּא הָיָה פֶּסַח בְּמִצְרַיִם אֶלָּא יוֹם אֶחָד בִּלְבַד. שֶׁנֶּאֱמַר לֹא יֵאָכֵל חָמֵץ. הַיּוֹם.

לֹא יֵרָאֶה לְךָ. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. לֹא יֵרָאֶה לְךָ. לְךָ אֵין אַתְּ רוֹאֶה. [אֲבָל] רוֹאֶה אַתְּ לַגָּבוֹהַּ. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. אֲפִילוּ לַגָּבוֹהַּ. מָאן דְּאָמַר. לְךָ אֵין אַתְּ רוֹאֶה רוֹאֶה אַתְּ לַגָּבוֹהַּ. בְּשֶׁהֶקְדֵּישׁוֹ קוֹדֶם לְבִיעוּרוֹ. מָאן דְּאָמַר. אֲפִילוּ לַגָּבוֹהַּ. כְּשֶׁהֶקְדֵּישׁוֹ לְאַחַר בִּיעוּרוֹ. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר חִיָּיה קוֹמֵי רִבִּי זְעוּרָא. תִּיפְתָּר בַּקָּדָשִׁים שֶׁהוּא חַיָּיב בַּאֲחֲרָיוּתָן כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן.

לֹא יֵרָאֶה לְךָ. [אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי.] לְךָ אֵין אַתְּ רוֹאֶה. רוֹאֶה אַתְּ בִּפְלַטְיָא. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. אֲפִילוּ בִּפְלַטְיָא. מָאן דְּאָמַר. לְךָ אֵין אַתְּ רוֹאֶה רוֹאֶה אַתְּ בִּפְלַטְיָא. בְּשֶׁהֶבְקִירוֹ קוֹדֶם לְבִיעוּרוֹ. מָאן דְּאָמַר. אֲפִילוּ בִּפְלַטְיָא. בְּשֶׁהֶבְקִירוֹ לְאַחַר בִּיעוּרוֹ. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר חִיָּיה. תִּיפְתָּר בַּקָּדָשִׁים וגו׳.

הִבְקִיר חֶמְצוֹ בִּשְׁלִשָּׁה עָשָׂר לְאַחַר הַפֶּסַח מָהוּ. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. אָסוּר. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. מוּתָּר. מָתִיב רִבִּי יוֹחָנָן לְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. אֵין אַתְּ מוֹדֶה לִי מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעֲלָן שֶׁהוּא אָסוּר. אָמַר לֵיהּ. תַּמָּן אִיסּוּרוֹ גָּרַם לוֹ. הָכָא מָה אִית לָךְ [לְמֵימַר]. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה לְרִבִּי פִּנְחָס. נְהִיר אַתְּ כַּד הֲוִינָן אָמְרִין. אַתְיָיא לְרִבִּי יוֹחָנָן כְּרִבִּי יוֹסֵה. וּדְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כְּרִבִּי מֵאִיר. אֵינָהּ כֵּן. אֶלָּא רִבִּי יוֹחָנָן חֲשַׁשׁ לְהַעֲרָמָה. וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לֹא חֲשַׁשׁ לְהַעֲרָמָה. מַה נְפַק מִבֵּינֵיהוֹן. נָפְלָה עָלָיו מַפּוֹלֶת. מָאן דְּאָמַר. לֵית כָּאן הַעֲרָמָה. מָאן דְּאָמַר. יֵשׁ כָּאן הַעֲרָמָה. וְהוּא מוּתָּר. מָאן דְּאָמַר. זְכָיָיה. לֵית כָּאן זְכָיָיה. וְהוּא אָסוּר. הַכֹּל מוֹדִין בְּגֵר שֶׁמֵּת וּבִיזְבּוּז יִשְׂרָאֵל אֶת נְכָסָיו. מָאן דְּאָמַר. הַעֲרָמָה. מוּתָּר. וּמָאן דְּאָמַר. זְכָיָיה. מוּתָּר.

תַּמָּן תַּנִּינָן. עֶבֶד שֶׁעָשָׂאוֹ רַבּוֹ אֲפוֹתֵיקִי לַאֲחֵרִים וְשִׁיחְרְרוֹ. [מִשּׁוּרַת הַדִּין אֵין הָעֶבֶד חַיָּיב כְּלוּם. אֶלָּא מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם כּוֹפִין אֶת רַבּוֹ וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בֶּן חוֹרִין וְכוֹתֵב שְׁטָר עַל דָּמָיו. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. אֵינוֹ כוֹתֵב אֶלָּא מְשַׁחְרֵר.] מִי מְשַׁחְרֵר. רַב אָמַר. בֵּין רַבּוֹ רִאשׁוֹן בֵּין רַבּוֹ אַחֲרוֹן. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. אֵין לָךְ מְשַׁחְרֵר אֶלָּא רַבּוֹ רִאשׁוֹן בִּלְבַד. הָתִיב רִבִּי חַגַּי קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רַב. יִשְׂרָאֵל שֶׁהִלְוָה אֶת הַנָּכְרִי עַל חֲמֵיצוֹ לְאַחַר הַפֶּסַח מוּתָּר בַּהֲנָיָיה. אֵין תֵּימַר. בִּרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל הוּא. יְהֵא אָסוּר. מַה עֲבַד לֵהּ רַב. אָמַר רִבִּי יוּדָן. קַל הוּא בְּשִׁיחְרוּר. כְּהָדָא דְתַנֵּי. הָעוֹשֶׂה עַבְדּוֹ אֲפוֹתֵיקִי. מָכְרוֹ אֵינוֹ מָכוּר. שִׁיחְרְרוֹ הֲרֵי זֶה מְשׁוּחְרָר. חֵייְלֵיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן מִן הָדָא. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. אֵינוֹ כוֹתֵב אֶלָּא מְשַׁחְרֵר. אִילּוּ הַמְשַׁעְבֵּד שָׂדֶה לַחֲבֵירוֹ וְהָלַךְ וּמְכָרָהּ. שְׁמָא אֵין בַּעַל חוֹב בָּא וְטוֹרֵף. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ. פְּתַח לָנוּ רִבִּי יוֹחָנָן פֶּתַח מֵאִיר כְּאוֹרָה. לֹא מָצָאנוּ עֶבֶד מְשׁוּתָּחְרֵר וְחוֹזֵר וּמְשׁוּתַּעְבֵּד. מַעֲתָּה לֹא יִכְתּוֹב שְׁטָר עַל דָּמָיו. אָמַר רִבִּי אִילָא. מוּטָּב שֶׁיֹּאמַר לוֹ. תֵּן לִי מָאתַיִם זוּז שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדְךָ. וְאַל יֹאמַר לוֹ. עַבְדִּי אַתָּה. רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי נַסָּא. אַתְיָא דְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל כְּרִבִּי מֵאִיר. כְּמַה דְּרִבִּי מֵאִיר קוֹנֵס בִּדְבָרִים. כֵּן רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן

גַּמְלִיאֵל קוֹנֵס בִּדְבָרִים. דְּתַנֵּי. [שְׁטָר] יֵשׁ בּוֹ רִבִּית קוֹנְסִין אוֹתוֹ וְאֵינוֹ גוֹבֶה לֹא אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא אֶת הָרִיבִּית. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. גּוֹבֶה אֶת הַקֶּרֶן וְאֵינוֹ גוֹבֶה אֶת הָרִיבִּית. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כָּל שֶׁאֵין הַכֶּלֶב יָכוֹל לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו. עַד אֵיכָן. רִבִּי אָבוּן רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק. עַד שְׁלֹשָׁה טְפָחִים.

הלכה ג

משנה: הָאוֹכֵל תְּרוּמַת חָמֵץ בַּפֶּסַח בְּשׁוֹגֵג מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ. בְּמֵזִיד פָּטוּר מִתַּשְׁלוּמִים וּמִדְּמֵי עֵצִים:

הלכה: תַּנֵּי. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק. מַתְנִיתָא בְּשֶׁהִפְרִישָׁהּ מַצָּה וְנִתְחַמְּצָה. אֲבָל אִם הִפְרִישָׁהּ חָמֵץ לֹא בָדָא. הִפְרִישׁ מַצָּה עַל חָמֵץ. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. כָּל תְּרוּמָה שֶׁאֵינָהּ מַתֶּרֶת אֶת הַשְּׁיֵרִים לַאֲכִילָה אֵינָהּ תְּרוּמָה. [אֲפִילּוּ] הִפְרִישׁ חָמֵץ עַל מַצָּה. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. מֵאַחַר שֶׁאִילּוּ מִינָהּ עָלֶיהָ אֵינָהּ תְּרוּמָה. וַאֲפִילּוּ הֵימִינָהּ לְמָקוֹם אַחֵר אֵינָהּ תְּרוּמָה.

(עִירֵס) אַרְבָּעַת רְבָעִים בִּפְנֵי עַצְמָן וְחִימְצָן. וְאַרְבָּעַת רְבָעִים בִּפְנֵי עַצְמָן וְעִירְבָן. אִם הִתְרוּ בּוֹ מִשּׁוּם הָאוֹכֵל טֵבֶל. אֵינוֹ לוֹקֶה. מִשּׁוּם הָאוֹכֵל חָמֵץ בַּפֶּסַח. לוֹקֶה. אִיסּוּר חָמוּר חָל עַל אִיסּוּר קַל. וְאֵין אִיסּוּר קַל חָל עַל אִיסּוּר חָמוּר. אֲבָל אִם עִירְבָן וְאַחַר כָּךְ חִימְצָן. אִם הִתְרוּ בּוֹ מִשּׁוּם הָאוֹכֵל טֵבֶל. לוֹקֶה. מִשּׁוּם הָאוֹכֵל חָמֵץ בַּפֶּסַח. לוֹקֶה. אִיסּוּר חָמוּר חָל עַל אִיסּוּר קַל. וְאֵין אִיסּוּר קַל חָל עַל אִיסּוּר חָמוּר.

עָשָׂה כְרִי וְהִשְׁתַּחֲוָוה לוֹ וּמִירְחוֹ וְאַחַר כָּךְ אֲכָלוֹ. אִם הִתְרוּ בּוֹ מִשּׁוּם אוֹכֵל טֵבֶל. אֵינוֹ לוֹקֶה. מִשּׁוּם הָאוֹכֵל עֲבוֹדָה זָרָה. לוֹקֶה. אִיסּוּר חָמוּר חָל עַל אִיסּוּר קַל. וְאֵין אִיסּוּר קַל חָל עַל אִיסּוּר חָמוּר. [אֲבָל אִם מִירְחוֹ וְאַחַר כָּךְ הִשְׁתַּחֲוָה לוֹ. אִם הִתְרוּ בּוֹ מִשּׁוּם אוֹכֵל טֵבֶל. לוֹקֶה. מִשּׁוּם עֲבוֹדָה זָרָה. לוֹקֶה. אִיסּוּר חָמוּר חָל עַל אִיסּוּר קַל. וְאֵין אִיסּוּר קַל חָל עַל אִיסּוּר חָמוּר.]

רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בָּעֵי. הָאוֹכֵל תְּרוּמַת חָמֵץ בַּפֶּסַח לְמִי הוּא מְשַׁלֵּם. תַּפְלוּגְתָא דְּרִבִּי יוֹחָנָן וּדְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. דְּאִיתְפַּלְגוֹן. הַגּוֹזֵל תְּרוּמָה מֵאֲבִי אִמּוֹ כֹּהֵן. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. מְשַׁלֵּם לַשֵּׁבֶט. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. מְשַׁלֵּם לְעַצְמוֹ. אָמַר רִבִּי מָנָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵה. מִסְתַּבְּרָא יוֹדֶה רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לְרִבִּי יוֹחָנָן בַּחוֹמֶשׁ שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם לַשֵּׁבֶט. אָמַר לֵיהּ. אוֹף אֲנָא סָבַר כֵּן. שֶׁכֵּן תְּרוּמָה טְמֵיאָה אֲפָרָהּ לַשֵּׁבֶט. אָתָא רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי אָחָא. אֲפִילּוּ עָלֶיהָ פְּלִיגִין.

רִבִּי יוֹסֵה בָּעֵי. הַנֶּהֱנֶה מִן הַהֶקְדֵּשׁ פָּחוּת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה. [מַהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָּיב בַּתַּשְׁלוּמִין. (אָמַר לֵיהּ.) נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. וְאֵת אָשֵׁר חָטָא מִן הַקּוֹדֶשׁ יְשַׁלֵּם. פְּרָט לְפָחוּת מִשָּׁוֶה

פְרוּטָה. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. לְרַבּוֹת (מָאן דְּאָמַר פְּרָט) [לַתַּשְׁלוּמִין. מָאן דְּאָמַר. פְּרָט. לְפָחוּת מִשָּׁוֶה פְרוּטָה לַתַּשְׁלוּמִין] לְקָרְבָּן. מָאן דְּאָמַר. לְרַבּוֹת. בַּתַּשְׁלוּמִין. כְּמָה דְתֵימַר תַּמָּן. פָּחוּת מִשָּׁוֶה פְרוּטָה מְזִיד. אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם חוֹמֶשׁ וְאָשָׁם יְשַׁלֵּם לַשֵּׁבֶט. וְאָמַר אוֹף הָכָא כֵּן. אָמְרִין חֲבֵרַיָּיא קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵה. וְלָאו מַתְנִיתָא הִיא. הָאוֹכֵל תְּרוּמַת חָמֵץ בַּפֶּסַח. שׁוֹגֵג מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ. מֵזִיד פָּטוּר מִן הַתַּשְׁלוּמִין וּמִדְּמֵי הָעֵצִים. אָמַר לוֹן. תַּמָּן אֵינוֹ רָאוּי לְהַשְׁלִים עָלֶיהָ. בְּרַם הָכָא רָאוּי הוּא לְהַשְׁלִים עָלֶיהָ.

שׁוֹגֵג בִּתְרוּמָה וּמֵזִיד בְּחָמֵץ. שׁוֹגֵג בִּתְרוּמָה וּמֵזִיד בְּנָזִיר. שׁוֹגֵג בִּתְרוּמָה וּמֵזִיד בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים. אֵין תִּפְתְּרִינָהּ לִשְׁנֵי דְבָרִים. נִיחָא. וְאֵין תִּיפְתְּרִינָהּ לְדָבָר אֶחָד. מַחֲלוֹקֶת רִבִּי יוֹחָנָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ.

הלכה ד

משנה: אֵילּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם יוֹצֵא בָהֶן יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח. בַּחִיטִּים וּבַשְּׁעוֹרִים וּבַכּוּסְמִין וּבְשִׁיבּוֹלֶת שׁוּעָל וּבַשִּׁיפּוֹן וּבַדְּמַאי וּבְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּיטְּלָה תְרוּמָתוֹ וּבְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדּוּ וְהַכֹּהֲנִים בַּחַלָּה וּבִתְרוּמָה. אֲבָל לֹא בַטֶּבֶל וְלֹא בְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִיטְּלָה תְרוּמָתוֹ וְלֹא בְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ. חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר עֲשָׂאָן לְעַצְמוֹ אֵין יוֹצֵא בָהֶן. עֲשָׂאָן לִמְכּוֹר לַשּׁוּק יוֹצֵא בָהֶן׃

הלכה: כְּתִיב וְהָיָה בַּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ תְרוּמָה לַיי. הָיִיתִי אוֹמֵר. יְהוּ כָל הַדְּבָרִים חַיָּבִין בַּחַלָּה. תַּלְמוּד לוֹמַר מִלֶּחֶם. וְלֹא כָל לֶחֶם. אִם מִלֶּחֶם לֹא כָל לֶחֶם. אֵין לִי אֶלָּא לְחִטִּים וְלִשְׁעוֹרִים בִּלְבַד. [שְׁאָר מִינִין מְנַיִין.] תַּלְמוּד לוֹמַר רֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם רִיבָּה. וְרִיבָּה אֶת הַכֹּל. רִבִּי יוֹסֵה בְשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן תַּנֵּי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל כֵּן. רִבִּי יוֹנָה רִבִּי זְעוּרָא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רִבִּי יִשְׁמָעֵאל.

אָמַר רִבִּי מָנָא. אָזְלִית לְקֵיסָרִין וּשְׁמָעִית רִבִּי אַחָוָוא בַּר זְעוּרָא (אָמַר וַאֲנָא) [אַבָּא] הֲוָה אָמַר לָהּ בְּשֵׁם רִבִּי יִשְׁמָעֵאל. נָאֲמַר לֶחֶם בַּפֶּסַח וְנֶאֱמַר לֶחֶם בַּחַלָּה. מַה לֶּחֶם שֶׁנֶּאֱמַר בַּפֶּסַח דָּבָר שֶׁהוּא בָא לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ. אַף לֶחֶם שֶׁנֶּאֱמַר בַּחַלָּה דָּבָר שֶׁהוּא בָא לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ. וּבָדָקוּ וּמָצְאוּ שֶׁאֵין לָךְ בָּא לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ אֶלָּא חֲמִשָּׁה הַמִּינִין בִּלְבַד. וּשְׁאָר כָּל הַמִּינִין אֵינָן בָּאִין לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ אֶלָּא לִידֵי סִירְחוֹן.

רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר. קְרֶמִית חַייֶבֶת בַּחַלָּה. שֶׁהִיא בָאָה לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ. וְרַבָּנִין אָמְרִי. אֵינָהּ בָאָה לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ. וְיִבְדְּקוּהָ. עַל עִיקַּר בְּדִיקָתָהּ הֵן חוֹלְקִין. רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר. בְּדָקוּהָ וּמָצְאוּ אוֹתָהּ שֶׁהִיא בָאָה לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ. וְרַבָּנִין אָמְרִין. בְּדָקוּהָ וְלֹא מָצְאוּ אוֹתָהּ שֶׁהִיא בָאָה לִידֵי מַצָּה וְחָמֵץ.

תַּמָּן תַּנִּינָן. תַּפּוּחַ שֶׁרִיסְקוֹ וּנְתָנוֹ לְתוֹךְ עִיסָּה וְחִימְצָהּ. הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה. [שְׁעוֹרִין שֶׁנִּפְלוּ לְתוֹךְ הַבּוֹר שֶׁל מַיִם. אַף עַל פִּי שֶׁהִבְאִישׁוּ מֵימָיו. מוּתָּרִין.] תַּנֵּי. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר. מוּתָּר. רִבִּי אָחָא רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵה בַּר חֲנִינָה. מַה פְלִיגִין. בִּמְחַמֵּץ בְּמֵימָיו. אֲבָל בִּמְחַמֵּץ בְּגוּפוֹ דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. רִבִּי יוֹסֵי כְּדַעְתֵּיהּ. כְּמַה דּוּ אָמַר תַּמָּן. אֵין תַּבְשִׁילוֹ תַּבְשִׁיל בָּרוּר. כָּךְ הוּא אָמַר הָכָא. אֵין חִמְצוֹ חָמֵץ בָּרוּר.

תַּנֵּי. פַּגָּה שֶׁטִּמְנָהּ בְּתֶבֶן וַחֲרָרָה שֶׁטִּמְנָהּ בִּגְחָלִים. אִם הָיוּ מִקְצָתָן מְגוּלִּין נִיטָּלִין בַּשַּׁבָּת. וְאִם לָאו אֵין נִיטָּלִין.

מְנַיִן שֶׁהַכֹּהֲנִים יוֹצְאִין יְדֵי חוֹבָתָן בַּחַלָּה וּבַתְּרוּמָה וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בַּפֶּסַח. תַּלְמוּד לוֹמַר תֹּאכְלוּ מַצּוֹת. רִיבָּה.

יָכוֹל יֵצְאוּ יְדֵי חוֹבָתָן בַּבִּיכּוּרִים. תַּלְמוּד לוֹמַר בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ מַצּוֹת. מַצָּה הַנֶּאֱכֶלֶת בְּכָל מוֹשָׁב. יָצְאוּ הַבִּיכּוּרִים שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלִין בְּכָל מוֹשָׁב. הָתִיבוּן. הֲרֵי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי הֲרֵי אֵינוֹ נֶאֱכָל בְּכָל מוֹשָׁב. רָאוּי הוּא לְהִיפָּדוֹת וּלְהֵיאָכֵל בְּכָל מוֹשָׁב. רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בָּעֵי. (מֵעַתָּה) הַלָּקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי טָמֵא כְּרִבִּי יוּדָה [מָהוּ. דְּתַנֵּי. לָקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי טָמֵא יִפָּדֶה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. יִקָּבֵר. אָמְרוּ לוֹ לְרִבִּי יוּדָא. מָה אִם מַעֲשֵׂר שֵׁנִי עַצְמוֹ שֶׁנִּטְמָא הֲרֵי הוּא נִפְדֶּה. הַלָּקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֶׁנִּטְמָא אֵינוֹ דִין שֶׁיִּפָּדֶה. אָמַר לָהֶן. לֹא. אִם אָמַרְתֶּם בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי. שֶׁכֵּן הוּא נִפְדֶּה טָהוֹר בְּרִיחוּק מָקוֹם. תֹּאמְרוּ בַּלָּקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. שֶׁאֵינוֹ נִפְדֶּה טָהוֹר בְּרִחוּק מָקוֹם.] הוֹאִיל וְאֵינוֹ רָאוּי לְהִיפָּדוֹת וְלֵיאָכֵל בְּכָל מוֹשָׁב אֵין יוֹצְאִין בּוֹ. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בָּעֵי. מַעֲתָּה חַלַּת עִיסַּת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַם. הוֹאִיל וְאֵינָהּ רְאוּיָה לְהִיפָּדוֹת וּלְהֵיאָכֵל בְּכָל מוֹשָׁב אֵין יוֹצְאִין בָּהּ.

יָכוֹל יֵצְאוּ יְדֵי חוֹבָתָן בַּחַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר. תַּלְמוּד לוֹמַר שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ. מַצָּה נֶאֱכֶלֶת כָּל שִׁבְעָה. וְאֵין חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר נֶאֱכָלִין כָּל שִׁבְעָה. רִבִּי יוֹנָה בְשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. מִמַּה שֶׁנֶּאֱכְלוּ חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר בְּכָל גְּבוּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא צָרַךְ הַשּׁוֹנֶה לְהוֹצִיאָן מִמּוֹשָׁב. רִבִּי יוֹסֵה בְשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁנֶּאֱכְלוּ חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל. לְפִיכָךְ לֹא צָרַךְ הַשּׁוֹנֶה לְהוֹצִיאָן מִמּוֹשָׁב. נִיחָא חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל. לְפִיכָךְ לֹא צָרַךְ הַשּׁוֹנֶה לְהוֹצִיאָן מִמּוֹשָׁב. נִיחָא חַלּוֹת תּוֹדָה. וּרְקִיקֵי נָזִיר אֵינוֹ כֵן. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. לֵית כָּאן נְזִירוּת. נְזִירוּת חוֹבָה הִיא. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר כַּהֲנָא. תִּיפְתָּר שֶׁקָּרְבָה חַטָּאתוֹ בְּשִׁילֹה. וְעוֹלָתוֹ וּשְׁלָמָיו בְּנוֹב וְגִבְעוֹן. רִבִּי חֲנַנְיָה רִבִּי עֻזָּרָה בְּעוֹן קוֹמֵי רִבִּי מָנָא. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵה. שַׁלְמֵי חֲגִינָה הַבָּאִים בְּבָמָה כְּשֵׁירִים אֶלָּא שֶׁלֹּא עָלוּ לַבַּעֲלִים לְשֵׁם חוֹבָה. אֶלָּא כְּרִבִּי יְהוּדָה. דְּרִבִּי יְהוּדָה אָמַר. חַטָּאת וּפֶסַח לְיָחִיד בְּבָמָה גְּדוֹלָה. אֵין חַטָּאת וּפֶסַח לְיָחִיד בְּבָמָה קְטַנָּה. לֹא אַתְיָא אֶלָּא

כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר. מִכֵּיוָן שֶׁנִּזְרַק עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִים הוּתַּר הַנָּזִיר לִשְׁתּוֹת בַּיַּיִן וְלִיטַּמֵּא לַמֵּתִים.

רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹשׁוּעַ בֶּן לֵוִי. אוֹתוֹ כְּזַיִת שֶׁאָדָם יוֹצֵא בּוֹ יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח צָרִיךְ שֶׁלֹּא יְהֵא בּוֹ מַשְׁקִין. רִבִּי יִרְמְיָה אָמַר. לְמִצְוָה אִיתְאֲמָרַת. רִבִּי בָּא אָמַר. לְמִצְוָה אִיתְאֲמָרַת. רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי אָמַר. לְעִיכּוּב אִיתְאֲמָרַת. מִילְתֵיהּ דְּרִבִּי בּוּן בַּר חִייָה אָמְרָה. לְעִיכּוּב אִיתְאֲמָרַת. הָתִיב רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה. וְהָתַנִּינָן. חַלּוֹת תּוֹדָה. אִית לָךְ מֵימַר. חַלּוֹת תּוֹדָה שֶׁאֵין בָּהֶן מַשְׁקִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. תַּמָּן רְבִיעִית הִיא. וּרְבִיעִית מִתְחַלֶּקֶת לְכַמָּה מִינִין. וְהַיי דָא אָמְרָה דָא. יְכוֹל יֵצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּרִבִיכָה. תַּלְמוּד לוֹמַר. וּשְׁמַרְתָּם אֶת הַמַּצּוֹת. מַצָּה שֶׁצְּרִיכָה שִׁימּוּר. יָצָאת זוֹ שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה שִׁימּוּר. מֵפְנֵי שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה שִׁימּוּר. הָא אִם הָיְתָה צְרִיכָה שִׁימּוּר יוֹצְאִין בָּהּ. וְהָא תַנֵּי. יוֹצְאִין בְּמַצָּה מְתוּבֶּלֶת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהּ טַעַם דָּגָן. וְהֵיא שֶׁיְּהֵא רוּבָּהּ דָּגָן. סָבְרִין מֵימַר. מְתוּבֶּלֶת מַשְׁקִין. נֹאמַר. מְתוּבֶּלֶת שׁוּמְשְׁמִין. מְתוּבֶּלֶת אֱגוֹזִים. וְהֵידָא אָמְרָה דָא. יָכוֹל שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בַּפֶּסַח אֶלָּא בְּפַת (חֲרָרָה) [הַדְרָאָה]. מְנַיִין אֲפִילּוּ כְּמַצַּת שְׁלֹמֹה. תַּלְמוּד לוֹמַר. תֹּאכְלוּ מַצּוֹת. רִיבָּה. אִם כֵּן מַה תַּלְמוּד לוֹמַר. לֶחֶם עוֹנִי. פְּרָט לְסוּרְסִין וּלְחַלַּת הַמַּסֶּרֶת וְלָאֲשִׁישָׁה.

יוֹצְאִין בְּמַצָּה עֲבָה עַד טֶפַח כְּלֶחֶם הַפָּנִים. יוֹצְאִין בְּמַצָּה נָא כְּדֵי שֶׁתִּיפָּרֵס וְלֹא תֵיעָשֶׂה גִּידִין גִּידִין. מַצָּה הַיְשָׁנָה תַּפְלוּגְתָא דְּבֵית שַׁמַּי וּבֵית הִלֵּל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. מִכֵּיוָן שֶׁלֹּא עֲשָׂאָהּ לְשֵׁם הַפֶּסַח דָּבָר בָּרִיא שֶׁלֹּא דֵיקְדֵּק בָּהּ. יוֹצְאִין בִּסְרוּקִין בֵּין מְצוּיָירִין בֵּין שֶׁאֵינָן מְצוּיָירִין. אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ. אֵין עוֹשִׂין סְרִיקִין מְצוּיָירִין בַּפֶּסַח.

תַּנֵּי. אָמַר רִבִּי יוּדָה. שְׁאַל בֶּייתוֹס בֶּן זוֹנִין אֶת רַבָּן גַּמְלִיאֵל וַחֲכָמִים בְּיַבְנֶה. מָהוּ לַעֲשׂוֹת סְרִיקִין הַמְצוּיָירִין בַּפֶּסַח. אָמְרוּ לוֹ. אָסוּר. מִפְּנֵי שֶׁהָאִשָּׁה מִשְׁתַּהֶא בָּהֶן וְהֵן בָּאִין לִידֵי חֲמֵץ. אָמַר לָהֶן. אִם כֵּן יַעֲשׂוּ אוֹתָן בְּטִפּוֹס. אָמְרוּ לוֹ. יְהוּ אוֹמְרִים. כָּל הַסְּרִיקִין אֲסוּרִין וּסְרִיקֵי בֶּייתוֹס בֶּן זוֹנִין מוּתָּרִין. תַּנֵּי. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. עוֹשִׂין סְרִיקִין כְּרִקִּיקִין. וְאֵין עוֹשִׂין רְקִיקִין כִּקְלוּסְקָאוֹת.

הלכה ה

משנה: וְאֵילּוּ יְרָקוֹת שֶׁאָדָם יוֹצֵא בָּהֶן יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח בַּחֲזֶרֶת וּבָעוּלְשִׁין וּבַתַּמְכָה וּבַחַרְחֲבִינָה וּבַמָּרוֹר. יוֹצְאִין בָּהֶן בֵּין לַחִין בֵּין כְּמוּשִׁין. אֲבָל לֹא כְבוּשִׁים וְלֹא שְׁלוּקִין וְלֹא מְבוּשָּׁלִין. וּמִצְטָרְפִין בְּכַזַּיִת. וְיוֹצְאִין בַּקֶּלַח שֶׁלָּהֶן וּבְדַמַּאי וּבְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּיטְּלָה תְרוּמָתוֹ וּבְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדּוּ׃

הלכה: בַּחֲזֶרֶת. חַסִּין. בָּעוּלְשִׁין. טְרוֹקְסִימוֹן. וּבַתַּמְכָה. גִּנְגִּידִין. בַּחַרְחֲבִינָה. רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן אָמַר. יסי חלי. וּבַמָּרוֹר. יָרָק מָר וּפָנָיו מַכְסִיפִין וְיֵשׁ לוֹ שָׁרָף. הָתִיבוּן. הֲרֵי חֲזֶרֶת

מָתוֹק. הֲרֵי אֵינוֹ קָרוּי חֲזֶרֶת אֶלָּא מָתוֹק. רִבִּי חִיָּיה בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. כָּל עַצְמָן אֵין הַדָּבָר תָּלוּי אֶלָּא בַּחֲזֶרֶת. מַה חֲזֶרֶת תְּחִילָּתָהּ מָתוֹק וְסוֹפָהּ מָר. כָּךְ עָשׂוּ הַמִּצְרִיִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם. בַּתְּחִילָּה בְּמֵיטַב הָאָרֶץ הוֹשֵׁב אֶת אָבִיךָ וְאֶת אַחֶיךָ. וְאַחַר כָּךְ וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה בְּחוֹמֶר וּבִלְבֵינִים.

בֵּין כְּמוּשִׁין. אִית תַּנֵּי תַנֵּי. אֲבָל לֹא כְמוּשִׁין. אָמַר רַב חִסְדָּא. מָאן דְּאָמַר. כְּמוּשִׁין. בְּקֶלַח. מָאן דְּאָמַר. אֲבָל לֹא כְמוּשִׁין. בָּעֲלִין.

רִבִּי חִיָּיה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. זַיִת כָּבוּשׁ אוֹמֵר עָלָיו. בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ. רִבִּי בִּנְיָמִין בַּר יֶפֶת בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. יָרָק שָׁלוּק אוֹמֵר עָלָיו. שֶׁהַכֹּל נִהְיֶה בִדְבָרוֹ. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. מַתְנִיתָא מְסַיְּיעָה לְרִבִּי בִּנְיָמִין בַּר יֶפֶת. אֲבָל לֹא כְבוּשִׁין וְלֹא שְׁלוּקִין וְלֹא מְבוּשָׁלִין. אִם בְּעֵייָנָן הֵם יֵצֵא בָהֶם יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. מָאן יָדַע מִשְׁמַע מִן רִבִּי יוֹחָנָן יְאוּת. רִבִּי חִיָּיה בַּר בָּא אוֹ רִבִּי בִּנְיָמִין. לֹא רִבִּי חִיָּיה בַּר בָּא. וְעוֹד מִן הָדָא. מִן מַה דַּאֲנָן חַמְיִין רַבָּנִין עָלִין לְבֵרְייָתָה וְנָסְבִין תּוּרְמוּסִין וּמְבָרְכִין עֲלֵיהוֹן. בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. וְתוּרְמוּסִין לֹא שְׁלוּקִין הֵן. אִין תֵּימַר. שַׁנְייָא הִיא. שֶׁאָמְרָה תוֹרָה מְרוֹרִים. תּוּרְמוּסִין כֵּיוָן שֶׁשְּׁלָקָן בָּטְלָה מָרְתָן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן. וּלֹא פְלִיגִין. זַיִת עַל יְדֵי שֶׁדְּרְכּוֹ לֵיאָכֵל חַי. אֲפִילּוּ כָּבוּשׁ בְּעֵינוֹ הוּא. יָרָק כֵּיוָן שֶׁשְּׁלָקוֹ נִשְׁתַּנָּה.

הלכה ו

משנה: אֵין שׁוֹרִין אֶת הַמּוּרְסָן לַתַּרְנְגוֹלִים אֲבָל חוֹלְטִין. הָאִשָּׁה לֹא תִשְׁרֶה אֶת הַמּוּרְסָן שֶׁתּוֹלִיךְ בְּיָדָהּ לַמֶּרְחָץ אֲבָל שָׁפָל הִיא בִּבְשָׂרָהּ יָבֵשׁ. לֹא יִלְעוֹס אָדָם חִטִּים וְיִתֵּן עַל גַּבֵּי מַכָּתוֹ בַּפֶּסַח מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַחְמִיצוֹת:

הלכה: תַּנֵּי. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּירִבִּי יוֹסֵי אָמַר מִשּׁוּם אָבִיו. אַי זוֹ הִיא הַמְּעִיסָּה. הַנּוֹתֵן חַמִּין לְתוֹךְ קֶמַח. חֲלִיטָה. קֶמַח לְתוֹךְ חַמִּין. וְהָכָא בֵּין חַמִּים לְתוֹךְ מוּרְסָן בֵּין מוּרְסָן לְתוֹךְ חַמִּין. בְּשֶׁיֵּשׁ בָּהֶן שַׁמְנוּנִית. מָלוּגְמָא שֶׁנִּסְרְחָה. אִית תַּנֵּי תַנֵּי. זָקוּק לְבָעֵר. וְאִית תַּנֵּי תַנֵּי. אֵין זָקוּק לְבָעֵר. מָאן דְּאָמַר. זָקוּק לְבָעֵר. בְּשֶׁנִּתְחַמְּצָה וְאַחַר כָּךְ נִסְרְחָה. וּמָאן דְּאָמַר. אֵינוֹ זָקוּק לְבָעֵר. בְּשֶׁנִּסְרְחָה וְאַחַר כָּךְ נִתְחַמְּצָה.

הלכה ז

משנה: אֵין נוֹתְנִין אֶת הַקֶּמַח לֹא לְתוֹךְ חָרוֹסֶת וְלֹא לְתוֹךְ חַרְדָּל אִם נָתַן יֹאכַל מִיָּד וְרִבִּי מֵאִיר אוֹסֵר. אֵין מְבַשְּׁלִין אֶת הַפֶּסַח לֹא בְמַשְׁקִין וְלֹא בְמֵי פֵרוֹת אֲבָל סָכִין וּמַטְבִּילִין אוֹתוֹ בָהֶן. מֵי תַשְׁמִישָׁיו שֶׁל נָחְתוֹם יִשָּׁפְכוּ מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַחְמִיצִין:

הלכה: [תַּנֵּי.] אֵין נוֹתְנִין אֶת הַקֶּמַח לְתוֹךְ חָרוֹסֶת אוֹ לְתוֹךְ חַרְדָּל. אִם נָתַן יֹאכַל מִיָּד וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִשְׁהֶא. רִבִּי מֵאִיר אוֹסֵר. מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַשְׁהֶא.

כָּתוּב וּבָשֵׁל מְבוּשָׁל בַּמַּיִם. אֵין לִי אֶלָּא מַיִם. מְנַיִין לְרַבּוֹת שְׁאָר מַשְׁקִין. תַּלְמוּד לוֹמַר וּבָשֵׁל מְבוּשָׁל [מִכָּל מָקוֹם.] עַד כְּדוֹן כְּרִבִּי עֲקִיבָה. כְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל. תַּנֵּי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל. קַל וָחוֹמֶר. מָה אִם מַיִם שֶׁאֵינָן מְפִיגִין טַעֲמָן אַתְּ אָמַר. אָסוּר. שְׁאָר מַשְׁקִין שֶׁמְּפִיגִין טַעֲמָן לֹא כָל שֶׁכֵּן.

אֵין לְשִׁין מַצָּה בְמַשְׁקִין אֲבָל מְקַטְּפִין אוֹתָהּ בְּמַשְׁקִין. אָמַר רִבִּי עֲקִיבָה. אֲנִי הָיִיתִי עִם רִבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בִּסְפִינָה וְלַשְׁתִּי מַצָּתָן בְּמַשְׁקִין. אֵין לְשִׁין מַצָּה בְּרוֹתְחִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן חוֹלְטִין. וְלֹא בְּפוֹשְׁרִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַחְמִיצִין. אֲבָל לְשִׁין אוֹתָן בְּצוֹנְנִין. וְהָא תַנִּינָן. כָּל הַמְּנָחוֹת נִילוֹשׁוֹת בְּפוֹשְׁרִין [וּמִשַּׁמְּרָן שֶׁלֹּא יַחֲמִיצוּ]. רִבִּי אִמִּי בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. תַּמָּן הַדָּבָר מָסוּר לַכֹּהֲנִים וְהַכֹּהֲנִים זְרִיזִין הֵן. וְהָכָא הַדָּבָר מָסוּר לַנָּשִׁים וְהַנָּשִׁים עֲצֵילוֹת הֵן. לֹא צוּרְכָה דִּלֹא. הַכֹּהֲנִים עַצְמָן מָהוּ שֶׁיְּלוֹשׁוּ מַצָּתָן בְּפוֹשְׁרִין. יֵיבָא כְהָדָא תַנָּא. רִבִּי זְכַרְיָה חַתְנֵיהּ דְּרִבִּי לֵוִי. נִדָּה חוֹפֶפֶת וְסוֹרֶקֶת. [כֹּהֶנֶת אֵינָהּ חוֹפֶפֶת וְסוֹרֶקֶת. נִדָּה כֹּהֶנֶת חוֹפֶפֶת וְסוֹרֶקֶת.] שֶׁלֹּא לַחֲלוֹק בֵּין נִידָּה לְנִידָּה. וְהָכָא שֶׁלֹּא לַחֲלוֹק בֵּין מַצָּה לְמַצָּה.

מֵי תַשְׁמִישָׁיו שֶׁל שֶׁלְּנַחְתּוֹם יִשָּׁפְכוּ. מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַחְמִיצִין. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. שׁוֹפְכָן בְּמָקוֹם אַשְׁבּוֹרֶן. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. שׁוֹפְכָן בְּמָקוֹם קַטַפֶּרֶס. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מָאן דְּאָמַר. שׁוֹפְכָן בְּמָקוֹם אַשְׁבּוֹרֶן. כְּשֶׁהָיָה אַשְׁבּוֹרֶן גָּדוֹל. מָאן דְּאָמַר. בְּמָקוֹם קַטַפֶּרֶס. בְּשֶׁהָיָה קַטַפֶּרֶס גָּבוֹהַּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי פִּינְחָס בְּשֵׁם רִבִּי אִילָא. הָכֵין הֲוָה הֲוִי בָהּ. שָׂרָה חִיטִּין וּשְׂעוֹרִים בַּמַּיִם. נִתְחַמְּצוּ אֲסוּרוֹת. לֹא נִתְחַמְּצוּ מוּתָּרוֹת. רִבִּי יוֹסֵה אָמַר. שָׂרָה שְׂעוֹרִים בַּמַּיִם. נִתְבַּקְּעוּ הֲרֵי אֵילּוּ אֲסוּרוֹת. שְׂרָיַיִן בַּחוֹמֶץ מוּתָּר מִפְּנֵי שֶׁהַחוֹמֶץ צוֹפְדָן.

רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק הָיָה לוֹ יַיִן קוֹסֵס. יְהַב בְּגַוֵּיהּ שְׁעָרִין בְּגִין דְּיִתְמַע. שְׁאַל לְרִבִּי אִימִּי. אָמַר לֵיהּ. צְרִיךְ אַתְּ לְבָעֵר. [רִבִּי חֲנִינָה בְּרֵיהּ דְּרִבִּי כְּהַיי הֲוָה לֵיהּ דַּבֵּשׁ מְזוּיָּף בְּסוֹלֶת. שָׁאַל לְרִבִּי מָנָא. אָמַר לֵיהּ. צָרִיךְ אַתְּ לְבָעֵר.] חַד מִן אִילֵּין דְּרִבִּי כִירַיי הֲוָה לֵיהּ גָּרְבִין דִּמְשַׁח בְּגַו אוֹצְרֵיהּ דְּחִיטַּיָּא שְׁאַל לְרַבָּנִין. אָמְרִין לֵיהּ. אֵיזִיל גְּרוֹף מִן תּוֹחְתֵּיהֶן. הוֹרֵי רִבִּי אִימִּי בְּאִילֵּין גַּרְבַּיָּיא דְּכוּתָּחָא. מְמַלֵּא אוֹתָן מַיִם שְׁלֹשָׁה יָמִים מֵעֵת לָעֵת.

פרק ג

הלכה א

משנה: וְאֵילּוּ עוֹבְרִין בַּפֶּסַח כּוּתִּח הַבַּבְלִי וְשֵׁכָר הַמָּדִי וְחוֹמֶץ הָאֲדוֹמִי וְזֵיתוֹם הַמִּצְרִי וְזוּמָן שֶׁל צַבָּעִין וַעֲמִילָן שֶׁל טַבָּחִין וְקוֹלָן שֶׁל סוֹפְרִים. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אַף תַּכְשִׁיטֵי נָשִׁים. זֶה הַכְּלָל כָּל שֶׁהוּא מִין דָּגָן הֲרֵי זֶה עוֹבֵר בַּפֶּסַח הֲרֵי אֵילּוּ בְאַזְהָרָה וְאֵין בָּהֶן מִשּׁוּם כָּרֵת:

הלכה: וְאֵילּוּ עוֹבְרִין בַּפֶּסַח כול'. אָמַר רִבִּי מָנָא. וְכוּלְּהוֹן עַל יְדֵי מוֹיי.
כּוּתָּח הַבַּבְלִי. דּוּ יְהִיב בֵּיהּ מַלְמוֹלִין דְּלִישׁ.
שֵׂכָר הַמָּדִי. דּוּ יְהִיב בֵּיהּ קֻמַּח דִּשְׁעָרִין.
חוֹמֶץ הָאֲדוֹמִי. בְּסִימָה דְרוּמְיָא. בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין יַיִן בְּטָהֳרָה לִנְסָכִים לֹא הָיָה יַיִן מַחְמִיץ. וְהָוֹון יְהָבִין בְּגַוֵּיהּ שְׁעָרִין בְּגִין דְּיִחְמַע. וַהֲווֹ צָוְוחִין לֵיהּ בְּסִימָה דְרוּמְיָה.
זִיתוֹס הַמִּצְרִי. זַיְיתְיָה.
וְזִימֵי שֶׁלְּצַבָּעִין. דּוּ יְהַב בְּגַוֵּיהּ קוּצָם בְּגִין דִּיקְלוֹט צִיבְעָא.
עֲמִילָן שֶׁלַּטַבָּחִין. אָמַר רִבִּי חִיָּיא בַּר בָּא. מֵבִיא מְלִילוֹת שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ שְׁלִישׁ וְכוֹתְשָׁן וְעוֹשֶׂה אוֹתָן כְּחָלוֹת חָרִיעַ. וְנוֹתֵן בְּקֻדֵּירָה. וְהוּא עָבִיד כִּילְדִין.
וְקוֹלֶן שֶׁלְּסוֹפְרִין. בְּאַלֶכְסַנְדְּרִיָּאה עָבְדִין אַמְבַּטְיוֹת שֶׁל בָּצָק.
רִבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר. אַף תַּכְשִׁיטֵי נָשִׁים. אֵית תַּנֵּיי תַנֵּי. תַּכְשִׁיטֵי. וְאֵית תַּנֵּיי תַנֵּי. טִיפּוּלֵי. מָאן דְּאָמַר. טִיפּוּלֵי. כָּל שֶׁכֵּן תַּכְשִׁיטֵי. מָאן דְּאָמַר. תַּכְשִׁיטֵי. הָא טִיפּוּלֵי לֹא.
כְּתוּב כָּל מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ. לְרַבּוֹת כּוּתָּח הַבַּבְלִי וְשֵׂכָר הַמָּדִי וְחוֹמֶץ הָאֲדוֹמִי שֶׁיְּהוּ בָאַזְהָרָה. יְכוֹל יְהוּ בְהַכָּרַת. תַּלְמוּד לוֹמַר כִּי כָּל אֹכֵל חָמֵץ וְנִכְרְתָה. חֲבֵרַיָּיא בְעוֹן קוֹמֵי רִבִּי יוֹנָה. הָכָא כְתִיב כָּל וְהָכָא כְתִיב כָּל. הָכָא אַתְּ מַרְבֶּה וְהָכָא אַתְּ מְמַעֵט. אֲמַר לוֹן. כָּאן רִיבָּה בָאוֹכְלִין וְכָאן רִיבָּה בָעֲכָלִין. הָתִיבוֹן. וְהָתַנֵּי. יוֹצְאִין בְּמַצָּה מְתוּבֶּלֶת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהּ טַעַם דָּגָן. וְהִיא שֶׁיְּהֵא רוּבָּהּ דָּגָן. וְאֵילּוּ הוֹאִיל וְרוּבָּן חָמֵץ יְהֵא חַיָּיב. אֲמַר לוֹן. שַׁנְיָיא הִיא. דִּכְתִיב לֶחֶם. וְאֵילּוּ אֵינָן לֶחֶם. הָתִיב רִבִּי יוֹסֵה. וְהָתַנֵּי. כָּל עַצְמוֹ אֵינוֹ קָרוּי לֶחֶם אֶלָּא מַצָּה. שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עוֹנִי. וְהָכָא אַתְּ יְלִיף מַצָּה מֵחָמֵץ. וְעוֹד מִן הָדָא דְתַנֵּי. יוֹצֵא הוּא אָדָם יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּרָקִיק שְׂרוּי וּבְרָקִיק מְבוּשָׁל שֶׁלֹּא נִמְחָה. לֹא אָמַר אֶלָּא שֶׁלֹּא נִמְחָה. הָא אִם נִמְחָה לֹא. וּלְעִנְיַין חָמֵץ אַתְּ אָמַר. הִמְחָה אֶת הֶחָמֵץ וּגְמָיוֹ חַיָּיב. מַאי כְדוֹן. רִבִּי יוֹסֵי בְשֵׁם רִבִּי אִידִי. אֵין חִימּוּצוֹ חִימּוּץ בָּרוּר. מָהוּ שֶׁיְּלָקֶה. רִבִּי יִרְמְיָה בְשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. רִבִּי לָא בְשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. אַף לְלָקוֹת אֵין לוֹקֶה. דְּתַנֵּי. עַל חָמֵץ בָּרוּר חַיָּיב כָּרֵת וְעַל עֵירוּבוֹ סוֹפֵג אַרְבָּעִים. רַב אָמַר. זֶה סִיעוֹר. וְאָמַר. זֶה כּוּתָּח הַבַּבְלִי וְשֵׂכָר הַמָּדִי. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר כַּהֲנָא קוֹמֵי רִבִּי לָא. תִּיפְתָּר בְּחָמֵץ וּמַצָּה שֶׁנִּתְעָרְבוּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. קַשְׁיְיתָהּ עַל הָדָא דְרִבִּי בּוּן בַּר כַּהֲנָא. מָה נָן קַיְימִין. אִם בְּשֶׁרוּבּוֹ חָמֵץ. חַיָּיב כָּרֵת. אִם בְּשֶׁרוּבּוֹ מַצָּה. יוֹצֵא בָהֶן יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. תַּנָּא רִבִּי יוֹשִׁוּעַ אוֹנְיָיה. תִּיפְתָּר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חָמֵץ וְאֵין בּוֹ כְזַיִת. כִּרְבִּי שִׁמְעוֹן. דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר. כָּל שֶׁהוּא לְמַכּוֹת.

רִבִּי יִרְמְיָה רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בְּשֵׁם רַב. קְדֵירָה שֶׁבִּישֵּׁל בָּהּ [מוּדָה] לֹא יְבַשֵּׁל בָּהּ מֵאוֹתוֹ הַמִּין אֶלָּא לְאַחַר הַפֶּסַח. הָא מִמִּין אַחֵר מוּתָּר וּבִלְבַד לְאַחַר שְׁלֹשָׁה תַּבְשִׁילִין. כְּשֵׁם שֶׁהוּא בָטֵל עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ כָּךְ יְבָטֵל עַל מִינוֹ. מִין מְעוֹרֵר עַל מִינוֹ לֵיאָסֵר. אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי. רִבִּי אַבָּהוּ מְפַקֵּד לְטָחוֹנַיָּיא דְּלָא מִיתֵּן קוּפַּיָּיא אִילֵּין עַל אִילֵּין דְּלָא יִרְתְּחָן וְיִחְמְעָן. רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא אֲזַל לֵיהּ גַּבֵּי טָחוֹנַיָּיא. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן טָחַן לֵיהּ צָרָף. רִבִּי אַבּוּן הוֹרֵי לְטָחוֹנַיָּיא מִיתֵּן טַרְטוֹן דְּמַיי בְּגִין מוֹדָיָה וּמְתַלְּנָה אַרְבָּעָה זִימְנִין. רִבִּי חֲנַנְיָה וְרִבִּי מָנָא. חַד אָמַר. בְּעָשְׂבִין שְׁרֵי. מָטְנָה אָסִיר. וְחָרְנָה מִיחְלַף. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרִבִּי הִלֵּל. וְאֶפִילוּ כְמָאן דְּאָמַר. בְּעָשְׂבִין שְׁרֵי. בְּלוֹקְטָן מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעֲלָן. מָה. דְּטַלָּא פְיָיֵנָא מִינְּהוֹן.

הלכה ב

משנה: בָּצַק שֶׁבְּסִדְיֵקֵי הָעֲרִיבָה אִם יֵשׁ כַּזַּיִת בְּמָקוֹם אֶחָד חַיָּיב לְבָעֵר פְּחוּת מִיכֵּן בָּטֵל בְּמִיעוּטוֹ. וְכֵן לְעִנְיַין הַטּוּמְאָה אִם הִקְפִּיד עָלָיו חוֹצֵץ אִם רוֹצֶה הוּא בְּקִיּוּמוֹ הֲרֵי הוּא כָעֲרִיבָה. בָּצַק הַחֲרֵשׁ אִם יֵשׁ כַּיּוֹצֵא בּוֹ שֶׁהֶחְמִיץ הֲרֵי זֶה אָסוּר:

הלכה: חֲבַרַיָּיא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹשׁוּעַ בֶּן לֵוִי. בְּנִקְלָף כּוּלּוֹ כְּאַחַת. עַד כְּדוֹן לַח. יָבֵשׁ. מֵאַחַר שֶׁאִילּוּ הָיָה לַח הָיָה נִקְלָף כּוּלּוֹ כְּאַחַת. וַאֲפִילּוּ יָבֵשׁ כְּסֶדֶר הַזֶּה. רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רִבִּי זְעִירָה. שְׁנֵי חֲצָאֵי זֵתִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת. אֵין הַבַּיִת מְצָרֵף. בְּתוֹךְ הַכֶּלִי. הַכֶּלִי מְצָרֵף. וְהָא תַנִּינָן. פְּחוּת מִיכֵּן בָּטֵל בְּמִיעוּטוֹ. כָּאן בְּתָלוּשׁ וְכָאן בְּמְחוּבָּר. מַהוּ. מִיעֲטוֹ בָטֵל. אוֹ מִכְּיוָן שֶׁנִּבְרָאָה לְבָעֵר צָרִיךְ לְבָעֵר אֶת כּוּלּוֹ. עַד אֵיכָן. סָבְרִין מֵימַר. עַד רוּבָּהּ שֶׁלְּעֲרָבָה. מָה. מִיעֵט רוּבָּהּ שֶׁלְּעֲרָבָה בָּטֵל. אוֹ מִכְּיוָן שֶׁנִּבְרָאָה לְבָעֵר צָרִיךְ לְבָעֵר אֶת כּוּלּוֹ. (תַּמָּן אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רִבִּי זְעִירָה. שְׁנֵי חֲצָאֵי זֵיתִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת. אֵין הַבַּיִת מְצָרֵף. בְּתוֹךְ הַכֶּלִי. הַכֶּלִי מְצָרֵף. וְהָכָא הוּא אָמַר הָכֵין.)

אִם הִקְפִּיד עָלָיו חוֹצֵץ הוּא לִטְבִילָה. וְאִם לָאו אֵינוֹ חוֹצֵץ לִטְבִילָה הִיא טְבִילָה הִיא הֲזָיָיה. אֵינוֹ חִיבּוּר לְטוּמְאָה. מִן הָדָא. אִם רוֹצֶה הוּא בְּקִיּוּמוֹ הֲרֵי הוּא כָעֲרִיבָה. וְאִם לָאו כְּגוּפָהּ שֶׁלְּעֲרִיבָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. כָּךְ שָׁנָה רִבִּי. צוֹאָה שֶׁתַּחַת הַכִּסֵּא חִיבּוּר לְטוּמְאָה וְאֵינוֹ חִיבּוּר לַהֲזָיָיה. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר כַּהֲנָא. אֲבָר מְדוּלְדָּל צְפוֹרֶן מְדוּלְדֶּלֶת וְצוֹאָה שֶׁתַּחַת הַכִּסֵּא וְהִידּוּק קִירוּיָה וְכִרְוָיָה. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן אָמַר. אַף כְּשׁוּת שֶׁלִּיקְטוֹ חִיבּוּר לְטוּמְאָה וְאֵינוֹ חִיבּוּר לַהֲזָיָיה. מַה בֵּין טוּמְאָה מַה בֵּין הֲזָיָיה. אָמַר רִבִּי לָא. בְּהַזָיָיה כָתוּב וְהִזָּה עַל הָאֹהֶל וְעַל כָּל הַכֵּלִים. וְעַל כָּל הַמְקוּיָימִין שֶׁבַּכֶּלִי. בְּרַם הָכָא לָכֶם. כָּל שֶׁהוּא לְצוֹרֶךְ לָכֶם.

תַּמָּן אָמְרִין. טְרַקְטָה. הוֹרֵי רִבִּי יִצְחָק מֵיעָבַד חַד. תְּרֵיי תָּלְתָּא אָסוּר. אֶלָּא אִין שְׁזַג יָדוֹי בָּמַיָּא. תַּנֵּי. קוּבָּטִיּוֹת בִּירְתִיּוֹת צָרִיךְ לְבָעֵר. הוֹרֵי רִבִּי יַסַּי בְּאִילֵּין פְּלוֹלֵינָא צָרִיךְ לְבָעֵר. רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בְּצַצָּת שֶׁצִּינֵּן. לֹא הָיָה שָׁם אַחֵר כְּיוֹצֵא בּוֹ שֶׁהֶחֱמִיץ עַד אֵיכָן. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא רִבִּי עוּלָּא דְקַיְסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה. עַד כְּדֵי הִילּוּךְ אַרְבָּעַת מִיל.

הלכה ג

משנה: כֵּיצַד מַפְרִישִׁין חַלַּת טוּמְאָה בְּיוֹם טוֹב. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר לֹא תִקָּרֵא לָהּ שֵׁם עַד שֶׁתֵּאָפֶה. בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר תַּטִּיל לַצּוֹנִין. אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ לֹא זֶהוּ חָמֵץ שֶׁמּוּזְהָרִין עָלָיו בְּבַל יֵרָאֶה וּבְבַל יִמָּצֵא אֶלָּא מַפְרִשַׁתָּה וּמַנַּחְתָּהּ עַד הָעֶרֶב וְאִם הֶחֱמִיצָה הֶחֱמִיצָה:

הלכה: מַתְנִיתָא בְּשֶׁנִּיטְמֵאת לְאַחַר גִּילְגּוּלָהּ. אֲבָל אִם נִיטְמֵאת קוֹדֶם לְגִילְגּוּלָהּ יַעֲשֶׂנָּהּ קִבִּין. בְּלָשָׁהּ בְּיוֹם טוֹב. אֲבָל אִם לָשָׁהּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב כְּהָדָא דְתַנֵּי. הַלָּשׁ עִיסָּה בְּיוֹם טוֹב מַפְרִישׁ חַלָּתָהּ בְּיוֹם טוֹב. לָשָׁהּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב וְשָׁכַח לְהַפְרִישׁ חַלָּתָהּ. אָסוּר לְטַלְטְלָהּ. אֵין צוֹרֶךְ לוֹמַר. לִיטּוֹל מִמֶּנָּהּ. עִירֵס. לֹא אָמַר אֶלָּא לָשׁ. הָא עִירֵס לֹא. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל אָחוֹי דְּרִבִּי בְּרֶכְיָה. תִּיפְתָּר בְּעִיסָּה טְמֵיאָה שֶׁאֵינוֹ מַפְרִישׁ חַלָּתָהּ אֶלָּא בַּסּוֹף. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן. בְּדִין הָיָה בְּעִיסָּה טְהוֹרָה שֶׁלֹּא יַפְרִישׁ חַלָּתָהּ אֶלָּא בַּסּוֹף. תַּקָּנָה תִּיקְּנוּ בָהּ שֶׁיַּפְרִישֶׁנָּהּ תְּחִילָּה. שֶׁלֹּא תִטְמֵא אֶת הָעִיסָּה. מַתְנִיתָא בְּיוֹם טוֹב שֶׁלְּפֶסַח. הָא בָעֶצֶרֶת וּבַחַג מוּתָּר. רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן רִבִּי חוּנָא בְּשֵׁם רִבִּי אָחָא. אֲפִילּוּ בָעֶצֶרֶת וּבַחַג אָסוּר. עַל שֵׁם כָּל מְלָאכָה לֹא יֵעָשֶׂה בָהֶם.

מַה בֵּינָהּ לְקָנִיבַת יָרָק שֶׁלִּתְרוּמָה. זוֹ רְאוּיָה לַאֲכִילָה. וְזוֹ אֵינָהּ רְאוּיָה לַאֲכִילָה. רַבָּנִין דְּקַיְסָרִין בְּעָיֵין. מַה בֵּינָהּ לְבוֹרֵר קִטְנִית בְּיוֹם טוֹב.

כֵּיצַד יַעֲשֶׂה עַל דְּרִבִּי אֱלִיעֶזֶר. מַעֲרִים וְאוֹמֵר. זוֹ אֲנִי רוֹצֶה לוֹכַל [וְזוֹ אֲנִי רוֹצֶה לֶאֱכוֹל.] וְאוֹפֶה אֶת כּוּלָּהּ. וּכְשֶׁהוּא רוֹדֶה מַעֲרִים וְאוֹמֵר. זוֹ אֲנִי רוֹצֶה לְיַיֵּשׁן. זוֹ אֲנִי רוֹצֶה לְיַיֵּשׁן. וּמְשַׁיֵּיר אַחַת.

אָמַר לוֹ רִבִּי יוֹשׁוּעַ. לֹא נִמְצֵאתָ כְשׁוֹרֵף קֳדָשִׁים בְּיוֹם טוֹב. אָמַר לוֹ רִבִּי אֱלִיעֶזֶר. מֵאֵילֵיהֶן הֵן נִשְׂרָפִין. אָמַר לוֹ רִבִּי יוֹשׁוּעַ. לֹא נִמְצֵאתָ עוֹבֵר עַל בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא. אָמַר לוֹ. מוּטָב לַעֲבוֹר מִצְוָה בִלֹּא תַעֲשֶׂה שֶׁלֹּא בָאת לְפָנָיו מִמִּצְוָה בִלֹּא תַעֲשֶׂה שֶׁבָּאת לְפָנָיו.

[אָמַר רִבִּי פִּינְחָס. אַתְיָין אִילֵּין פְּלוֹגָתָא כְּאִילֵּין פְּלֶגְוָותָא.

דְּתַנִּינָן תַּמָּן. הַנִּיתָּנִין בְּמַתָּנָה אַחַת וכו'. אָמַר לוֹ רִבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְלֹא נִמְצֵאתָ עוֹבֵר עַל בַּל תִּגְרַע. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וְלֹא נִמְצֵאתָ עוֹבֵר עַל בַּל תּוֹסִף. אָמַר לוֹ. מוּטָב לַעֲבוֹר עַל מִצְוָה בִלֹּא תַעֲשֶׂה שֶׁלֹּא בָאת לְפָנַי מִמִּצְוָה בִלֹּא תַעֲשֶׂה שֶׁבָּאת לְפָנַי.]

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי אֱלִיעֶזֶר. יִקְרָא לֵיהּ שֵׁם וְיִרְדֶּנְהּ. אֲסוּרָה לְטַלְטֵל. וְיִרְדֶּנְהּ וְיִקְרָא לָהּ שֵׁם. שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיֹאכַל. וְיִרְדֶּנְהּ וְיִקְרָא לָהּ שֵׁם וְיוֹלֵךְ עִמָּהּ אֲחֶרֶת לְקֶרֶן זָוִית. כַּהִיא דְתַנִּינָן תַּמָּן. מְטַלְטְלִין תְּרוּמָה טְהוֹרָה עִם הַטְּמֵיאָה עִם הַחוּלִּין. וְלָא דַמְיָא. תַּמָּן טְמֵיאָה לְצוֹרֶךְ טְהוֹרָה. בְּרַם הָכָא חוּלִּין לְצוֹרֶךְ טְמֵיאָה. חֲבֵרַיָּיא בָּעֵיי. וַיַּשְׁלִיכֶנָּה לָאַשְׁפָּה וַיַּקְדֵּשֶׁנָּה. וְיֵשׁ אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. וַיַּקְדֵּישֶׁנָּה וַיַּשְׁלִיכֶנָּה לָאַשְׁפָּה. וְיֵשׁ אָדָם מַבְקִיר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ.

רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי. וַיִּפְרְיֶדֶינָּהּ וַיַּשְׁלִיכֶנָּהּ לַאֲוִיר הַבַּיִת וַיִּקְרָא לָהּ שֵׁם. תַּמָּן אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רִבִּי זְעוּרָה. שְׁנֵי חֲצֵיי זֵיתִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת. אֵין הַבַּיִת מְצָרֵף. בְּכְלֵי הַכֶּלִי מְצָרֵף. וְהָכָא הוּא אוֹמֵר (אָכֵן) [הָכֵן]. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. עַד שֶׁהוּא בָאֲוִיר הַבַּיִת יִקְרָא לָהּ שֵׁם. אֲוִיר הַבַּיִת מְצָרֵף לַחַלָּה. אֵין קַרְקַע הַבַּיִת מְצָרֵף לַחָמֵץ.

אֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ שֶׁנָּפְלוּ לַבּוֹר. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר. יַעֲלֶה אֶת הָרִאשׁוֹן עַל מְנָת לִשְׁחוֹט וְיִשְׁחוֹט. וְהַשֵּׁינִי עוֹשִׂין לוֹ פַּרְנָסָה שֶׁלֹּא יָמוּת. רִבִּי יוֹשׁוּעַ אוֹמֵר. יַעֲלֶה אֶת הָרִאשׁוֹן עַל מְנָת לִשְׁחוֹט וְלֹא יִשְׁחוֹט וְיַעֲרִים וְיַעֲלֶה אֶת הַשֵּׁינִי. אַף עַל פִּי שֶׁחִישֵּׁב שֶׁלֹּא לִשְׁחוֹט אֶחָד מֵהֶן מוּתָּר. רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בָּעֵי. מִחְלְפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרִבִּי אֱלִיעֶזֶר. תַּמָּן הוּא אָמַר. אָסוּר לְהַעֲרִים. וְהָכָא הוּא אָמַר. מוּתָּר לְהַעֲרִים. הָכָא מִשּׁוּם בַּל יֵירָאֶה וּבַל יִמָּצֵא. תַּמָּן מָה אִית לָךְ. מִחְלְפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. תַּמָּן הוּא אָמַר. מוּתָּר לְהַעֲרִים. וְהָכָא הוּא אָמַר. אָסוּר לְהַעֲרִים. אָמַר רִבִּי אִידִי. כָּאן שְׁבוּת. וְכָאן חִיּוּב חַטָּאת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. תַּמָּן כְּדֵי לָחוּשׁ עַל נִכְסֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. הָכָא מָה אִית לָךְ.

רִבִּי יִצְחָק וְרִבִּי יֹאשִׁיָה. חַד כְּהֶדְיִן וְחַד כְּהֶדְיִן. דְּרַשׁ רִבִּי בֶּרֶכְיָה כְּהֶדָא דְבָנָן בְּתֵירָה. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. תִּפַּח תִּלְטוֹשׁ בְּצוֹנְנִין. מִילֵּיהוֹן דְּרַבָּנִין פְּלִיגִין. דְּמַר רִבִּי חִזְקִיָּה רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. כָּל מָקוֹם שֶׁשָּׁנָה רִבִּי מַחֲלוֹקֶת וְחָזַר וְשָׁנָה סְתָם. הֲלָכָה כְסָתָם.

הלכה ד

משנה: רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר שְׁלֹשׁ נָשִׁים לָשׁוֹת כְּאַחַת אוֹפוֹת בְּתַנּוּר אֶחָד זוֹ אַחַר זוֹ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ נָשִׁים עוֹסְקוֹת בַּבָּצֵק אַחַת לָשָׁה וְאַחַת עוֹרֶכֶת וְאַחַת אוֹפָה. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר לֹא כָל הַנָּשִׁים וְלֹא כָל הָעֵצִים וְלֹא כָל הַתַּנּוּרִים שָׁוִין. זֶה הַכְּלָל תִּפַּח תִּלְטוֹשׁ בְּצוֹנְנִין:

הלכה: תַּנֵּי. הָרִאשׁוֹנָה כְדֵי שֶׁיְּהֵא כְדֵי הַסִּיקָה. וְהַשְּׁנִייָה כְדֵי שְׁנֵי הַסִּיקִין וְאַפְיָיה אַחַת. וְהַשְּׁלִישִׁית כְּדֵי שְׁלֹשָׁה הַסִּיקִין וּשְׁתֵּי אֲפִיּוֹת. אִם עָשָׂת כְּכַר רִאשׁוֹן אַחֲרוֹן כְּדֵי שְׁלֹשָׁה הַסִּיקִין וְשָׁלֹשׁ אֲפִיּוֹת.

תַּנֵּי. גְּמָרָה זֶה לִישְׁתָּהּ וְגָמְרָה זֶה קִיטּוּפָהּ וְגָמְרָה זֶה הַסִּיקָהּ. הָרִאשׁוֹנָה שׁוֹהָא כְּדֵי הַסִּיקָה. וְהַשְּׁנִייָה כְּדֵי הַסִּיקָה וַאֲפִיֵּית חֲבֵירָתָהּ. וְהַשְּׁלִישִׁית כְּדֵי שְׁנֵי הַסִּיקִין וַאֲפָיֶיה אַחַת. אִם עָשָׂת כִּכַּר רִאשׁוֹן אַחֲרוֹן כְּדֵי שְׁנֵי הַסִּיקִין וְשָׁתֵּי אֲפִיּוֹת.

רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר שָׁלֹשׁ נָשִׁים לָשׁוֹת כְּאַחַת וְאוֹפוֹת בְּתַנּוּר אֶחָד זוֹ אַחַר זוֹ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ נָשִׁים עֲסֵיקוֹת בַּבָּצֵק. אַחַת לָשָׂה וְאַחַת עוֹרֶכֶת וְאַחַת אוֹפָה. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. וְאַחֶרֶת בָּאָה וְלָשָׂה תַּחְתֵּיהֶן. אִית תַּנֵּי תַנֵּי. בַּחִיטִּין שְׁלֹשָׁה קַבִּין. וּבַשְּׂעוֹרִין אַרְבָּעַת קַבִּין. אִית תַּנֵּי תַנֵּי. בַּחִטִּין אַרְבָּעַת קַבִּין. וּבַשְּׂעוֹרִין שְׁלֹשָׁה קַבִּין. מָאן דְּאָמַר. בַּחִטִּין שְׁלֹשָׁה קַבִּין. בְּשֶׁיֵּשׁ בָּהֶן שַׁמְנוּנִית. בַּשְּׂעוֹרִין אַרְבָּעַת קַבִּין. בְּשֶׁאֵין בָּהֶן שַׁמְנוּנִית. מָאן דְּאָמַר. בַּחִטִּין אַרְבָּעַת קַבִּין. דְּאִינּוּן חַטְיָין. וּבַשְּׂעוֹרִין שְׁלֹשָׁה קַבִּין. דְּאִינּוּן רְטִישִׁין.

הלכה ה

משנה: שֶׁיֵּאוּר יִשָּׂרֵף וְהָאוֹכְלוֹ פָּטוּר. סִידּוּק יִשָּׂרֵף וְהָאוֹכְלוֹ חַיָּיב כָּרֵת. אֵיזֶהוּ שֶׁיֵּאוּר כְּקַרְנֵי חֲגָבִים. סִידּוּק שֶׁנִּתְעָרְבוּ סְדָקָיו זֶה בָּזֶה דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים זֶה וָזֶה הָאוֹכְלוֹ חַיָּיב כָּרֵת. אֵי זֶהוּ שֶׁיֵּאוּר כָּל שֶׁהִכְסִיפוּ פָּנָיו כְּאָדָם שֶׁעָמְדוּ שַׁעֲרוֹתָיו׃

הלכה: רַב הוּנָא בְשֵׁם רַב. מוּתָּר לְהַאֲכִילוֹ [לְכַלְבּוֹ.] תַּנֵּי בַּר קַפָּרָא. אֵין לָךְ סֶדֶק מִלְמַעֲלָן שֶׁאֵין תַּחְתָּיו כַּמָּה סְדָקִין.

הלכה ו

משנה: אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת מְבַעֲרִין אֶת הַכֹּל מִלְּפָנֵי הַשַּׁבָּת דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים בִּזְמַנָּן. רִבִּי אֶלְעָזָר בַּר צָדוֹק אוֹמֵר תְּרוּמָה מִלְּפָנֵי הַשַּׁבָּת וְחוּלִּין בִּזְמַנָּן׃

הלכה: אַתְיָא דְּרִבִּי מֵאִיר כְּרִבִּי לִיעֶזֶר וְרוֹבָה מִן דְּרִבִּי אֱלִיעֶזֶר. דְּרִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר. שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. שֶׁלֹּא יָבוֹא לְסָפֵק בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא. אַתְיָא דְּרַבָּנִין כְּרִבִּי יוֹשׁוּעַ וְרוֹבָה מֵרִבִּי יוֹשׁוּעַ. דְּרִבִּי יוֹשׁוּעַ אוֹמֵר. אֵין שׁוֹרְפִין אֶת הַקֳּדָשִׁים בְּיוֹם טוֹב. וְרַבָּנִין אָמְרִין. אֲפִילוּ בַחוֹל אֵין שׁוֹרְפִין אֶת הַקֳּדָשִׁים.

תַּנֵּי. אָמַר רִבִּי יוּדָה. לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּי וּבֵית הִלֵּל עַל תְּרוּמָה טְהוֹרָה שֶׁאָסוּר לְשׂוֹרְפָהּ וְעַל תְּרוּמָה טְמֵיאָה שֶׁמּוּתָּר לְשׂוֹרְפָהּ. עַל מַה נֶחְלְקוּ. עַל הַתְּלוּיָה. שֶׁבֵּית [שַׁמַּאי] אוֹמְרִין. אֵין שׂוֹרְפִין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִין. שׂוֹרְפִין. אָמְרוּ בֵית שַׁמַּי לְבֵית הִלֵּל. כְּלוּם אַתֶּם אוֹמְרִין בְּטָהוֹרָה שֶׁלֹּא תִישָׂרֵף. אֶלָּא שֶׁאֲנִי אוֹמֵר. שֶׁמָּא כֹּהֵן אֶחָד שָׁבַת בְּתוֹךְ הַתְּחוּם וְהוּא בָא וְאוֹכְלָהּ בַּשַּׁבָּת. אַף תְּלוּיָה לֹא תִישָׂרֵף. שֶׁאֲנִי אוֹמֵר. שֶׁמָּא אֱלִיָּהוּ שָׁבַת בְּהַר הַכַּרְמֶל וְהוּא בָא וּמֵעִיד עָלֶיהָ בַּשַּׁבָּת שֶׁהִיא טְהוֹרָה. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל. מוּבְטָחִין אָנוּ שֶׁאֵין אֱלִיָּהוּ בָא לֹא בַשַּׁבָּתוֹת וְלֹא בַיָּמִים טוֹבִים.

רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. אַתְיָא דְרִבִּי אֶלְעָזָר בֵּירִבִּי צָדוֹק כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל. כְּמַה דְרַבָּן גַּמְלִיאֵל אָמַר מַה שָׁנֵי בֵּין חוּלִּין לִתְרוּמָה. כֵּן רִבִּי אֶלְעָזָר בֵּירִבִּי צָדוֹק אָמַר מַה שָׁנוּ בֵּין חוּלִּין לִתְרוּמָה. כְּמַה דְתֵימַר. הֲלָכָה כְרַבָּן גַּמְלִיאֵל. וְדִכְוָותָהּ. הֲלָכָה כְרִבִּי אֶלְעָזָר בֵּירִבִּי צָדוֹק.

הלכה ז

משנה: הַהוֹלֵךְ לִשְׁחוֹט אֶת פִּסְחוֹ וְלָמוּל אֶת בְּנוֹ וְלֶאֱכוֹל סְעוּדַת אֵירוּסִין בְּבֵית חָמִיו וְנִזְכַּר שֶׁיֵּשׁ לוֹ חָמֵץ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ אִם יָכוֹל לַחֲזוֹר וּלְבַעֵר וְלַחֲזוֹר לְמִצְוָתוֹ יַחֲזוֹר. וְאִם לֹא יְבַטֵּל בְּלִיבּוֹ. לְהַצִּיל מִיָּד הַגַּיִס וּמִיָּד הַנָּהָר וּמִן הַדְּלֵיקָה וּמִן הַמַּפּוֹלֶת יְבַטֵּל בְּלִיבּוֹ. וְלִשְׁבוּת שְׁבִיתַת הָרְשׁוּת יַחֲזוֹר מִיָּד׃

הלכה: אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בוּן. בּוֹא וּרְאֵה מַה גָדוֹל הוּא הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּקַּשׁ לִשְׁנֵי דְבָרִים שֶׁחַיָּיבִין עֲלֵיהֶן כָּרֵת.

מִילַת בְּנוֹ וּשְׁחִיטַת פִּסְחוֹ מִי קוֹדֶם. אָמַר רִבִּי פִּינְחָס. מִן מַה דְּכְתִיב הִמּוֹל לוֹ כָל זָכָר וְאָז יִקְרַב לַעֲשׂוֹתוֹ. הָדָא אָמְרָה שֶׁמִּילַת בְּנוֹ קוֹדֶמֶת לִשְׁחִיטַת פִּיסְחוֹ.

אפילו יָכוֹל לַחֲזוֹר וּלְבָעֵר וְלֵילֵךְ וּלְהַצִּיל. אפילו יָכוֹל לֵילֵךְ וְלִשְׁבוּת לַחֲזוֹר וּלְבַטֵּל.

מַהוּ [שֶׁאֵין] שְׁבִיתַת הָרְשׁוּת. אֲפִלּוּ רַבּוֹ אוֹ אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּא גָדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה. כָּךְ שָׁנָה רִבִּי. הַמַּעֲשֶׂה קוֹדֵם לַתַּלְמוּד. נִמְנוּ בַּעֲלִיַּית בֵּית אָרוֹס בְּלוֹד. הַתַּלְמוּד קוֹדֵם לַמַּעֲשֶׂה.

רִבִּי אַבָּהוּ שָׁלַח לְרִבִּי חֲנִינָה בְּרֵיהּ יְזֵכֵּי בְטִיבְּרְיָה. אֶתוֹן וְאָמְרוּן לֵיהּ. גְּמַל הוּא חֶסֶד. שְׁלַח וַאֲמַר לֵיהּ. הֲמִבְּלִי אֵין קְבָרִים בְּקַיְסָרִין שְׁלַחְתִּיךְ לְטִבֶּרְיָא. שֶׁכְּבָר נִמְנוּ וְגָמְרוּ בַּעֲלִיַּית בֵּית אָרוֹס בְּלוֹד שֶׁהַתַּלְמוּד קוֹדֵם לַמַּעֲשֶׂה. רַבָּנִין דְּקַיְסָרִין אָמְרִין. הָדָא דְתֵימַר. בְּשֶׁיֵּשׁ שָׁם מִי שֶׁיַּעֲשֶׂה. אֲבָל אִם אֵין שָׁם מִי שֶׁיַּעֲשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה קוֹדֵם. דִּלְמָא. רִבִּי חִייָה רִבִּי יַסִּי רִבִּי אִימִּי עֲנוֹן לְמֵיתֵי גַּבֵּי רִבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר לוֹן. אֵן הֲוִיתוֹן. אָמְרִין לֵיהּ. גְּמַל חֶסֶד. אֲמַר לוֹן. וְלָא הֲוָה תַמָּן חוֹרְנִין. אָמְרִין לֵיהּ. מָגוֹר הֲוָה.

הלכה ח

משנה: וְכֵן מִי שֶׁיָּצָא מִירוּשָׁלַם וְנִזְכַּר שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ בְּשַׂר קוֹדֶשׁ אִם עָבַר הַצּוֹפִים יִשְׂרְפוּ בְמָקוֹמוֹ. וְאִם לָאו חוֹזֵר וְשׂוֹרְפוֹ לִפְנֵי הַבִּירָה מֵעֲצֵי הַמַּעֲרָכָה. עַד כַּמָּה הֵן חוֹזְרִין רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר זֶה וָזֶה בְּכַזַּיִת. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר זֶה וָזֶה בְּכַבֵּיצָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים בְּשַׂר קוֹדֶשׁ בְּכַזַּיִת וְחָמֵץ בְּכַבֵּיצָה׃

הלכה: רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹשׁוּעַ בֶּן לֵוִי. כָּתוּב בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה (על) כָּל מְצִילוֹת הַסּוּס קוֹדֶשׁ וגו׳. עַד מָקוֹם שֶׁהַסּוּס רָץ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה צֵל.

רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בָּעֵי. אִם קוֹדֶשׁ הוּא יִשְׁרְפֶנּוּ בְמָקוֹמוֹ. שֶׁכֵּן אֲפִילוּ בִירוּשָׁלַיִם שׂוֹרְפִין אוֹתוֹ לִפְנֵי הַבִּירָה מֵעֲצֵי הַמַּעֲרָכָה. הָהֵן יוֹצֵא מָה אַתְּ עָבֵד לֵיהּ. כִּי מִטַּמֵּא בַּחוּץ אוֹ כִּי מִטַּמֵּא בִּפְנִים. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מִכֵּיוָן שֶׁנִּמְצָא פָסוּל מַחְמַת מְקוֹמוֹ נַעֲשָׂה כְמִטַּמֵּא בַּחוּץ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. טָהוֹר הוּא דְּבַר תּוֹרָה. אַתְּ הוּא שָׁגְזַרְתָּ עָלָיו טוּמְאָה. לֹא דַיֶּיךָ שְׁגָזַרְתָּ עָלָיו טוּמְאָה אֶלָּא שֶׁאַתְּ מְבַקֵּשׁ לַעֲשׂוֹתוֹ כְמִטַּמֵּא בַּחוּץ. אֶלָּא כְמִטַּמֵּא בִּפְנִים. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי וּמַחֲלִיף. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי יַסִּי כְמַתְנִיתִן. אָמַר רִבִּי יוּדָן. סִימָנָא מִן הַהִיא דִּבְרָכוֹת. עַד כַּמָּה מְזַמְּנִין. עַד כַּזַּיִת. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. עַד כַּבֵּיצָה. תַּנֵּי. פָּחוּת מִיכֵּן אֵין מַטְרִיחִין עָלָיו שֶׁיְּחַזוֹר. מַה בֵּין זֶה לָזֶה. זֶה יֵשׁ לוֹ בִיטוּל. וְזֶה אֵין לוֹ בִיטוּל. עַד כְּדוֹן בְּשֶׁר קוֹדֶשׁ. חָמֵץ מְנַיִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. מִן מַה דְתַנִּינָן. וְכֵן מִי שֶׁיָּצָא מִירוּשָׁלַם. הָדָא אָמְרָה. מַה דִנְפַל לְדֵין נְפַל לְדֵין.

פרק ד

הלכה א

משנה: מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּעַרְבֵי פְסָחִים עַד חֲצוֹת עוֹשִׂין. מְקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת אֵין עוֹשִׂין. הַהוֹלֵךְ מִמָּקוֹם שֶׁעוֹשִׂין לְמָקוֹם שֶׁאֵינָן עוֹשִׂין אוֹ מִמָּקוֹם שֶׁאֵינָן עוֹשִׂין לְמָקוֹם שֶׁעוֹשִׂין נוֹתְנִין עָלָיו חוּמְרֵי הַמָּקוֹם שֶׁיָּצָא מִשָּׁם וְחוּמְרֵי הַמָּקוֹם שֶׁהָלַךְ לְשָׁם. וְאֵל יְשַׁנֶּה אָדָם מִפְּנֵי הַמַּחֲלוֹקֶת:

הלכה: מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה כול'. כְּתִיב שָׁם תִּזְבַּח אֶת הַפֶּסַח בָּעֶרֶב. אֵין לִי אֶלָּא הוּא. שְׁלוּחוֹ מְנַיִין. תַּלְמוּד לוֹמַר וּבִשַּׁלְתָּ וְאָכַלְתָּ. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר שָׁם תִּזְבַּח אֶת הַפֶּסַח בָּעֶרֶב. אֵינוֹ בְדִין שֶׁתְּהֵא עָסוּק בְּמִלַּאכְתְּךָ וְקָרְבָּנְךָ קָרֵב. אֲבָל אִסְרוּ מִלַּעֲשׂוֹת מְלָאכָה. כְּהָדָא דְתַנֵּי. לְהֵן כָּל אִינַּשׁ דִּיהֲוֵי עָלוֹהִי אָעִין וּבִיכּוּרִין. הָאוֹמֵר. הֲרֵי עָלַי עֲצִים לַמִּזְבֵּחַ וְגִיזִירִים לַמַּעֲרָכָה. אָסוּר בְּהֶסְפֵּד וְתַעֲנִית וּמִלַּעֲשׂוֹת מְלָאכָה בוֹ בַיּוֹם.

אָמַר רִבִּי יוֹנָה. אִילֵּין תְּמִידִין קָרְבְּנוֹתֵיהֶן שֶׁלְּכָל יִשְׂרָאֵל אִינּוּן. אִם יְהִיוּ כָל יִשְׂרָאֵל עוֹלִין לִירוּשָׁלַם. לֵית כְּתִיב אֶלָּא שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ. אִם יְהִיוּ כָל יִשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִין וּבְטֵילִין. וְהָכְתִיב וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ. מִי אוֹסֵף לָהֶן אֶת הַדָּגָן. אֶלָּא שֶׁהִתְקִינוּ הַנְּבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת. עַל כָּל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר הָיָה עוֹמֵד בִּירוּשָׁלַם [שֶׁל כֹּהֲנִים וְשֶׁל לְוִיִּם וְשֶׁל יִשְׂרְאֵלִים]. תַּנֵּי. עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף. עָמוּד מִירוּשָׁלַם וַחֲצִי עָמוּד מִירִיחוֹ. אַף יְרִיחוֹ הָיְתָה יְכוֹלָה לְהוֹצִיא עָמוּד שָׁלֵם. אֶלָּא בִּשְׁבִיל לַחֲלוֹק כָּבוֹד לִירוּשָׁלַם הָיְתָה מוֹצִיאָה חֲצִי עָמוּד. הַכֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָה וְהַלְוִיִּם לַדּוּכָן וְיִשְׂרָאֵל מוֹכִיחִין עַל עַצְמָן שֶׁהֵן שְׁלוּחֵיהֶן שֶׁלְּכָל יִשְׂרָאֵל.

תַּנֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר. כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵל וְשִׁיר מְעַכְּבִין אֶת הַקָּרְבָּן. רִבִּי אַבִּין בְּשֵׁם רִבִּי אֶלְעָזָר. טַעֲמֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. כָּל הַקָּהָל מִשְׁתַּתְּחִוִים. אֵילּוּ יִשְׂרָאֵל. וְהַשִּׁיר מְשׁוֹרֵר אֵילּוּ הַלְוִיִּם. וַחֲצֹצְרוֹת מַחְצְצְרִים אֵילּוּ הַכֹּהֲנִים. הַכֹּל עַד לְכָלוֹת הָעוֹלָה. הַכֹּל מְעַכְּבִין אֶת הַקָּרְבָּן. רִבִּי תַּנְחוּמָא בְשֵׁם רִבִּי לָעְזָר שָׁמַע לָהּ מִן הָדָא. וְאָתְנָה אֶת הַלְוִיִּם נְתוּנִים לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֵילּוּ הַלְוִיִּם. לַעֲבֹד אֶת עֲבֹדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֹהֶל מוֹעֵד. אֵילּוּ הַכֹּהֲנִים. וּלְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. זֶה הַשִּׁיר. וְלֹא יִהְיֶה בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נֶגֶף בְּגֶשֶׁת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַקּוֹדֶשׁ. אֵילּוּ יִשְׂרָאֵל.

מְנַיִין שֶׁהַשִּׁיר קָרוּי כַּפָּרָה. חִינְנָא אֲבוֹי דְּרַב יַנְטָה בְשֵׁם רִבִּי בְנָיָה. וּלְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. זֶה הַשִּׁיר. מְנַיִין שֶׁהַשִּׁיר מְעַכֵּב. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא רִבִּי שִׁמְעוֹן בּוּלְוָוטָה בְשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה. וּלְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. זֶה הַשִּׁיר.

הֲרֵי פֶּסַח הֲרֵי קָרְבָּנָן שֶׁלְּכָל יִשְׂרָאֵל הוּא וְתָלוּ אוֹתוֹ מִנְהָג. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ. שַׁנְיֵיא הִיא. שֶׁאֵין הַפֶּסַח קָרֵב אֶלָּא מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעֲלָן. רִבִּי אַבָּהוּ בָעֵי. אָמַר. הֲרֵי עָלַי עוֹלָה מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעֲלָן. מוּתָּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַטָּן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. פֶּסַח שֶׁהִקְרִיבוֹ בַּשַּׁחֲרִית אֵינוֹ פֶּסַח. עוֹלָה שֶׁהִקְרִיבוּהָ בַּשַּׁחֲרִית עוֹלָה הִיא.

כָּל הַדְּבָרִים תָּלוּ אוֹתָן בַּמִּנְהָג. נַשְׁיֵיא דְנְהִיגִין דְּלָא לְמֵיעֲבַד עוֹבְדָא בָּאֲפוּקֵי שׁוּבְתָא אֵינוֹ [מִנְהָג]. עַד יַפְנֵי סִדְרָא [מִנְהָג]. בַּתְרֵייָא וּבַחֲמִשְׁתָּא [אֵינוֹ מִנְהָג]ג. עַד יִתְפַּנֵּי תַּעֲנִיתָא מִנְהָג. יוֹמָא דַּעֲרוּבְתָא אֵינוֹ מִנְהָג. מִן מִנְחָתָא וּלְעֵיל מִנְהָג. יוֹמָא דְיַרְחָא מִנְהָג. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. נַשְׁיֵיא דְנְהָגִן דְּלָא לְמִישְׁתַּיֵיא מִן דְּאַב עָלִיל מִנְהָג. שְׁבוֹ פְּסִקָה אֶבֶן שְׁתִייָה. מַה טַעֲמָא. כִּי הַשָּׂתוֹת יֵהָרְסוּן.

אָמַר רִבִּי חִינְנָא. כָּל הַדְּבָרִים מִנְהָג. אֲעִין דְּשֵׁיטִין הֲווּ בְּמִגְדַּל צְבָעַייָה. אָתוּן וּשְׁאָלוּן לְרִבִּי חֲנַנְיָה חֲבֵרֵהוֹן [וְדַרְבָּנִין. מָהוּ מֵיעֲבַד בָּהֶן עֲבוֹדָה]. אָמַר לָהֶן. מִכְּיוָן שֶׁנָּהֲגוּ בָהֶן אֲבוֹתֵיכֶם בְּאִיסּוּר אַל תְּשַׁנּוּ מִנְהָג אֲבוֹתֵיכֶם נוּחֵי נֶפֶשׁ. רִבִּי אֶלְעָזָר בְּשֵׁם רִבִּי אַבִּין. כָּל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהוּא מוּתָּר וְטוֹעֶה בּוֹ בְּאִיסּוּר נִשְׂאַל וְהֵן מַתִּירִין לוֹ. וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁהוּא מוּתָּר וְהוּא נוֹהֵג בּוֹ בְּאִיסּוּר נִשְׂאַל וְאֵין מַתִּירִין לוֹ.

יוֹשְׁבִין עַל סַפְסֵלוֹ שֶׁלְּגוֹי בַּשַּׁבָּת. מַעֲשֶׂה בְרַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁיָּשַׁב לוֹ עַל סַפְסֵילוֹ שֶׁלְּגוֹי בַּשַּׁבָּת בְּעַכּוֹ. אָמְרוּ לוֹ. לֹא הָיוּ נוֹהֲגִין כֵּן לְהִיוֹת יוֹשְׁבִין עַל סַפְסֵילוֹ שֶׁלְּגוֹי בַּשַּׁבָּת. וְלֹא רָצָה לוֹמַר לָהֶן. מוּתָּר לַעֲשׂוֹת כֵּן. אֶלָּא עָמַד וְהָלַךְ לוֹ.

מַעֲשֶׂה בִיהוּדָה וּבְהִלֵּל בָּנָיו שֶׁלְרַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁנִּכְנְסוּ לִרְחוֹץ בַּמֶּרְחָץ בְּכַבּוּל. אָמְרוּ לָהֶן. לֹא נָהֲגוּ כֵּן לִהְיוֹת רוֹחֲצִין שְׁנֵי אֲחִים כְּאַחַת. וְלֹא רָצוּ לוֹמַר. מוּתָּר כֵּן. אֶלָּא נִכְנְסוּ זֶה אַחַר זֶה. וְעוֹד שֶׁיָּצְאוּ לְטַיֵּיל בְּקוֹרְדִּיקָיוֹת שֶׁלְזָהָב בְּלֵילֵי שַׁבָּת בְּבִירוֹ. אָמְרוּ לָהֶן. לֹא נָהֲגוּ כָּאן

לִהְיוֹת מְטַיְּילִין בְּקוֹרְדְּקֵיוֹת שֶׁלְּזָהָב בַּשַּׁבָּת. וְלֹא רָצוּ לוֹמַר לָהֶן. מוּתָּר כֵּן. אֶלָּא שֶׁיִּלְחוּ בְיַד עַבְדֵּיהֶן.

וְלֹא סוֹף דָּבָר פֶּסַח. אֶלָּא אֲפִילוּ מִנְהָג קִיבְּלוּ עֲלֵיהֶן חַרְמֵי טִיבֶּרְיָה וּגְרוֹסֵי צִיפּוֹרִי דְּשׁוּשֵׁי עַכּוֹ. שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּחוֹלוֹ שֶׁלְּמוֹעֵד. נִיחָא גְּרוֹסֵי צִפּוֹרִין דְּשׁוּשֵׁי עַכּוֹ. חַרְמֵי טִיבֶּרְיָה וְאֵינָן מְמַעֲטִין בְּשִׂמְחַת הָרֶגֶל. צַד הוּא בְּחַכָּה צַד הוּא בְּמִכְמוֹרֶת. אֲפִילוּ כֵן אֵינָן מְמַעֲטִין בְּשִׂמְחַת הָרֶגֶל. רִבִּי אִימִּי מֵיקַל לוֹן. שֶׁהֵן מְמַעֲטִין בְּשִׂמְחַת הָרֶגֶל.

גָּלוּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וּבִיקְשׁוּ לַחֲזוֹר בָּהֶן. יָיבֹא כְהָדָא דְאָמַר רִבִּי בָּא. בְּנֵי מֵישָׁא קִיבְּלוּ עֲלֵיהֶן שֶׁלֹּא לְפָרֵשׁ בַּיָּם הַגָּדוֹל. אָתוֹן שָׁאֲלוֹן לְרִבִּי. אָמְרִין לֵיהּ. אֲבוֹתֵינוּ נָהֲגוּ שֶׁלֹּא לְפָרֵשׁ בַּיָּם הַגָּדוֹל. אָנוּ מָה אָנוּ. אָמַר לָהֶן. מִכְּיוָן שֶׁנָּהֲגוּ בָהֶן אֲבוֹתֵיכֶם בְּאִיסּוּר אַל תְּשַׁנּוּ מִנְהַג אֲבוֹתֵיכֶם נוֹחֵי נֶפֶשׁ. וְאֵין אָדָם נִשְׁאַל עַל נִדְרוֹ. תַּמָּן מִשֶּׁנָּדַר נִשְׁאַל. בְּרַם הָכָא אֲבוֹתֵיכֶם נָדְרוּ. כָּל שֶׁכֵּן יְהוּ מוּתָּרִין. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה. לֹא מִן הָדָא אֶלָּא מִן הָדָא. רִבִּי תַּלְמִידֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה הֲוָה. דְּרִבִּי יוּדָה אָמַר. אָסוּר לְפָרֵשׁ בַּיָּם הַגָּדוֹל.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ שָׁאַל לְרִבִּי יוֹחָנָן. וְאֵינוֹ אָסוּר מִשּׁוּם בַּל תִּתְגּוֹדְדוּ. אָמַר לֵיהּ. בְּשָׁעָה שֶׁאֵילּוּ עוֹשִׂין כְּבֵית שַׁמַּי וְאֵילּוּ עוֹשִׂין כְּבֵית הִלֵּל. בֵּית שַׁמַּי וּבֵית הִלֵּל אֵין הֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל. אָמַר לֵיהּ. בְּשָׁעָה שֶׁאֵילּוּ עוֹשִׂין כְּרִבִּי מֵאִיר וְאֵילּוּ עוֹשִׂין כְּרִבִּי יוֹסֵה. רִבִּי מֵאִיר וְרִבִּי יוֹסֵי אֵין הֲלָכָה כְּרִבִּי יוֹסֵי. אָמַר לֵיהּ. תְּרֵי תַנָּיִין אִינּוּן עַל דְּרִבִּי מֵאִיר וּתְרֵין תַּנָּיִין אִינּוּן עַל דְּרִבִּי יוֹסֵי. אָמַר לֵיהּ. הֲרֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּיפּוּרִים בִּיהוּדָה נָהֲגוּ כְּרִבִּי עֲקִיבָה. וּבַגְלִיל נָהֲגוּ כְּרִבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. אָמַר לֵיהּ. שַׁנְיָיה הִיא. שֶׁאִם עִבֵּר וְעָשָׂה בִּיהוּדָה כְּגָלִיל וּבְגָלִיל כִּיהוּדָה יָצָא. הֲרֵי פּוּרִים. הֲרֵי אֵילּוּ קוֹרִין בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר וְאֵילּוּ קוֹרִין בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר. אָמַר לֵיהּ. מִי שֶׁסִּיְּדוֹ אֶת הַמִּשְׁנָה סָמְכָהּ לַמִּקְרָא. מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר. נִיחָא מִמָּקוֹם שֶׁעוֹשִׂין לְמָקוֹם שֶׁאֵין עוֹשִׂין. מִמָּקוֹם שֶׁאֵין עוֹשִׂין לְמָקוֹם שֶׁעוֹשִׂין. וִיבַטֵּל. שֶׁהֲרֵי כַמָּה בְטֵילִין יֵשׁ לוֹ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בְּמַתְמִיהַּ.

הלכה ב

משנה: כֵּיוֹצֵא בוֹ הַמּוֹלִיךְ פֵּירוֹת שְׁבִיעִית מִמָּקוֹם שֶׁכָּלוּ לְמָקוֹם שֶׁלֹּא כָלוּ אוֹ מִמָּקוֹם שֶׁלֹּא כָלוּ לְמָקוֹם שֶׁכָּלוּ חַיָּיב לְבָעֵר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר צֵא וְהַבֵּא לְךָ אַף אַתָּה:

הלכה: כָּלוּ מִטִּיבֶּרְיָה וְלֹא כָלוּ מִצִּיפּוֹרִין. אָמַר לוֹ. מִצִּיפּוֹרִין הַבֵּאתִים. אִם אֵין אַתְּ מַאֲמִינֵנִי צֵא וְהַבֵּא לְךָ אַף אַתָּה. רִבִּי חֲנַנְיָה וְרִבִּי פִּינְחָס. רִבִּי יוּדָה וְרִבִּי יוֹסֵה שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. אוֹכְלִין עַל הַמּוּבְקָר וְאֵין אוֹכְלִין עַל הַשָּׁמוּר. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר. אַף עַל הַשָּׁמוּר. אָמַר לוֹן. מִן הַשָּׁמוּר הֲבֵאתִים. וְאִם אֵין אַתְּ מַאֲמִינֵנִי הֲרֵי שָׂדֶה פְּלוֹנִית מְשׁוּמֶּרֶת לְפָנֶיךָ. צֵא וְהַבֵּא לְךָ אַף אַתָּה.

הלכה ג

משנה: מְקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִמְכּוֹר בְּהֵמָה דַקָּה לַגּוֹיִם מוֹכְרִין. מְקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לִמְכּוֹר אֵין מוֹכְרִין. וְאַל יְשַׂנֶּה אָדָם מִפְּנֵי הַמַּחֲלוֹקֶת. וּבְכָל מָקוֹם אֵין מוֹכְרִין לָהֶן בְּהֵמָה גַּסָּה עֲגָלִים וּסְיָיחִים שְׁלֵימִין וּשְׁבוּרִין. רִבִּי יְהוּדָה מַתִּיר בַּשְּׁבוּרָה. בֶּן בְּתֵירָה מַתִּיר בַּסּוּס׃

הלכה: מוּתָּר לְגַדֵּל. אָמַר רִבִּי בָּא. כְּגוֹן מָהִיר שֶׁהוּא שִׁשָּׁה עָשָׂר מִיל עַל שִׁשָּׁה עָשָׂר מִיל. הֲווֹן בָּעֵיי מֵימַר. מָאן דְּאָמַר. מוּתָּר לִמְכּוֹר. מָאן דְּמַר. אָסוּר לִמְכּוֹר אָסוּר לְיַיחֵד. רִבִּי יוֹנָה רִבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַב. וַאֲפִילוּ כְּמָאן דְּאָמַר. מוּתָּר לִמְכּוֹר. אָסוּר לְיַיחֵד. מַה בֵּין לִמְכּוֹר מַה בֵּין לְיַיחֵד. תַּמָּן מְכַיְּין שֶׁהוּא מוֹכְרָהּ לוֹ כִּבְהֶמְתּוֹ שֶׁלְּגוּי הִיא. בְּרַם הָכָא בְּהֶמְתּוֹ שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל הִיא וְהוּא חָשׁוּד עָלֶיהָ.

מְקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לִמְכּוֹר אֵין מוֹכְרִין. לָמָּה. שֶׁהוּא מוֹצִיאָהּ מִידֵי גִיזָּה. הַגַּע עַצְמָךְ שֶׁהָיְתָה עֵז. שֶׁהוּא מוֹצִיאָהּ מִידֵי בְכוֹרָה. הַגַּע עַצְמָךְ שֶׁהָיָה זָכָר. שֶׁהוּא מוֹצִיאוֹ מִידֵי מַתָּנוֹת. מֵעַתָּה חִיטִּין אַל יִמְכּוֹר לוֹ. שֶׁהוּא מוֹצִיאָן מִידֵי חַלָּה. יַיִן וְשֶׁמֶן אַל יִמְכּוֹר לוֹ. שֶׁהוּא מוֹצִיאָן מִידֵי בְרָכָה.

בְּכָל מָקוֹם אֵין מוֹכְרִין לָהֶן בְּהֵמָה גַּסָּה. מַה בֵּין גַּסָּה מַה בֵּין בְּהֵמָה דַקָּה. בְּהֵמָה גַּסָּה יֵשׁ בָּהּ חִיּוּב חַטָּאת. בְּהֵמָה דַקָּה אֵין בָּהּ חִיּוּב חַטָּאת. וְאֵינוֹ חוֹלֵב וְאֵינוֹ גוֹזֵז. תַּמָּן הוּא מִתְחַייֵב. בְּרַם הָכָא הִיא מִתְחַייֶבֶת. וְכֵיוָן שֶׁהוּא מוֹכְרָהּ לוֹ לֹא בְהֶמְתּוֹ שֶׁלְּגוֹי הִיא. אָמַר רִבִּי אִימִּי בַּבְלָיֵיא בְּשֵׁם רַבָּנִין דְּתַמָּן. פְּעָמִים שֶׁהוּא מוֹכְרָהּ לוֹ לְנִיסָּיוֹן. וְהוּא מַחֲזִירָהּ לוֹ לְאַחַר ג׳ יָמִים. וְנִמְצָא עוֹבֵר עֲבֵירָה בִּבְהֶמְתּוֹ שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל. מֵעַתָּה לְנִיסָּיוֹן אָסוּר. שֶׁלֹּא לְנִיסָּיוֹן מוּתָּר. זוֹ מִפְּנֵי זוֹ.

עָבַר וּמָכַר קוֹנְסִין בּוֹ. כְּשֵׁם שֶׁקּוֹנְסִין לַהֲלָכָה כָּךְ קוֹנְסִין לְמִנְהָג. מְנַיִין שֶׁקּוֹנְסִין בּוֹ לְמִנְהָג. חַד בַּר נַשׁ זְבִין גְּמָלָא לְחַד אֲרָמָאי. אֲתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ וּקְנָסֵיהּ בְּכִיפְלֵה בְּגִין דְּיֵיחֲזֵר לֵיהּ גְּמָלָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן. לְסַרְסוּר קָנְסוּ וַהֲווֹן צָוְוחִין לֵיהּ בָּרָא דְמִסְרֵיר לְאֲרָמָאָה. מַה. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כְּרִבִּי יוּדָה. דְּתַנֵּי בְּשֵׁם רִבִּי יוּדָה. הַלּוֹקֵחַ בְּהֵמָה מִן הַגּוֹי וְיָלְדָה בְּכוֹר. מַעֲלֶה עִמּוֹ בְּשָׁוֶה וְנוֹתֵן חֲצִי דָמִים לַכֹּהֵן. נִתְּנָה לוֹ בְקַבָּלָה. מַעֲלֶה עִמּוֹ אֲפִילּוּ עֶשֶׂר דְּמִים בְּשָׁוֶה וְנוֹתֵן כָּל הַדָּמִים לַכֹּהֵן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. הוֹאִיל וְאָצְבַּע הַגּוֹי בָּאֶמְצַע נִפְטְרָה מִן הַבְּכוֹרָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כְּרִבִּי יוּדָה. וְרַבָּה מִן דְּרִבִּי יוּדָה. מַה דְּאָמַר רִבִּי יוּדָה מִשֵּׁם הִילְכוֹת בְּכוֹרָה. מַה דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ מִשּׁוּם הִילְכוֹת בְּהֵמָה גַּסָּה.

רִבִּי יוּדָה מַתִּיר בַּשְּׁבוּרָה. לֹא אָמַר רִבִּי יוּדָה אֶלָּא בַּשְּׁבוּרָה שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִתְרַפְּאוֹת. אָמְרוּ לוֹ. וַהֲרֵי מֵבִיאִין לָהּ זָכָר וְנִרְבַּעַת מִמֶּנּוּ. אָמַר לָהֶן. אַף אֲנִי לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּשָׁבוּר

[וְכָר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְרַפְּאוֹת]. אָמְרוּ לוֹ. וַהֲרֵי מֵבִיאִין לוֹ נְקֵיבָה וְהוּא רוֹבְעָהּ וְהִיא יוֹלֶדֶת. רַב אַבּוּן בְּשֵׁם רַבָּנִין דְּתַמָּן. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁאָסוּר לְהַמְצִיא לָהֶן זֶרַע. תַּמָּן תַּנִּינָן. הַלּוֹקֵחַ עוּבַּר חֲמוֹרוֹ שֶׁלְּנָכְרִי. הַמּוֹכֵר לוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי. הַמִּשְׁתַּתֵּף לוֹ. וְהַמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ. וְהַנּוֹתֵן לוֹ בְּקַבָּלָה פָּטוּר מִן הַבְּכוֹרָה. רִבִּי חַגַּיי בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵי. לֵית הָדָא אָמְרָה שֶׁאָסוּר לְהַמְצִיא לָהֶן עבדים. אָמַר לֵיהּ. כְּבָר קְדָמָךְ רִבִּי אַבּוּן. דָּמַר רִבִּי אַבּוּן בְּשֵׁם רַבָּנִין דְּתַמָּן. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁאָסוּר לְהַמְצִיא לָהֶן זֶרַע.

בֶּן בְּתֵירָה מַתִּיר בַּסּוּס. לֹא אָמַר רִבִּי יוּדָה אֶלָּא בְּסוּס זָכָר שֶׁהוּא הוֹרֵג [בְּעָלָיו] בַּמִּלְחָמָה. יֵשׁ אוֹמְרִים. שֶׁהוּא רָץ אַחַר נְקֵיבָה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים. שֶׁהוּא עוֹמֵד וּמַשְׁתִּין. מַה נְפַק מִן בֵּינֵיהוֹן. הַסָּרִיס. מָאן דְּאָמַר. שֶׁהוּא רָץ אַחַר הַנְּקֵיבָה. [וָזֶה] אֵינוֹ רָץ אַחַר נְקֵיבָה. מָאן דָּמַר. שֶׁהוּא עוֹמֵד וּמַשְׁתִּין. אַף הוּא עוֹמֵד וּמַשְׁתִּין. דִּבְרֵי חֲכָמִים. רִבִּי אָחָא בְשֵׁם רִבִּי תַּנְחוּם בַּר חִייָה. לְכָשֶׁיַּזְקִין הוּא כוֹדְנוֹ בָּרֵיחַיִים. רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי חוּנָה. בֶּן בְּתֵירָה וְרִבִּי נָתָן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. דְּתַנֵּי. הוֹצִיא בְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹפוֹת. בֵּין חַיִּים בֵּין מֵתִים חַיָּיב. רִבִּי נָתָן אוֹמֵר. מֵתִים חַיָּיב. חַיִּין פָּטוּר. רַבָּנִין אִית לְהוֹן מִשּׁוּם חִיּוּב חַטָּאת. וְאִינּוּן מְתִיבִין לֵיהּ הָכֵין. כְּשֵׁיטָתוֹ הֱשֵׁיבוּהוּ. כְּשֵׁיטָתְךָ שֶׁאַתְּ אוֹמֵר. מִשּׁוּם הִילְכוֹת בְּהֵמָה גַּסָּה. אוֹף אֲנָן אִית לָן. לְכָשֶׁיַּזְקִין הוּא כוֹדְנוֹ בָּרֵיחַיִים. רִבִּי אוֹמֵר. אוֹמֵר אֲנִי שֶׁהוּא אָסוּר מִשּׁוּם שְׁנֵי דְבָרִים. מִשּׁוּם כְּלֵי זַיִן וּמִשּׁוּם הִילְכוֹת בְּהֵמָה גַּסָּה. וְתַנֵּי כֵן. חַיָּה גַּסָּה כִּבְהֵמָה גַּסָּה. מָאן תַּנֵּיתָהּ. רִבִּי. דִּבְרֵי חֲכָמִים. רִבִּי בִּיסְנָא חָנִין בַּר בָּא בְּשֵׁם רַב. חַיָּה גַּסָּה כִּבְהֵמָה דַקָּה.

הלכה ד

משנה: מְקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לוֹכַל צָלִי בְּלֵילֵי פְסָחִים אוֹכְלִין. מְקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לוֹכַל אֵינָן אוֹכְלִין. מְקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהַדְלִיק אֶת הַנֵּר בְּלֵילֵי יוֹם הַכִּיפּוּרִים מַדְלִיקִין. מְקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לְהַדְלִיק אֵין מַדְלִיקִין. מַדְלִיקִין בְּבָתֵּי כְנֵיסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וּבְמְבוֹאוֹת אֲפֵילִין וְעַל גַּבֵּי הַחוֹלִין:

הלכה: רִבִּי בָּא בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי אִימִּי. אֲפִילּוּ בְשַׂר עֵגֶל. אָמַר לֵיהּ. אֲפִילּוּ בְשַׂר עֵגֶל. אֲפִילּוּ בְשַׂר עוֹף. אָמַר לֵיהּ. אֲפִילּוּ בְשַׂר עוֹף. סָבְרִין מֵימַר. אֲפִילּוּ בֵיצָה. אֲפִילּוּ קוֹלֶקֶס. אָמַר רִבִּי יוּדָן בֵּירִבִּי חָנִין. וּבִלְבַד מִן הַשְּׁחִיטָה.

תַּנֵּי. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר. יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת. אֲפִילּוּ בִמְקוֹם שֶׁלֹּא נָהֲגוּ לְהַדְלִיק מַדְלִיקִין. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹשׁוּעַ בֶּן לֵוִי רִבִּי יוֹסֵה בֶּן שָׁאוּל בְּשֵׁם רִבִּי. הֲלָכָה כְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. דָּרַשׁ רִבִּי חִייָה בַּר בָּא לְטִיבֶּרְיָא כְּהָדָא דְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. רִבִּי יוֹסֵה אָמַר לָהּ רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹנָתָן רִבִּי חִזְקִיָּה וְאָמְרֵי לָהּ רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן. מְקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהַדְלִיק מְשׁוּבָּח מִמְּקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ

שֶׁלֹּא לְהַדְלִיק. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. תֵּדַע לָךְ שֶׁהוּא כֵן. שֶׁהֲרֵי יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת אֲפִילּוּ מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לְהַדְלִיק מַדְלִיקִין. רִבִּי בָּא וְרִבִּי סִימוֹן תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. תֵּדַע לָךְ שֶׁהוּא כֵן. שֶׁהֲרֵי הָאִישׁ הַזֶּה צָנוּעַ וְאֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ מִיטָּתוֹ לְאוֹר הַנֵּר. בֵּין כְּמָאן דְּאָמַר. מַדְלִיקִין. בֵּין כְּמָאן דְּאָמַר. אֵין מַדְלִיקִין. מִפְּנֵי הֶרְגֵּל עֲבֵירָה. מָאן דְּאָמַר. מַדְלִיקִין. שֶׁהוּא רוֹאֶה וּמִתְבַּיֵּישׁ. וּמָאן דְּאָמַר. אֵין מַדְלִיקִין. שֶׁלֹּא יִרְאֶה וְיִתְאַוֶּה. תַּנֵּי. אֲפִילּוּ בָתֵּי כְנֵיסִיּוֹת וּבָתֵּי מֶרְחַצָיוֹת. לְכֵן צְרִיכָה. אֲפִילּוּ מָקוֹם שֶׁלֹּא נָהֲגוּ לְהַדְלִיק מַדְלִיקִין.

יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת. מָהוּ לְהַדִּיחַ כְּבָשִׁין וּשְׁלָקוֹת מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעֲלָן. רַב אָמַר. אָסוּר. רִבִּי לָעְזָר אָמַר. מוּתָּר. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי אֶלְעָזָר. מַה טַעַם אָמְרוּ. מַדִּיחִין כְּבָשִׁים וּשְׁלָקוֹת מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעֲלָן. מִפְּנֵי סַכָּנָה. שַׁנְיָיא הִיא סַכָּנַת יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת. שַׁנְיָיא הִיא יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּחוֹל. הָתִיב רִבִּי חֲנַנְיָה חֲבֵרוֹן דְּרַבָּנִין. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רִבִּי אֶלְעָזָר. יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת חַלּוֹת מִתְחַלְּקוֹת לָעֲרֶב. שַׁנְיָיא הִיא. שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהוּא דָבָר קַל שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיֹאכַל. הָתִיב רִבִּי פִּינְחָס. מַתְנִיתָא דְרִבִּי לָעְזָר פְלִיגָא עָלוֹי. יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת שַׁבָּתוֹן שְׁבוּת וּבַחוֹל שַׁבָּתוֹן שְׁבוּת. אִם בַּחוֹל אַתְּ שׁוֹבֵת לֹא כָל שֶׁכֵּן בַּשַּׁבָּת. לֹא צוֹרְכָה דְלָא [אֲפִילּוּ] דְבָרִים שֶׁאַתְּ מוּתָּר לַעֲשׂוֹתָן בַּחוֹל אַתְּ שׁוֹבֵת עֲלֵיהֶן בַּשַּׁבָּת. וְאֵי זוֹ זוֹ. זוֹ הַדְּחַת כְּבָשִׁים וּשְׁלָקוֹת. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי בְשֵׁם רִבִּי אַבָּהוּ. נִרְאִין דְּבָרִים בְּדָבָר שֶׁדִּרְכּוֹ לָבוֹא בְצוֹנִין. אֲבָל דָּבָר שֶׁדִּרְכּוֹ לָבוֹא בְרוֹתְחִין עַד דְּיֵידָא גְלְשָׁה הוּא מְקַנֵּב. אָמַר רִבִּי מָנָא. אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן. אַף מִתְבַּיֵּישׁ וְלֹא מְקַנֵּב. וְנִמְצָא בָא לִידֵי סַכָּנָה. רִבִּי בָּא בְעָא קוֹמֵי רִבִּי אִימִּי. מָהוּ לְהַדִּיחַ כְּבָשִׁים וּשְׁלָקוֹת מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעֲלָן. אָמַר לֵיהּ. שָׁרֵי. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא שְׁאַל לְרִבִּי חִייָה וּלְרִבִּי יָסָה. מָהוּ לְהַדִּיחַ כְּבָשִׁים וּשְׁלָקוֹת [מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעֲלָן]. אָמְרִי לֵיהּ. שָׁרֵי. רִבִּי זְעוּרָה בָעָא קוֹמֵי רִבִּי אִימִּי. מָהוּ מֵימוֹר לַחֲלִיטָה. עֲבַד לִי חֲלִיטָה. אָמַר לֵיהּ. שָׁרֵי. עֲבַד לִי תּוּפִּין. שָׁרֵי. עֲבַד לִי פִּתִּילָה. אָמַר לֵיהּ. לֹא. מַה בֵּין זֶה לָזֶה. זֶה אוֹכֶל נֶפֶשׁ. וְזֶה אֵינוֹ אוֹכֶל נֶפֶשׁ.

הלכה ה

משנה: מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּתִשְׁעָה בְאָב עוֹשִׂין. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת אֵין עוֹשִׂין. וּבְכָל מָקוֹם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּטֵלִין. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר יַעֲשׂוּ כָל אָדָם עַצְמָן כְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים.

הלכה: רִבִּי אָבוּן רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רִבִּי יוּדָן נְשִׂייָא. כְּמַתְמִיהַּ. יַעֲשׂוּ כָל אָדָם עַצְמָן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. כָּל עַצְמָן לֹא נָזְרוּ חֲכָמִים בְּטֵילָה בְתִשְׁעָה בְאָב.

הלכה ו

משנה: וַחֲכָמִים אוֹמְרִים בִּיהוּדָה הָיוּ עוֹשִׂין מְלָאכָה בְּעַרְבֵי פְסָחִים עַד חֲצוֹת. וּבַגְּלִיל לֹא הָיוּ עוֹשִׂין כָּל עִיקָּר. הַלַּיְלָה בֵּית שַׁמַּאי אוֹסְרִין וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין עַד שֶׁתֵּנֵץ הַחַמָּה׃

הלכה: הָא יוֹם אָסוּר. רִבִּי לָעְזָר בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. יוֹם פֶּסַח הוּא לַיי. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן רִבִּי לָא בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. שְׁנֵי תַלְמִידִים שָׁנוּ אוֹתָהּ. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. אַשְׁכְּחִית אֲמַר. תְּלָתָא אִינּוּן. חַד אָמַר. אָסוּר. וְחַד אָמַר. מוּתָּר. וְחַד אָמַר. מְנָהָג.

הלכה ז

משנה: רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר כָּל מְלָאכָה שֶׁהִתְחִיל בָּהּ קוֹדֶם לְאַרְבָּעָה עָשָׂר גּוֹמְרָהּ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. אֲבָל לֹא יַתְחִיל בָּהּ בַּתְּחִילָּה בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. אַף עַל פִּי שֶׁיָּכוֹל לְגוֹמְרָהּ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ אוּמָּנִיּוֹת עוֹשִׂין מְלָאכָה בְּעַרְבֵי פְסָחִים הַחַיָּיטִים וְהַסַּפָּרִים וְהַכּוֹבְסִין. רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף הָרוֹצְעָנִים׃

הלכה: רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. כָּל מְלָאכָה שֶׁהִתְחִיל בָּהּ קוֹדֶם לְאַרְבָּעָה עָשָׂר גּוֹמְרָהּ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. וּבִלְבַד דָּבָר שֶׁהוּא לְצוֹרֶךְ הַמּוֹעֵד. אֲבָל לֹא יַתְחִיל בָּהּ בַּתְּחִילָּה בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר אֲפִילּוּ דָּבָר שֶׁהוּא לְצוֹרֶךְ הַמּוֹעֵד. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. שָׁלוֹשׁ אוּמָּנִיּוֹת עוֹשִׂין מְלָאכָה בְּעַרְבֵי פְסָחִים. הַחַיָּיטִין. שֶׁכֵּן הַדִּיוֹט תּוֹפֵר כְּדַרְכּוֹ בְּחוֹלוֹ שֶׁלְּמוֹעֵד. הַסַּפָּרִין. שֶׁכֵּן נְזִירִין וּמְצוֹרָעִין מְגַלְּחִין בְּמוֹעֵד. הַכּוֹבְסִין. שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הָעוֹלִים מִטּוּמְאָה לְטַהֲרָה לִהְיוֹת מְכַבְּסִין בְּמוֹעֵד. רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף הָרוֹצְעָנִין. שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ עוֹלֵי רְגָלִים לִהְיוֹת מְתַקְּנִין מִנְעֲלֵיהֶן וְסַנְדָּלֵיהֶן בְּמוֹעֵד. וְרַבָּנִין אָמְרִין. עֲשִׁירִים הָיוּ וּבַבְּהֵמָה הָיוּ עוֹלִין.

הלכה ח

משנה: מוֹשִׁיבִין שׁוֹבָכִין לַתַּרְנְגוֹלִין בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. וְתַרְנְגוֹלֶת שֶׁבָּרְחָה מַחֲזִירִין אוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ. וְאִם מֵתָה מוֹשִׁיבִין אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ. גּוֹרְפִין מִתַּחַת רַגְלֵי בְהֵמָה בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר וּבַמּוֹעֵד מְסַלְּקִין לַצְּדָדִין. מוֹלִיכִין וּמְבִיאִין כֵּלִים מִבֵּית הָאוּמָּן אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָם לְצוֹרֶךְ הַמּוֹעֵד׃

הלכה: מוֹשִׁיבִין שׁוֹבָכִין לְתַרְנוֹגְלִין בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. הָא בְמוֹעֵד אָסוּר. אֵין מַרְבִּיעִין אֶת הַבְּהֵמָה בְּמוֹעֵד. אֲבָל מוֹלִיכִין אוֹתָהּ לַבָּקוֹרֶת. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. חֲמוֹרָה שֶׁהִיא תוֹבַעַת זָכָר מַרְבִּיעִין אוֹתָהּ שֶׁלֹּא תֵיצֵן. וּשְׁאָר כָּל הַבְּהֵמָה מוֹלִיכִין אוֹתָהּ לַבָּקוֹרֶת. וּמְקִיזִין דָּם לָאָדָם וְלַבְּהֵמָה בְּמוֹעֵד. וְאֵין מוֹנְעִין רְפוּאָה מֵאָדָם וּמִבְּהֵמָה בְּמוֹעֵד.
תַּרְנְגוֹלֶת שֶׁבָּרְחָה מַחֲזִירִין אוֹתָהּ לִמְקוֹמָהּ. וְהֵן שֶׁיַּחֲזִירוּהָ שְׁלֹשָׁה יָמִים לַמְּדוֹרָהּ. וְאִם מֵתָה מוֹשִׁיבִין אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ. וְהִיא שֶׁיְּשַׁבָּה עַל בֵּיצֵיהָ שְׁלֹשָׁה יָמִים מֵעֵת לָעֵת. אָמַר רִבִּי מָנָא.

מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אַרְבָּעָה עָשָׂר חֲמִשָּׁה עָשָׂר. וּמִקְצַת הַיּוֹם כְּכוּלּוֹ. אָמַר רִבִּי אָבוּן. תִּיפְתָּר שֶׁיָּשְׁבָה מֵאֵילֶיהָ. וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

זֶבָל שֶׁבַּמָּבוֹי מְסַלְּקוֹ לְצַד. שֶׁבָּרֶפֶת וְשֶׁבַּחָצֵר מוֹצִיאוֹ לָאִישְׁפָּה. אָמַר רִבִּי בָּא. הָדָא דְתֵימַר. בְּחָצֵר קְטַנָּה. אֲבָל בְּחָצֵר גְּדוֹלָה מְסַלְּקוֹ לְצַד. הָרֶפֶת בֵּין גְּדוֹלָה בֵּין קְטַנָּה מוֹצִיאוֹ לָאִשְׁפָּה. אָמַר רִבִּי בָּא. מִפְּנֵי שֶׁנִּיווּלָהּ קָשָׁה.

הלכה ט

משנה: שִׁשָּׁה דְבָרִים עָשׂוּ אַנְשֵׁי יְרִיחוֹ עַל שְׁלֹשָׁה מִיחוּ בְיָדָם וְעַל שְׁלֹשָׁה לֹא מִיחוּ בְיָדָם. אֵילּוּ שֶׁלֹּא מִיחוּ בְיָדָם מַרְכִּיבִין דְּקָלִים כָּל הַיּוֹם וְכוֹרְכִין אֶת שְׁמַע וְקוֹצְרִין וְגוֹדְשִׁין לִפְנֵי הָעוֹמֶר וְלֹא מִיחוּ בְיָדָן. אֵילּוּ שֶׁמִּיחוּ בְיָדָן מַתִּירִין בְּגֶמְזִיּוֹת שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וְאוֹכְלִין מִתַּחַת הַנְּשָׂרִים בַּשַּׁבָּת וְנוֹתְנִין פֵּיאָה לַיָּרָק וּמִיחוּ בְיָדָן חֲכָמִים:

הלכה: מָאן תַּנָּא. קוֹצְרִין. רִבִּי מֵאִיר. מָאן תַּנָּא. גּוֹדְשִׁין. רִבִּי יוּדָה. אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּרְבִּי סוֹסַיי קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵי. כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁקּוֹצְרִין וְכָל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁאֵין גּוֹדְשִׁין. מַפְלִיגִין. בְּהֶרְכֵּב דְּקָלִים. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. מַרְכִּיבִין דְּקָלִים כָּל הַיּוֹם וְכִרְצוֹן חֲכָמִים הָיוּ עוֹשִׂין. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. לֹא הָיוּ עוֹשִׂין כִּרְצוֹן חֲכָמִים.

כֵּיצַד הָיוּ כוֹרְכִין אֶת שְׁמַע. אָמַר רִבִּי אָחָא אָמַר רִבִּי זְעוּרָה אָמַר רִבִּי לָא. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יי אֱלֹהֵינוּ יי אֶחָד. אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיוּ מַפְסִיקִין בֵּין תֵּיבָה לְתֵיבָה. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. מַפְסִיקִין הָיוּ. אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיוּ אוֹמְרִים. בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. רִבִּי יוֹסֵה אָמַר רִבִּי זְעוּרָה רִבִּי לָא. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יי וגו׳ אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיוּ מַפְסִיקִין בֵּין אֶחָד לְבָרוּךְ דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. מַפְסִיקִין הָיוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיוּ אוֹמְרִים. בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

כֵּיצַד הָיוּ מַתִּירִין בְּגֶמְזִיּוֹת שֶׁלְּהֶקְדֵּשׁ. אָמְרוּ לָהֶן חֲכָמִים. אֵין אַתֶּם מוֹדִין לָנוּ בְּגִידּוּלֵי הֶקְדֵּשׁ שֶׁהֵן אֲסוּרִין. אָמְרוּ לָהֶן. אֲבוֹתֵינוּ כְּשֶׁהִקְדִּישׁוּ לֹא הִקְדִּישׁוּ אֶלָּא קוֹרוֹת מִפְּנֵי בַּעֲלֵי אֻגְרוֹף. שֶׁהָיוּ בָאִין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בִּזְרוֹעַ. מָה רַבָּנִין סָבְרִין מֵימַר. קוֹרוֹת וּפֵירוֹת הִקְדִּישׁוּ. אֲפִילּוּ תֵימַר. קוֹרוֹת הִקְדִּישׁוּ וּפֵירוֹת לֹא הִקְדִּישׁוּ. צְרִיכָה לָרַבָּנִין. הַמַּקְדִּישׁ שְׂדֵה אִילָן מָהוּ שֶׁיְּשַׁיֵּיר לוֹ מִן הַגִּידּוּלִין. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. מְשֻׁנּוֹדְעוּ הָעוֹלְלוֹת. הָעוֹלְלוֹת לָעֲנִיִּים. שַׁנְיָיא הִיא שֶׁאֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. מַעֲתָּה אֲפִילּוּ לֹא נוֹדְעוּ הָעוֹלְלוֹת יְהוּ הָעוֹלְלוֹת לָעֲנִיִּים. שַׁנְיָיא הִיא שֶׁהוּא כֶּרֶם לְהֶקְדֵּשׁ. כְּהָדָא דְתַנֵּי. הַנּוֹטֵעַ כֶּרֶם לְהֶקְדֵּשׁ פָּטוּר [מִן הַפֶּרֶט] מִן הָעוֹרְלָה וּמִן הָרְבָעִי וּמִן הָעוֹלְלוֹת וְחַייָב בַּשְּׁבִיעִית. רִבִּי זְעוּרָה בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבַּת לַיי. אֲפִילּוּ דָבָר שֶׁהוּא לַיי קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עָלָיו.

רִבִּי חִייָה בַּר אַבָּא בְעָא קוֹמֵי [דְּרִבִּי מָנָא]. לְאוֹכְלוֹ בְלֹא פִדְיוֹן [אי] אֵיפְשַׁר. [שֶׁאִי](שֶׁ)אֶיפְשַׁר לְהֶקְדֵּשׁ לָצֵאת בְּלֹא פִדְיוֹן. לִפְדּוֹתוֹ וּלְאוֹכְלוֹ נִמְצָא לוֹקֵחַ לוֹ קוֹרְדּוֹם מִדְּמֵי שְׁבִיעִית. אָמַר לֵיהּ. הַגִּיזְבָּר הָיָה מַחְלִפָן בְּיַד אַחֵר. אָמַר רִבִּי מַתַּנְיָיה. לָמָּה לִי נָן פָּתְרִין לָהּ דִּבְרֵי הַכֹּל כְּהַהִיא דָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. דִּבְרֵי רִבִּי יוֹסֵה מִפְּנֵי שֶׁקָּדַם נִדְרוֹ לְהֶבְקֵירוֹ. וְהָכָא מִפְּנֵי שֶׁקָּדַם הֶבְקֵר נִדְרוֹ לְהֶקְדֵּישׁוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. מַעֲשֶׂה הָיָה וְהוֹרוּן כְּרִבִּי יוֹסֵה.

לֵית הָדָא פְלִיגָא עַל רִבִּי יוֹחָנָן. דְּרִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. מִכֵּיוָן שֶׁעָבַר עָלָיו וּשְׁכָחוֹ הֲרֵי הוּא שִׁכְחָה. שַׁנְיָיה הִיא בְעָרִיס שֶׁדַּרְכּוֹ לִבָּחֵן. אֲפִילוּ עַל דְּרִבִּי אוֹשַׁעְיָה לֵית הִיא פְלִינָא. דְּרִבִּי הוֹשַׁעְיָה אָמַר. רוֹמֶס הָיִיתִי זֵיתִים עִם רִבִּי חִייָה הַגָּדוֹל. וְאָמַר לִי. כָּל זַיִת שֶׁאַתְּ יָכוֹל לִפְשׁוֹט יָדְךָ וְלִיטְלוֹ אֵינוֹ שִׁכְחָה. שַׁנְיָיא הִיא. שֶׁכָּל רוֹגְלוּת וְרוֹגְלוּת אוּמָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ.

רִבִּי אַבָּא בַּר כַּהֲנָא בְעָא קוֹמֵי רִבִּי אִימִּי. הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵירוֹ וְנִצְרַךְ לְדָמָיו. אָמַר לֵיהּ. לֹא עָלָה עַל דַּעַת שֶׁיְּמוּת בָּרָעָב. רִבִּי זְעוּרָא רִבִּי לָא תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. מִיסְתְּיוֹסִיס כְּאוֹנֵי הִיא וְנִקְנֵית בְּמִקָּח. תַּנֵּי. הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵירוֹ וְעָמַד וְהִקְדִּישׁוֹ. הֲרֵי זֶה דָר בְּתוֹכוֹ וּמַעֲלֶה שָׂכָר לְהֶקְדֵּשׁ. אֵימָתַי. בִּזְמַן שֶׁלֹּא הִקְדִּים לוֹ שְׂכָרוֹ. אֲבָל בִּזְמַן שֶׁהִקְדִּים לוֹ שְׂכָרוֹ. הֲרֵי זֶה דָר בְּתוֹכוֹ חִנָּם. בְּיוֹמוֹי דְּרִבִּי מָנָא הַוָּות נִימּוּרָה בְּצִיפּוֹרִין. וַהֲווֹן בְּנֵיהוֹן מִישְׁכּוֹנִין גַּבֵּין. מֵיאָתַאי מֵיזַל לוֹן אַפִּיק רִבִּי מָנָא כְּדוֹן כַּהִיא דְּרִבִּי אִימִּי. אֲמַר. לָא דַאֲנָא סְבַר כְּדַעְתֵּיהּ. אֶלָּא בְּגִין צִיפּוֹרַייָא דְּלָא יַחְלְטוֹן בְּנֵיהוֹן.

וְאוֹכְלִין מִתַּחַת הַנִּשָּׁרִים. מַה נָן קַייָמִין. אִם בְּשֶׁנִּשְׁרוּ מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב. דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. אִם בְּשֶׁנִּשְׁרוּ בְיוֹם טוֹב. דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר. אֶלָּא כִי נָן קַייָמִין. בְּסָתָם.

וְנוֹתְנִין פֵּיאָה לַיֵּרֶק. לֹא הָיוּ נוֹתְנִין אֶלָּא מִן הַלֶּפֶת וּמִן הַקֻּפַּלּוֹטוֹת שֶׁלְּקִיטָתָן כְּאַחַת. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. אַף לַאַכְרוּב. מַעֲשֶׂה בְּבֶן מְבִיא יַיִן שֶׁנָּתַן בְּנוֹ פֵּיאָה לְיֵרֶק לָעֲנִיִּים. וּבָא אָבִיו וּמְצָאָן עוֹמְדִין עַל פֶּתַח הַגִּינָּה. אָמַר לָהֶן. הַנִּיחוּ מַה שֶׁבְּיָדֶכֶם. וְהִנִּיחוּ מַה שֶׁבְּיָדָן. וְנָתַן לָהֶם בְּכַפְלֵיהֶן מְעוּשָׂרִין. לֹא שֶׁהָיְתָה עֵינוֹ צָרָה. אֶלָּא שֶׁהָיָה חוֹשֵׁשׁ לְדִבְרֵי חֲכָמִים. חַד זְמַן צָרְכוֹן רַבָּנָן נִידְבָא. שָׁלְחוֹן לְרִבִּי עֲקִיבָה וּלְחַד מִן רַבָּנִין עִמֵּיהּ. אֲתוֹן בָּעֵי מֵיעוֹל לְגַבֵּיהּ וְשָׁמְעוּן קָלֵיהּ דְּטַלְיָיא. אֲמַר לֵיהּ. מַה נִיזְבּוֹן לָךְ יוֹמָא דֵּין. אָמַר לֵיהּ. טְרוֹכְסִימוֹן. לָא מִן יוֹמָא דֵין אֶלָּא מִן דְּאֶתְמוֹל. דְּהוּא כְמִישׁ וּזְלִיל. שְׁבָקוּן לֵיהּ וְאָזְלוֹן לוֹן. מִן דְּזָכוֹן כָּל עַמָּא אֲתוֹן לְגַבֵּיהּ. אָמַר לוֹן. לָמָּה לֹא אֲתִיתוֹן גַּבַּיי קַדְמַיי כְּמָה דַהֲווֹיתוֹן נָהֲיגִין. אָמְרִין. כְּבָר אֲתִינָן וּשְׁמָעִינָן קָלֵיהּ דְּטַלְיָיא אֲמַר לָךְ. מַה נִיזְבּוֹן לָךְ יוֹמָא דֵין. וְאָמְרַת לֵיהּ. טְרוֹכְסִימוֹן. לָא מִן דְּיוֹמָא דֵין אֶלָּא מִן דְּאֶיתְמוֹל. דְּהוּא כְמִישׁ וּזְלִיל. אָמַר. מַה דְּבִינִי לְבֵין טַלְיָיא יְדַעְתּוֹן. יְדַעְתּוֹן מַה בֵּינִי לְבֵין בָּרְיֵי. אַף עַל פִּי כֵן אַזְלוּן וְאָמְרוּן לֵיהּ וְהִיא יְהַבָּה לְכוֹן חַד מוֹדֵיי דְּדֵינָרִין. אַזְלוֹן וְאָמְרוֹן לָהּ. אָמְרָה לוֹן. מַה אֲמַר לְכוֹן. גְּדִיל אוֹ מְחִיק. אָמְרוּ לָהּ. סְתָם אֲמַר

לֹן. אָמְרָה לוֹן. אֲנָא יְהָבָה לְכוֹן גְּדִיל. וְאִין אֲמַר. גְּדִיל. הָא כְמִילּוּי. וְאִין לָא. אֲנָא מְחַשְׁבְּנָא גוֹדְלָנָה מִן פֵּרְנִי. כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע בַּעֲלָהּ כָּךְ. כָּפַל לָהּ אֶת כְּתוּבָּתָהּ.

פרק ה

הלכה א

משנה: תְּמִיד נִשְׁחָט בִּשְׁמוֹנָה וּמֻחֲצָה וְקָרֵב בְּתֵשַׁע וּמֻחֲצָה. עֶרֶב פְּסָחִים נִשְׁחָט בְּשֶׁבַע וּמֻחֲצָה וְקָרֵב בִּשְׁמוֹנָה וּמֻחֲצָה בֵּין בַּחוֹל בֵּין בַּשַּׁבָּת. חָל עֶרֶב פְּסָחִים לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת נִשְׁחָט בְּשֵׁשׁ וּמֻחֲצָה וְקָרֵב בְּשֶׁבַע וּמֻחֲצָה וְהַפֶּסַח אַחֲרָיו׃

הלכה: תָּמִיד נִשְׁחָט כול׳. כָּתוּב וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה עַל הַמִּזְבֵּחַ וגו׳. הָיִיתִי אוֹמֵר. יִקְרְבוּ שְׁנֵיהֶן בְּשַׁחֲרִית וּשְׁנֵיהֶן בֵּין הָעַרְבָּיִם. תַּלְמוּד לוֹמַר. אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר. הָיִיתִי אוֹמֵר. יִקָּרֵב שֶׁלְשַׁחַר עִם הַנֵּץ הַחַמָּה. וְשֶׁלְבֵין הָעַרְבָּיִם עִם דְּמְדּוּמֵי הַחַמָּה. תַּלְמוּד לוֹמַר. בֵּין הָעַרְבָּיִם. נֶאֱמַר כָּאן בֵּין הָעַרְבָּיִם. וְנֶאֱמַר לְהַלָּן בֵּין הָעַרְבָּיִם. מַה בֵּין הָעַרְבָּיִם שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן מִשֵּׁשׁ שְׁעוֹת וּלְמַעֲלָן. אַף בֵּין הָעַרְבָּיִם שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן מִשֵּׁשׁ שְׁעוֹת וּלְמַעֲלָן. מַה חֲמִית מֵימַר בֵּין הָעַרְבָּיִם מִשֵּׁשׁ שְׁעוֹת וּלְמַעֲלָן. [אַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר זֶכֶר לַדָּבָר.] אוֹ לָנוּ כִּי פָּנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עֶרֶב. מַה עֶרֶב שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן מִשֵּׁשׁ שְׁעוֹת וּלְמַעֲלָן. אַף עֶרֶב שֶׁנֶּאֱמַר כַּאן מִשֵּׁשׁ שְׁעוֹת וּלְמַעֲלָן. וְיֵהֵא כָשֵׁר מִשֵּׁשׁ שְׁעוֹת וּלְמַעֲלָן. רִבִּי יוֹשׁוּעַ בֶּן לֵוִי אָמַר. בֵּין הָעַרְבָּיִם. כֵּיצַד. חֲלוֹק בֵּין הָעַרְבָּיִם. וְתֵן לוֹ שְׁתֵּי שָׁעוֹת וּמֻחֲצָה לְפָנָיו וּשְׁתֵּי שָׁעוֹת וּמֻחֲצָה לְאַחֲרָיו. וְשָׁעָה אַחַת לְעִיסּוּקוֹ. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר שֶׁהַתָּמִיד קָרֵב בְּתֵשַׁע שָׁעוֹת וּמֻחֲצָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. שִׁבַּח רִבִּי יוֹשׁוּעַ בֶּן לֵוִי רֵישָׁא וְאָמַר סוֹפָה. דִּלְ כֵן [כְּהָדָא דְתַנִּי]. חֲנַנְיָה בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר. שׁוֹמֵעַ אֲנִי בֵּין הָעַרְבָּיִם. בֵּין עַרְבִיִּם. בֵּין עַרְבוֹ שֶׁלְאַרְבָּעָה עָשָׂר וּבֵין עַרְבוֹ שֶׁלַחֲמִשָּׁה עָשָׂר. יָכוֹל הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה בִּכְלָל. תַּלְמוּד לוֹמַר יוֹם. וְכְשֶׁהוּא אוֹמֵר יוֹם יָצָא לְיָלָה.] אִי יוֹם. יָכוֹל בְּשְׁתֵּי שָׁעוֹת בַּיּוֹם. תַּלְמוּד לוֹמַר בָּעֶרֶב. אִי בָעֶרֶב יָכוֹל מִשֶּׁתֶּחְשָׁךְ. תַּלְמוּד לוֹמַר בֵּין הָעַרְבָּיִם. הָא כֵיצַד. חֲלוֹק בֵּין הָעַרְבַּיִם וְתֵן שְׁתֵּי שָׁעוֹת וּמֻחֲצָה לְפָנָיו וּשְׁתֵּי שָׁעוֹת וּמֻחֲצָה לְאַחֲרָיו וְשָׁעָה אַחַת לְעִיסּוּקוֹ. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר שֶׁהַתָּמִיד קָרֵב בְּתֵשַׁע שָׁעוֹת וּמֻחֲצָה.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. הָדָא דָתֵימַר לְמִצְוָה. אֲבָל לָעִיכּוּב הָדָא הִיא דְתַנִּינָן. שְׁחָטוֹ קוֹדֶם לַחֲצוֹת פָּסוּל. לְאַחַר חֲצוֹת מִיָּד כָּשֵׁר. קוֹדֶם לַתָּמִיד כָּשֵׁר. וְיֵימַר אַף בְּשַׁחֲרִית כֵּן. הָכָא כְתוּב בֵּין הָעַרְבָּיִם. אִית לָךְ מֵימַר תַּמָּן בֵּין הַבְּקָרִים.

רִבִּי יוֹשׁוּעַ בֶּן לֵוִי אָמַר. תְּפִילּוֹת מַאבוֹת לְמָדוּ. גָּרַשׁ עַד אַף עַל פִּי כֵן לֹא הוֹרִידוּ אוֹתוֹ מִגְּדוּלָּתוֹ אֶלָּא מִינוּ אוֹתוֹ אַב בֵּית דִּין.

מָאן תַּנָּא בֵּין בַּחוֹל בֵּין בַּשַּׁבָּת. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל. דְּתַנֵּי. כְּסִידְרוֹ בַחוֹל כָּךְ סִידְרוֹ בַשַּׁבָּת. דִּבְרֵי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר. כְּסִדְרוֹ בְעֶרֶב שַׁבָּת כָּךְ סִידְרוֹ בַשַּׁבָּת. הָא רִבִּי יִשְׁמָעֵאל מְאַחֵר שָׁעָה לְפִילְפּוּלוֹ. וְרִבִּי עֲקִיבָה מַקְדִּים שָׁעָה אַחַת לְעִיסּוּקוֹ. כְּדֵי שֶׁלֹּא יְיַכְּנְסוּ לְמִצְוָה מְשׁוּפָּרִין. וְיַקְרֵב פֶּסַח תְּחִילָּה וְתָמִיד אַחֲרָיו. אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן נִמְצֵאתָ מְבַטֵּל בֵּין הָעַרְבָּיִם שֶׁלְּפֶסַח. אִם מְקַיֵּים אַתְּ בֵּין הָעַרְבָּיִם שֶׁלְּפֶסַח לֹא נִמְצֵאתָ מְבַטֵּל בֵּין הָעַרְבָּיִם שֶׁלְּתָמִיד. תָּמִיד אִם מְבַטְּלוֹ אַתְּ עַכְשָׁיו אַתְּ מְקַיְּימוֹ לְאַחַר זְמַן. פֶּסַח אִם מְבַטְּלוֹ אַתְּ עַכְשָׁיו אֵימָתַי אַתְּ מְקַיְּימוֹ. וְיַקְרִיב פֶּסַח תְּחִילָּה וְתָמִיד אַחֲרָיו. יְאוּחַר דָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בָּעֶרֶב וּבֵין הָעַרְבָּיִם לְדָבָר שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בּוֹ אֶלָּא בֵּין הָעַרְבָּיִם [בְּלִבַּד].

רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי. מַה חָמְיָית מֵימַר עֶרֶב מְאוּחַר אוֹ נֹאמַר עֶרֶב מוּקְדָּם. אֶלָּא כֵינִי. יְאוּחַר דָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ לְדָבָר שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בּוֹ אֶלָּא בֵּין הָעַרְבָּיִם לְבַד. לְשׁוֹן מַתְנִיתָא מְסַיְּיעָה לְרִבִּי יִרְמְיָה. שָׁם תִּזְבַּח אֶת הַפֶּסַח בָּעֶרֶב. בָּעֶרֶב אַתָּה זוֹבֵחַ. כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ אַתָּה אוֹכֵל. מוֹעֵד צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִמִּצְרַיִם. אַתָּה צוֹלֶהָ. אִית תַּנֵּי תַנֵּי. בָּעֶרֶב אַתָּה אוֹכֵל. כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ אַתָּה זוֹבֵחַ. מוֹעֵד צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִמִּצְרַיִם. אַתָּה צוֹלֶהָ.

וְיִקָּרְבוּ שְׁנֵיהֶן כְּאַחַת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. כֶּבֶשׂ שֵׁנִי. אֵין פֶּסַח שֵׁינִי. תַּנֵּי. רִבִּי נָתָן אוֹמֵר. בְּכָל יוֹם וְיוֹם תָּמִיד נִשְׁחָט בִּשְׁמוֹנָה וּמֶחֱצָה וְקָרֵב בְּתֵשַׁע וּמֶחֱצָה. מָהוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם. בְּכָל עֶרֶב פֶּסַח וּפֶסַח. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן. טַעֲמֵיהּ (דְּהוֹן) [דְּהָדֵין] תַּנָּייָה כְּדֵי לִיתֵּן חֲצִי שָׁעָה בֵּין כַּת לְכַת.

תַּנֵּי. דַּם תָּמִיד וְאֵיבָרָיו קוֹדְמִין לַפֶּסַח וּפֶסַח לַקְּטוֹרֶת וְהַקְּטוֹרֶת לְהַטָּבַת נֵירוֹת. אִית תַּנֵּי תַנֵּי. דַּם תָּמִיד וְאֵיבָרָיו קוֹדְמִין לַקְּטוֹרֶת וְהַקְּטוֹרֶת לַפֶּסַח וּפֶסַח לְהַטָּבַת הַנֵּירוֹת. כְּדֵי שֶׁיִּקָּרְבוּ נִסְכֵּי תָמִיד עִמּוֹ. וְאֵין מוּקְדָּם לְתָמִיד שֶׁלְּשַׁחַר וְלֹא מְאוּחָר לְתָמִיד שֶׁלְּבֵין הָעַרְבָּיִם אֶלָּא הַפֶּסַח וְהַקְּטוֹרֶת בְּעַרְבֵי פְסָחִים. מִנַּיִין שֶׁלֹּא יְהֵא דָבָר קוֹדֵם לְתָמִיד שֶׁלְּשַׁחַר. תַּלְמוּד לוֹמַר עָלֶיהָ עוֹלָה. וּמִנַּיִין שֶׁלֹּא יְהֵא דָבָר מְעַכֵּב לְתָמִיד שֶׁלְּבֵין הָעַרְבָּיִם. תַּלְמוּד לוֹמַר עָלֶיהָ שְׁלָמִים. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. וְעָרַךְ עָלֶיהָ עוֹלָה אֵין כָּתוּב כָּאן. אֶלָּא וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעוֹלָה. שֶׁלֹּא תְהֵא הָעוֹלָה קוֹדֶמֶת לְתָמִיד שֶׁל שַׁחַר. תַּנֵּי. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁלְּרִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר. מִחוּסְּרֵי כַפָּרָה מֵבִיאִין כַּפָּרָתָן אַחַר הַתָּמִיד שֶׁלְּבֵין הָעַרְבָּיִם כְּדֵי שֶׁיִּטְבְּלוּ וְיֹאכְלוּ פְּסָחֵיהֶן לָעֶרֶב. אָמַר רִבִּי יוּדָן הָדָא דְתֵימַר בִּמְצוֹרָע עָשִׁיר. אֲבָל בִּמְצוֹרָע עָנִי לֹא עוֹף הוּא מֵבִיא. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אָבְדּוּמָא. אֵינוֹ מֵבִיא אָשָׁם.

הלכה ב

משנה: הַפֶּסַח שֶׁשְּׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ קִיבֵּל וְהֵילֵךְ וְזָרַק שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ אוֹ לִשְׁמוֹ וְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ אוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ וְלִשְׁמוֹ פָּסוּל. כֵּיצַד לִשְׁמוֹ וְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ. לְשֵׁם פֶּסַח וּלְשֵׁם שְׁלָמִים. שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ וְלִשְׁמוֹ. לְשֵׁם שְׁלָמִים וּלְשֵׁם פֶּסַח׃

הלכה: מְנַיִין שֶׁהוּא צָרִיךְ לְשׁוֹחְטוֹ לִשְׁמוֹ. רִבִּי בָּא בְשֵׁם רַב. וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא. לוֹמַר. אִם שְׁחָטוֹ לְשֵׁם פֶּסַח הֲרֵי הוּא פֶּסַח. וְאִם לָאו אֵינוֹ פֶּסַח. שְׁאָר כָּל מַעֲשָׂיו מְנַיִין. וַעֲשִׂיתָ [פֶּסַח]. שֶׁיְּהוּ כָל מַעֲשָׂיו לְשֵׁם פֶּסַח. מֵעִתָּה אֲפִילוּ הֶקְטֵר אֵימוּרִין. תַּלְמוּד לוֹמַר זֶבַח. מַה זְּבִיחָה מְיוּחֶדֶת שֶׁהִיא מְעַכֶּבֶת אֶת הַכַּפָּרָה. יָצְאוּ הֶקְטֵר אֵימוּרִין שֶׁאֵינָן מְעַכְּבִין אֶת הַכַּפָּרָה.

חַטָּאת מְנַיִין. וְשָׁחַט אֹתָהּ לְחַטָּאת. וּשְׁאָר כָּל מַעֲשָׂיו מְנַיִין. וְעָשָׂה אֶת הָאֶחָד חַטָּאת. מֵעִתָּה אֲפִילוּ הֶקְטֵר אֵימוּרִין. תַּלְמוּד לוֹמַר וְשָׁחַט. מַה שְׁחִיטָה מְיוּחֶדֶת שֶׁהִיא מְעַכֶּבֶת אֶת הַכַּפָּרָה. יָצְאוּ הֶקְטֵר אֵימוּרִין שֶׁאֵינָן מְעַכְּבִין אֶת הַכַּפָּרָה.

חַטָּאת לְשֵׁם בְּעָלִים מְנַיִין. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת הַחַטָּאת וְכִפֶּר עַל הַמִּטַּהֵר מִטּוּמְאָתוֹ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי. מֵעִתָּה אֲפִילוּ הֶקְטֵר אֵימוּרִין. תַּלְמוּד לוֹמַר וְכִפֶּר. מַה זְּרִיקָה מְיוּחֶדֶת שֶׁהִיא מְעַכֶּבֶת אֶת הַכַּפָּרָה. יָצְאוּ הֶקְטֵר אֵימוּרִין שֶׁאֵינָן מְעַכְּבִין אֶת הַכַּפָּרָה.

פֶּסַח לְשֵׁם בְּעָלִים מְנַיִין. וְדִין הוּא. מָה אִם הַחַטָּאת שֶׁאֵין מַחֲשֶׁבֶת עֲרִלִים וּטְמֵאִים פּוֹסְלִין בָּהּ צְרִיכָה שֶׁתְּהֵא לְשֵׁם בְּעָלִים. פֶּסַח שֶׁמַּחֲשֶׁבֶת עֲרִלִים וּטְמֵאִים פּוֹסְלִין בּוֹ אֵינוֹ דִין שֶׁיְּהֵא [צְרִיךְ] לְשֵׁם בְּעָלִים. לֹא. אִם אָמַרְתָּ בְּחַטָּאת שֶׁהִיא קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. תֹּאמַר בַּפֶּסַח. שֶׁהוּא קָדְשִׁים קַלִּין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. וְלֹא מִמַּחֲשָׁבָה לְמַדְתָּ. הַתּוֹרָה רִיבְּתָ מַחֲשָׁבָה בַּפֶּסַח יוֹתֵר מִן הַחַטָּאת. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה קוֹמֵי רִבִּי מָנָא. וּמֵחַטָּאתוֹ שֶׁלְּמְצוֹרָע אָנוּ לְמֵידִין. וְכִי חַטָּאתוֹ שֶׁלְּמְצוֹרָע לֹא לְחִידּוּשָׁהּ יָצְאת. שֶׁתְּהֵא טְעוּנָה נְסָכִים לָשֵׁם בְּעָלִים. וְדָבָר שֶׁיָּצָא לְחִידּוּשׁוֹ אֵין לְמֵידִין מִמֶּנּוּ. אָמַר לֵיהּ. וְכִי חַטָּאתוֹ שֶׁלְּמְצוֹרָע מֵאֵיכָן לְמֵידָה שֶׁתְּהֵא פְּסוּלָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ. לֹא מִן הַדִּין קָרֵייָא דִכְתִיב וְשָׁחַט אֹתָהּ לְחַטָּאת. וּכְתִיב זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת. תּוֹרָה אַחַת לְכָל הַחַטָּאוֹת. אֶלָּא מִמָּקוֹם שֶׁהִיא לְמֵידָה מִשָּׁם הִיא מְלַמֶּדֶת.

שְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ לִזְרוֹק דָּמוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. יֵשׁ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ מֵעֲבוֹדָה לַעֲבוֹדָה וְהוּא פּוֹסֵל. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. יֵשׁ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ מֵעֲבוֹדָה לַעֲבוֹדָה. וְיֵהֵא כָשֵׁר. אָמַר רִבִּי אִילָא. מִמַּחֲשֶׁבֶת פִּיגּוּל לְיִמֵּד רִבִּי יוֹחָנָן. אִילּוּ זָרַק שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ שֶׁמָּא אֵינוֹ פִיגּוּל. שְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ לִזְרוֹק דָּמוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ פָּסוּל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. מִן תִּרְתֵּין מִילִּין לֹא דַמְיָא מַחֲשֶׁבֶת פִּיגּוּל לְמַחֲשֶׁבֶת פְּסוּל. אִילּוּ שְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ לְקַבֵּל דָּמוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ שֶׁמָּא אֵינוֹ

כָּשֵׁר. שְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ לְקַבֵּל דָּמוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ פָּסוּל. אִילּוּ שְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ לְהַקְטִיר אֵימוּרָיו שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ כָּשֵׁר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. אֲנָא חֲמִית לְרִבִּי יִרְמְיָה תְּפִיס לְרִבִּי בָּא. אָמַר לֵיהּ. אֲמוֹר לִי טַעֲמָא דְּרִבִּי יוֹחָנָן. לָמָּה שְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ לִזְרוֹק דָּמוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ פָּסוּל. נַעֲשָׂה מִשְׁעָה רִאשׁוֹנָה כְּשׁוֹחְטוֹ לִשְׁמוֹ וּשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ וְהוּא פָּסוּל. אָמַר לֵיהּ. וְאֵין כֵּינִי אֲפִילּוּ שְׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו לִזְרוֹק אֶת דָּמוֹ שֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו. וְיֵעָשֶׂה מִשְׁעָה רִאשׁוֹנָה כְּשׁוֹחְטוֹ לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו וִיהֵא כָּשֵׁר. לֵית יְכִיל. דְּמַר רִבִּי אִילָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. שְׁחָטוֹ לְאוֹכְלָיו לִזְרוֹק דָּמוֹ שֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו כָּשֵׁר. אָתָא רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. שְׁחָטוֹ לְאוֹכְלָיו לִזְרוֹק דָּמוֹ שֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו כָּשֵׁר. רִבִּי יוֹסֵה נְסִי[ב] חֵייֵלֵיהּ מִן תְּרֵין טַעֲמוֹי דְּרִבִּי יוֹחָנָן. לָמָּה שְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ לִזְרוֹק דָּמוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ פָּסוּל. נַעֲשָׂה מִשְׁעָה הָרִאשׁוֹנָה כְּשׁוֹחְטוֹ לִשְׁמוֹ וּשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ וְהוּא פָּסוּל. לָמָּה שְׁחָטוֹ לְאוֹכְלָיו לִזְרוֹק דָּמוֹ שֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו כָּשֵׁר. נַעֲשָׂה כְּמִשְׁעָה הָרִאשׁוֹנָה כְּשׁוֹחְטוֹ לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו וְהוּא כָּשֵׁר.

רִבִּי חֲנַנְיָה אָמַר קוֹמֵי רִבִּי מָנָא בְּשֵׁם רִבִּי יוּדָן. טַעֲמָא דְּרִבִּי יוֹחָנָן. כָּל שֶׁאֵילּוּ יָבוֹא לְאוֹתָהּ הָעֲבוֹדָה וְאֵינוֹ מְחַשֵּׁב לָהּ. מְחַשֵּׁב הוּא מֵעֲבוֹדָה אֲחֶרֶת לָהּ. אִילּוּ שְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ לִזְרוֹק דָּמוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ שְׁמָא אֵינוֹ פִּיגּוּל. שְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ לִזְרוֹק דָּמוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ פָּסוּל. אִילּוּ שְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ לְקַבֵּל דָּמוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ שְׁמָא אֵינוֹ כָּשֵׁר. וּבִשְׁעַת קַבָּלָה מְחַשֵּׁב הוּא. הֲרֵי כָּל שֶׁאֵילּוּ יָבוֹא לְאוֹתָהּ הָעֲבוֹדָה וְאֵינוֹ מְחַשֵּׁב לָהּ. הוּא מְחַשֵּׁב מֵעֲבוֹדָה אֲחֶרֶת לָהּ. אִילּוּ שְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ לְהַקְטִיר אֵימוּרָיו שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ שְׁמָא אֵינוֹ פִּיגּוּל. וּבִשְׁעַת הַקְטָרָה אֵינוֹ מְחַשֵּׁב. הֲרֵי כָּל שֶׁאֵילּוּ יָבֹא לְאוֹתָהּ הָעֲבוֹדָה וְהוּא מְחַשֵּׁב לָהּ אֵינוֹ מְחַשֵּׁב מֵעֲבוֹדָה אֲחֶרֶת לָהּ. אָמַר לֵיהּ. לָא תְתִיבֵינִי מִפִּיגּוּל עַל פָּסוּל. דְּמַר רִבִּי יוֹסֵה. מִן תְּרֵין מִילִּין לֹא דַמְיָיא מַחֲשֶׁבֶת פִּיגּוּל לְמַחֲשֶׁבֶת פָּסוּל.

מַה נְפִיק מִן בֵּינֵיהוֹן. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אֲבְדּוּמָא. חִילּוּפִין. בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה. שְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ לִזְרוֹק דָּמוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן כָּשֵׁר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ פָּסוּל.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. עַל דָּא עָלַי אָבָא בַּר אַבָּא. דְּאִינּוּן אָמְרִין. מְנַיִין שֶׁהַפֶּסַח מִשְׁתַּנֶּה לְשֵׁם שְׁלָמִים. תַּלְמוּד לוֹמַר. וְאִם מִן הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזֶבַח שְׁלָמִים. כָּל שֶׁהוּא מִן הַצֹּאן בָּא שְׁלָמִים. הָתִיבוּן. הֲרֵי עוֹלָה מִן הַצֹּאן. דְּבָר שֶׁאֵינוֹ בָא אֶלָּא מִן הַצֹּאן. יָצָאת עוֹלָה שֶׁהִיא בָאָה אֲפִילּוּ מִן הַבָּקָר. הָתִיבוּן. הֲרֵי אָשָׁם. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר כַּהֲנָא. מִן הַצֹּאן. דְּבָר הַבָּא מִכָּל הַצֹּאן. יָצָא אָשָׁם שֶׁאֵינוֹ בָא אֶלָּא מִן הָאֵילִים בִּלְבַד. בְּכָל אָתָר אַתְּ אָמַר. מִן לְרַבּוֹת. וְהָכָא אַתְּ אָמַר. מִן לְמָעֵט. אָמַר רִבִּי מָנָא. מִיעֵטוֹ. שֶׁאֵינוֹ בָא אֶלָּא מִן הָאֵילִים בִּלְבַד. הָתִיבוּן. וְהָכְתִיב אִם מִן

הַצּאן קָרְבָּנוֹ מִן הַכְּשָׂבִים אוֹ מִן הָעִזִּים לְעוֹלָה. מֵעַתָּה מוֹתַר הַפֶּסַח בָּא עוֹלָה. אָמַר רִבִּי אָבִּוּן. מְשַׁנִּין דָּבָר שֶׁהוּא לַאֲכִילָה בְּדָבָר שֶׁהוּא לַאֲכִילָה. [וְאֵין מְשַׁנִּין דָּבָר שֶׁהוּא לַאֲכִילָה בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ לַאֲכִילָה.] אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. מְשַׁנִּין קָדָשִׁים קַלִּין לִשֵּׁם קָדָשִׁים קַלִּין וְאֵין מְשַׁנִּין קָדָשִׁים קַלִּים לִשֵּׁם קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן עַל דְּעָלֵי רִבִּי חֲנִינָה דְּאַתּוֹן אָמְרִין. אֵין הַפֶּסַח מִשְׁתַּנֶּה לִשֵּׁם שְׁלָמִים אֶלָּא אִם כֵּן שְׁחָטוֹ לִשֵּׁם שְׁלָמִים. וַאֲנִי אוֹמֵר. אֲפִילוּ לִשֵּׁם עוֹלָה. אָמַר רִבִּי לָא. טַעֲמַיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן. וְאִם מִן הַצּאן קָרְבָּנוֹ לִזֶּבַח שְׁלָמִים. כֹּל שֶׁהוּא זֶבַח בָּא שְׁלָמִים. מִשְׁתַּנֶּה לְמַחֲשֶׁבֶת פְּסוּל. הֵיךְ עֲבִיד. שְׁחָטוֹ לִשֵּׁם עוֹלָה עַל מְנָת לִזְרוֹק דָּמוֹ לְמָחָר. מִכָּל מָקוֹם פָּסוּל הוּא. אֵין תֵּימַר. מִשְׁתַּנֶּה לְמַחֲשֶׁבֶת פְּסוּל. פִּיגּוּל. אֵין תֵּימַר. אֵינוֹ מִשְׁתַּנֶּה לְמַחֲשֶׁבֶת פְּסוּל. פָּסוּל.

לִשְׁמוֹ וְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה. רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא. מִכְּיוָן שֶׁאֵין לוֹ שֵׁם נַעֲשֶׂה כְשׁוֹחֵט לִשְׁמוֹ וְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ בַּשְׁתִּיקָה וְהוּא כָּשֵׁר. אָמְרוּ לֵיהּ. וְאֵין כֵּינִי. אֲפִילוּ שְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ לִזְרוֹק דָּמוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ וְיֵעָשֶׂה מִשְׁעָה רִאשׁוֹנָה כְשׁוֹחֵט לִשְׁמוֹ וְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ בִּשְׁתִּיקָה וְיהֵא כָּשֵׁר. אָמַר רִבִּי אַבָּא מָרִי מָאן אָמַר בִּשְׁתִּיקָה כָּשֵׁר. אוֹ נֹאמַר. בִּשְׁתִּיקָה פָּסוּל.

הלכה ג

משנה: שְׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לִמְנוּיָיו לָעֲרֵלִים וְלַטְּמֵאִים פָּסוּל. לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו לִמְנוּיָיו וְשֶׁלֹּא לִמְנוּיָיו לַמּוּלִים וְלָעֲרֵלִים לַטְּמֵאִים וְלַטְּהוֹרִים כָּשֵׁר. שְׁחָטוֹ קוֹדֶם לַחֲצוֹת פָּסוּל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בֵּין הָעַרְבָּיִם. קוֹדֶם לַתָּמִיד כָּשֵׁר. וּבִלְבַד שֶׁיִּהֵא אֶחָד מִמָּרַס בְּדָמוֹ עַד שֶׁיִּזְרֹק דַּם הַתָּמִיד. וְאִם נִזְרַק כָּשֵׁר:

הלכה: מְנַיִין שֶׁהוּא צָרִיךְ לְשׁוֹחֲטוֹ לְאוֹכְלָיו. רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי יִשְׁמָעֵאל. אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ תָּכְסוּ. אָמַר רִבִּי יֹאשִׁיָה. לְשׁוֹן סוּרְסִי הוּא זֶה. כְּאָדָם שֶׁהוּא אוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ. כּוֹס לִי אֶת הַטָּלֶה הַזֶּה.

כֵּיצַד שֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו. שְׁחָטוֹ לְשֵׁם חוֹלֶה לְשֵׁם זָקֵן שֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לוֹכַל כְּזַיִת. כֵּיצַד שֶׁלֹּא לִמְנוּיָיו. שְׁחָטוֹ לְשֵׁם בְּנֵי חֲבוּרָה אֲחֶרֶת. הָדָא אָמְרָה. שֶׁהַקָּטָן יֵשׁ לוֹ מִינְיָין לִפְסוֹל. הָדָא אָמְרָה. הָיָה נָתוּן בְּדֶרֶךְ רְחוֹקָה וּשְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ פָּסוּל. הָדָא אָמְרָה. הָדָא מְסַייְעָא לְדְרוֹמַיי. דִּדְרוֹמַיי אָמְרִין. אֵימוֹרִין שֶׁאָבְדוּ מְחַשֵּׁב לָהֶן כְּמִי שֶׁהֵן קַיָּימִין. הָדָא אָמְרָה. שְׁחָטוֹ שֶׁתֹּאכַל מֵמֶּנּוּ חֲצִי חֲבוּרָתוֹ פָּסוּל. אָמַר רִבִּי חַגַּיי קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵה. תִּיפְתַּר שֶׁהָיוּ כוּלָּן חוֹלִין. אָמַר לֵיהּ. נִיתְנֵי לִשֵּׁם בְּנֵי חֲבוּרָה פְּסוּלִין. אָמַר לֵיהּ. בְּשֶׁהָיוּ שָׁם כְּשִׁירִים וּשְׁחָטוֹ לִשֵּׁם פְּסוּלִין. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר. מַתְנִיתָא בְּשֶׁשְּׁחָטוֹ לְאוֹכְלָיו וְנִתְכַּפֵּר בּוֹ לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו. אֲבָל אִם שְׁחָטוֹ מִשְׁעָה הָרִאשׁוֹנָה וְנִתְכַּפֵּר בּוֹ לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו פָּסוּל.

רִבִּי שִׁמְלַאי אָתָא גַבֵּי רִבִּי יוֹנָתָן. אֲמַר לֵיהּ. אַלְפִּין אֲגָדָה. אֲמַר לֵיהּ. מְסוֹרֶת בְּיָדֵי מֵאֲבוֹתַיי שֶׁלֹּא לְלַמֵּד אֲגָדָה לֹא לְבַבְלִי וְלֹא לִדְרוֹמִי. שֶׁהֵן גַּסֵּי רוּחַ וּמְעוּטֵי תוֹרָה. וְאַתְּ נְהוֹרָדְעַאי וְדַר בְּדָרוֹם. אֲמַר לֵיהּ. אֱמוֹר לִי חֲדָא מִילְּתָא. מַה בֵּין לִשְׁמוֹ וְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ. מַה בֵּין לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו. אָמַר לֵיהּ. לִשְׁמוֹ וְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ פְּסוּלוֹ מִגּוּפוֹ. לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו פְּסוּלוֹ מֵאֲחֵרִים. לִשְׁמוֹ וְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ אֵין אַתְּ יָכוֹל לָבוּר פְּסוּלוֹ מִתּוֹךְ הֶכְשֵׁירוֹ. לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו אַתְּ יָכוֹל לָבוּר פְּסוּלוֹ מִתּוֹךְ הֶכְשֵׁירוֹ. לִשְׁמוֹ וְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ נוֹהֵג בְּכָל הַקָּדָשִׁים. לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו אֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בַּפֶּסַח.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מִן הָדָא דְרִבִּי לְעָזָר אַתְּ שְׁמַע תַּרְתֵּיי. דְּמַר רִבִּי לְעָזָר. מַתְנִיתָא בְּשֶׁשְּׁחָטוֹ לְאוֹכְלָיו וְנִתְכַּפֵּר בּוֹ לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו. אֲבָל אִם שְׁחָטוֹ מִשְּׁעָה הָרִאשׁוֹנָה וְנִתְכַּפֵּר בּוֹ לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו פָּסוּל. הֲרֵי פְּסוּלוֹ מַחְמַת אֲחֵרִים וְאַתְּ יָכוֹל לָבוּר פְּסוּלוֹ מִתּוֹךְ הֶכְשֵׁירוֹ. וְאַתְּ אָמַר הָכֵין. אֶלָּא כֵּינִי. לִשְׁמוֹ וְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ נוֹהֵג בְּכָל הַקָּדָשִׁים. לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו אֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בַּפֶּסַח. אָמַר רִבִּי אַבִּין. אִית לָךְ חוֹרִי. לִשְׁמוֹ וְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ נוֹהֵג בְּכָל הָעֲבוֹדוֹת. לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו אֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בִּשְׁחִיטָה.

לְאוֹכְלָיו כְּזֵיתִין וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו כְּזֵיתִין כָּשֵׁר. לְאוֹכְלָיו כְּזֵיתִין וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו כַּחֲצִי זֵיתִין כָּל שֶׁכֵּן כָּשֵׁר. לְאוֹכְלָיו כַּחֲצִי זֵיתִין וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו כַּחֲצִי זֵיתִים מָה אָנָן קַיָּימִין. אִם כְּשֶׁהָיְתָה הַמַּחֲשָׁבָה לַכּוֹשֶׁר תְּהֵא הַמַּחֲשָׁבָה לִפְסוּל. אִם אֵינָהּ הַמַּחֲשָׁבָה לִפְסוּל לֹא תְהֵא הַמַּחֲשָׁבָה לַכּוֹשֶׁר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא אָמְרָה שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה לַכּוֹשֶׁר. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. לוֹכֵל כַּחֲצִי זַיִת וּלְהַקְטִיר כַּחֲצִי זַיִת כָּשֵׁר. שֶׁאֵין אֲכִילָה וְהַקְטָרָה מִצְטָרְפִין. שְׁחָטוֹ שֶׁתִּתְכַּפֵּר בּוֹ חֲצִי חֲבוּרָתוֹ. רִבִּי יוֹנָה פּוֹסֵל. נַעֲשָׂה כְמַתְפִּישׁ כַּפָּרַת אֵילּוּ לְאֵילּוּ. מֵאַחַר שֶׁלֹּא נִתְכַּפֵּר לְאֵילּוּ לֹא נִתְכַּפֵּר לְאֵילּוּ. רִבִּי יוֹסֵה אָמַר. כָּשֵׁר. בַּמַּחֲזוֹרָה תֵּינְיֵינָא חֲזַר בֵּיהּ רִבִּי יוֹסֵי. אָמַר לֵיהּ רִבִּי פִּינְחָס. לֹא כֵן אֵילְפָן רִבִּי. כָּשֵׁר. אֲמַר לֵיהּ. הָא קְבִיעָה גַּבָּךְ כְּמַסְמֵרָא.

שְׁחָטוֹ קוֹדֶם לַחֲצוֹת פָּסוּל. [לְאַחַר חֲצוֹת] מִיַּד כָּשֵׁר. קוֹדֶם לַתָּמִיד כָּשֵׁר. וְתַנֵּי כֵן. יָכוֹל אִם קָדַם פֶּסַח לְתָמִיד לֹא יוּאַחַר הַתָּמִיד. תַּלְמוּד לוֹמַר תַּעֲשֶׂה. רִיבָּה. אָמַר רִבִּי אָבוּן. מַתְנִיתָא אָמְרָה. פֶּסַח עַצְמוֹ כָּשֵׁר. אִין תֵּימַר. פָּסוּל. כְּמִי שֶׁלֹּא קְדָמוֹ.

תַּמָּן אַתְּ אָמַר. דַּם תָּמִיד וְאֵיבָרָיו קוֹדְמִין לַפֶּסַח. וּפֶסַח לַקְּטוֹרֶת. וְהַקְּטוֹרֶת לְהַטָּבַת הַנֵּרוֹת. וָכָא אַתְּ אָמַר אָכֵן. אָמַר רִבִּי לָא. כָּאן בְּחַי וְכָאן בְּשָׁחוּט.

הלכה ד

משנה: הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל הֶחָמֵץ עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף הַתָּמִיד. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אַף הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לִשְׁמוֹ חַיָּיב וְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ פָּטוּר. וּשְׁאָר כָּל

הַזָּבָחִין בֵּין לִשְׁמָן וּבֵין שֶׁלֹּא לִשְׁמָן פָּטוּר. וּבַמּוֹעֵד לִשְׁמוֹ פָּטוּר וְשֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ חַיָּיב. וּשְׁאָר כָּל הַזָּבָחִין בֵּין לִשְׁמָן וּבֵין שֶׁלֹּא לִשְׁמָן חַיָּיב חוּץ מִן הַחַטָּאת שֶׁשְּׁחָטָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ׃

הלכה׃ מְנַיִין לַשּׁוֹחֵט פֶּסַח עַל הֶחָמֵץ שֶׁהוּא עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. תַּלְמוּד לוֹמַר לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי. אֵין לִי אֶלָּא הַשּׁוֹחֵט. הַזּוֹרֵק מְנַיִין. תַּלְמוּד לוֹמַר לֹא עַל חָמֵץ דַּם. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. מִמַּה שֶׁהוּא מִתְחַייֵב עַל הַזְּרִיקָה הָדָא אָמְרָה. פֶּסַח עַצְמוֹ כָּשֵׁר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. תִּיפְתָּר שֶׁנִּתְמַנָּה לוֹ חָמֵץ בֵּין שְׁחִיטָה לִזְרִיקָה. אוֹ שֶׁהָיָה זֶה שׁוֹחֵט וְזֶה זוֹרֵק.

תַּנֵּי חִזְקִיָּה. לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי. הַתּוֹרָה קָרְאַת אוֹתוֹ זִבְחִי. אָמַר רִבִּי מָנָא. אִילּוּלֵי דְתַנְיָתָהּ חִזְקִיָּה מָצִינוּ דָבָר פָּסוּל וְחַייְבִין עָלָיו חַטָּאת. הַמְחַמֵּץ אֶת הַפְּסוּלָה. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. חַיָּיב. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. פָּטוּר. אָמַר רַב חִסְדָּא. מָאן דְּאָמַר. חַיָּיב. בְּשֶׁנִּפְסְלָה מֵחֲמַת חִימּוּצָהּ. מָאן דְּאָמַר. פָּטוּר. בְּשֶׁלֹּא נִפְסְלָה מֵחֲמַת חִימּוּצָהּ.

הֶקְטֵיר אֵימוּרִין עַל חָמֵץ. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. חַיָּיב. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. פָּטוּר. מָאן דְּאָמַר. חַיָּיב. דַּם מִכָּל מָקוֹם. מָאן דְּאָמַר. פָּטוּר. זֶבַח. מַה זְּבִיחָה מְיוּחֶדֶת שֶׁהִיא מִעַכָּבֶת הַכַּפָּרָה. יָצְאוּ הֶקְטֵר אֵימוּרִין שֶׁאֵינָן מְעַכְּבִין אֶת הַכַּפָּרָה.

מָלַק עוֹף עַל חָמֵץ. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. חַיָּיב. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. פָּטוּר. מָאן דְּאָמַר. חַיָּיב. דַּם מִכָּל מָקוֹם. וּמָאן דְּאָמַר. פָּטוּר. זֶבַח. יָצָא עוֹף שֶׁאֵינוֹ זֶבַח. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵה. מָאן דְּאָמַר. חַיָּיב. נִיחָא. כְּמַה דְתֵימַר לְעִנְיַין פְּטוֹר. מָאן דְּאָמַר. פָּטוּר. מַה טַעֲמָא. אָמַר לֵיהּ. לְמֵידִין עוֹנֶשׁ מֵעוֹנֶשׁ וְאֵין לְמֵידִין עוֹנֶשׁ מִפְּטוֹר.

רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין בְּעַיְין. יָכוֹל הַמְּקַבֵּל וְהַמְהַלֵּךְ עַל חָמֵץ יְהֵא חַיָּיב. תַּלְמוּד לוֹמַר זֶבַח. מַה זְּבִיחָה מְיוּחֶדֶת שֶׁחַיָּיבִין עָלֶיהָ בַּחוּץ. יָצָא הַמְּקַבֵּל וְהַמְהַלֵּךְ שֶׁאֵין חַיָּיבִין עָלֶיהָן בַּחוּץ. יָכוֹל הַמַּקְטִיר אֵימוּרִים עַל חָמֵץ יְהֵא חַיָּיב. תַּלְמוּד לוֹמַר וְכִפֶּר. מַה זְּרִיקָה מְיוּחֶדֶת שֶׁהִיא מְעַכֶּבֶת אֶת הַכַּפָּרָה. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵה. עַד דְּאַתְּ דַּיִין לָהּ לִפְטוֹר. דּוֹנָהּ לְחִיּוּב. יָכוֹל הַמְּקַבֵּל וְהַמְהַלֵּךְ עַל חָמֵץ יְהֵא פָּטוּר. תַּלְמוּד לוֹמַר זֶבַח. מַה זְּבִיחָה מְיוּחֶדֶת שֶׁחַיָּיבִין עָלֶיהָ בַּחוּץ. אַף אֲנִי אַרְבֶּה הֶקְטֵר אֵימוּרִין שֶׁחַיָּיבִין עָלֶיהָן בַּחוּץ. יָכוֹל הַמַּקְטִיר אֵימוּרִין עַל חָמֵץ יְהֵא פָּטוּר. תַּלְמוּד לוֹמַר וְכִפֶּר. מַה זְּרִיקָה מְיוּחֶדֶת שֶׁהִיא מְעַכֶּבֶת אֶת הַכַּפָּרָה. אַף אֲנִי אַרְבֶּה הַמְּקַבֵּל וְהַמְהַלֵּךְ שֶׁהֵן מְעַכְּבִין אֶת הַכַּפָּרָה. אָמַר לֵיהּ. דָּבָר שֶׁוֶּה בִּשְׁנֵיהֶן מְלַמֵּד. דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה בִּשְׁנֵיהֶן אֵינוֹ מְלַמֵּד. זֶבַח. מַה זְּבִיחָה מְיוּחֶדֶת שֶׁהִיא מְעַכֶּבֶת אֶת הַכַּפָּרָה וְחַיָּיבִין עָלֶיהָ בַּחוּץ. יָצָא הַמְּקַבֵּל וְהַמְהַלֵּךְ עַל חָמֵץ שֶׁאֵין חַיָּיבִין עָלֶיהָן בַּחוּץ. יָצְאוּ הֶקְטֵר אֵימוּרִין שֶׁאֵינָן מְעַכְּבוֹת אֶת הַכַּפָּרָה.

תַּמָּן תַּנִּינָן. [בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים] שְׁאוֹר כַּזַּיִת וְחָמֵץ כְּכוֹתֶבֶת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים זֶה וָזֶה בְּכַזַּיִת. רִבִּי זְרִיקָן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָא. לֹא שָׁנוּ אֶלָּא לְבִיעוּרוֹ. אֲבָל לַאֲכִילָה כַּזַּיִת. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בֵּין לְבִיעוּרוֹ בֵּין לַאֲכִילָה כַּזַּיִת. קָם רִבִּי מָנָא עִם רִבִּי חִזְקִיָּה. אָמַר לֵיהּ. מָנָן שְׁמַע רִבִּי הָדָא מִלְתָא. אֲמַר לֵיהּ. מִן רִבִּי אַבָּהוּ. אֲמַר לֵיהּ. וְאֶנָן אָמְרִין. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בֵּין לְבִיעוּרוֹ בֵּין לַאֲכִילָה כַּזַּיִת.

שְׁחָטוֹ עַל חָמֵץ. אַחַר מִי אַתְּ מְהַלֵּךְ. אַחַר אֲכִילָתוֹ אוֹ אַחַר בִּיעוּרוֹ. תַּמָּן אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רִבִּי זְעוּרָה. שְׁנֵי חֲצָאֵי זֵתִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת אֵין הַבַּיִת מִצְטָרֵף. בְּתוֹךְ הַכֶּלִי הַכֶּלִי מִצְטָרֵף. שְׁחָטוֹ עֲלֵיהֶן. מֵאַחַר שֶׁאֵילּוּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת וְאֵין הַבַּיִת מִצְטָרֵף פָּטוּר. אוֹ מֵאַחַר שֶׁאֵילּוּ בְּתוֹךְ הַכֶּלִי וְהַכֶּלִי מִצְטָרֵף חַיָּיב. שְׁחָטוֹ עַל סִיעוֹר. מֵאַחַר דְּאָמַר רַב הוּנָא בְשֵׁם רַב. מוּתָּר לְהַאֲכִילוֹ לְכַלְבּוֹ. פָּטוּר. אוֹ מֵאַחַר דְּרַב אָמַר. לוֹקִין עַל אֲכִילָתוֹ. חַיָּיב.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. עַד שֶׁיְּהֵא לַשּׁוֹחֵט לְאֶחָד מִבְּנֵי חֲבוּרָה. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. לַשּׁוֹחֵט אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מִבְּנֵי חֲבוּרָה. לְאֶחָד מִבְּנֵי חֲבוּרָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹחֵט. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. אֲפִילּוּ נָתוּן עִמּוֹ בֵּירוּשָׁלֵם. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. עַד שֶׁיְּהֵא נָתוּן עִמּוֹ בָּעֲזָרָה. דֵּין כְּדַעְתֵּיהּ וְדֵין כְּדַעְתֵּיהּ. דְּאִיתְפַּלְגּוֹן. שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁלְגָּלְיוֹת. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. מְקַבְּלִין הַתְרָיֶיה עַל סָפֵק. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. אֵין מְקַבְּלִין הַתְרָיֶיה עַל סָפֵק. הַכֹּל מוֹדִין שֶׁאִם הָיָה נָתוּן כְּנֶגְדּוֹ בַּחֲלוֹן בֵּירוּשָׁלֵם. מָאן דְּאָמַר. סָפֵק. וַודַּאי. מָאן דְּאָמַר. בָּעֲזָרָה. בֵּירוּשָׁלֵם הוּא.

מַה טַעֲמָא דְּרִבִּי יוּדָה. דַּם זִבְחֵי. דַּם פֶּסַח וְדַם תָּמִיד.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. טַעֲמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר. לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי. וְכָתוּב אַחֵר אוֹמֵר לֹא תִזְבַּח עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי. אֶחָד הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. אֶחָד שְׁאָר כָּל הַזְּבָחִים בְּחוֹלוֹ שֶׁלְמוֹעֵד. מָה רָאִיתָ לְרַבּוֹתָן בְּחוֹלוֹ שֶׁלְמוֹעֵד וּלְהוֹצִיאָן מִן אַרְבָּעָה עָשָׂר. אַחַר שֶׁרִיבָּה הַכָּתוּב מִיעֵט. מַרְבֶּה אֲנִי אוֹתָן בְּחוֹלוֹ שֶׁלְמוֹעֵד שֶׁהוּא בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא. וּמוֹצִיאָן מֵאַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁאֵינָן בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא. וְאַתְיָא כַּיי דְּאָמַר רִבִּי מֵאִיר. דִּרְבִּי מֵאִיר אָמַר. מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָן מִדִּבְרֵיהֶן. אָמַר רִבִּי מָנָא. כְּלֶהֵן דִּכְתִיב זֶבַח חַג הַפָּסַח אַרְבָּעָה עָשָׂר אָנָן קַיְימִין.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. חֲבוּרָה הָיְתָה מַקְשָׁה. מָה אֶנָן קַיְימִין. אִם בְּשֶׁאָבַד וְנִמְצָא קוֹדֶם לַכַּפָּרָה. בֵּין לִשְׁמוֹ בֵּין שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ כָּשֵׁר וְנִיתַּק לְרַעְיָה. אִם בְּשֶׁאָבַד וְנִמְצָא לְאַחַר כַּפָּרָה. בֵּין לִשְׁמוֹ בֵּין שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ פָּסוּל שְׁלָמִים הוּא. וְקַיְימָנָה בְּשֶׁנִּיטְמְאוּ הַבְּעָלִים אוֹ שֶׁהֶזִּידוּ וּכְבָר נִדְחֶה לְפֶסַח שֵׁינִי. לִשְׁמוֹ פָּטוּר וְהוּא פָּסוּל. שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ חַיָּיב וְהוּא כָּשֵׁר. וְהַיי דֵּינוֹ לִשְׁמוֹ פָּטוּר. תַּמָּן אָמְרִין בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא. בְּשֶׁעָבְרָה שְׁנָתוֹ בֵּין רִאשׁוֹן לַשֵּׁינִי. רִבִּי לָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן.

בְּשֶׁעִיבֵּר זְמַן כַּפָּרָתוֹ. פֶּסַח שֶׁעִיבֵּר זְמַנּוֹ וּשְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ בִּזְמַנּוֹ. אוֹ שֶׁשְּׁחָטוֹ אֲחֵרִים לִשְׁמוֹ בִּזְמַנּוֹ. רִבִּי לִיעֶזֶר פּוֹסֵל וְרִבִּי יוֹשׁוּעַ מַכְשִׁיר. רִבִּי לִיעֶזֶר פּוֹסֵל שֶׁהוּא כְשׁוֹחֵט פֶּסַח לְשֵׁם שְׁלָמִים. וְרִבִּי יוֹשׁוּעַ מַכְשִׁיר שֶׁהוּא כְשׁוֹחֵט שְׁלָמִים לְשֵׁם פֶּסַח. מִכֵּיוָן שֶׁעִיבֵּר זְמַנּוֹ לֹא שַׁנְייָא. הֵיא הַשּׁוֹחֵט פֶּסַח לְשֵׁם שְׁלָמִים. הֵיא הַשּׁוֹחֵט שְׁלָמִים לְשֵׁם פֶּסַח. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַב חִסְדָּא. בְּשֶׁעִיבֵּר שְׁנָתוֹ בֵּין רִאשׁוֹן לַשֵּׁינִי. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי לָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בְּשֶׁעִיבֵּר זְמַן כַּפָּרָתוֹ.

הלכה ה

משנה: הַפֶּסַח נִשְׁחָט בְּשָׁלֹשׁ כִּתּוֹת שֶׁנֶּאֱמַר וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל קָהָל וְעֵדָה וְיִשְׂרָאֵל. נִכְנְסָה כַּת הָרִאשׁוֹנָה וְנִתְמַלְּאת הָעַזָּרָה נָעֲלוּ דַלְתוֹת הָעֲזָרָה תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ הַכֹּהֲנִים עוֹמְדִין שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת וּבִידֵיהֶם בָּזִיכֵי כֶסֶף וּבָזִיכֵי זָהָב. שׁוּרָה שֶׁכּוּלָּה כֶּסֶף כֶּסֶף. שׁוּרָה שֶׁכּוּלָּהּ זָהָב זָהָב. לֹא הָיוּ מְעוֹרְבִין וְלֹא הָיוּ לַבָּזִיכִין שׁוּלַיִים שֶׁמָּא יַנִּיחוּם וְיִקְרַשׁ הַדָּם׃

הלכה: רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי יָסָא. נִיתַּן כֹּחַ בְּקוֹלוֹ שֶׁלְמֹשֶׁה וְהָיָה קוֹלוֹ מְהַלֵּךְ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם מַהֲלַךְ מ יוֹם. וּמַה הָיָה אוֹמֵר. מִמְּקוֹם פְּלוֹנִי עַד מְקוֹם פְּלוֹנִי כַּת אַחַת. וּמִמְּקוֹם פְּלוֹנִי וְעַד מְקוֹם פְּלוֹנִי כַּת אַחַת. וְאַל תְּתַמֶּה. וּמַה אִם אֶבֶק שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַלֵּךְ אַתְּ מַר וְהָיָה לְאָבָק בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם. קוֹל שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַלֵּךְ לֹא כָל שֶׁכֵּן. אָמַר רִבִּי לֵוִי. כְּשֵׁם שֶׁנִּיתַּן כֹּחַ בְּקוֹלוֹ שֶׁלְמֹשֶׁה כָּךְ נִיתַּן כֹּחַ בְּקוֹלוֹ שֶׁלְפַּרְעֹה. [וְהָיָה קוֹלוֹ מְהַלֵּךְ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם מְהַלַּךְ אַרְבָּעִים יוֹם.] וּמַה הָיָה אוֹמֵר. קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי. לְשֶׁעָבַר הָיִיתֶם עַבְדֵי פַרְעֹה. מִיכָּן וְהֵילַךְ אַתֶּם עַבְדֵי יי. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הָיוּ אוֹמְרִים הַלִּלוּ יְהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְי. וְלֹא עַבְדֵי פַרְעֹה.

תַּנֵּי. תָּמִיד שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְסָכִים תּוֹקְעִין לִנְסָכִים. פֶּסַח שֶׁאֵין לוֹ נְסָכִים [תּוֹקְעִין] לִשְׁחִיטָתוֹ. דַּילְמָה. רִבִּי זְעוּרָא וְרִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא וְרִבִּי אַבִּינָא הֲווֹן יְתִיבִין. אָמַר רִבִּי אַבִּינָא. מִפְּנֵי הָרַמָּאִין. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. בְּכָל פּוּמָךְ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי זְעִירָא. אֱמוֹר לֵיהּ בְּפַלְגוּת [פּוּמָךְ]. אָתָא רִבִּי יִרְמְיָה בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִפְּנֵי הָרַמָּאִין.

הלכה ו

משנה: שָׁחַט יִשְׂרָאֵל וְקִיבֵּל הַכֹּהֵן נוֹתְנוֹ לַחֲבֵירוֹ וַחֲבֵירוֹ לַחֲבֵרוֹ מְקַבֵּל אֶת הַמָּלֵא וּמַחֲזִיר אֶת הָרֵיקָן. כֹּהֵן הַקָּרוֹב אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ זוֹרְקוֹ זְרִיקָה אַחַת כְּנֶגֶד הַיְסוֹד׃

הלכה: כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קוֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְכָתוּב אַחֵר אוֹמֵר וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל מִזְבַּח יְי אֱלֹהֶיךָ. אִם שְׁפִיכָה לָמָּה זְרִיקָה. וְאִם זְרִיקָה לָמָּה שְׁפִיכָה. תַּנֵּי. יִשָּׁפֵךְ. לֹא יַטִּיף. יִשָּׁפֵךְ. לֹא יַזֶּה.

יִשְׁפֹּךְ. לֹא יִזְרוֹק. וּפֵירֵשׁ בַּקַּבָּלָה. כֹּהֲנִים זוֹרְקִין אֶת הַדָּם מִיַּד הָלְוִיִּם. הָכֹל מוֹדִין בִּשְׁפִיכָה דִּי הָכֵין. בְּהַזָּיָיה דִּי הָכֵן. [וּמַה] מַפְלִיגִין. בִּזְרִיקָה. רִבִּי מָנָא אָמַר. זְרִיקָה כְּעֵין שְׁפִיכָה. רִבִּי חֲנַנְיָה אָמַר. זְרִיקָה כְּעֵין הַזָּיָיה. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן בַּר מַדָּיָא. קְרָיָיא מְסַיֵּעַ לְרִבִּי חֲנַנְיָה. כִּי מֵי נִדָּה לֹא זוֹרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה וגו'. הָא דִיי לָא קָיִים גַּבָּהּ הַזָּיָיה וְאָתְּ צָווּחַ לָהּ זְרִיקָה.

הלכה ז

משנה: יָצְאת כַּת הָרִאשׁוֹנָה וְנִכְנְסָה שְׁנִיָּיה יָצְאת שְׁנִיָּיה וְנִכְנְסָה שְׁלִישִׁית. כְּמַעֲשֵׂה הָרִאשׁוֹנָה כָּךְ מַעֲשֵׂה שְׁנִיָּיה וּשְׁלִישִׁית. קָרְאוּ אֶת הַהַלֵּל אִם גָּמְרוּ שָׁנוּ וְאִם שָׁנוּ שִׁילֵּישׁוּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא שִׁילֵּישׁוּ מִימֵּיהֶם. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִימֵּיהֶ שֶׁל כַּת שְׁלִישִׁית לֹא הִגִּיעָה לְאַהֲבָתִי כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת קוֹלִי מִפְּנֵי שֶׁעַמָּהּ מוּעָטִין׃

הלכה: תַּמָּן תַּנִּינָן. יָצְאוּ וְאָכְלוּ וְשָׁתוּ. וּבָאוּ בֵּין הָעַרְבַּיִם וְקָרְאוּ הַלֵּל הַגָּדוֹלָה. אֵיזוֹ הִיא הַלֵּל הַגָּדוֹלָה. רִבִּי פָּרְנָךְ בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה. הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. וּבִלְבַד מֵשֶׁעוֹמְדִים בְּבֵית יְי. לָמָּה בְאֵילֵּין תַּרְתֵּין פַּרְשָׁתָא. רִבִּי זְעוּרָא רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן. מִפְּנֵי שֶׁיְּרִידַת גְּשָׁמִים כְּלוּלָה בָהֶן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן נִיחָא. דִּכְתִיב מַעֲלֶה נְשִׂיאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ. וּכְרִבִּי חֲנִינָה מַה. בְּגִין דִּכְתִיב נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. רִבִּי בָּא וְרִבִּי סִימוֹן תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. הָדָא דִידָן. רִבִּי יוֹשׁוּעַ בֶּן לֵוִי אָמַר. הָדָא דִידָן. בַּר קַפָּרָא אָמַר. הָדָא דִידָן. בַּר קַפָּרָא כְּדַעְתֵּיהּ. דְּתַנִּינָן. מִימֵּיהֶ שֶׁל כַּת הַשְּׁלִישִׁית לֹא הִגִּיעָה לְאַהֲבָתִי כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָיי. מִפְּנֵי שֶׁעַמָּהּ מְמוּעָטִין. תַּנֵּי בַּר קַפָּרָא. זוֹ הִיא הַלֵּל הַגְּדוֹלָה. חַד בַּר אַבַּיָּיה עָבַר קוֹמֵי תֵּיבוֹתָא. אֲמַר לוֹן. עַנּוּן בַּתְרַיי מַה דַּנָּה אָמַר. הָדָא אָמְרָה. לֵית הָדָא דִידָן. אָמַר רִבִּי מָנָא. הָדָא דִידָן. נִסָּא הֲוָה רַב. בְּגִין כֵּן אָמַר לוֹן. עַנּוּן בַּתְרַיי מַה דַּנָּא אָמַר.

תַּנֵּי. הִיא הָיְתָה נִקְרֵאת כַּת עֲצֵלִים. אָמַר רִבִּי אָבוּן. מַה אִם דָּבָר שֶׁמִּצְוֹתוֹ לָכֵן הִיא הָיְתָה נִקְרֵאת כַּת עֲצֵלִים. מִי שֶׁהוּא מִתְעַצֵּל בְּמִצְוָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

הלכה ח

משנה: כְּמַעֲשֵׂהוּ בַחוֹל כָּךְ מַעֲשֵׂהוּ בַּשַּׁבָּת אֶלָּא שֶׁהַכֹּהֲנִים מְדִיחִין אֶת הָעֲזָרָה שֶׁלֹּא בְרָצוֹן חֲכָמִים. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כּוֹס הָיָה מְמַלֵּא מִדַּם הַתַּעֲרוֹבֶת וּזְרָקוֹ זְרִיקָה אַחַת עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים׃

הלכה: אָמַר רִבִּי יוֹנָתָן. לֹא כָל שְׁבוּת הִתִּירוּ בַמִּקְדָּשׁ. וְהָיוּ הַכֹּהֲנִים מִשְׁתַּקְּעִין בַּדָּם עַד אַרְכּוֹבוֹתֵיהֶן. כֵּיצַד הָיוּ עוֹשִׂין. מַסְטָווּיוֹת הָיוּ עוֹשִׂין לָהֶן.

תַּמָּן תַּנִּינָן. רַבִּי יוּדָה מְחַיֵּיב בְּדָם הַתַּמְצִית. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. לֹא רִיבָּה אוֹתָהּ רִבִּי יוּדָה אֶלָּא לְהַכְרֵת. אָתָא רִבִּי חִזְקִיָּה רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. לֹא רִיבָּה אוֹתָהּ רִבִּי יוּדָה אֶלָּא

לְהִכָּרֵת. תַּמָּן אָמְרִין בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא מַתְנִיתָא כֵּן. אָמְרוּ לוֹ. וְהָלֹא דַּם הַתַּמְצִית הוּא. וְדַם תַּמְצִית פָּסוּל עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וְעוֹד מִן הָדָא. וְרוּבּוֹ לֹא נִתְקַבֵּל בְּכֶלִי. וְדָם שֶׁלֹּא נִתְקַבֵּל בְּכֶלִי פָּסוּל מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וְאִית לְרִבִּי יוּדָה דָּם מְבַטֵּל דָּם. כְּמַה דְלֵית לֵיהּ הָדָא וְהוּא מְקַבֵּל מִינְהוֹן. כֵּן לֵית לֵיהּ הָכָא וְהוּא מְקַבֵּל מִינְהוֹן. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן. אֵין לִי אֶלָּא דַם הַנֶּפֶשׁ בְּמוּקְדָּשִׁין דָּבָר שֶׁהוּא רָאוּי לַכַּפָּרָה. מְנַיִין דַּם הַנֶּפֶשׁ בְּחוּלִּין. וְדַם תַּמְצִית בֵּין בְּחוּלִּין בֵּין בְּמוּקְדָּשִׁין. תַּלְמוּד לוֹמַר דָּם. וְכָל דָּם. כְּשֶׁהוּא אֶצֶל נֶפֶשׁ הוּא מַזְכִּיר כַּפָּרָה. אֶצֶל תַּמְצִית אֵינוֹ מַזְכִּיר כַּפָּרָה.

הלכה ט

משנה: כֵּיצַד תּוֹלִין וּמַפְשִׁיטִין אוּנְקְלָיוֹת שֶׁל בַּרְזֶל הָיוּ קְבוּעִין בַּכְּתָלִים וּבָעַמּוּדִין שֶׁבָּהֶן תּוֹלִין וּמַפְשִׁיטִין. כָּל מִי שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם לִתְלוֹת וּלְהַפְשִׁיט מַקְלוֹת דַּקִּין חֲלָקִים הָיוּ שָׁם וּמַנִּיחַ עַל כְּתֵיפוֹ וְעַל כֶּתֶף חֲבֵירוֹ וְתוֹלֶה וּמַפְשִׁיט. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת מַנִּיחַ יָדוֹ עַל כֶּתֶף חֲבֵירוֹ וְיַד חֲבֵירוֹ עַל כְּתֵיפוֹ וְתוֹלֶה וּמַפְשִׁיט׃

הלכה: רִבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רִבִּי אֶלְעָזָר. קָנִים וּמַקְלוֹת קוֹדֶם לַהַתָּרַת הַכֵּלִים נִשְׁנוּ.

הלכה י

משנה: קָרְעוּ וְהוֹצִיא אֶת אֵימוּרָיו נָתְנוּ בַּמַּגֵּס וְהִקְטִירָם עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. יָצָאת כַּת הָרִאשׁוֹנָה וְיָשְׁבָה לָהּ בְּהַר הַבַּיִת. שְׁנִיָּה בַּחֵיל. הַשְּׁלִישִׁית בִּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת. חָשֵׁיכָה יָצְאוּ וְצָלוּ אֶת פִּסְחֵיהֶן׃

הלכה: כְּתוּב וְהִזָּה מִמֶּנּוּ. מִכּוּלּוֹ. אָמַר רִבִּי אַבּוּנָא. וּבִלְבַד מִזֶּבַח שְׁלָמִים. כְּתוּב וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ. וְהִקְטִירוּ. וְהִקְטִירָם. מַה תַלְמוּד לוֹמַר וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ. הַכָּשֵׁר וְלֹא הַפָּסוּל. וְהִקְטִירוּ. שֶׁלֹּא יְעָרֵב חֲלָבִים בַּחֲלָבִים. וְהִקְטִירָם. כּוּלָּם כְּאַחַת. הָכָא אַתְּ מַר. וְהִקְטִירוּ. שֶׁלֹּא יְעָרֵב חֲלָבִים בַּחֲלָבִים. וְהָכָא אַתְּ מַר. הִקְטִירָן. כּוּלָּן כְּאַחַת. אָמַר רִבִּי לָא. כָּאן בְּמַגֵּס. וְכָאן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ.

לֹא כֵן תַּנֵּי רִבִּי חִיָּיה. לֹא הָיְתָה יְשִׁיבָה בָעֲזָרָה אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵית דָּוִד בִּלְבַד. וְאָמַר רִבִּי אִימִּי בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. אֲפִילּוּ לְמַלְכֵי בֵית דָּוִד לֹא הָיְתָה יְשִׁיבָה בָעֲזָרָה. תִּיפְתָּר שֶׁסָּמַךְ עַצְמוֹ לַכּוֹתֶל וְיָשַׁב לוֹ. וְהָא כְתוּב וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי יְיָ וגו׳. אָמַר רִבִּי אַיְיבוֹ בַּר נַגָּרִי. וְיֵישֵׁב עַצְמוֹ לְתַפְּילָה.

יָצָאת כַּת רִאשׁוֹנָה וְיָשְׁבָה לָהּ בְּהַר הַבַּיִת. שְׁנִיָּה בַּחֵיל. שְׁלִישִׁית בִּמְקוֹמָהּ. רִבִּי נְחֶמְיָן בְּשֵׁם רִבִּי מָנָא. מָה אָתְינָן מֵיתְנֵי. וְיָשְׁבָה לָהּ בִּמְקוֹמָהּ. עָמְדָה לָהּ בִּמְקוֹמָהּ.

פרק ו

הלכה א

משנה: אֵילּוּ דְבָרִים בַּפֶּסַח דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת שְׁחִיטָתוֹ וּזְרִיקַת דָּמוֹ וּמִיחוּי קְרָבָיו וְהֶקְטֵר חֲלָבָיו. אֲבָל צְלִיָּיתוֹ וַהֲדָחַת קְרָבָיו אֵינָן דּוֹחִין. הַרְכָּבוֹ וַהֲבָאָתוֹ מִחוּץ לַתְּחוּם וַחֲתִיכַת יַבֶּלְתּוֹ אֵינָן דּוֹחִין. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר דּוֹחִין׃

הלכה: אֵילּוּ דְבָרִים בַּפֶּסַח כּוּלּוֹ. זוֹ הֲלָכָה נֶעֱלְמָה מִזְּקֵנֵי בְתֵירָה. פַּעַם אַחַת חָל אַרְבָּעָה עָשָׂר לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת. וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִין אִם פֶּסַח דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת אִם לָאו. אָמְרוּ. יֵשׁ כָּאן בַּבְלִי אֶחָד וְהִלֵּל שְׁמוֹ. שֶׁשִּׁימֵּשׁ אֶת שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן. יוֹדֵעַ אִם פֶּסַח דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת אִם לָאו. אֶיפְשַׁר שֶׁיֵּשׁ מִמֶּנּוּ תוֹחֶלֶת. שָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לוֹ. אָמְרוּ לוֹ. שָׁמַעְתָּ מִימֶיךָ. כְּשֶׁחָל אַרְבָּעָה עָשָׂר לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת. אִם דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת אִם לָאו. אָמַר לָהֶן. וְכִי אֵין לָנוּ אֶלָּא פֶּסַח אֶחָד בִּלְבַד דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָל שָׁנָה. וַהֲלֹא כַּמָּה פְסָחִים יְדָחוּ אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָל שָׁנָה. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. מֵאָה. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. מָאתַיִם. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת. מָאן דְּאָמַר. מֵאָה. תְּמִידִין. מָאן דְּאָמַר. מָאתַיִם. תְּמִידִין וּמוּסְפֵי שַׁבָּתוֹת. מָאן דְּאָמַר. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת. תְּמִידִין וּמוּסְפֵי שַׁבָּתוֹת שֶׁלְיָמִים טוֹבִים וְשֶׁלְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁלְמוֹעֲדוֹת. אָמְרוּ לוֹ. כְּבָר אָמַרְנוּ שֶׁיֵּשׁ מִמְּךָ תוֹחֶלֶת. הִתְחִיל דּוֹרֵשׁ לָהֶן מַהֶיקֵּשׁ וּמִקַּל וָחוֹמֶר וּמִגְּזֵירָה שָׁוָה. מֵהֶיקֵּשׁ. הוֹאִיל וְתָמִיד קָרְבַּן צִיבּוּר וּפֶסַח קָרְבַּן צִיבּוּר. מַה תָּמִיד קָרְבַּן צִיבּוּר דּוֹחֶה [שַׁבָּת]. אַף פֶּסַח קָרְבַּן צִיבּוּר דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. מִקַּל וָחוֹמֶר. מַה אִם תָּמִיד שֶׁאֵין חַיָּבִין עַל עֲשָׂיָיתוֹ כָּרֵת דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. פֶּסַח שֶׁחַיָּבִין עַל עֲשָׂיָיתוֹ כָּרֵת אֵינוֹ דִין שֶׁיִּדְחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. מִגְּזֵירָה שָׁוָה. נֶאֱמַר בְּתָמִיד בְּמוֹעֲדוֹ וְנֶאֱמַר בְּפֶסַח בְּמוֹעֲדוֹ. מַה תָּמִיד שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּמוֹעֲדוֹ דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. אַף פֶּסַח שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּמוֹעֲדוֹ דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. אָמְרוּ לוֹ. כְּבָר אָמַרְנוּ אִם יֵשׁ תּוֹחֶלֶת מִבַּבְלִי. הֶקֵּישׁ שֶׁאָמַרְתָּ יֵשׁ לוֹ תְּשׁוּבָה. לֹא. אִם אָמַרְתָּ בְתָמִיד שֶׁכֵּן יֵשׁ לוֹ קִיצְבָה. תֹּאמַר בְּפֶסַח שֶׁאֵין לוֹ קִצְבָה. קַל וָחוֹמֶר שֶׁאָמַרְתָּ יֵשׁ לוֹ תְּשׁוּבָה. לֹא. אִם אָמַרְתָּ בְתָמִיד שֶׁהוּא קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. תֹּאמַר בְּפֶסַח שֶׁהוּא קָדְשֵׁי קַלִּין. גְּזֵירָה שָׁוָה שֶׁאָמַרְתָּ. שֶׁאֵין אָדָם דָּן גְּזֵירָה שָׁוָה מֵעַצְמוֹ.

רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן אָמַר בְּשֵׁם רִבִּי אַבָּא בַּר מָמָל. אִם בָּא אָדָם לְדִין אַחַר גְּזֵירָה שָׁוָה [מֵעַצְמוֹ] עוֹשֶׂה אֶת הַשֶּׁרֶץ מְטַמֵּא בְּאֹהֶל. וְאֶת הַמֵּת מְטַמֵּא בְּכָעֲדָשָׁה. דּוּ דָרַשׁ. בֶּגֶד עוֹר בֶּגֶד עוֹר לְגְזֵירָה שָׁוָה. כָּךְ אִם יִהְיֶה הַשֶּׁרֶץ בְּיָדוֹ שֶׁלְאָדָם אֲפִילּוּ בְּמֵי שִׁילּוֹחַ אוֹ בְּמֵי בְרֵאשִׁית אֵין לוֹ טַהֲרָה עוֹלָמִית. הִשְׁלִיכוֹ מִיָּדוֹ מִיָּד הוּא טָהוֹר. רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. אָדָם דָּן גְּזֵירָה שָׁוָה לְקַיֵּים תַּלְמוּדוֹ. וְאֵין אָדָם דָּן גְּזֵירָה שָׁוָה לְבַטֵּל

תַּלְמוּדוֹ. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. אָדָם דָּן קַל וָחוֹמֶר לְעַצְמוֹ וְאֵין אָדָם דָּן גְּזֵירָה שָׁוָה לְעַצְמוֹ. לְפִיכָךְ מְשִׁיבִין מִקַּל וָחוֹמֶר וְאֵין מְשִׁיבִין מִגְּזֵירָה שָׁוָה.

אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ לָהֶן כָּל הַיּוֹם לֹא קִיבְּלוּ מִמֶּנּוּ עַד שֶׁאָמַר לָהֶן. יָבוֹא עָלַי כָּךְ שָׁמַעְתִּי מִשְּׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן. כֵּיוָן שֶׁשָּׁמְעוּ מִמֶּנּוּ כֵּן עָמְדוּ וּמִינוּ אוֹתוֹ נְשִׂיא עֲלֵיהֶן. כֵּיוָן שֶׁמִּינוּ אוֹתוֹ נְשִׂיא עֲלֵיהֶן הִתְחִיל מְקָנְתְּרָן בִּדְבָרִים וְאוֹמֵר. מִי גָרַם לָכֶם לְצַרֵּךְ לַבַּבְלִי הַזֶּה. לֹא עַל שֶׁלֹּא שִׁימַּשְׁתֶּם לִשְׁנֵי גְדוֹלֵי עוֹלָם לְשְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין אֶצְלֵכֶם. כֵּיוָן שְׁקִינְתְּרָן בִּדְבָרִים נֶעֱלְמָה הֲלָכָה מִמֶּנּוּ.

אָמְרוּ לוֹ. מַה לַעֲשׂוֹת לָעָם וְלֹא הֵבִיאוּ סַכִּינֵיהֶם. אָמַר לָהֶן. הֲלָכָה זוֹ שָׁמַעְתִּי וְשָׁכַחְתִּי. אֶלָּא הַנִּיחוּ לְיִשְׂרָאֵל אִם אֵינָן נְבִיאִים בְּנֵי נְבִיאִים הֵן. מִיָּד כָּל מִי שֶׁהָיָה פִּסְחוּ טָלֶה הָיָה תּוֹחֲבָהּ בְּגִיזָתוֹ. גְּדִי הָיָה קוֹשְׁרוֹ בֵּין קַרְנָיו. נִמְצְאוּ פִּסְחֵיהֶן מְבִיאִין סַכִּינֵיהֶן עִמָּהֶן. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה נִזְכַּר אֶת הַהֲלָכָה. אָמַר. כָּךְ שָׁמַעְתִּי מִשְּׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן.

רִבִּי זְעִירָה בְּשֵׁם רִבִּי אֶלְעָזָר. כָּל תּוֹרָה שֶׁאֵין לָהּ בַּיִת אָב אֵינָהּ תּוֹרָה. תַּמָּן תַּנִּינָן. רָכַב עָלֶיהָ. נִשְׁעַן עָלֶיהָ. נִתְלָה בִזְנָבָהּ. עָבַר בָּהּ אֶת הַנָּהָר. קִיפֵּל עָלֶיהָ אֶת הַמּוֹסֵרָה. נָתַן טַלִּיתוֹ עָלֶיהָ. פְּסוּלָה. [אֲבָל קוֹשְׁרָהּ בַּמּוֹסֵרָה. עָשָׂה לָהּ סַנְדָּל בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תַּחֲלִיק. פֵּרֵשׂ טַלִּיתוֹ עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַזְּבוּבִין. כְּשֵׁרָה. זֶה הַכְּלָל. כֹּל שֶׁהוּא לְצָרְכָהּ כְּשֵׁרָה. לְצוֹרֶךְ אַחֵר פְּסוּלָה.]

הָדָא יַלְפָּה מִן הַהִיא וְהַהִיא יַלְפָּה מִן הָדָא. הָדָא יַלְפָּה מִן הַהִיא. שֶׁאִם תָּלָה בָהּ סַכִּין לְשׁוֹחֲטָהּ כְּשֵׁרָה. וְהַהִיא יַלְפָּה מִן הָדָא. שֶׁכָּל עֲבוֹדָה שֶׁהִיא לְשֵׁם קֳדָשִׁים אֵינָהּ עֲבוֹדָה. וְיַתִּיר לָהֶן עַל יְדֵי חוֹלָה. אֶלָּא כְרִבִּי אִימִּי. וַאֲפִילוּ תֵּימַר כְּרִבִּי סִימוֹן. כְּשֵׁם שֶׁנֶּעֱלְמָה זוֹ נֶעֱלְמָה זוֹ. אָמַר רִבִּי אָבוּן. וַהֲלֹא [אֵין] אֵיפְשַׁר לִשְׁנֵי שְׁבוּעוֹת שֶׁיְּחוּל אַרְבָּעָה עָשָׂר לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת. וְלָמָּה נִתְעַלְּמָה הֲלָכָה מֵהֶן. כְּדֵי לִיתֵּן גְּדוֹלָה לְהִלֵּל.

אָמַר רִבִּי מָנָא. אֲנָא שְׁמָעִית מֵרִבִּי יוּדָן וּמִן כָּל רַבָּנִין. מִפְּנֵי מַה נוֹהֲגִין בְּבֵית דִּין שֶׁלְּמַטָּן בְּכָבוֹד. שֶׁלֹּא יִרְבּוּ הַמַּחֲלוֹקוֹת בְּיִשְׂרָאֵל. שְׁלֹשָׁה הִנִּיחוּ כִתְרָן בָּעוֹלָם הַזֶּה וְיָרְשׁוּ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְאֵילּוּ הֵן. יוֹנָתָן בֶּן שָׁאוּל. וְאֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. וְזַקְנֵי בְתֵירָה. יוֹנָתָן בֶּן שָׁאוּל. אָמַר רִבִּי לָא. אֲפִילּוּ נָשִׁים מֵאֲחוֹרֵי הַקְּוָורְיִין יוֹדְעוֹת הָיוּ שֶׁדָּוִד עָתִיד לִמְלוֹךְ. אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה תְּנַיִין הֲוָה. לֵית לָךְ כְּהָדָא דְּזַקְנֵי בְתֵירָה דְּשָׁרוֹן גַּרְמוֹן מִן נְשַׁייוּתָא וּמְנוּנֵיהּ נְשִׂיא. רַבָּנִין דְּקַיְסָרִין אָמְרִין. אַף רִבִּי חֲנִינָה דְּצִיפּוֹרִין לְרִבִּי מָנָא. אָמַר רִבִּי יוֹשׁוּעַ בֶּן קָבֻסַי. כָּל יָמַיי הָיִיתִי בּוֹרֵחַ מִן הַשְּׁרָרָה. עַכְשָׁיו שֶׁנִּכְנַסְתִּי. כָּל מִי שֶׁהוּא בָּא וּמוֹצִיאֵנִי. כְּקוֹמְקוֹם הַזֶּה אֲנִי יוֹרֵד לוֹ. מַה הַקּוֹמְקוֹם הַזֶּה כּוֹוֶה וּמַפְצִיעַ וּמְפַחֵם בּוֹ. כָּךְ אֲנִי יוֹרֵד לוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. חַס וְשָׁלוֹם דַּהֲוָה בָעֵי לֵהּ. אֶלָּא דַּהֲוָה אָמַר. מָאן יֵימַר לִי דְּחוֹרָן מְקַדֵּשׁ שֵׁם שְׁמַיָּא דִּכְווֹתִי.

עַל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים עָלָה הִלֵּל מִבָּבֶל. טָהוֹר הוּא. יָכוֹל יִפָּטֵר וְיֵלֵךְ לוֹ. תַּלְמוּד לוֹמַר וְטָהֲרוּ הַכֹּהֵן. אִי וְטִיהֲרוּ הַכֹּהֵן יָכוֹל אִם אָמַר הַכֹּהֵן עַל טָמֵא טָהוֹר יְהֵא טָהוֹר. תַּלְמוּד לוֹמַר טָהוֹר הוּא וְטָהֲרוּ הַכֹּהֵן. עַל זֶה עָלָה הִלֵּל מִבָּבֶל.

כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר. וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַיי אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר. וְכָתוּב אַחֵר אוֹמֵר. מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים תִּקָּחוּ. הָא כֵיצַד. צֹאן לַפֶּסַח. וְצֹאן וּבָקָר לַחֲגִיגָה.

כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר. שִׁשֶּׁת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת. וְכָתוּב אַחֵר אוֹמֵר. שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ. הָא כֵיצַד. שִׁשָּׁה מִן הֶחָדָשׁ וְשִׁבְעָה מִן הַיָּשָׁן. וְדָרַשׁ וְהִסְכִּים וְעָלָה וְקִיבֵּל הֶלְכָה.

מִיחוּי קְרָבָיו. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. כֹּל פָּעַל יְי לַמַּעֲנֵהוּ. שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה כְנוֹטֵל אֵימוֹרִין מִתּוֹךְ זָבַח מְנוּוָל. תַּנֵּי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל. הַפְּשִׁיטוֹ דוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. תַּנֵּי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר. בַּשַּׁבָּת הָיָה מַפְשִׁיט אֶת הֶחָזֶה. מַה טַעֲמֵיהּ דְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל. שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה כְנוֹטֵל אֵימוֹרִין מִתּוֹךְ זָבַח מְנוּוָל. מַה עָבַד לֵיהּ רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה. מִתּוֹךְ שֶׁהוּא הוֹפְכוֹ אֵינוֹ כְנוֹטֵל אֵימוֹרִין מִתּוֹךְ זָבַח מְנוּוָל. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל וְרִבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אָמְרוּ דָבָר אֶחָד. כְּמַה דְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמַר. מוּבְחַר דּוֹחֶה. אֵין מוּבְחַר מִן הַמּוּבְחַר דּוֹחֶה. וְכֵן רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר. מוּבְחַר דּוֹחֶה. אֵין מוּבְחַר מִן הַמּוּבְחַר דּוֹחֶה. אֵין תֹּאמַר. מוּבְחַר הוּא. יִקָּרֵעֲנוּ וְיוֹצִיא אֵימוֹרָיו. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. לֹא אַתְיָיא אֶלָּא כְרִבִּי שִׁמְעוֹן.

דְּתַנֵּי. הַגּוֹרֵר הַקּוֹדֵחַ הַקּוֹצֵץ כָּל שֶׁהוּא בַשַּׁבָּת חַיָּיב. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר. הַגּוֹרֵר עַד שֶׁיְּגוֹר כָּל צוֹרְכוֹ. הַקּוֹדֵחַ עַד שֶׁיְּקַדֵּח כָּל צוֹרְכוֹ. הַקּוֹצֵץ עַד שֶׁיְּקַצֵּץ כָּל צוֹרְכוֹ. וְהַמְעַבֵּד אֶת הָעוֹר עַד שֶׁיְּעַבֵּד כָּל צוֹרְכוֹ. אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. לֹא אַתְיָא אֶלָּא כְרִבִּי שִׁמְעוֹן. דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן לֹא עָבַד מְקַצַּת מְלָאכָה כְּכוּלָּהּ. וְרַבָּנִין עָבְדִין מְקַצַּת מְלָאכָה כְּכוּלָּהּ.

וְקַשְׁיָא עַל דְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. אִילּוּ נָטַל לְקָצוֹר וְלֹא קָצַר שֶׁמָּא כְלוּם הוּא. אָמַר רַב. אַתְיָיא דְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל כְּרִבִּי יְהוּדָה. דְּתַנֵּי. הַשּׁוֹבֵט וְהַמְקַטְקֵט עַל הָאָרִיג חַיָּיב. הֲרֵי זֶה חַיָּיב מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְמְיַישֵּׁב בְּיָדוֹ. וְהָכָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְמְיַישֵּׁב בְּיָדוֹ.

וְהֶקְטֵר חֲלָבָיו. וְלֹא יָלִין חֵלֶב חַגִּי עַד בֹּקֶר. וְאֵימוֹרֵי חוֹל קְרֵיבִין בְּיוֹם טוֹב. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ. קַיְימְתִּיהּ בְּשֶׁחָל אַרְבָּעָה עָשָׂר לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת. רִבִּי יוֹנָה בָעֵי. אִם בְּשֶׁחָל אַרְבָּעָה עָשָׂר לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת אֵין חֲגִיגָה בָאָה עִמּוֹ. אָמְרָה תוֹרָה. הַקְרִיבֵהוּ מִבְּעוֹד יוֹם. שֶׁלֹּא יְבוֹא לִידֵי בַל תָּלִין. וְהָכָא. הַקְרִיבֵהוּ מִבְּעוֹד יוֹם. שֶׁלֹּא תָּבֹא לִידֵי בַל תְּאַחֵר. אָמַר רִבִּי חִינְנָא. אִילּוּ עָבַר וְהֵבִיא שֶׁמָּא אֵינוֹ כָשֵׁר. מֵאַחַר שֶׁאִילּוּ עָבַר וְהֵבִיא כָּשֵׁר עוֹבֵר.

אֲבָל צָלְיָיתוֹ וַהֲדָחַת קְרָבָיו אֵינָן דּוֹחִין. תַּנִּינָן. חֲשִׁיכָה. יָצְאוּ וְצָלוּ אֶת פִּסְחֵיהֶן. וְאַתְּ אָמַר הָכֵין. לְשֵׁילְשׁוּלוֹ לַתַּנּוּר.

הַרְכָּבוֹ וַהֲבָאָתוֹ מִחוּץ לַתְּחוּם. לֹא אָמַר אֶלָּא חוּץ לִרוּשָׁלֵם. הָא חוּץ לָעֲזָרָה מוּתָּר מִשּׁוּם שְׁבוּת שֶׁהִתִּירוּ בַּמִּקְדָּשׁ.

חֲתִיכַת יַבֶּלְתּוֹ. תַּמָּן תַּנִּינָן. וְחוֹתְכִין יַבֶּלֶת בַּמִּקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בַמְּדִינָה. וְאִם בַּכֶּלִי. כָּאן וְכָאן אָסוּר. הָכָא אַתְּ אָמַר. דּוֹחֶה. וְכָא אַתְּ אָמַר. אֵינוֹ דוֹחֶה.

רִבִּי סִימוֹן רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בְּשֵׁם בַּר פְּדָיָיה. מִפְּנֵי קִילְקוּל פַּיְיסוֹת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. וְהֵן שֶׁהִפִּיסוּ. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רִבִּי סוֹבַיָיה. כָּאן בְּנִפְרֶכֶת וְכָאן בְּשֶׁאֵינָהּ נִפְרֶכֶת. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יָקִים אָמַר. כָּאן בְּלַחָה וְכָאן בִּיבִישָׁה. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי חֲנִינָה אָמַר. כָּאן בְּיָד וְכָאן בְּכֶלִי. אַתְיָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כְּבַר קַפָּרָא. וּדְרִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה כְּרִבִּי יוֹחָנָן. דְּתַנֵּי. כָּל הַמְקַלְקְלִין פְּטוּרִין חוּץ מִן הַמַּבְעִיר וְהָעוֹשֶׂה חֲבוּרָה. בַּר קַפָּרָא אָמַר. אֲפִילּוּ אֵינוֹ צָרִיךְ לְדָם. אֲפִילּוּ אֵינוֹ צָרִיךְ לְאֶפֶר. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. והוּא שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לְדָם. והוּא שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לְאֶפֶר. רִבִּי אָחָא רִבִּי חֲנִינָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. כָּאן וְכָאן בְּלַחָה אֲנָן קַיָּימִין. וְהוּא שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לְדָם.

הֲבָאָתוֹ חוּץ לַתְּחוּם שְׁבוּת. הָדָא מְסַיְיעָא לְהָא דָּמַר רִבִּי יוֹנָתָן קוֹמֵי רִבִּי חִיָּיה רֹבָה בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹסֵי בַּר לַקוֹנְיָא. לוֹקִין עַל תְּחוּמֵי שַׁבָּת דְּבַר תּוֹרָה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִיָּיה רַבָּה. וַהֲלֹא אֵין בַּשַּׁבָּת אֶלָּא סְקִילָה וְכָרֵת. אָמַר לֵיהּ. וְהָכְתִיב אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא. אָמַר לֵיהּ מִי כְתִיב לֹא. אַל כְּתִיב. אָמַר לֵיהּ. וְהָכְתִיב שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. אָמַר לֵיהּ. מַה כְתִיב לֹא. אַל כְּתִיב. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. אַף עַל פִּי כֵן זֶה עוֹמֵד בִּשְׁמוּעָתוֹ וְזֶה עוֹמֵד בִּשְׁמוּעָתוֹ. חֲתִיכַת יַבֶּלְתּוֹ בְּכֶלִי שְׁבוּת. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ. לֹא תַנֵּי רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה אֶלָּא הֲרְכָּבוֹ וַהֲבָאָתוֹ. הָא חֲתִיכַת יַבֶּלְתּוֹ לֹא. מִן בְּגִין דּוּ סְבַר בַּכֶּלִי. הָא אִין לָא סְבַר בַּכֶּלִי. שְׁבוּת. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה. מַפְלִיגִין. בְּשֶׁנִּטְלָן הוּא. אֲבָל אִם נִטְלָן אַחֵר מֵאוּסִין הֵן. וְהֵדֵין זָבַח כְּאַחֵר הוּא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. שַׁנָּייָא הִיא הָכָא דִכְתִיב זָבַח. אָמַר רִבִּי מָנָא. הֲזָיָיה שְׁבוּת וְאֵילּוּ שְׁבוּת. הֲזָיָיה דּוֹחִין וְאֵילּוּ אֵינָן דּוֹחִין. אֶלָּא שֶׁזֶּה בְּזָבַח וְזֶה בְּזוֹבֵחַ. מִילְתֵיהּ דְּרִבִּי זְעוּרָא אָמְרָה. הִיא זָבַח הִיא זוֹבֵחַ. תַּנֵּי רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי דְּבַר קַפָּרָה קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא. תְּמִיהָנִי הֵיאַךְ קִיבֵּל רִבִּי לִיעֶזֶר מֵרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶת הַתְּשׁוּבָה שֶׁזֶּה בְּזָבַח וְזֶה בְּזוֹבֵחַ. אָמַר לֵיהּ בַּר קַפָּרָא תַּמָּה. רִבִּי לִיעֶזֶר לֹא תַמָּה.

הלכה ב

משנה: אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר וּמָה אִם שְׁחִיטָה שֶׁהִיא מִשּׁוּם מְלָאכָה דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת. אֵילּוּ שֶׁהֵן מִשּׁוּם שְׁבוּת לֹא יִדְחוּ אֶת הַשַּׁבָּת. אָמַר לוֹ רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ יוֹם טוֹב יוֹכִיחַ שֶׁהִתִּיר

בּוֹ מִשּׁוּם מְלָאכָה וְאָסַר בּוֹ מִשּׁוּם שְׁבוּת. אָמַר לוֹ רִבִּי אֶלִיעֶזֶר מַה זֶּה יְהוֹשֻׁעַ מָה רְאָיָה רִשּׁוּת לַמִּצְוָה.

הלכה: מַה שְׁבוּת. לֹא כֵן תַּנִּינָן. הַמְחַלֵּל אֶת הַקָּדָשִׁים. וְהַמְבַזֶּה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת. וְהַמֵּפֵר בְּרִיתוֹ שֶׁלְּאַבְרָהָם אָבִינוּ. וְהַמְגַלֶּה פָּנִים בַּתּוֹרָה. אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. מֵהוּ רִשּׁוּת. רָצָה בִישֵּׁל רָצָה לֹא בִישֵּׁל.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. הָכֵין הֲוָה רִבִּי לִיעֶזֶר צָרִיךְ מִתְבַּזֶּה לְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. הֲרֵי חֲגִיגַת יוֹם טוֹב כְּשִׁיטָתְךָ תּוֹכִיחַ. שֶׁהִתִּירוּ בָהּ מִשּׁוּם מְלָאכָה וְאָסְרוּ בָהּ מִשּׁוּם שְׁבוּת. וַהֲוָה לֵיהּ מֵימַר בָּהּ. לֹא. אִם אָמַרְתָּ בַּחֲגִיגַת יוֹם טוֹב שֶׁאֵין חַיָּיבִין עָלֶיהָ כָּרֵת. תֹּאמַר בַּפֶּסַח שֶׁחַיָּיבִין עָלָיו כָּרֵת. וְיִתְבַּטֵּל כְּמַתְנִיתִין. לֹא. אִם אָמַרְתָּ בְּיוֹם טוֹב שֶׁאֵין חַיָּיבִין עָלֶיהָ כָּרֵת. תֹּאמַר בַּפֶּסַח שֶׁחַיָּיבִין עָלָיו כָּרֵת. כַּיי דְּמַר רִבִּי אִימִּי. עֲשִׂירִין הָיוּ בִתְשׁוּבוֹת. אוֹ יֵיבָא כַּיי דְמַר רִבִּי נַסָּא. כְּאִינַּשׁ דְּאִית לֵיהּ תְּרִין טָעֲמִין וְהוּא מְתִיב חַד מִינְּהוֹן.

הלכה ג

משנה: הֵשִׁיב רַבִּי עֲקִיבָה הַזָּיָיה תּוֹכִיחַ שֶׁהִיא מִצְוָה וְהִיא מִשּׁוּם שְׁבוּת וְאֵינָהּ דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת. אַף אַתָּה אַל תְּתְמַהּ עַל אֵילּוּ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהֵן מִצְוָה וְהֵן מִשּׁוּם שְׁבוּת לֹא יִדְחוּ אֶת הַשַּׁבָּת. אָמַר לוֹ רִבִּי אֶלִיעֶזֶר וְעָלֶיהָ אֲנִי דָן. מָה אִם שְׁחִיטָה שֶׁהִיא מִשּׁוּם מְלָאכָה דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת. הַזָּיָיה שֶׁהִיא מִשּׁוּם שְׁבוּת לֹא תִדְחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. אָמַר לוֹ רִבִּי עֲקִיבָה אוֹ חִלּוּף מָה אִם הַזָּיָיה שֶׁהִיא מִשּׁוּם שְׁבוּת אֵינָהּ דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת אַף שְׁחִיטָה שֶׁהִיא מִשּׁוּם מְלָאכָה לֹא תִדְחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. אָמַר לוֹ רִבִּי אֶלִיעֶזֶר. עֲקִיבָה עֲקַרְתָּ מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה. בֵּין הָעַרְבַּיִם בְּמוֹעֲדוֹ בֵּין בַּחֹל בֵּין בַּשַּׁבָּת. אָמַר לוֹ רִבִּי הָבֵא לִי מוֹעֵד לְאֵלּוּ כַּמּוֹעֵד בַּשְּׁחִיטָה. כְּלָל אָמַר רִבִּי עֲקִיבָה כָּל מְלָאכָה שֶׁאֶיפְשָׁר לָהּ לֵיעָשׂוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת אֵינָהּ דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת. שְׁחִיטָה שֶׁאֵי אֶיפְשָׁר לָהּ לֵיעָשׂוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת:

הלכה: שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה עָשָׂה רִבִּי עֲקִיבָה נִכְנַס אֶצֶל רִבִּי לִיעֶזֶר וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ בּוֹ. וְזוֹ הִיא תְּחִילַּת תְּשׁוּבָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה לִפְנֵי רִבִּי לִיעֶזֶר. אָמַר לוֹ רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. הֲלֹא זֶה הָעָם אֲשֶׁר מָאַסְתָּ בּוֹ צֵא נָא עַתָּה וְהִלָּחֶם בּוֹ.

תַּמָּן תַּנִּינָן. אֵי זוֹ הִיא דֶּרֶךְ רְחוֹקָה מִן הַמּוֹדִיעִית וְלַחוּץ. וּכְמִידָּתָהּ לְכָל רוּחַ. דִּבְרֵי רִבִּי [עֲקִיבָא. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר. מֵאַסְקוּפַּת עֲזָרָה וְלַחוּץ.] אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. לֹא אָמַר רִבִּי לִיעֶזֶר אֶלָּא לְפוֹטְרוֹ מִן הַהֶכְרֵת. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. הֵשִׁיב רַבִּי עֲקִיבָה. הַזָּיָיה תּוֹכִיחַ. שֶׁהִיא מִצְוָה. וּמִצְוָה לְהַזּוֹת. תִּיפְתָּר שֶׁחָל יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁלּוֹ לִהְיוֹת בָּאַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת. שֶׁאִילּוּ חוֹל הָיָה. הָיָה מַזֶּה עָלָיו וְאַחַר כָּךְ בָּא וְשׁוֹחֵט לוֹ אֶת פִּסְחוֹ וְהוּא נִכְנַס וְאוֹכְלוֹ בָּעֶרֶב. מִכָּיוָן שֶׁהִיא שַׁבָּת וְאֵינוֹ מַזֶּה עָלָיו נִמְצָא מִתְעַכֵּב מִן הַמִּצְוֹת.

אָמַר רַב הוֹשַׁעְיָה. תִּיפְתָּר שֶׁחָל יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁלּוֹ לִהְיוֹת בִּשְׁלִשָּׁה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת. שֶׁאִילּוּ חוֹל הָיָה. הָיָה מַזֶּה עָלָיו וּלְמָחָר הוּא בָא וְשׁוֹחֵט לוֹ אֶת פִּסְחוֹ וְהוּא נִכְנָס וְאוֹכְלוֹ לָעֶרֶב. מִכֵּיוָן שֶׁהִיא שַׁבָּת וְאֵינוֹ מַזֶּה עָלָיו נִמְצָא מִתְעַכֵּב מִן הַמִּצְוֹת. אַשְׁכַּח תַּנֵּי כְּהָדֵין קַדְמַיָּיא.

אָמַר רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי. תִּיפְתָּר כְּמָאן דְּאָמַר. מֵאַסְקוּפַּת יְרוּשָׁלֵם וְלַחוּץ. מֵשִׁיבִין דָּבָר מִחוּץ לִירוּשָׁלֵם עַל דָּבָר שֶׁבִּירוּשָׁלֵם.

וְאִית בַּר נַשׁ אָמַר לְרַבִּיהּ. אוֹ חִילּוּף. לְפִי שֶׁהָיָה רִבִּי לִיעֶזֶר מְלַמְּדוֹ הֲלָכָה וּבָא שֶׁאֵין חֲגִיגָה דּוֹחָה שַׁבָּת וְכַפָּר בּוֹ בְּשָׁעַת הַדִּין. לְפוּם כֵּן הוּא אָמַר לֵיהּ. אוֹ חִילּוּף.

תַּנֵּי. רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר. כְּשֵׁם שֶׁהַשְּׁחִיטָה דּוֹחָה שַׁבָּת. כָּךְ מַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת. אָמַר לוֹ רִבִּי עֲקִיבָה. לֹא. אִם אָמַרְתָּ בִּשְׁחִיטָה שֶׁאֵי אֶיפְשָׁר לָהּ לֵיעָשׂוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת. תֹּאמַר בְּמַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה שֶׁאֶיפְשָׁר לָהֶם לֵיעָשׂוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת (אֵין) דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת. אָמַר לוֹ רִבִּי אֱלִיעֶזֶר. אֵימוֹרֵי צִיבּוּר יוֹכִיחוּ. שֶׁהוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹתָן מוֹצָאֵי שַׁבָּת וַהֲרֵי הֵן דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת. מַה לִּי מַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה לִפְנֵי שְׁחִיטָה. מַה לִּי מַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה לְאַחַר שְׁחִיטָה. אָמַר לוֹ רִבִּי עֲקִיבָה. מַה לְּמַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה לְאַחַר שְׁחִיטָה דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁכְּבָר דָּחַת שְׁחִיטָה אֶת הַשַּׁבָּת. יִדְחוּ מַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה לִפְנֵי שְׁחִיטָה וְאַדַּיִין לֹא דָחַת שְׁחִיטָה אֶת הַשַּׁבָּת. דָּבָר אַחֵר. שֶׁאִם יִמְצֵא הַזֶּבַח פָּסוּל וְנִמְצָא דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת בְּלֹא שְׁחִיטָה.

גַּבֵּי [תִּינוֹק] מַה אִית לָךְ. שֶׁמָּא יֶחֱלֶה הַתִּינוֹק וְנִמְצָא דוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת בְּלֹא מִילָה. הָתִיבוּן. הֲרֵי מְזַבֵּחַ שֶׁנִּפַּל בַּשַּׁבָּת. הֲרֵי אֵינוֹ רָאוּי לִיבָּנוֹת מֵאֲתְמוֹל. הַגַּע עַצְמְךָ שֶׁנּוֹלְדָה לוֹ יְבוּלָת. הֲרֵי אֵינוֹ רָאוּי לְחוֹתְכָהּ בַּשַּׁבָּת. מִין יְבוּלָת רְאוּיָה לִיחָתֵךְ מֵאֲתְמוֹל. הַגַּע עַצְמְךָ שֶׁחָל יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁלּוֹ לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת. הֲרֵי אֵינוֹ רָאוּי לְהַזּוֹת בַּשַּׁבָּת. מִן הַזְּיָיה רְאוּיָה לִהְיוֹת מֵאֲתְמוֹל.

הלכה ד

משנה: אֵימָתַי מֵבִיאִין עִמּוֹ חֲגִיגָה בִּזְמַן שֶׁהוּא בָא בַּחֹל בְּטָהֳרָה וּבְמוּעָט. בִּזְמַן שֶׁהוּא בָא בַּשַּׁבָּת בִּמְרוּבֶּה וּבְטוּמְאָה אֵין מְבִיאִין עִמּוֹ חֲגִיגָה: חֲגִיגָה הָיְתָה בָאָה מִן הַצֹּאן מִן הַבָּקָר מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים מִן הַזְּכָרִים וּמִן הַנְּקֵבוֹת וְנֶאֱכֶלֶת לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד:

הלכה: תַּנֵּי. חֲגִיגַת אַרְבָּעָה עָשָׂר הָיְתָה בָאָה מִן הַמַּעֲשֵׂר. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁהִיא רְשׁוּת. אֵין תֵּימַר חוֹבָה. דְּבָר שֶׁהוּא בָא חוֹבָה בָּא מִן הַמַּעֲשֵׂר.

תַּנֵּי. חֲגִיגָה הַבָּאָה עִם הַפֶּסַח הָיְתָה נֶאֱכֶלֶת תְּחִילָּה כְּדֵי שֶׁיֵּיאָכֵל הַפֶּסַח לַשֹּׂבַע. וְלֹא יֵיאָכֵל הַפֶּסַח לַשֹּׂבַע. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי יַעֲקֹב בַּר דּוֹסַי. שֶׁלֹּא יָבֹא (לִפְנֵי) [לִידֵי] שְׂבִירַת עֶצֶם.

תַּנֵּי. חֲגִיגָה הַבָּאָה עִם הַפֶּסַח הָיְתָה מִתְבָּעֶרֶת עִמּוֹ. אִיתָא חֲמִי. חֲגִיגָה נֶאֱכֶלֶת לִשְׁנֵי יָמִים וּפֶסַח נֶאֱכַל עַד חֲצוֹת. וְתֵימַר הָכֵין. בְּעוֹלָה עִמּוֹ עַל שׁוּלְחָנוֹ. הַתַּבְשִׁילִין הָעוֹלִין עִמּוֹ עַל הַשּׁוּלְחָן צְרִיכִין לְהִתְבָּעֵר עִמּוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. הָדָא אָמְרָה. הָהֵין דַּאֲכַל חוֹבֶץ וּבְדַעְתֵּיהּ מֵיכוֹל קוּפָּד צָרִיךְ מְבַעֲרָה פִּיסְתָּה.

הלכה ה

משנה: הַפֶּסַח שֶׁשְּׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ בַּשַּׁבָּת חַיָּיב עָלָיו חַטָּאת. וּשְׁאָר כָּל הַזְּבָחִים שֶׁשְּׁחָטָן לְשֵׁם פֶּסַח אִם אֵינָן רְאוּיִין חַיָּיב. וְאִם רְאוּיִין הֵן רִבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת. וְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר מָה אִם הַפֶּסַח שֶׁהוּא מוּתָּר לִשְׁמוֹ כְּשֶׁשִּׁינָּה שְׁמוֹ חַיָּיב. זְבָחִים שֶׁהֵן אֲסוּרִין לִשְׁמָן כְּשֶׁשִּׁינָּה אֶת שְׁמָן אֵינוֹ דִין שֶׁיְּהֵא חַיָּיב. אָמַר לוֹ רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. לֹא. אִם אָמַרְתָּ בַּפֶּסַח שֶׁשִּׁינָּהוּ אֶת שְׁמוֹ בְּדָבָר אָסוּר. תֹּאמַר בַּזְּבָחִים שֶׁשִּׁנָּן בְּדָבָר מוּתָּר. אָמַר לוֹ רִבִּי אֱלִיעֶזֶר. אֵימֶרֵי צִיבּוּר יוֹכִיחַ. שֶׁהֵן מוּתָּרִין לִשְׁמָן הַשּׁוֹחֵט לִשְׁמָן חַיָּיב. אָמַר לוֹ רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. לֹא. אִם אָמַרְתָּ בְּאֵימֶרֵי צִיבּוּר שֶׁכֵּן יֵשׁ לָהֶן קִיצְבָה. תֹּאמַר בַּפֶּסַח שֶׁאֵין לוֹ קִצְבָה. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. אַף הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם אֵימוֹרֵי צִיבּוּר פָּטוּר׃

הלכה: מַתְנִיתָא בְּיוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁהוּא פֶּסַח וּשְׁחָטוֹ לְשֵׁם שְׁלָמִים. הָיָה יוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁהוּא שְׁלָמִים וּשְׁחָטוֹ לְשֵׁם עוֹלָה. רִבִּי מָנָא אָמַר. יֵשׁ בְּעֲשָׂיָיתוֹ מִצְוָה. רִבִּי יוֹסֵה אָמַר. אֵין בְּעֲשָׂיָיתוֹ מִצְוָה. אֵילֵי צִיבּוּר שֶׁהָיָה סָבוּר שֶׁהֵן כְּבָשִׂים וּשְׁחָטָן לְשֵׁם אֵלִים שֶׁמָּא לֹא עָלוּ לְצִיבּוּר לְשֵׁם אֵלִים. וְתַנֵּי כֵן. אֵילֵי צִיבּוּר שֶׁהָיָה סָבוּר שֶׁהֵן כְּבָשִׂים וּשְׁחָטָן לְשֵׁם אֵלִים כְּבָר עָלוּ לַצִּיבּוּר לְשֵׁם חוֹבָה. מַתְנִיתָא בְּסָבוּר בּוֹ שֶׁהוּא פֶּסַח וּשְׁחָטוֹ לְשֵׁם פֶּסַח. הָיָה יוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁהוּא שְׁלָמִים אֶלָּא שֶׁהָיָה סָבוּר לוֹמַר שֶׁמּוּתָּר לְשַׁנּוֹת שְׁלָמִים לְשֵׁם פֶּסַח. רִבִּי מָנָא אָמַר. אֵין בְּעֲשָׂיָיתוֹ מִצְוָה. רִבִּי יוֹסֵה אָמַר. יֵשׁ בְּעֲשָׂיָיתוֹ מִצְוָה. מְסְתַּבְּרָא דְּרִבִּי מָנָא בְּקַדְמֵיתָא וּדְרִבִּי יוֹסֵי בַּאֲחֲרִיתָה.

אָמְרִין. לֵית הָדָא דְרִבִּי לִיעֶזֶר תְּתוּבָה עַל דְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. דּוּ יְכִיל מֵימוֹר לֵיהּ. הֵיאַךְ אַתְּ מֵשִׁיבֵינִי מִדָּבָר שֶׁדִּרְכּוֹ לְחַלֵּף עַל דָּבָר שֶׁאֵין דִּרְכּוֹ לְיִתְחַלֵּף. וְלֹא הָדָא דְרִבִּי יוֹשׁוּעַ תְּתוּבָה עַל דְּרִבִּי אֱלִיעֶזֶר. דּוּ יְכִיל מֵימוֹר לֵיהּ. הֲרֵי פִּסְחוֹ שֶׁל רְאוּבֵן שֶׁשְּׁחָטוֹ לְשֵׁם שִׁמְעוֹן הֲרֵי שִׁינָּהוּ לְדָבָר כָּשֵׁר. וְתֵימַר. חַיָּיב.

רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. אַף הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם אֵימֶרֵי צִבּוּר פָּטוּר. אָמַר רִבִּי לְעָזָר. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר אֲפִילּוּ עֶגֶל. אַתְּ שְׁמַע מִינָּהּ תַּרְתֵּיי. אַתְּ שְׁמַע מִינָּהּ. דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ קִיצְבָה וְדָבָר שֶׁאֵין

דַּרְכּוֹ לְהִתְחַלֵּף וְיֵשׁ בָּעֲשָׂיָיתוֹ מִצְוָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. יֵשׁ בָּעֲשָׂיָיתוֹ מִצְוָה כְּגוֹן יְבָמְתּוֹ נִדָּה וּבָא עָלֶיהָ. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. (יֵשׁ) [אֵין] בָּעֲשָׂיָיתוֹ מִצְוָה כְּגוֹן שְׁנֵי שְׁפוּדִין אֶחָד שֶׁלִּשְׁחוֹטָה וְאֶחָד שֶׁלִּנְבֵילָה. וּבִיקֵּשׁ לוֹכַל מִזֶּה וְאָכַל מִזֶּה. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רִבִּי יוֹחָנָן. שָׁכַח וּמָל אֶת שֶׁל אַחַר שַׁבָּת בַּשַּׁבָּת. רִבִּי אֶלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת. וְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. הֲרֵי אֵין בָּעֲשָׂיָיתוֹ מִצְוָה וְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. שְׁמוּאֵל קַפּוֹדְקִיָּא אָמַר. לְמָחָר יֵשׁ בַּעֲשָׂיָיתָהּ מִצְוָה. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. דְּרִבִּי מֵאִיר הִיא. דְּרִבִּי מֵאִיר אָמַר. דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בַּעֲשָׂיָיתוֹ מִצְוָה [פָּטוּר. דָּבָר שֶׁאֵין בַּעֲשָׂיָתוֹ] מִצְוָה חַיָּיב כְּמַחֲלוֹקֶת. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בַּעֲשָׂיָיתוֹ מִצְוָה חַיָּיב. וְשֶׁאֵין בַּעֲשָׂיָיתוֹ מִצְוָה פָּטוּר כְּמַחֲלוֹקֶת. רִבִּי יָסָא רִבִּי יוֹחָנָן. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר וְהוּא שֶׁיְּהֵא שָׁהֶה תְּמִים וּבֶן שָׁנָה וּשְׁלֵמִים וְרָאוּי לְהִשְׁתַּנּוֹת לְשֵׁם פֶּסַח. אַתְּ שְׁמַע מִינָּהּ תִּלַּת. אַתְּ שְׁמַע מִינָּהּ. דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ קִצְבָּה. וְדָבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַחֲלִיף. וְדָבָר שֶׁיֵּשׁ בַּעֲשָׂיָיתוֹ מִצְוָה. מָה אִית לָךְ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ קִיצְבָּה. רִבִּי יִרְמְיָה סְבַר מֵימַר שֶׁלֹּא נָתְנָה הַתּוֹרָה קִצְבָּה כַּמָּה פְסָחִים יְדָחוּ אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָל שָׁנָה. רִבִּי יוֹסֵי סְבַר מֵימַר. שֶׁאֵין אַתְּ יָכוֹל לַעֲמוֹד עַל מִינְיָינָן. רִבִּי יוֹסֵה כַּד הֲוָה מַטֵּי לְאֵילֵּין תִּינוֹקוֹת סְפֵיקוֹת הֲוָה אָמַר. יָפֶה לִימְדָנוּ רִבִּי יִרְמְיָה. אִית לָךְ מֵימַר. שֶׁאֵין אַתְּ יָכוֹל לַעֲמוֹד עַל מִינְיָינָן. אֶלָּא שֶׁלֹּא נָתְנָה הַתּוֹרָה קִיצְבָּה כַּמָּה פְסָחִים יְדָחוּ אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָל שָׁנָה. אָמַר רַב חִסְדָּא. דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן תִּיפְתַּר שֶׁהָיָה שָׁם חֲבוּרָה אַחַת שֶׁלֹּא שָׁחֲטָה. אָמַר רִבִּי זְעוּרָא. מִילְּתֵיהּ דְּרִבִּי יַנַּאי אָמְרָה. וְהוּא שֶׁשָּׁכַח וּמָל אֶת שֶׁלְּשַׁבָּת בְּעֶרֶב שַׁבָּת. מָלוֹ בְשַׁחֲרִית. רִבִּי זְעוּרָא אָמַר. סָבַר רִבִּי יַנַּאי. פָּטוּר. רִבִּי אַבָּא אָמַר. חַיָּיב. וּלְיֵידָה מִילָּה אָמְרָהּ רִבִּי יַנַּאי. בָּא לְהוֹדִיעֲךָ הֵיאַךְ דַּרְכָּן שֶׁלִּתִּינוֹקוֹת לְהִתְחַלֵּף. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי זְעוּרָא כְּרִבִּי יַנַּאי. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַב כְּרִבִּי מֵאִיר. אָמַר רִבִּי מָנָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵה. מַה דְאָמַר רַב חִסְדָּא כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. מָה דְאָמַר רִבִּי יַנַּאי כְּרִבִּי מֵאִיר. מֵשִׁיבִין דָּבָר בֵּין רִבִּי מֵאִיר לְרִבִּי שִׁמְעוֹן. אַשְׁכְּחָן פְּלוּגְא בֵּין רִבִּי מֵאִיר לְרִבִּי שִׁמְעוֹן בְּשִׁיּוּר. אִילֵּין תִּינוֹקוֹת סְפֵיקוֹת מָה אַתְּ עָבֵד לוֹן. כְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ קִיצְבָּה אוֹ כְדָבָר שֶׁאֵין לוֹ קִיצְבָּה. [אֵין תַּעֲבִדִינוּן כְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ קִצְבָּה.] אֲפִילּוּ אֵין שָׁם תִּינוֹק אֶחָד לְמוּל. וְאֵין תַּעֲבִדִינוּן כְּדָבָר שֶׁאֵין לוֹ קִיצְבָּה. וְהוּא שֶׁיְּהֵא שָׁם תִּינוֹק אֶחָד לְמוּל. אִיתָא חֲמִי. הִקְדִּים זְמָנוֹ פָּטוּר. אִיחֵר זְמָנוֹ חַיָּיב. רַב הוּנָא אָמַר. מְחֻלְפָּה הִיא מַתְנִיתָא. דְּתַנֵּי. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן. לֹא נֶחְלַק רִבִּי לְיֵעֶזֶר וְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל מִי שֶׁהָיָה לוֹ לָמוּל לְאַחַר שַׁבָּת וּמָלוֹ בַּשַּׁבָּת שֶׁהוּא חַיָּיב. וְעַל מַה נֶחְלְקוּ. עַל מִי שֶׁהָיָה לוֹ לָמוּל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וּמָלוֹ בַּשַּׁבָּת. שֶׁרִבִּי אֶלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת וְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. מִן קוֹשְׁיֵי מַקְשֵׁי לָהּ רִבִּי יַנַּאי. וְהוּא שֶׁשָּׁכַח וּמָל אֶת שֶׁלְּשַׁבָּת בְּעֶרֶב שַׁבָּת. רַב אָדָא בַּר אַחֲוָא אָמַר. זוֹ דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר וְרִבִּי שִׁמְעוֹן. אֲבָל דִּבְרֵי רִבִּי יוֹסֵי. אֲפִילּוּ דָבָר שֶׁאֵין בְּעֲשָׂיָיתוֹ מִצְוָה הוֹאִיל וְטוֹעֶה בּוֹ לְשֵׁם מִצְוָה פָּטוּר.

פִּירֵשׁ אֵינוֹ חוֹזֵר אֶלָּא עַל צִיצִין הַמְעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. דִּבְרֵי רִבִּי יוֹסֵי. אֲפִילוּ פִּירֵשׁ חוֹזֵר אַף עַל הַצִּיצִין שֶׁאֵין מְעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה. הֵיידֵין רִבִּי יוֹסֵי. הֲהוּא דְתַנִּינָן. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר. יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת שָׁכַח וְהוֹצִיא אֶת הַלּוּלָב בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. פָּטוּר. מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיאוֹ בִּרְשׁוּת. אַף בְּסָכִין שֶׁלְּמִילָה כֵּן. אַף בְּמַצָּה כֵּן. מִן מַה דְאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. דִּבְרֵי רִבִּי יוֹסֵי. אֲפִילוּ פִּירֵשׁ וְחָזַר אֲפִילוּ עַל הַצִּיצִין שֶׁאֵין מְעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה. הָדָא אָמְרָה. אַף בְּסָכִין שֶׁלְּמִילָה כֵּן. אַף בְּמַצָּה כֵּן.

הלכה ו

משנה: שְׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לִמְנוּיָיו לָעֲרֵלִים וְלַטְּמֵאִים חַיָּיב. לְאוֹכְלָיו וְשֶׁלֹּא לְאוֹכְלָיו לִמְנוּיָיו וְשֶׁלֹּא לִמְנוּיָיו לַמּוּלִים וְלָעֲרֵלִים לַטְּהוֹרִים וְלַטְּמֵאִים פָּטוּר. שְׁחָטוֹ וְנִמְצָא בַעַל מוּם חַיָּיב. שְׁחָטוֹ וְנִמְצָא טְרֵפָה בַסֵּתֶר פָּטוּר. שְׁחָטוֹ וְנוֹדַע שֶׁמָּשְׁכוּ הַבְּעָלִים אֶת יָדָן אוֹ שֶׁמֵּתוּ אוֹ שֶׁנִּיטְמְאוּ פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁשְּׁחָט בִּרְשׁוּת:

הלכה: אָמַר רִבִּי לָעְזָר. לְמִי נִצְרְכָה. לְרִבִּי מֵאִיר. אַתְיָא דְרִבִּי לָעְזָר כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. כְּמַה דְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. יֵשׁ בַּעֲשָׂיָיתוֹ מִצְוָה. כֵּן רִבִּי לָעְזָר אָמַר. יֵשׁ בַּעֲשָׂיָיתוֹ מִצְוָה. אֵין תֵּימַר. שַׁנָּיָא הִיא. שֶׁהוּא בַעַל מוּם. וּבַעַל מוּם אֵין דַּרְכּוֹ לְהִתְחַלֵּף. הֲרֵי עֶגֶל הֲרֵי אֵין דַּרְכּוֹ לְהִתְחַלֵּף וְאָמַר רִבִּי לָעְזָר. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר אֲפִילוּ עֶגֶל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. אֵין יִסְבּוֹר רִבִּי לָעְזָר כְּרִבִּי יוֹחָנָן אַתְיָא הִיא. דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. בַּעַל מוּם אֵין דַּרְכּוֹ לְהִתְחַלֵּף. עֶגֶל דַּרְכּוֹ לְהִתְחַלֵּף. שֶׁכֵּן נִצְרְכָה (לְהַלֵּל) [לְחַלֵּל]. הָא בָגְלוּי חַיָּיב.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא רִבִּי אִימִּי בְשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. רִבִּי חָמָא בַּר עוּקְבָּה בְשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי חֲנִינָה. הַמּוֹשֵׁךְ יָדוֹ מִפִּסְחוֹ גּוּפוֹ קָרֵב שְׁלָמִים. רִבִּי יוֹנָה אָמַר. שְׁלָמִים כְּשֵׁירִים. רִבִּי יוֹסֵה אָמַר. שְׁלָמִים פְּסוּלִים. וְהָא תַנִּינָן. פָּטוּר. סָבְרִין מֵימַר. פָּטוּר (וְ)כָשֵׁר. פָּתְרִין לֵיהּ. פָּטוּר פָּסוּל. רִבִּי יָסָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. אֵין לְךָ פֶּסַח גּוּפוֹ קָרֵב שְׁלָמִים אֶלָּא שֶׁאָבַד וְנִמְצָא מֵאַחַר שֶׁכִּיפְּרוּ הַבְּעָלִים. וְהָא תַנִּינָן. פָּטוּר. סָבְרִין מֵימַר. פָּטוּר כָּשֵׁר. פָּתְרִין לָהּ. פָּטוּר פָּסוּל. שְׁמוּאֵל אָמַר. כָּל שֶׁאָמְרוּ בַּחֲטָאת מֻתָּה כְּיוֹצֵא בוֹ בַּפֶּסַח גּוּפוֹ קָרֵב שְׁלָמִים. וְהָא תַנִּינָן. פָּטוּר. סָבְרִין מֵימַר. פָּטוּר פָּסוּל. פָּתְרִין לָהּ. פָּטוּר כָּשֵׁר.

רִבִּי יָסָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. דְּרִבִּי יְהוּדָה הִיא. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. אֵין שׁוֹחֲטִין אֶת הַפֶּסַח עַל הַיָּחִיד. דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי יוֹסֵה מַתִּיר. רִבִּי זְעוּרָה בְעָא קוֹמֵי רִבִּי מָנָא. הַן אַשְׁכַּחְנָן פָּטוּר וְכָשֵׁר. אָמַר לֵיהּ. תַּנִּינָן הָכָא. פָּטוּר. וְתַנִּינָן תַּמָּן. כָּשֵׁר. וְעַל כּוּלָּם הָיָה רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁלְּרִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר. תְּעוּבַּר צוּרְתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה רִבִּי לָעְזָר בֵּירִבִּי יוֹסֵי בְעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵי. נִיחָא שֶׁמֵּתוּ וְשֶׁנִּיטְמְאוּ. שֶׁמָּשְׁכוּ הַבְּעָלִים אֶת יָדָם. מָה אֲנָן קַיְימִין.

אִם בַּחַיִּים. פְּסוּל מַכְשִׁיר. פָּסוּל הוּא. אִם לְאַחַר שְׁחִיטָה. יֵשׁ מְשִׁיכָה לְאַחַר שְׁחִיטָה. מֵכַיָּון שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת לִמְשׁוֹךְ. פְּסוּל מַכְשִׁיר הוּא. וְטָעוּן צוּרָה.

פרק ז

הלכה א

משנה: כֵּיצַד צוֹלִין אֶת הַפֶּסַח שֶׁפּוּד שֶׁל רִמּוֹן תּוֹחֲבוֹ מִתּוֹךְ פִּיו עַד בֵּית נְקוּבָתוֹ וְנוֹתֵן אֶת כָּרְעָיו וְאֶת בְּנֵי מֵעָיו לְתוֹכוֹ דִּבְרֵי רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר כְּמִין בִּישׁוּל הוּא זֶה אֶלָּא תּוֹלִין חוּצָה לוֹ׃

הלכה: כֵּיצַד צוֹלִין אֶת הַפֶּסַח כול׳. לָמָּה שֶׁלְּרִימּוֹן. אָמַר רִבִּי חִייָה בַּר בָּא. כָּל הָעֲצִים בּוֹצְצִין מַשְׁקִין וְשֶׁלְּרִימּוֹן אֵינוֹ בוֹצֵץ מַשְׁקִין. מַה אָנָן קַיְימִין. אִם בְּלַחִין. אֲפִילוּ שֶׁלְּרִימּוֹן בוֹצֵץ. אִם בְּיבֵישִׁין. אֲפִילוּ כָל הָעֲצִים אֵינָן בוֹצְצִין. אֶלָּא כֵינִי. כָּל הָעֲצִים יְבֵישִׁין מִבַּחוּץ וְלַחִין מִבִּפְנִים. רִימּוֹן יָבֵשׁ מִבַּחוּץ יָבֵשׁ מִבִּפְנִים.

תַּנֵּי בְשֵׁם רִבִּי יוּדָה. צוֹלֶה אוֹתוֹ בְּשִׁפּוּד שֶׁלְּמַתֶּכֶת. אָמְרוּ לוֹ. וַהֲרֵי הוּא רוֹתֵחַ וּמַרְתִּיחַ. אָמַר לָהֶן. [כְּשֵׁם] שֶׁלְּעֵץ אֵינוֹ נִשְׂרָף כָּךְ שֶׁלְּמַתֶּכֶת אֵינוֹ מַרְתִּיחַ. אָמְרוּ לוֹ. לֹא דוֹמֶה הָעֵץ לַמַּתֶּכֶת. שֶׁהָעֵץ חַם מִקְצָתוֹ לֹא חַם כּוּלּוֹ. שֶׁלְּמַתֶּכֶת חַם מִקְצָתוֹ חַם כּוּלּוֹ.

אִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי. תּוֹחֲבוֹ מִבֵּית נְקוּבָתוֹ עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְתוֹךְ פִּיו. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּהָדֵין תַּנָּיֵיה בְּרַיָּיה חוֹזֵר וְהוֹפְכוֹ.

מַה. כְּיֵרֵיךְ [עָבָה] עָבַד לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. אוֹ קְרֵיי דְּרַשׁ רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ. מַה נְפַק מִבֵּינֵיהוֹן. צְלָיֵיוֹ כִּגְדֵי שֶׁלְּחוּלִין. אִין תֵּימַר כְּיֵרֵיךְ עָבָה עָבַד לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. פָּסוּל. אִין תֵּימַר קְרֵיי דְּרַשׁ רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ. כָּשֵׁר. חָתַךְ מִמֶּנּוּ בָּשָׂר וּצְלָיֵיוֹ בוֹ. אִין תֵּימַר כְּיֵרֵיךְ עָבָה עָבִיד לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. כָּשֵׁר. אִין תֵּימַר קְרֵיי דְּרַשׁ רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ. פָּסוּל. צְלָיֵיוֹ בַּחֲבַל שֶׁלְּקְדֵירָה. אִין תֵּימַר כְּיֵרֵיךְ עָבָה עָבַד לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. פָּסוּל. אִין תֵּימַר קְרֵיי דְּרַשׁ רֹאשׁוֹ עַל כְּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ. כָּשֵׁר. לֹא כֵן תַּנֵּי. צְלִי אֵשׁ. לֹא צְלִי קְדֵירָה. [שְׁנֵי לָהּ]. בְּנוֹגֵעַ בְּגוּפָהּ שֶׁלְּקְדֵירָה. הָדָא אָמְרָה. קְרֵיי דְּרִישׁ.

הַכֹּל מוֹדִין בְּעָלְיוֹ שֶׁהוּא סָמוּךְ. מַה פְּלִיגִין. בְּעַל. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר. עַל הַמַּעֲרָכָה סָמוּךְ לַמַּעֲרָכָה. וְרַבָּנִין אָמְרִין. עַל הַמַּעֲרָכָה עַל גַּבָּהּ שֶׁלְּמַעֲרָכָה. אַתְיָא דְּאַבָּא שָׁאוּל כְּרִבִּי עֲקִיבָה. וּדְרַבָּנִין כְּרִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. רִבִּי אוֹמֵר. אֲפִילוּ עֶשֶׂר שְׁנֵי סְדָרִין שֶׁלְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה רוֹאִין אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת כְּאִילּוּ אֵינָן וְהַתַּחְתּוֹנוֹת כְּשֵׁירוֹת. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. רִבִּי וְאַבָּא שָׁאוּל בְּשִׁיטַּת רִבִּי מֵאִיר בְּשׁוּלְחָן.

תּוֹךְ בָּר דִּבְרֵי רִבִּי טַרְפוֹן. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר. מְקוּלָּס. אַתְיָא דְּרִבִּי טַרְפוֹן כְּרִבִּי עֲקִיבָה. וּדְרִבִּי יִשְׁמָעֵאל כְּרִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. דְּתַנֵּי. רִבִּי יוֹסֵי [הַגְּלִילִי] אוֹמֵר. אֵי זֶהוּ גְדִי מְקוּלָּס. כּוּלּוֹ צָלִי. רֹאשׁוֹ עַל כָּרָעָיו וְעַל קִרְבּוֹ. שֶׁלַּח מִקְצַת אוֹ בִישֵּׁל מִקְצַת אֵין זֶה גְּדִי מְקוּלָּס. מַכְנִיסִין גְּדִי מְקוּלָּס בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁלְחַג וּבְיוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁלְפֶּסַח. מַכְנִיסִין עֵגֶל מְקוּלָּס בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁלְפֶּסַח. אֲבָל לֹא גְדִי מְקוּלָּס.

תַּנֵּי. אָמַר רִבִּי יֹסֵה. תּוּדּוֹס אִישׁ רוֹמִי הִנְהִיג אֶת אַנְשֵׁי רוֹמִי שֶׁיְּהוּ אוֹכְלִין גְּדָיִים מְקוּלָּסִין בְּלֵילֵי פְסָחִים. שֶׁלְחוּ חֲכָמִים וְאָמְרוּ לוֹ. אִילּוּלֵא שֶׁאַתּ תּוּדּוֹס לֹא הָיִינוּ מְנַדִּין אוֹתָךְ. מָהוּ תּוּדּוֹס. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה. דַּהֲוָה מְשַׁלֵּחַ פִּרְנָסְתְּהוֹן דְּרַבָּנִין. לֹא נִמְצָאתָ מֵבִיא אֶת הָרִבְּיִם לִידֵי אֲכִילַת קָדָשִׁים בַּחוּץ. שֶׁכָּל הַמֵּבִיא אֶת הָרִבְּיִם לִידֵי אֲכִילַת קָדָשִׁים בַּחוּץ צָרִיךְ נִידּוּי. רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רַב. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁאָסוּר לָאָדָם לוֹמַר לַחֲבֵירוֹ. הֵא לְךָ אֶת הַמָּעוֹת וּצֵא וְקַח לְךָ בָּהֶם בָּשָׂר לְפֶסַח. אֲבָל אוֹמֵר הוּא לוֹ. הֵא לְךָ אֶת הַמָּעוֹת הַלָּלוּ וּצֵא וְקַח לִי בָּהֶם בָּשָׂר לְצָלוֹת.

רִבִּי אִימִּי בָּעֵי. גָּרַף אֶת הַתַּנּוּר וּצְלָיָיוֹ בוֹ. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. מַה צְרִיכָה לֵיהּ כְּרִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. בְּרַם כְּרִבִּי עֲקִיבָה פְּשִׁיטָה לֵיהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. וַאֲפִילּוּ כְרִבִּי עֲקִיבָה צְרִיכָא לֵיהּ. מִשֶּׁל גְּחָלִים לָאֲוִיר הַתַּנּוּר נִצְלֶה לַחֲצִי שָׁעָה. גְּחָלִים לָאֲוִיר הָעוֹלָם נִצְלֶה לַשָּׁעָה. מַה בֵּין נִצְלֶה מִקְצָתוֹ מַחְמַת הַתַּנּוּר מַה בֵּין נִצְלֶה כּוּלּוֹ מַחְמַת הַתַּנּוּר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן. תַּנּוּר אֵינוֹ מוֹעִיל לַגְּחָלִים כְּלוּם. אֵינוֹ אֶלָּא מַכְנִיס אֶת הֶבֶל. בְּשָׁעָה שֶׁהַגְּחָלִים בָּאֲוִיר הַתַּנּוּר נִצְלֶה לַחֲצִי שָׁעָה. בְּשָׁעָה שֶׁהַגְּחָלִים לָאֲוִיר עוֹלָם נִצְלֶה לַשָּׁעָה.

הלכה ב

משנה: אֵין צוֹלִין אֶת הַפֶּסַח לֹא בִּשְׁפּוּד וְלֹא בָאֶסְכָּלָה. אָמַר רִבִּי צָדוֹק מַעֲשֶׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁאָמַר לְטָבִי עַבְדּוֹ צֵא וּצְלֵה לָנוּ אֶת הַפֶּסַח עַל הָאֶסְכָּלָה. נָגַע בְּחַרְסוֹ שֶׁל תַּנּוּר יְקַלְקֵל אֶת מְקוֹמוֹ. נָטַף מֵרוֹטְבוֹ עַל הַחֶרֶס וְחָזַר עָלָיו יִטּוֹל אֶת מְקוֹמוֹ. נָטַף מֵרוֹטְבוֹ עַל הַסּוֹלֶת יְקַמּוֹץ אֶת מְקוֹמוֹ׃

הלכה: צָלִי אֵשׁ. לֹא צָלִי שְׁפּוּד. לֹא צָלִי קְדֵירָה. לֹא צָלִי אֶסְכָּלָה. לֹא צָלִי [מַתֶּכֶת. וְלֹא] כָּל דָּבָר.

מִכְוָת אֵשׁ. יָכוֹל מוֹרֶרֶת. תַּלְמוּד לוֹמַר וְהָיְתָה מִחְיַת הַמִּכְוָה. [אִם מִחְיַת הַמִּכְוָה] יְכוֹל עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה צָלֶקֶת. תַּלְמוּד לוֹמַר מִכְוַת אֵשׁ. הָא כֵיצַד. חָיְתָה לֹא חָיְתָה. וְכֵן הוּא אוֹמֵר לְמַטָּן צָרֶבֶת הַמִּכְוָה הִיא. עַד שֶׁתִּתְקָרוּם כְּקִלִּיפַּת הַשּׂוּם. וְכָא הוּא אוֹמֵר הָכֵין. אָמַר רִבִּי לְעָזָר. תַּמָּן צְלִי אֵשׁ. כִּי אִם צְלִי אֵשׁ. שִׁנָּה עָלָיו הַכָּתוּב לְעִיכּוּב. בְּרַם הָכָא וְהָיְתָה מִחְיַת הַמִּכְוָה. מִכָּל מָקוֹם. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אֲבוּדַּמָא. תַּמָּן חוּקָּה תּוֹרָה מְעַכֶּבֶת. הָכָא מָה אִית לָךְ.

לֵית לְרַבָּן גַּמְלִיאֵל צְלִי אֵשׁ. [אֵית לֵיהּ. פֶּסַח מִצְרַיִם צְלִי אֵשׁ.] אֵין פֶּסַח הַדּוֹרוֹת צְלִי אֵשׁ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. רַבָּן גַּמְלִיאֵל לֹא עָבַד תּוֹלְדוֹת אֵשׁ כְּאֵשׁ. וְרַבָּנִין עָבְדִין תּוֹלְדוֹת אֵשׁ כְּאֵשׁ. רַבָּן גַּמְלִיאֵל חָלוּק עַל חֲכָמִים וְעוֹשֶׂה הֲלָכָה כְיוֹצֵא בוֹ.

אִילּוּ אָמַר לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ כִּי אִם צְלִי אֵשׁ וְלֹא נֶאֱמַר נָא. הָיִיתִי אוֹמַר. הִיבְהֲבוּ וּצְלָיֵיוּ מוּתָּר. הֲוֵי צוֹרֶךְ הוּא שֶׁיֵּאָמַר נָא. אוֹ אִילּוּ אָמַר. (לֹא) [אַל תֹּאכְלוּ] מִמֶּנּוּ כִּי אִם צְלִי אֵשׁ וְלֹא אָמַר וּבָשֵׁל. הָיִיתִי אוֹמַר. שְׁלָקוֹ וּצְלָיֵיוּ יְהֵא מוּתָּר. הֲוֵי צוֹרֶךְ הוּא שֶׁיֵּאָמַר וּבָשֵׁל. אוֹ אִילּוּ אָמַר. אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ כִּי אִם צְלִי אֵשׁ וְלֹא אָמַר מְבוּשָּׁל. הָיִיתִי אוֹמַר. בִּישְׁלוֹ וּצְלָיֵיוּ יְהֵא מוּתָּר. הֲוֵי צָרִיךְ הוּא שֶׁיֵּאָמַר נָא. וְצָרִיךְ הוּא שֶׁיֵּאָמַר [בָּשֵׁל. וְצָרִיךְ הוּא שֶׁיֵּאָמַר] מְבוּשָּׁל. אָכַל כְּזַיִת נָא מִבְּעוֹד יוֹם. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. חַיָּיב. וְאִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. פָּטוּר. מָאן דְּאָמַר. חַיָּיב. אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא מִכָּל מָקוֹם. וּמָאן דְּאָמַר. פָּטוּר בְּשָׁעָה שֶׁהוּא בְקוּם אֲכוֹל צְלִי הוּא בְּבַל תֹּאכַל נָא. בְּשָׁעָה שֶׁאֵינוֹ בְקוּם אֲכוֹל צְלִי אֵינוֹ בְּבַל תֹּאכַל נָא.

שָׁבַר בּוֹ עֶצֶם מִבְּעוֹד יוֹם. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. חַיָּיב. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. פָּטוּר. מָאן דְּאָמַר. חַיָּיב. וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ כוּ' מִכָּל מָקוֹם. וּמָאן דְּאָמַר. פָּטוּר. בְּשָׁעָה שֶׁאֵינוֹ בְקוּם אֲכוֹל צְלִי אֵינוֹ מְשׁוּם וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ. בְּשָׁעָה שֶׁהוּא בְקוּם אֲכוֹל צְלִי הוּא מְשׁוּם וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ. נָגַע בְּחַרְסוֹ שֶׁלְתַּנּוּר. פְּסוּל גּוּף [הוּא] וְנִשְׂרָף מִיַּד. נָטַף מֵרוֹטְבוֹ עַל הַחֶרֶס. פְּסוּל מַכְשִׁיר [הוּא] וְטָעוּן צוּרָה. נָטַף מֵרוֹטְבוֹ עַל הַסּוֹלֶת [וְקִמּוֹץ אֶת מְקוֹמוֹ]. חִייָה בַּר אָדָא בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. הָדָא דְתֵימַר בְּרוֹתַחַת. אֲבָל בְּצוֹנֶנֶת אָסוּר. אָמַר רִבִּי לְעָזָר. לֹא אָמְרָה הַתּוֹרָה. הוּא לֹא יִצְלֶה אֶת אֲחֵרִים. אֶלָּא הוּא לֹא יִצָּלֶה מַחְמַת אֲחֵרִים.

הלכה ג

משנה: סָכוֹ בְשֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה אִם חֲבוּרַת כֹּהֲנִים יֹאכְלוּ. אִם שֶׁל יִשְׂרָאֵל אִם חֵי יְדִיחֶנּוּ. וְאִם צָלִי יְקַלּוֹף אֶת הַחִיצוֹן. סָכוֹ בְשֶׁמֶן שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי לֹא יַעֲשֶׂנּוּ דָמִים עַל בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁאֵין מוֹכְרִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלֵם:

הלכה: לֹא אָמַר אֶלָּא סָכוֹ. הָא אִם טִיבְּלוֹ. אָסוּר. חַד בַּר נַשׁ בִּישֵׁל תַּרְנְגוֹלְתָּא בְשֶׁמֶן שְׂרֵיפָה. אֲתָא שְׁאִיל לְרִבִּי בִּיסְנָא. אֲמַר לֵיהּ. אֲזַל שׁוֹלְקָהּ.

כֵּינִי מַתְנִיתָא. אֵין פּוֹדִין מַעֲשֵׂר שֵׁינִי בִּירוּשָׁלֵם.

הלכה ד

משנה: חֲמִשָּׁה דְבָרִים בָּאִין בְּטוּמְאָה וְאֵינָן נֶאֱכָלִין בְּטוּמְאָה. הָעוֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים וְזִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וּשְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים. הַפֶּסַח שֶׁבָּא בְטוּמְאָה נֶאֱכָל בְּטוּמְאָה שֶׁלֹּא בָא מִתְּחִילָּתוֹ אֶלָּא לַאֲכִילָה:

הלכה: וְכָל קָרְבָּנוֹת צִיבּוּר אֵינָן בָּאִין בְּטוּמְאָה. לָא אֲתָא אֶלָּא מֵימוּר לָךְ. אַף עַל פִּי שֶׁהֵן בָּאִין בְּטוּמְאָה אֵינָן נֶאֱכָלִין בְּטוּמְאָה. בֵּין כְּמָאן דְּאָמַר. הַלֶּחֶם עִיקָּר. בֵּין כְּמָאן דְּאָמַר. כְּבָשִׂים עִיקָּר. אַרְבָּעָה אִינִּין. תַּנָּייָה חָשׁ לוֹן וּתְנָנְתוֹן חֲמִשָּׁה.

אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. כּוּלְּהוֹם לְמֵידִין מִן הַפֶּסַח. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמֵד מִמְּקוֹמוֹ. מָאן דְּאָמַר. כּוּלְּהוֹן לְמֵידִין מִן הַפֶּסַח. מַה מוֹעֲדוֹ שְׁנֶּאֱמַר (כָּאן) [בַּפֶּסַח דּוֹחֶה אֶת הַטּוּמְאָה. אַף מוֹעֲדוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּכוּלָּן] דּוֹחֶה אֶת הַטּוּמְאָה. מָאן דְּאָמַר. כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמֵד מִמְּקוֹמוֹ מְנַיִן לֵיהּ. וְאַתְיָא כְּהָדָא דְתַנֵּי. רִבִּי אוֹמֵר. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מוֹעֲדֵי יְיָ. לְפִי שֶׁלֹּא לָמַדְנוּ אֶלָּא עַל הַפֶּסַח וְהַתָּמִיד שֶׁיִּדְחוּ אֶת הַשַּׁבָּת. שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם בְּמוֹעֲדוֹ. שְׁאָר כָּל קָרְבָּנוֹת צִיבּוּר מְנַיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר אֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיי בְּמוֹעֲדֵיכֶם. לָעוֹמֵר וּלְקָרֵב עִמּוֹ וְלִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּלְקָרֵב עִמָּהֶן לֹא שָׁמַעְנוּ. וּכְשֶׁהוּא אוֹמֵר וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מוֹעֲדֵי יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִבָּעָן חוֹבָה. שֶׁכּוּלָּם יְבוֹאוּ בְטוּמְאָה. וּכְשֵׁם שֶׁהֵן בָּאִין בְּטוּמְאָה כָּךְ יְהוּא נֶאֱכָלִין בְּטוּמְאָה. גְּזֵירַת הַכָּתוּב הוּא. וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל. וְאָמַר אַף בַּפֶּסַח כֵּן. שַׁנָּייָה הִיא. שֶׁלֹּא בָא מִתְּחִילָּתוֹ אֶלָּא לַאֲכִילָה.

הלכה ה

משנה: נִיטְמָא הַבָּשָׂר וְהַחֵלֶב קַיָּים אֵינוֹ זוֹרֵק אֶת הַדָּם. נִיטְמָא הַחֵלֶב וְהַבָּשָׂר קַיָּים זוֹרֵק אֶת הַדָּם. וּבְמוּקְדָּשִׁין אֵינוֹ כֵן אֶלָּא אַף עַל פִּי שֶׁנִּיטְמָא הַבָּשָׂר וְהַחֵלֶב קַיָּים זוֹרֵק אֶת הַדָּם׃

הלכה: וּדְלֹא כְרִבִּי נָתָן. דְּרִבִּי נָתָן אָמַר. יוֹצְאִין בִּזְרִיקָה בְּלֹא אֲכִילָה. מַה טַּעֲמָה. וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם. אוֹתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם אֶלָּא פֶּסַח אֶחָד כּוּלְּהוֹן יוֹצְאִין בִּזְרִיקָה אַחַת. וְאֵיפְשָׁר כְּזַיִת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד.

פְּשִׁיטָא דָא מִילְּתָא. נִיטְמָא הַבָּשָׂר וְהָאֵימוּרִין קַיָּימִין. זוֹרֵק אֶת הַדָּם עַל [הָאֵימוּרִין. נִיטְמָא הָאֵימוּרִין וְהַבָּשָׂר קַיָּים. זוֹרֵק אֶת הַדָּם עַל] הַבָּשָׂר. נִיטְמָא הַבָּשָׂר וְאָבְדוּ הָאֵימוּרִין. אָמַר רִבִּי שַׁמַּי. וְהָהֵן קיימין לֹא כְמִי שֶׁנִּיטְמָא הַבָּשָׂר וְאָבְדוּ הָאֵימוּרִין הוּא. אַתְּ אָמַר קוֹמֵץ. אוֹף הָכָא זוֹרֵק. אָמַר רִבִּי. תִּיפְתַּר כְּרִבִּי לִיעֶזֶר. דְּרִבִּי לִיעֶזֶר אָמַר. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שְׁיָרִים יֵשׁ קוֹמֵץ.

בָּא בְטוּמְאַת עוֹבְדִין. הֵיךְ עֲבִידָה. שְׁחָטוּ אוֹתוֹ בַּעֲלֵי מוּמִין וְזָרְקוּ אוֹתוֹ טְהוֹרִין. אָמַר רִבִּי הִילָא. וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל. הֲרֵי לֹא נָגַע בּוֹ טָמֵא. (וְהַטָּהוֹר) [וְהַבָּשָׂר] כָּל טָהוֹר יֹאכַל בָּשָׂר. הֲרֵי יֵשׁ כָּאן טְהוֹרִים שֶׁיֹּאכְלוּהוּ. רִבִּי זְעוּרָה. מֵאַחַר שֶׁאִילּוּ הַפֶּסַח הַבָּא בְטוּמְאָה וְנֶאֱכַל בְּטוּמְאָה [וְהָכָא כְמִי שֶׁבָּא בְטוּמְאָה]. וַיְיָדָא אָמַר. רִבִּי שְׁמוּאֵל אָמַר. רִבִּי זְעוּרָה בָעֵי. בָּא בְטוּמְאַת הַדָּם הֵיךְ עֲבִידָה. מֵאַחַר שֶׁאֵין מַתִּירִין לוֹ לִזְרוֹק כְּמִי שֶׁבָּא בְטוּמְאָה. אוֹ מֵאַחַר שֶׁאִילּוּ עָבַר וְזָרַק הוּרְצָה כְּמִי שֶׁלֹּא בָא בְטוּמְאָה. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא

דְּאָמַר רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. וְנַעֲשֶׂה אַהֲרֹן אֶת עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים. עֲוֹן הַקְּרֵיבִים. לֹא עֲוֹן הַמַּקְרִיבִים. הִפְרִישׁ בֵּין קְרֵיבִין לְיָחִיד לַקְּרֵיבִין לַצִּיבּוּר. הַקְּרֵיבִין לְיָחִיד אִם יֵשׁ לוֹ אוֹמְרִין לוֹ. הֲבֵא. [וְאִם לָאו. אֵין מַתִּירִין לוֹ לִזְרוֹק אֶת דָּמוֹ.] עָבַר וְזָרַק הוּתְּרָה. הַמַּקְרִיבִין לְיָחִיד בֵּין שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּין שֶׁאֵין לוֹ [לֹא הוּתְּרָה. הַקְּרֵיבִין לַצִּבּוּר אִם יֵשׁ אוֹמְרִין לוֹ. הֲבֵא. וְאִם לָאו מַתִּירִין לוֹ לִזְרוֹק בַּתְּחִילָּה. הַמַּקְרִיבִין לַצִּבּוּר בֵּין שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּין שֶׁאֵין לוֹ עָבַר] וְזָרַק הוּתְּרָה.

אָמַר רִבִּי לָעְזָר. מַתְנִיתָא בְּבָא בְטוּמְאָה מִשְּׁעָה רִאשׁוֹנָה. אֲבָל אִם בָּא בְטַהֲרָה וְנִיטְמָא אֵינוֹ נֶאֱכָל בְּטוּמְאָה. שְׁחָטוֹ בְטַהֲרָה וְנִיטְמָא הַצִּיבּוּר. יִיזְרֵק הַדָּם בְּטַהֲרָה וְאַל יֵיאָכֶל הַבָּשָׂר בְּטוּמְאָה. (וְאָמַר אַף בִּזְרִיקָה כֵּן.) [רִבִּי לָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. רִבִּי נָתָן הִיא. דְּרִבִּי נָתָן אָמַר. יוֹצְאִין בִּזְרִיקָה בְּלֹא אֲכִילָה. שְׁחָטוֹ בְטַהֲרָה וְנִטְמָא הַדָּם הָצָבּוּר. יִזֵּרֵק הַדָּם בְּטוּמְאָה וְאַל יֵאָכֶל הַבָּשָׂר בְּטוּמְאָה. רִבִּי יִרְמְיָה בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ. רָאִינוּ פֶּסַח בָּא בְטַהֲרָה וְנִזְרַק בְּטוּמְאָה. מֵעַתָּה לֹא יִזֵּרֵק הַדָּם בְּטוּמְאָה.] שֶׁלֹּא יְהוּ אוֹמְרִין. רָאִינוּ פֶּסַח שֶׁבָּא בְטַהֲרָה וְנִזְרַק בְּטוּמְאָה. הָא סוֹפָךְ מֵימַר דְּרִבִּי נָתָן הִיא. מוֹדֶה רִבִּי נָתָן בְּחוֹלָה וּבְזָקֵן. מוֹדֶה רִבִּי נָתָן הִיא בַּחֲבוּרָה שֶׁנִּיטְמָא עוֹבֵד שֶׁלָּהּ. שֶׁהֵן נִדְחִין לַפֶּסַח הַשֵּׁינִי. מוֹדֶה רִבִּי נָתָן בַּחֲבוּרָה שֶׁנִּמְצֵאת יַבֶּלֶת בְּעוֹרָהּ. שֶׁהֵן נִדְחִין לַפֶּסַח הַשֵּׁינִי.

חָמֵשׁ חֲבוּרוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ עוֹרוֹת פִּסְחֵיהֶן וְנִמְצֵאת יַבֶּלֶת בְּעוֹרָהּ שֶׁלְּאַחַת מֵהֶן. כּוּלְּהֶן יֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה וּפְטוּרִין מִלַּעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁינִי. סָבְרִין מֵימַר דְּרִבִּי נָתָן הִיא. תִּיפְתָּר דִּבְרֵי הַכֹּל בְּמִיטְמֵא בִּסְפֵק קֶבֶר הַתְּהוֹם. וּכְרִבִּי נָתָן זוֹרֵק אֶת הַדָּם.

רִבִּי יוֹחָנָן רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר אַף בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְכוֹר עֵז וגו'. וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת הַדָּם עַל מִזְבַּח יְיָ פֶּתַח אוֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְטִיר הַחֵלֶב לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לַיְיָ. עַד שֶׁיְּהֵא שָׁם אוֹ בָשָׂר לַאֲכִילָה אוֹ אֵימוּרִין לְהַקְטָרָה. תַּמָּן תַּנִּינָן. נִטְמְאוּ שְׁיָרֶיהָ נִשְׂרְפוּ שְׁיָרֶיהָ אָבְדוּ שְׁיָרֶיהָ. כְּמִידַּת רִבִּי אֶלִיעֶזֶר כְּשֵׁירָה וּכְמִידַּת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פְּסוּלָה. [שֶׁלֹּא בִכְלִי שָׁרֵת פְּסוּלָה. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל מַכְשִׁיר. הִקְטִיר קֶמְצוֹ פַּעֲמַיִם. כְּשֵׁרָה.] עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי אֶלִיעֶזֶר. אִם אֵין דָּם אֵין בָּשָׂר. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּשָׂר יֵשׁ דָּם. אִם אֵין קוֹמֶץ אֵין שְׁיָרִיים. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שְׁיָרִיים יֵשׁ קוֹמֶץ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אִם אֵין דָּם אֵין בָּשָׂר. אִם אֵין בָּשָׂר אֵין דָּם. אִם אֵין קוֹמֶץ אֵין שְׁיָרִיים. אִם אֵין שְׁיָרִיים אֵין קוֹמֶץ. אָמַר רִבִּי מָנָא. תִּיפְתָּר כְּרִבִּי אֶלִיעֶזֶר. דְּרִבִּי אֶלִיעֶזֶר אָמַר. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שְׁיָרִיים יֵשׁ קוֹמֶץ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. רַב וְרִבִּי יוֹחָנָן תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. מוֹדֶה רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁאִם עָבַר וְזָרַק אֶת הַדָּם שֶׁהוּתְּרָה.

הלכה ו

משנה: נִיטְמָא קְהָל אוֹ רוּבּוֹ אוֹ שֶׁהָיוּ הַכֹּהֲנִים טְמֵאִים וְהַקְּהָל טָהוֹר יֵעָשֶׂה בְטוּמְאָה. נִיטְמָא מִיעוּט הַקְּהָל הַטְּהוֹרִין עוֹשִׂין אֶת הָרִאשׁוֹן וְהַטְּמֵאִין עוֹשִׂין אֶת הַשֵּׁנִי׃

הלכה: מָאן תַּנָּא רוֹב. רִבִּי מֵאִיר. דְּתַנֵּי. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. הֵיא מַחֲצִית כָּל הַשְּׁבָטִים הֵיא מַחֲצִית כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט. וּבִלְבַד רוֹב. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. חֲצִי כָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט. וּבִלְבַד רוֹב שְׁבָטִים שְׁלֵימִים. שֵׁבֶט אֶחָד גּוֹרֵר כָּל הַשְּׁבָטִים. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. כָּל הַשְּׁבָטִים קְרוּיִים קָהָל. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט קְרוּי קָהָל. מַה נְפַק מִבֵּינֵיהוֹן. גְּרִירָה. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. אֵין שֵׁבֶט אֶחָד גּוֹרֵר כָּל הַשְּׁבָטִים. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. שֵׁבֶט אֶחָד גּוֹרֵר כָּל הַשְּׁבָטִים. אַתְיָא דְּרִבִּי יוּדָה כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. כְּמַה דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר. שֵׁבֶט אֶחָד גּוֹרֵר כָּל הַשְּׁבָטִים. כֵּן רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. שֵׁבֶט אֶחָד גּוֹרֵר כָּל הַשְּׁבָטִים. אַף עַל גַּב דְּרִבִּי יוּדָה אָמַר. שֵׁבֶט אֶחָד גּוֹרֵר כָּל הַשְּׁבָטִים. מוֹדֶה וְהוּא שֶׁתְּהֵא הוֹרָיָה מִלִּשְׁכַּת הַגָּזִית. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. טַעֲמֵיהּ דְּהֵן תַּנָּייָה מִן הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר יי. מַה טַעֲמֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. וְנִסְלַח לְכָל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מַה טַעֲמֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. כִּי לְכָל הָעָם בִּשְׁגָגָה. מַה מְקַיֵּים רִבִּי שִׁמְעוֹן טַעֲמֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה וְנִסְלַח לְכָל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. פְּרָט לַנָּשִׁים וְלַקְּטַנִּים. מַה מְקַיֵּים רִבִּי יוּדָה טַעֲמֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן כִּי לְכָל הָעָם בִּשְׁגָגָה. פְּרָט לְשֶׁתְּחִילָּתָהּ בְּזִדּוֹן וְסוֹפָהּ בִּשְׁגָגָה. רִבִּי אַבּוּן בְּשֵׁם רִבִּי בִּנְיָמִין בַּר לֵוִי. קְרִייָא מְסַיֵּיעַ לְמָאן דְּאָמַר. כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט קָרוּי קָהָל. גּוֹי וּקְהַל גּוֹיִם יִהְיֶה מִמֶּךָּ. וְאַדַּיִין לָא נוֹלַד בִּנְיָמִן. אָמַר רִבִּי חִייָא בַּר בָּא. כְּשֵׁם שֶׁהֵן חוֹלְקִין כָּאן כָּךְ הֵם חַלּוּקִין בְּטוּמְאָה. דְּתַנֵּי. הָיָה הַצִּיבּוּר חֲצָיָיִם טְהוֹרִין וְחֲצָיָיִן טְמֵאִין. הַטְּהוֹרִין עוֹשִׂין אֶת הָרִאשׁוֹן וְהַטְּמֵאִים אֶת הַשֵּׁינִי. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. הַטְּהוֹרִין עוֹשִׂין לְעַצְמָן וְהַטְּמֵאִין עוֹשִׂין לְעַצְמָן. אָמְרוּ לוֹ. אֵין הַפֶּסַח בָּא חֲצָיִין. אֶלָּא אוֹ כּוּלָּם יַעֲשׂוּ בְטַהֲרָה אוּ כוּלָּם יַעֲשׂוּ בְטוּמְאָה. מִנּוּ אָמְרוּ לוֹ. רִבִּי מֵאִיר. מִחְלָפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. נִיטְמֵאת אַחַת מִן הַחַלּוֹת אוֹ אֶחָד מִן הַסְּדָרִים רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. שְׁנֵיהֶם יֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה. שֶׁאֵין קְרֻבַּן צִיבּוּר חָלוּק. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. הַטָּמֵא בְטוּמְאָתוֹ וְהַטָּהוֹר יֵאָכֵל. רִבִּי יוֹסֵה בֵּרִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מָנִי אָמְרוּ לוֹ. חֲכָמִים שֶׁהֵן בְּשִׁיטַת רִבִּי מֵאִיר.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי מֵאִיר. הָהֵן מָחֳצָה עַל מָחֳצָה מָה אַתְּ עָבֵד לֵיהּ. כְּרוֹב כְּמִיעוּט. אֵין תֵּימַר כְּרוֹב. הַטְּהוֹרִין אֵינָן עוֹשִׂין אֶת הָרִאשׁוֹן. אֵין תֵּימַר כְּמִיעוּט. הַטְּמֵאִין אֵין עוֹשִׂין אֶת הַשֵּׁינִי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. לֹא אָמַר. רוֹב טְהוֹרִים אֵינָן עוֹשִׂין אֶת הָרִאשׁוֹן. רוֹב טְמֵאִין אֵינָן עוֹשִׂין אֶת הַשֵּׁינִי. לֹא אָמַר אֶלָּא. רוֹב טְמֵאִין לֹא יִידָּחוּ לְפֶסַח שֵׁינִי.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. הָהֵן מָחֳצָה עַל מָחֳצָה מָה אַתְּ עָבֵד לֵיהּ. רִבִּי בָּא מִשֵּׁם רַב. מְטַמְּאִין אֶחָד בְּשֶׁרֶץ. שְׁמוּאֵל אָמַר. מְשַׁלְּחִין אוֹתוֹ לְדֶרֶךְ רְחוֹקָה. אַתְיָא כְּמָאן דְּאָמַר. הַיָּחִיד מַכְרִיעַ

עַל הַטּוּמְאָה. בְּרַם כְּמָאן דְּאָמַר. אֵין הַיָּחִיד מַכְרִיעַ עַל הַטּוּמְאָה. מְשַׁלְּחִין שְׁנַיִם. דְּרַב כְּרִבִּי אֶלְעָזָר. כְּמַה דְאָמַר רִבִּי לָעְזָר. הָיָה הַצִּיבּוּר מַגָּעֵי נְבֵילוֹת מַגָּעֵי שְׁרָצִים. עוֹשִׂין בְּטוּמְאָה. שֶׁאֵין שָׁם מַיִם לְטָבּוֹל. [אֲבָל] אִם יֵשׁ שָׁם מַיִם לְטָבּוֹל. אֵינָן עוֹשִׂין בְּטוּמְאָה. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. הַבָּא בְטוּמְאַת כְּלִי שֶׁרֶת הַבָּא בְטוּמְאָה. הוּא בָא בְטוּמְאַת כְּלִי שֶׁרֶת הַבָּא בְטוּמְאַת יָדַיִם הַבָּא בְטוּמְאַת סַכִּינִין.

הָיָה צִיבּוּר שְׁלִישׁ זְבִין שְׁלִישׁ טְמֵאִין שְׁלִישׁ טְהוֹרִין. רִבִּי מָנָא בְשֵׁם חִזְקִיָּה. זָבִין וּטְמֵאִין רָבִין עַל הַטְּהוֹרִין וְעוֹשִׂין בְּטוּמְאָה. וְזָבִין אֵינָן עוֹשִׂין לֹא אֶת הָרִאשׁוֹן וְלֹא אֶת הַשֵּׁינִי. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. הַזָּב עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּמְשׁוּמָּד בְּהוֹרָיָיה. כְּמַה דְתֵימַר תַּמָּן. הַמְשׁוּמָּד בְּהוֹרָיָיה אֵינוֹ לֹא מַעֲלֶה וְלֹא מוֹרִיד. אוֹף הָכָא אֵינוֹ לֹא מַעֲלֶה וְלֹא מוֹרִיד.

בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁנִּיטְמָא אֶחָד מֵהֶן. וְאֵין יְדוּעַ אֵי זֶהוּ. [צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. צִבּוּר שֶׁנִּטְמָא אֶחָד מֵהֶן. וְאֵין יְדוּעַ אֵיזֶהוּ.] רִבִּי זְעוּרָא אָמַר. יַעֲשׂוּ בְטוּמְאָה. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. יַעֲשׂוּ כְסִפֵּיקָן. לֹא מִסְתַּבְּרָא דְלֹא כְהָדָא דְתַנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. שֶׁלֹּא לַעֲנוֹשׁ לְיָחִיד כָּרֵת.

רִבִּי אִימִּי בְשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. לְהוֹרָיָיה הִילְכוּ אַחַר יְשִׁיבַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. לְטוּמְאָה הִילְכוּ אַחַר רוֹב נִכְנָסִין לָעֲזָרָה. מַה. בָּכָל כַּת וְכַת מְשַׁעֲרִין. אוֹ אֵין מְשַׁעֲרִין אֶלָּא כַּת הָרִאשׁוֹנָה בִלְבַד. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּרִבִּי בּוּן. עַד שֶׁהֵן מִבַּחוּץ הֵן מְשַׁעֲרִין עַצְמָן. אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. לְרַאְיָיה הִילְכוּ מִלְּבוֹא חֲמֶת עַד נַחַל מִצְרַיִם. רִבִּי תַּנְחוּמָא בְשֵׁם רִבִּי חוּנָה. טַעֲמֵיהּ דְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בָעֵת הַהִיא אֶת הֶחָג וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ וגו׳.

הלכה ז

משנה: הַפֶּסַח שֶׁנִּזְרַק דָּמוֹ וְאַחַר כָּךְ נוֹדַע שֶׁהוּא טָמֵא הַצִּיץ מְרַצֶּה. נִטְמָא טוּמְאַת הַגּוּף אֵין הַצִּיץ מְרַצֶּה מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ נָזִיר וְעוֹשֶׂה פֶּסַח הַצִּיץ מְרַצֶּה עַל טוּמְאַת הַדָּם וְאֵין הַצִּיץ מְרַצֶּה עַל טוּמְאַת הַגּוּף. נִטְמָא טוּמְאַת הַתְּהוֹם הַצִּיץ מְרַצֶּה:

הלכה: מַתְנִיתָא בְּשֶׁנִּיטְמָא מִשֶּׁיָּרַד לַאֲוִירוֹ שֶׁלְּכֶלִי. אֲבָל אִם נִטְמָא עַד שֶׁהוּא מִלְמַעְלָן נַעֲשֶׂה כְמְקַבֵּל מַיִם.

מְנַיִין לְסֵפֶק קֶבֶר הַתְּהוֹם. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רַבָּנִן. אוֹ בְרָכָה רְחוֹקָה לָכֶם. מַה לָכֶם בְּגָלוּי אַף כָּל דָּבָר שֶׁהוּא בְגָלוּי. יָצָא קֶבֶר הַתְּהוֹם שֶׁאֵינוֹ בְגָלוּי. עַד כְּדוֹן עוֹשֵׂי פֶּסַח. נָזִיר מְנַיִין. רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי וְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו. מַה עָלָיו שֶׁהוּא בְגָלוּי אַף כָּל דָּבָר שֶׁהוּא בְגָלוּי. יָצָא קֶבֶר הַתְּהוֹם שֶׁאֵינוֹ בְגָלוּי.

צִיבּוּר שֶׁנִּיטְמָא בְּסֵפֶק הַתְּהוֹם מָהוּ שֶׁיִּרְצֶה עָלָיו הַצִּיץ. קַל וָחוֹמֶר. מָה אִם הַיָּחִיד שֶׁהוֹרַעְתָּ כּוֹחוֹ בְטוּמְאָה יְדוּעָה יִיפְיְתָה כוֹחוֹ בְּסֵפֶק קֶבֶר הַתְּהוֹם. צִיבּוּר שֶׁיִּיפְיְתָה כוֹחוֹ בְטוּמְאָה יְדוּעָה אֵינוֹ דִין שֶׁיִּיפְיְתָה כוֹחוֹ בְּסֵפֶק קֶבֶר הַתְּהוֹם. קַל שֶׁאַתְּ מֵיקַל בְּיָחִיד אַתְּ מַחְמִיר

בְּצִיבּוּר. קַל שֶׁאַתְּ מֵיקִיל בְּיָחִיד. שֶׁאִם נִתְוַוּדַּע לוֹ לִפְנֵי זְרִיקָה יֵיעָשֶׂה כְּמִי שֶׁנִּיטְמָא לָאַחַר זְרִיקָה בְּשִׁבִּיל שֶׁלֹּא יִדָּחֶה לַפֶּסַח שֶׁיֵּנִי. אַת מַחְמִיר עָלָיו בַּצִּיבּוּר. שֶׁאִם נִתְוַוּדַּע לוֹ לְאַחַר זְרִיקָה יֵיעָשֶׂה כְּמִי שֶׁנִּיטְמָא לִפְנֵי זְרִיקָה בְּשִׁבִּיל שֶׁלֹּא יֵאָכֵל הַבָּשָׂר. קַל שֶׁאַתְּ מֵיקַל בְּנָזִיר טָהוֹר. שֶׁאִם נִתְוַוּדַּע לוֹ לִפְנֵי זְרִיקָה יֵיעָשֶׂה כְּמִי שֶׁנִּיטְמָא לָאַחַר זְרִיקָה שֶׁלֹּא יָבִיא קָרְבָּן טוּמְאָה. אַתְּ מַחְמִיר בְּנָזִיר טָמֵא. שֶׁאִם נִתְוַוּדַּע לוֹ לְאַחַר זְרִיקָה יֵעָשֶׂה כְּמִי שֶׁנִּיטְמָא וְחָזַר וְנִיטְמָא. מֵבִיא קָרְבָּן טוּמְאָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. [כְּהָדָא דְתַנָּא. נִטְמָא וְחָזַר וְנִטְמָא. מֵבִיא קָרְבָּן טוּמְאָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד.] עוֹבֵד שֶׁלְּפֶסַח מָהוּ שֶׁיְּרַצֶּה עָלָיו אֶת הַצִּיץ. קַל וָחוֹמֶר. וּמָה אִם הַבְּעָלִים. שֶׁהוֹרַעְתָּה כוֹחָן בְּזָקֵן וּבְחוֹלֶה. יִיפִּיתָה כוֹחָן בִּסְפֵק קָבֶר הַתְּהוֹם. עוֹבֵד שֶׁיְּפִיתָה כוֹחוֹ בְּזָקֵן וּבְחוֹלֶה. אֵינוֹ דִין שֶׁתְּיַיפֶּה כוֹחוֹ בִּסְפֵק קָבֶר הַתְּהוֹם. לֹא. אִם אָמַרְתָּ בַּבְּעָלִים. שֶׁיְּיפִּיתָה כוֹחָן בִּשְׁאָר כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁבַּשָּׁנָה. תֹּאמַר בָּעוֹבֵד. שֶׁהוֹרַעְתָּה כוֹחוֹ בִּשְׁאָר כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁבַּשָּׁנָה. הוֹאִיל וְהוֹרַעְתָּה כוֹחוֹ בִּשְׁאָר כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁלְּכָל הַשָּׁנָה תּוֹרַע כוֹחוֹ בְּטֻמְאַ מֵת בַּפֶּסַח. מַיי כְדוֹן. רִבִּי נְחֶמְן בְּשֵׁם רִבִּי מָנָא. לָכֶם. בֵּין לוֹ בֵּין לְעוֹבֵד שֶׁלּוֹ. עַד כְּדוֹן עוֹשֵׂי פֶסַח. נָזִיר מְנַיִין. רִבִּי יוֹסֵה בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא. הַוִינָן סָבְרִין מֵימַר. עָלָיו. לֹא עַל הָעוֹבֵד שֶׁלּוֹ. מִן מַה דְתַנֵּי. הִיא נָזִיר הִיא עוֹשֵׂה פֶסַח. הָדָא אָמְרָה. מַה דִּנְפַל לְדֵין נְפַל לְדֵין.

אֵי זֶהוּ קֶבֶר תְּהוֹם. הַמֵּת שֶׁנִּקְבַּר בְּקַשׁ וּבְתֶבֶן וּבְעָפָר וּבִצְרוֹרוֹת. אֲבָל אִם נִקְבַּר בַּמַּיִם וּבָאֲפִילָה וּבִנְקִיקֵי הַסְּלָעִים אֵינוֹ עוֹשֶׂה קֶבֶר הַתְּהוֹם. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר. כָּל שֶׁאַתְּ יָכוֹל לְפַנּוֹתוֹ עוֹשֶׂה קֶבֶר תְּהוֹם. וְכָל שֶׁאֵין אַתְּ יָכוֹל לְפַנּוֹתוֹ אֵינוֹ עוֹשֶׂה קֶבֶר תְּהוֹם. וְקַשׁ וְתֶבֶן אֵין אַתְּ יָכוֹל לְפַנּוֹתוֹ. מַתְנִיתָא דְלֹא כְרִבִּי יוֹסֵי. דְּרִבִּי יוֹסֵי אָמַר. תֶּבֶן וּבִיטְלוֹ. בָּטֵל. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא. דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. מַה דְאָמַר רִבִּי יוֹסֵי. בְּשֶׁבַּלַּל בָּעָפָר. יֵשׁ תֶּבֶן שֶׁהוּא כָעָפָר. וְיֵשׁ עָפָר שֶׁהוּא כְתֶבֶן. תֶּבֶן שֶׁאֵין אַתְּ עָתִיד לְפַנּוֹתוֹ הֲרֵי הוּא כָעָפָר. עָפָר שֶׁאַתְּ עָתִיד לְפַנּוֹתוֹ הֲרֵי הוּא כְתֶבֶן. דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי אָמְרֵי. חִיפָּהוּ מַחֲצָלוֹת בְּטֵל. אִיתָא חֲמִי. מִילֵּאהוּ מַחֲצָלוֹת לֹא בְטֵל. חִיפָּהוּ מַחֲצָלוֹת בְּטֵל. מִילֵּהוּ חָרִיּוֹת צְרִיכָה. רִבִּי זְרִיקָן רִבִּי אִמִּי בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. אֲפִילּוּ רַק.

אֵי זֶהוּ קֶבֶר הַתְּהוֹם. כָּל שֶׁאֵין אָדָם זוֹכְרוֹ. וְחֵשׁ לוֹמַר. שֶׁמָּא אֶחָד בְּסוֹף הָעוֹלָם יוֹדֵעַ. בְּחֶזְקַת הַחַי כַּחַי. תֵּיפְתָּר שֶׁמְּצָאוֹ קָמְצִיץ.

תַּנֵּי. אֵין לְךָ עוֹשֶׂה קֶבֶר תְּהוֹם אֶלָּא הַמֵּת בִּלְבָד. הָא נְבֵלָה לֹא. קַל וָחוֹמֶר. מָה אִם הַמֵּת שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב עוֹשֶׂה קֶבֶר תְּהוֹם. נְבֵילָה שֶׁהִיא עוֹשָׂה מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב אֵינוֹ דִין שֶׁתַּעֲשֶׂה קֶבֶר תְּהוֹם. לְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמַר. אֵין לְךָ דָּבָר עוֹשֶׂה קֶבֶר תְּהוֹם אֶלָּא הַמֵּת בִּלְבָד. לְהוֹצִיא מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב.

תַּמָּן תַּנִּינָן. כָּל הַזְּבָחִים שֶׁקִּיבֵּל דָּמָן זָר. אוֹנֵן. וּטְבוּל יוֹם. מְחוּסַּר בְּגָדִים. מְחוּסַּר כִּיפּוּרִים. וְשֶׁלֹּא רָחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִים. עָרֵל. טָמֵא. יוֹשֵׁב. עוֹמֵד עַל גַּבֵּי כֵלִים. עַל גַּבֵּי [בְּהֵמָה. עַל גַּבֵּי] חֲבֵירוֹ. פָּסַל. דְּרוֹמָאֵי אָמְרֵי. בְּטָמֵא טוּמְאַת זִיבָה וְטוּמְאַת צָרַעַת אֲנַן קַיָימִין. אֶבָל בְּטָמֵא מֵת אֵינוֹ מְחַלֵּל. מֵאַחַר שֶׁהוּתַּר מִכְּלַל טוּמְאָה לְרַבִּים בַּפֶּסַח. מְתִיב רִבִּי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לְדְרוֹמָאֵי. מָה אִם הַבָּעָלִים שֶׁיִּיפְּיתָה כוֹחָן בִּשְׁאָר כָּל הַטֻּמְאוֹת שֶׁבַּשָּׁנָה. הוֹרְעַתָּה כוֹחָן בְּטָמֵא מֵת בַּפֶּסַח. עוֹבֵד. שֶׁהוֹרְעַתָּה כוֹחוֹ בִּשְׁאָר טֻמְאוֹת שֶׁלָּכָל הַשָּׁנָה. אֵינוֹ דִין שֶׁתּוֹרֵעַ כוֹחוֹ בְּטָמֵא מֵת בַּפֶּסַח. וְעוֹד שֶׁשָּׁנָה רִבִּי. הַצִּיץ מְרַצֶּה עַל טוּמְאַת הַדָּם. אֵין הַצִּיץ מְרַצֶּה עַל טוּמְאַת הַגּוּף. אִין תֵּימַר בְּטָמֵא טוּמְאַת זִיבָה וְטוּמְאַת צָרַעַת אֲנַן קַיָימִין. לֵית יְכִיל. דְּתַנִּינָן. מִטַּמֵּא טוּמְאַת תְּהוֹם הַצִּיץ מְרַצֶּה. מָה עָבְדִין לָהּ דְּרוֹמָאֵי. פָּתְרִין לָהּ בַּבָּעָלִים. וְהָא תַנִּינָן. נָזִיר. פָּתְרִין לָהּ בָּעוֹבְדִין. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. לֹא שַׁנְייָא. הִיא בָּעָלִים הִיא עוֹבְדִין. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. הֲרֵי זֶה קַל וָחוֹמֶר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו תְּשׁוּבָה. דְּאִינּוּן יָכְלִין מֵימַר לֵיהּ. לֹא. אִם אָמַרְתָּ בְּבָעָלִים. שֶׁהוֹרְעַתָּה כוֹחָן בָּזָקֵן וּבְחוֹלֶה. תֹּאמַר בְּעוֹבֵד. שֶׁיִּיפְּיתָה כוֹחוֹ בָּזָקֵן וּבְחוֹלֶה. וְכָל קַל וָחוֹמֶר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו תְּשׁוּבָה בָּטֵל קַל וָחוֹמֶר. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה. הֲרֵי זֶה קַל וָחוֹמֶר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו תְּשׁוּבָה. דְּאִינּוּן יָכְלִין מֵימַר לֵיהּ. לֹא. אִם אָמַרְתָּ בְּבָעָלִים. שֶׁמִּילַּת זְכָרָיו וְעֲבָדָיו מְעַכְּבִין אוֹתוֹ. תֹּאמַר בְּעוֹבֵד. שֶׁאֵין מִילַּת זְכָרָיו וַעֲבָדָיו מְעַכְּבִין אוֹתוֹ. וְכָל קַל וָחוֹמֶר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו תְּשׁוּבָה בָּטֵל קַל וָחוֹמֶר.

רִבִּי יִצְחָק בַּר גּוּפְתָּא בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי מָנָא. אִילּוּ יָחִיד בַּפֶּסַח לָמֵד מִן הַצִּיבּוּר בַּפֶּסַח. עוֹבֵד בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה לָמֵד מִן הַצִּיבּוּר בַּפֶּסַח. רִבִּי אִמִּי בָּעֵי. הֲהֵן טָמֵא מָה אַתְּ עָבֵד לֵיהּ. כְּטָמֵא טוּמְאַת זִיבָה וְטוּמְאַת צָרַעַת. וְהָתַנִּינָן. מְחוּסְּרֵי כַפָּרָה. אִם מִשֶּׁטָּבַל הוּא מְחַלֵּל. לֹא כָּל שֶׁכֵּן עַד שֶׁלֹּא טָבַל. הֲהֵן טְבוּל יוֹם מָה אַתְּ עָבִיד לֵיהּ. כִּטְבוּל יוֹם מִן הַמֵּת. אִיתָא חָמִי. טָמֵא מֵת אֵינוֹ מְחַלֵּל. לֹא כָּל שֶׁכֵּן טְבוּל יוֹם מִן הַמֵּת. אֶלָּא טְבוּל יוֹם מִן הַשֶּׁרֶץ. אִיתָא חָמִי. טְבוּל יוֹם מִן הַמֵּת אֵינוֹ מְחַלֵּל. לֹא כָּל שֶׁכֵּן טְבוּל יוֹם מִן הַשֶּׁרֶץ. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר יוּדָן. מַגַּעֵי זָבִין. רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין פָּתְרִין כּוּלָּהּ בְּזָב. טְבוּל יוֹם שֶׁרְאָה אַחַת. טָמֵא (מת) שֶׁרְאָה שְׁתַּיִם. מְחוּסַּר כִּיפּוּרִים שֶׁרְאָה שָׁלֹשׁ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרוֹמָאֵי. מַגַּע זָב כְּזָב. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים. עָוֹן הַקְּרֵיבִין. לֹא עָוֹן הַמַּקְרִיבִין. מָהוּ עָוֹן הַקְּרֵיבִין. דַּם זָב. לֹא מַגַּע זָב. וְדִכְוָותָהּ. עָוֹן הַמַּקְרִיבִין. מַגַּע זָב. הָדָא אָמְרָה. הָיָה הַצִּיבּוּר מַגַּעֵי זָבִין וּמַגַּעֵי זָבוֹת. אֵינָן עוֹשִׂין בְּטוּמְאָה.

הלכה ח

משנה: נִטְמָא שֶׁלֹּם אוֹ רוּבּוֹ שׁוֹרְפִין אוֹתוֹ לִפְנֵי הַבִּירָה מֵעֲצֵי הַמַּעֲרָכָה. נִטְמָא מִיעוּטוֹ וְהַנּוֹתָר שׁוֹרְפִין אוֹתוֹ בְּחַצְרוֹתֵיהֶן אוֹ עַל גַּגּוֹתֵיהֶן מֵעֲצֵי עַצְמָן. הַצַּיְקָנִין שׁוֹרְפִין אוֹתוֹ לִפְנֵי הַבִּירָה בִּשְׁבִיל לֵיהָנוֹת מֵעֲצֵי הַמַּעֲרָכָה:

הלכה: רִבִּי חָמָא בַּר עוּקְבָּה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה. כְּדֵי לְפַרְסְמוֹ. לְהוֹדִיעַ שֶׁקִּילְקֵל בּוֹ. אָמַר. הֲרֵינִי שׁוֹרְפוֹ לִפְנֵי הַבִּירָה מֵעֲצֵי עַצְמוֹ. אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. לֹא צוֹרְכָה דְּלֹא. [אָמַר.] הֲרֵינִי שׁוֹרְפוֹ עַל גַּגֵּי מֵעֲצֵי עַצְמִי. כָּל שֶׁכֵּן אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ.

רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רִבִּי הִילָא. לְהוֹדִיעַ לְבֹא אַחֲרָיו שֶׁהוּא צָרִיךְ. תֵּדַע לָךְ. בְּכָל אָתָר לֹא צָוַוח לֵיהּ צָרִיךְ. וְכָא אַתְּ צָוַוח לֵיהּ צָרִיךְ. קַל הֵיקְלוּ בָּאַכְסַנְיֵי.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. מִגְדָּל הָיָה עוֹמֵד בְּהַר הַבַּיִת וְהָיָה קָרוּי בִּירָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. כָּל הַר הַבָּיִת קָרוּי בִּירָה. לַעֲשׂוֹת הַכֹּל וְלִבְנוֹת הַבִּירָה אֲשֶׁר הֵכִינוֹתִי.

הלכה ט

משנה: הַפֶּסַח שֶׁיָּצָא אוֹ שֶׁנִּטְמָא יִשָּׂרֵף מִיָּד. נִיטְמְאוּ הַבְּעָלִים אוֹ שֶׁמֵּתוּ תְּעוּבַּר צוּרְתּוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵיפָה. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר אַף זֶה יִשָּׂרֵף מִיָּד שֶׁאֵין לוֹ אוֹכְלִין:

הלכה: תַּנֵּי רִבִּי חִיָּיה. פְּסוּל גּוּף [פִּגּוּל הוּא ו]נִשְׂרָף מִיָּד. [נִטְמְאוּ בְעָלִים אוֹ שֶׁמֵּתוּ] פְּסוּל מַכְשִׁיר טָעוּן צוּרָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. פֶּסַח שֶׁיָּצָא אוֹ שֶׁנִּיטְמָא. פְּסוּל גּוּף הוּא וְנִשְׂרָף מִיָּד. נִיטְמְאוּ הַבְּעָלִים אוֹ שֶׁמֵּתוּ. פְּסוּל מַכְשִׁיר הוּא וְטָעוּן צוּרָה.

רִבִּי חָמָא בַּר עוּקְבָּה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵה בַּר חֲנִינָה. רִבִּי נְחֶמְיָה וְרִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה שְׁנֵיהֶם אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. דְּתַנֵּי. אָמַר רִבִּי נְחֶמְיָה. וְכִי מִפְּנֵי אֲנִינָה נִשְׂרָף. וְהָא לֹא נִשְׂרָף אֶלָּא מִפְּנֵי הַטּוּמְאָה. שֶׁאִילּוּ מִפְּנֵי אֲנִינָה נִשְׂרָף הָיָה לִשְׁלְשְׁתָּן לִישָּׂרֵף. דָּבָר אַחֵר. וַהֲלֹא פִּינְחָס הָיָה עִמָּהֶן. דָּבָר אַחֵר. וַהֲלֹא מוּתָּר לְאוֹכְלוֹ מִבָּעֶרֶב. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי נְחֶמְיָה יִשְׂרוֹף וְיִמְנֶה. סָבַר רִבִּי נְחֶמְיָה. שְׁלָשְׁתָּן נִשְׂרְפוּ. הָיָה לוֹ לְפִינְחָס לוֹכַל. וְאַדַּיִין לֹא נִתְמַנָּה כֹּהֵן גָּדוֹל. וְהָיָה לוֹ לְאַהֲרֹן לוֹכַל מִבָּעֶרֶב. סָבַר רִבִּי נְחֶמְיָה. אֲנִינָה [לַיְלָה] תּוֹרָה. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. אוֹף רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי דִּכְוָותְהוֹן. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. חֲטָאת שֶׁקִּיבֵּל דָּמָהּ בִּשְׁנֵי כוֹסוֹת. יָצָא אֶחָד מֵהֶן לַחוּץ. הַפְּנִימִי כָּשֵׁר. נִכְנַס אֶחָד מֵהֶן לִפְנִים. רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי מַכְשִׁיר בַּחִיצוֹן. וַחֲכָמִים פּוֹסְלִין. [אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. וּמָה אִם בְּמָקוֹם שֶׁמַּחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בחוּץ. לֹא עָשָׂה בָהּ הַמְשׁוֹאָר כֵּיוֹצֵא. מָקוֹם שֶׁאֵין הַמַּחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בִּפְנִים אֵינוֹ דִין שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה הַמְשׁוֹאָר כַּנִּכְנָס. נִכְנַס לְכַפֵּר. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא כִפֵּר. פְּסוּל. דִּבְרֵי רִבִּי אֱלִיעֶזֶר. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. עַד שֶׁיְּכַפֵּר. רִבִּי יוּדָא אוֹמֵר. אִם הִכְנִיס שׁוֹגֵג. כָּשֵׁר. כָּל הַדָּמִים פְּסוּלִין שֶׁנִּתְּנוּ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ לֹא הוּרְצָה הַצִּיץ אֶלָּא עַל טָמֵא. שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל טָמֵא וְאֵינוֹ מְרַצֶּה עַל הַיּוֹצֵא] אָמַר רִבִּי לָעְזָר.

תֵּדַע לָךְ שֶׁהוּא פָּסוּל מַכְשִׁיר כְּרִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. שֶׁהֲרֵי חֲבֵירוֹ מִבַּחוּץ והוּא כָּשֵׁר. תֵּדַע לָךְ שֶׁהוּא פָּסוּל גּוּף כְּרַבָּנָן. שֶׁהֲרֵי הוּא בְּמְחִיצָתוֹ וְהוּא פָּסוּל. רַבָּנָן דְּרִשִׁין. מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִכְנַס דָּמָהּ מִקְצַת לִפְנִים אָכוֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ. הָא אִם נִכְנַס מִקְצַת דָּמָהּ לִפְנִים [יָפֶה עֲשִׂיתֶם] שֶׁשְּׁרַפְתֶּם. רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי דָּרַשׁ. מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִכְנַס כָּל דָּמָהּ לִפְנִים [אָכוֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ. הָא אִם נִכְנַס כָּל דָּמָהּ לִפְנִים] יָפֶה עֲשִׂיתֶם שֶׁשְּׁרַפְתֶּם. מַה טַּעֲמוֹן דְּרַבָּנָן. וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ. אֲפִילּוּ מִקְצַת דָּמָהּ. מַה טַּעֲמֵיהּ דְּרִבִּי יוֹסֵה הַגְּלִילִי. הֵן לֹא הוּבָא אֶת דָּמָהּ אֶל הַקּוֹדֶשׁ פְּנִימָה. [כְּהָדָא דְ]תַנֵּי. רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר. אֵין כָּל הָעִנְיָין הַזֶּה מְדַבֵּר אֶלָּא בַּפָּרִים הַנִּשְׂרָפִין וּבַשְּׂעִירִין הַנִּשְׂרָפִין לִיתֵּן עֲלֵיהֶן לֹא תַעֲשֶׂה עַל אֲכִילָתָן וּלְלַמֵּד שֶׁפְּסוּלֵיהֶן נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַבְּיָרָה. אָמְרוּ לוֹ. מְנַיִין לַחַטֹּאת שֶׁאִם נִכְנַס מִדָּמָהּ לִפְנִים תְּהֵא פְסוּלָה. לֹא מִן הָדִין קַרְיָיא הֵן לֹא הוּבָא אֶת דָּמָהּ אֶל הַקּוֹדֶשׁ פְּנִימָה. הָא אֵינוֹ אוֹמֵר מִדָּמָהּ אֶלָּא כָּל דָּמָהּ. תְּשׁוּבָה לְרִבִּי עֲקִיבָה שֶׁהָיָה אוֹמֵר. מִדָּמָהּ. לֹא כָּל דָּמָהּ.

הלכה י

משנה: הָעֲצָמוֹת וְהַגִּידִין וְהַנּוֹתָר יִשָּׂרְפוּ בְּשִׁשָּׁה עָשָׂר. וְאִם חָל שִׁשָּׁה עָשָׂר לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת יִשָּׂרְפוּ בְּשִׁבְעָה עָשָׂר שֶׁאֵינָן דּוֹחִין לֹא אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא אֶת יוֹם טוֹב׃

הלכה: עֶצֶם שֶׁאֵין עָלָיו בָּשָׂר. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. אָסוּר לְשׁוֹבְרוֹ. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. מוּתָּר לְשׁוֹבְרוֹ. מָתִיב רִבִּי יוֹחָנָן לְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. וְהָא תַנִּינָן. הָעֲצָמוֹת וְהַגִּידִין וְהַנּוֹתָר יִשָּׂרְפוּ בְּשִׁשָּׁה עָשָׂר. וְיִקּוֹץ. מִפְּנֵי הַמּוֹחַ שֶׁבַּקּוֹלִית. וְיַחֲלוֹץ אֶת הַבָּשָׂר מִן הָעֶצֶם וְיִהֶנֶּה מִן הָעֶצֶם. סָבְרִין מֵימַר. אֵין חוֹלְצִין אֶת הַפָּסוּל. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. וַאֲפִילּוּ תֵּימַר. חוֹלְצִין. פָּתַר לָהּ כְּרִבִּי יַעֲקֹב. דְּרִבִּי יַעֲקֹב אָמַר. הַבָּא בַכּוֹשֶׁר מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה וְנִיטְמָא אָסוּר בִּשְׁבִירַת הָעֶצֶם. רִבִּי אִימִּי בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. מַה טַּעַם אָמְרוּ. הָעֲצָמוֹת וְהַגִּידִין וְהַנּוֹתָר יִשָּׂרְפוּ בְּשִׁשָּׁה עָשָׂר. שֶׁהַשּׁוֹרֵף יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם שׁוֹבֵר. שְׁמוּאֵל אָמַר. נִימְנִין עַל מוֹחַ שֶׁבָּרֹאשׁ וְאֵין נִימְנִין עַל מוֹחַ שֶׁבַּקּוֹלִית. נִימְנִין עַל מוֹחַ שֶׁבָּרֹאשׁ. שֶׁהוּא יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ דֶּרֶךְ הָאוֹזֶן. וְאֵין נִימְנִין עַל מוֹחַ שֶׁבַּקּוֹלִית. שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ אֶלָּא דֶּרֶךְ שְׁבִירָה. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. נִימְנִין עַל מוֹחַ שֶׁבַּקּוֹלִית. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. אֵין נִמְנִין עַל מוֹחַ שֶׁבַּקּוֹלִית. וְאִם נִמְנָה נִמְנָה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן. וְיִשְׁרֹף וְיִמְנֶה. מִפְּנֵי אֲבָדָן קָדָשִׁים. עַל דַּעְתֵּיהּ דִּשְׁמוּאֵל. יִשְׂרֹף וְיִמְנֶה. סָבַר שְׁמוּאֵל כְּרִבִּי יַעֲקֹב. [דְּרִבִּי יַעֲקֹב] אָמַר. הַבָּא בַכּוֹשֶׁר מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה וְנִיטְמָא אָסוּר בִּשְׁבִירַת הָעֶצֶם.

מַה חֲמִית מֵימַר. וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בּוֹקֶר וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ עַד בּוֹקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹופוּ. אַחַר שְׁנֵי בְקָרִים אַחַר בּוֹקְרוֹ שֶׁלְּאַרְבָּעָה עָשָׂר וְאַחַר בּוֹקְרוֹ שֶׁלַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר. וְכָתוּב וְהַנּוֹתָר מִבְּשַׂר הַזֶּבַח בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף.

מָהוּ לְהַצִּית אֶת הָאוֹר בִּמְדוּרַת חָמֵץ. מָאן דְּיֵלִיף מִן הַנּוֹתָר. אָסוּר. מָאן דְּלָא יְלִיף מִן הַנּוֹתָר. מוּתָּר. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר חִיָּיה. יָרְדוּ לָהּ כְּשִׁיטַת רִבִּי יִשְׁמָעֵאל (וכו׳). [כְּמַה דְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמַר תַּמָּן. תִּינּוֹק שֶׁעָבַר זְמַנּוֹ נִמּוֹל בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה. וְהָכָא עִיבֵּר זְמַנּוֹ נִשְׂרָף בֵּין בַּיּוֹם בֵּין בַּלַּיְלָה.]

הלכה יא

משנה: כָּל הַנֶּאֱכָל בְּשׁוֹר הַגָּדוֹל יֵאָכֵל בִּגְדִי הָרַךְ וְרָאשֵׁי כְנָפַיִם וְהַסְּחוּסִין. הַשּׁוֹבֵר אֶת הָעֶצֶם בְּפֶסַח טָהוֹר הֲרֵי זֶה לוֹקֶה אַרְבָּעִים אֲבָל הַמּוֹתִיר בַּטָּהוֹר וְהַשּׁוֹבֵר בַּטָּמֵא אֵינוֹ לוֹקֶה אֶת הָאַרְבָּעִים:

הלכה: גִּידִים הָרַכִּים. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. נִימְנִין עֲלֵיהֶן. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. אֵין נִימְנִין עֲלֵיהֶן. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי זְעוּרָה. מְחֻלָּפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן. מְחֻלָּפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. דְּאִיתְפַּלְגוֹן. [דְּתַנִּינָן תַּמָּן.] אֵילּוּ שֶׁעוֹרוֹתֵיהֶן כִּבְשָׂרָן. עוֹר הָאָדָם וְעוֹר חֲזִיר שֶׁל יִישׁוּב. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. אַף עוֹר שֶׁלְּחֲזִיר הַבָּר. [עוֹר חֲטָרוֹת גָּמָל הָרַכָּה. עוֹר רֹאשׁ שֶׁל עֵגֶל הָרַךְ. עוֹר בֵּית הַפָּרָסוֹת. עוֹר בֵּית הַבּוֹשֶׁת. וְעוֹר הַשְּׁלִיל. וְעוֹר שֶׁתַּחַת הָאַלְיָה. וְעוֹר הָאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְּטָאָה וְהַחוֹמֶט. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. הַלְּטָאָה כַּחוּלְדָּה. וְכוּלָּן שֶׁעִיבְּדָן. אוֹ שֶׁהֵילֵךְ בָּהֶן כְּדֵי עֲבוֹדָה. טְהוֹרִין. חוּץ מֵעוֹר הָאָדָם. רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר. שְׁמֹנָה שְׁרָצִים יֵשׁ לָהֶן עוֹרוֹת.] אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. לֹא שָׁנוּ אֶלָּא לְאִיסּוּר וּלְטוּמְאָה. אֲבָל לִלְקוֹת. עוֹר הוּא. וְאֵין לוֹקִין עָלָיו מִשּׁוּם נְבֵילָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. מִשְׁנָה שְׁלֵימָה שָׁנָה רִבִּי. בֵּין לְאִיסּוּר בֵּין לִלְקוֹת בֵּין לְטוּמְאָה. מְחֻלָּפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. תַּמָּן הוּא עָבַד לֵיהּ בָּשָׂר. וְכָא לָא עָבַד לֵיהּ בָּשָׂר. אָמַר רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי. שַׁנְיֶיא הִיא תַּמָּן שֶׁהוּא עוֹר. וְעוֹר סוֹפוֹ לְהַקְשׁוֹת. כָּל שֶׁכֵּן מְחֻלָּפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. מַה אִין תַּמָּן שֶׁסּוֹפוֹ לְהַקְשׁוֹת הוּא עָבַד לֵיהּ בָּשָׂר. כָּאן שֶׁאֵין סוֹפוֹ לְהַקְשׁוֹת לֹא כָל שֶׁכֵּן. אָמַר רִבִּי אַבּוּן. טַעֲמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר. לֹא גִידִים.

רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין אָמְרִין. רִבִּי חִיָּיה רִבִּי אִיסִּי חַד מִיחְלַף וְחַד כְּהָדֵין תַּנָּיָיא. מָאן דְּמִחְלַף לֵית לֵיהּ כְּאִילֵּין קִישׁוּיָא. וְכַמָּה יִשְׁבּוֹר. רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי זְעוּרָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. עַד כְּדֵי שֶׁתְּהֵא הַיָּד מְחַגֶּרֶת. רִבִּי יוֹנָה אָמַר. רִבִּי זְעוּרָה וְרִבִּי בָּא תְּרֵיהוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. חַד אָמַר. כְּדֵי שֶׁתְּהֵא הַיָּד מְחַגֶּרֶת. וְחוֹרְנָה אָמַר. אֲפִילּוּ צְפוֹרֶן. מָאן דְּאָמַר. יָד. כָּל שֶׁכֵּן צְפוֹרֶן. מָאן דְּאָמַר. צְפוֹרֶן. אֲבָל יָד לֹא. רִבִּי יוֹחָנָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ תְּרֵיהוֹן אָמְרֵי. לְעוֹלָם אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיִּשְׁבּוֹר עֶצֶם שֶׁיֵּשׁ עָלָיו בָּשָׂר וּמִמְּקוֹם בָּשָׂר. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא אָמַר. שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא בָעֵי. מֵעַתָּה לְעוֹלָם אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיִּטּוֹל אֲבָן וְיִרַסֵּס. עֶצֶם. לְחַיֵּיב עַל כָּל עֶצֶם וָעֶצֶם. הָדָא דְתֵימַר. בְּהַתְרָיָיה אַחַת. אֲבָל בִּשְׁתֵּי הַתְרָיוֹת. שֶׁכֵּן אֲפִילּוּ עֶצֶם אֶחָד וְשִׁבְּרוֹ

וְחָזַר וְשִׁבְּרוֹ חַיָיב שְׁתַּיִם. רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי. לֵית הָדָא פְלִיגָא עַל רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. עֶצֶם שֶׁאֵין עָלָיו בָּשָׂר מוּתָּר לְשׁוֹבְרוֹ. לֹא אָמַר אֶלָּא שֶׁלֹּא יִלָּקֶה. הָא לֶאֱסוֹר אָסוּר.

אֲבָל הַמּוֹתִיר [בַּטָּהוֹר] וְהַשּׁוֹבֵר בַּטָּמֵא אֵינוֹ לוֹקֶה אַרְבָּעִים. רִבִּי אַבּוּן בְּשֵׁם רִבִּי אֶלְעָזָר. מַתְנִיתָא כְּשֶׁבָּא בְטוּמְאָה מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה. אֲבָל אִם בָּא בְטַהֲרָה וְנִטְמָא כְּבָא בְטַהֲרָה וְלוֹקִין עַל שְׁבִירָתוֹ.

מָתִיב רִבִּי יוֹחָנָן לְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. וְהָא תַנִּינָן. הָעֲצָמוֹת וְהַגִּידִים וְהַנּוֹתָר יִשָּׂרְפוּ בְשִׁשָּׁה עָשָׂר. וְיִקּוֹץ. מִפְּנֵי מוֹחַ. וַיַּחֲלוֹץ בָּשָׂר מִן הָעֶצֶם. וְיִקּוֹץ. שֶׁלֹּא לְפַקֵּעַ תַּחַת הַבָּשָׂר.

הלכה יב

משנה: אֵבֶר שֶׁיָּצָא מִקְצָתוֹ חוֹתֵךְ עַד שֶׁמַּגִּיעַ לָעֶצֶם וְקוֹלֵף עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַפֶּרֶק וְחוֹתֵךְ וּבָמוּקְדָּשִׁין קוֹצֵץ בַּקּוֹפִיץ שֶׁאֵין בּוֹ מִשּׁוּם שְׁבִירַת הָעֶצֶם. מִן הָאָגוֹף וְלִפְנִים כְּלִפְנִים מִן הָאָגוֹף וְלַחוּץ כְּלַחוּץ. הַחֲלוֹנוֹת וְעוֹבֵי הַחוֹמָה כְּלִפְנִים:

הלכה: רִבִּי סִימוֹן רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בְּשֵׁם בַּר פְּדָיָיה. הַפִּיגּוּל וְהַנּוֹתָר מִצְטָרְפִין לְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם עַד כְּדֵי עוֹנְשָׁן בַּכְּזַיִת. מַהוּ שֶׁיִּפָּסְלוּ בְתָרוּמָה. קַל וָחוֹמֶר. אִם מְטַמִּין אֶת הַיָּדַיִם לִפְסוֹל בַּתְּרוּמָה. הֵן עַצְמָן לֹא כָל שֶׁכֵּן. הֶהֵן יוֹצֵא מָה אַתְּ עָבַד לֵיהּ. מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם אוֹ אֵינוֹ מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם. אִין תֵּימַר. הֶהֵן יוֹצֵא מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם. פִּיגּוּל וְנוֹתָר אֵינָן פּוֹסְלִין בַּתְּרוּמָה. אִין תֵּימַר. פִּיגּוּל וְנוֹתָר אֵינָן פּוֹסְלִין בַּתְּרוּמָה. הֶהֵן יוֹצֵא לֹא גָזְרוּ עָלָיו כְּלוּם. דִּלְמָא כֵן יְטַמֵּא צַד הַחִיצוֹן וְצַד הַפְּנִימִי. אָמַר רִבִּי אַבִּין. מָאן אִית לֵיהּ דְּבָר טָמֵא מַחְמַת עַצְמוֹ. לֹא רִבִּי מֵאִיר. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. כָּל הַדְּבָרִים טְהוֹרִין בְּרוּבָּן. כֵּיוָן שֶׁחִיתֵּךְ רוּבָּן לָאו כְּפָרוּשׁ הוּא. וְיֵהֵא כְּמַגִּיעַ בּוֹ וְיֵהֵא פָּסוּל. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה. בְּמְחַתֵּךְ כָּל שֶׁהוּא וּמַשְׁלִיךְ. רִבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה. לֹא קִידְּשׁוּ תַּחַת הָאָגוֹף שֶׁבְּירוּשָׁלֵם. רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. כְּדֵי שֶׁיְּהוּ מְצוֹרָעִין מְגִינִין תַּחְתֵּיהֶן בַּחֲמָה מִפְּנֵי הַחַמָּה וּבַגְּשָׁמִים מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים. וְדִכְוָותָהּ. לֹא קִידְּשׁוּ תַּחַת הָאָגוֹף שֶׁלְּהַר הַבַּיִת. כְּדֵי שֶׁיְּהוּ זָבִין מָגִינִין תַּחְתֵּיהֶן בַּחַמָּה מִפְּנֵי הַחַמָּה וּבַגְּשָׁמִים מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים. מְצוֹרָע אֵין לוֹ אֵיכָן לְהָגֵן. זָב יֵשׁ לוֹ אֵיכָן לְהָגֵן בְּכָל יְרוּשָׁלֵם. רִבִּי יוֹחָנָן בַּר מַרְיָיא בְּשֵׁם רִבִּי פִּינְחָס. מִן מַה דַּאֲנָן חָמֵיי רַבָּנָן שְׁלְחִין סַנְדָּלֵיהוֹן תַּחַת הָאָגוֹף שֶׁלְּהַר הַבַּיִת הָדָא אָמְרָה שֶׁלֹּא קִידְּשׁוּ תַּחַת הָאָגוֹף שֶׁלְּהַר הַבַּיִת. רַב שְׁאַל לְרִבִּי חִייָה רַבָּה. גַּגּוֹת יְרוּשָׁלֵם מָה הֵן. אָמַר לֵיהּ. מִן מַה דְּמַתְלִין מַתְלָא. פִּיסְחָא בְזַיְתָא וְהַלֵּילָה מַתְבַּר אַגְרַיָיא. הָדָא אָמְרָה. גַּגּוֹת יְרוּשָׁלֵם קוֹדֶשׁ. רִבִּי יִרְמְיָה רִבִּי מַיישָׁא רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בְּשֵׁם רַב. גַּגּוֹת יְרוּשָׁלֵם חוֹל. וְהָא תַנִּינָן. מִן הָאָגוֹף וְלִפְנִים כְּלִפְנִים. מִן הָאָגוֹף וְלַחוּץ כְּלַחוּץ. פָּתַר לָהּ בְּגַג מְבוּצָר לְאֲוִיר חָצֵר הִיא מַתְנִיתָא. וְהָא

תַּנִּינָן. הַחַלּוֹנוֹת וְעוֹבֵי הַחוֹמָה כְּלִפְנִים. עוֹד הִיא בְנֶגֶד מְבוּצָר לְאֲוִיר חָצֵר הִיא מַתְנִיתָא. וְאַתְיָא כְהַהִיא דְאָמַר רִבִּי אָחָא בָּשֵׁם רִבִּי חִינְנָא. וַיְאָבֶל חֵיל וְחוֹמָה. שׁוּרָא וּבַר שׁוּרָא. אִם עוֹבֵי הַחוֹמָה קִידְּשׁוּ כַּל שֶׁכֵּן חֲלוֹן. אָמַר רִבִּי אָחָא. בַּחֲלוֹן שֶׁעַל גַּבֵּי הָאֲגוּף נִצְרְכָה. אַף עַל גַּב דְּתֵימַר. לֹא קִידְּשׁוּ תַּחַת הָאֲגוּף שֶׁלְּיְרוּשָׁלֵם. חֲלוֹן שֶׁעַל גַּבֵּי הָאֲגוּף קִידְּשׁוּ. תַּנֵּי בְשֵׁם רִבִּי יְהוּדָה. מְחִילוֹת שֶׁתַּחַת הַהֵיכָל חוֹל וְנִגְעוֹת הַהֵיכָל קוֹדֶשׁ. רִבִּי אִמִּי בְשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. מַתְנִיתָא אָמְרָה [כֵּן]. מְדוּרָה הָיְתָה שָׁם וּבֵית כִּסֵּא שֶׁלְּכָבוֹד. וְזֶה הָיָה כְבוֹדוֹ [מְצָאוֹ נָעוּל. יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ שָׁם אָדָם. פָּתוּחַ. יָדוּעַ שֶׁאֵין שָׁם אָדָם.] אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. וְכִי צוֹאָה טוּמְאָה. וַהֲלֹא אֵינָהּ אֶלָּא נְקִיּוּת. וַיְיָ דָא אָמְרָה דָא. יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לוֹ בְּמִסִּיבָה הַהוֹלֶכֶת תַּחַת הַבִּירָה. וְנֵירוֹת דּוֹלְקִין מִיכָּן וּמִיכָּן. עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְבֵית הַטְּבִילָה. אִם קוֹדֶשׁ הוּא יֵלֵךְ לוֹ בְקָצָרָה.

הלכה יג

משנה: שְׁתֵּי חֲבוּרוֹת שֶׁהָיוּ אוֹכְלוֹת בְּבַיִת אֶחָד אֵילּוּ הוֹפְכִין אֶת פְּנֵיהֶם הֵילָךְ וְאוֹכְלִין וְאֵילּוּ הוֹפְכִין אֶת פְּנֵיהֶם הֵילָךְ וְאוֹכְלִין וְהַמֵּיחַם בָּאֶמְצַע. וּכְשֶׁהַשַּׁמָּשׁ עוֹמֵד לִמְזוֹג קוֹפֵץ אֶת פִּיו וּמַחֲזִיר אֶת פָּנָיו עַד שֶׁמַּגִּיעַ אֵצֶל חֲבוּרָתוֹ וְאוֹכֵל. וְהַכַּלָּה הוֹפֶכֶת אֶת פָּנֶיהָ וְאוֹכֶלֶת:

הלכה: כָּתוּב וְלֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת מִן הַבָּשָׂר חוּצָה. אֵין לִי אֶלָּא חוּץ לַבַּיִת. חוּץ לַחֲבוּרָה מְנַיִין. תַּלְמוּד לוֹמַר לֹא תוֹצִיא חוּצָה. אָמַר רִבִּי יוּדָן. מִיכָּן שֶׁאִם (אָמַר הֲרֵינִי) [הוֹצִיא] חוּץ לַחֲבוּרָה. שֶׁהוּא מִתְחַיֵּיב. אָמַר רִבִּי מָנָא. יֹאמַר קְרָיֵיא. לֹא תוֹצִיא חוּצָה. וְנָן אָמְרִין. אִם חוּץ לַחֲבוּרָה שֶׁהוּא מִתְחַיֵּיב. לֹא כָל שֶׁכֵּן חוּץ לַבַּיִת.

רִבִּי אִימִּי בָעֵי. הוֹצִיא מֵחֲבוּרָה לַחֲבוּרָה כְּשְׁנֵי זֵתִים חַיָּיב שְׁתַּיִם. מִשּׁוּם לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת וּמִשּׁוּם לֹא תוֹצִיא חוּצָה. נִמְנוּ עַל הַפֶּסַח. הוֹצִיא אֶחָד כְּזַיִת חַיָּיב. שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה פְּטוּרִין. מִפְּנֵי שֶׁבְּנֵי חֲבוּרָתָן רְאוּיִין לְהִימָּשֵׁךְ אֲצָלָן. אֶלָּא שֶׁהֵן עוֹבְרִין בַּעֲשֵׂה. וּכְרִבִּי שִׁמְעוֹן אֲפִילּוּ בַּעֲשֵׂה אֵינָן עוֹבְרִין. דְּתַנֵּי. עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר יֹאכְלוּ אוֹתוֹ בָּהֶם. מְלַמֵּד שֶׁהַפֶּסַח נֶאֱכָל בִּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת. יָכוֹל אַף אוֹכְלָיו יְהוּ אוֹכְלִין אוֹתוֹ בִּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת. תַּלְמוּד לוֹמַר בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל. הָא כֵיצַד. פֶּסַח נֶאֱכָל בִּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת. וְאֵין אוֹכְלָיו אוֹכְלִין אוֹתוֹ בִּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת. [רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. אַף אוֹכְלָיו אוֹכְלִין אוֹתוֹ בִּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת.] מַה מְקַיֵּים רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל. שֶׁלֹּא תְהֵא חֲבוּרָה מְקָצָתָהּ אוֹכֶלֶת בִּפְנִים וּמְקָצָתָהּ אוֹכֶלֶת בַּחוּץ. יָחִיד שֶׁהוֹצִיא כְּזַיִת חוּץ לַחֲבוּרָה. מִפְּנֵי שֶׁבְּנֵי חֲבוּרָתוֹ רְאוּיִים לְהִימָּשֵׁךְ אֲצָלוֹ. נִפְטָר מִלֹּא תַעֲשֶׂה. רִבִּי חִייָה בַּר בָּא בָעֵי. לָמָּה לִי כְרִבִּי שִׁמְעוֹן. אֲפִילּוּ כְּרַבָּנִן. מִפְּנֵי שֶׁבְּנֵי חֲבוּרָתָן רְאוּיִין לְהִימָּשֵׁךְ אֲצָלָן נִפְטְרוּ מִלֹּא תַעֲשֶׂה. אֲפִילּוּ בַּעֲשֵׂה לֹא יְהוּ.

שַׁמָּשׁ שֶׁאָכַל כְּזַיִת וְהוּא בְצַד הַתַּנּוּר. אִם הָיָה פִּיקֵּחַ מְמַלֵּא אֶת כְּרֵיסוֹ מִמֶּנּוּ. אִם רָצוּ לַחֲלוֹק לוֹ כָּבוֹד. בָּאִין וְאוֹכְלִין עִמּוֹ בְצַד הַתַּנּוּר. וְאִם לָאו. נוֹתְנִין לוֹ חֶלְקוֹ וְאוֹכֵל בִּמְקוֹמוֹ. תַּמָּן אָמְרִין. דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. וְלָא שְׁמִיעִין דַּאֲמַר רִבִּי הִילָא רִבִּי אִיסִּי רִבִּי אֶלְעָזָר בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. הַכֹּל מוֹדִין בַּתְּחִילָּה שֶׁהֵן חוֹלְקִין. בַּסּוֹף שֶׁאֵינָן חוֹלְקִין. מַה פְּלִיגִין. בְּשֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין וְאוֹכְלִין וּפְקָעָה עֲלֵיהֶן הַקּוֹרָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. עוֹקְרִין הֵן חֶלְקָן וְאוֹכְלִין בְּמָקוֹם אַחֵר. וְרַבָּנִן אָמְרִין. אֵינָן עוֹקְרִין אֶת חֶלְקָן וְאוֹכְלִין בְּמָקוֹם אַחֵר.

רִבִּי חִייָא בַּר בָּא אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה בְּעֵי. מֵעַתָּה הַמּוֹצִיא אֵינוֹ חַייָב עַד שָׁעָה שֶׁיֹּאכַל. אָתָא רִבִּי שְׁמוּאֵל רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. הַמּוֹצִיא אֵינוֹ חַייָב עַד שָׁעָה שֶׁיֹּאכַל. אָמַר רִבִּי זְעוּרָא. וְתַנֵּיי תַּמָּן. יָחִיד שֶׁהוֹצִיא כְזַיִת חוּץ לַחֲבוּרָה חַייָב. וְלֹא פָסַל עַצְמוֹ מִפְּנֵי חֲבוּרָתוֹ. הָדָא אָמְרָה. אֲפִילוּ לֹא אָכַל. אֵין תֵּימַר. אָכַל. לָמָּה לִי לֹא פָסַל עַצְמוֹ מִבְּנֵי חֲבוּרָתוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. כֵּיוָן שֶׁהוֹצִיאוֹ פְּסָלוֹ. אֲפִילוּ אָכַל. דְּבָר פָּסוּל אָכַל. וַיי דָּא אָמַר דָּא. יֵשׁ שׁוֹבֵר אַחַר שׁוֹבֵר. אֵין מוֹצִיא אַחַר מוֹצִיא. אוֹ הָדָא אָמְרָה כֵּיוָן שֶׁהוֹצִיאוֹ פְּסָלוֹ. אוֹ הָדָא אָמְרָה. הַמּוֹצִיא אֵינוֹ חַייָב עַד שָׁעָה שֶׁיֹּאכַל.

פְּשִׁיטָא דָּא מִילְּתָא. הִתְחִילוּ אֵילּוּ וְנִיטְמוּ אֵילּוּ. זָכוּ טְהוּרִין בְּחֶלְקָן שֶׁלְּטְמֵאִין. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אֲפִילּוּ הִתְחִילוּ אֵילּוּ וְנִיטְמוּ הֵן. זָכוּ טְהוּרִין בְּחֶלְקָן שֶׁלְּטְמֵאִין. אֲבָל הִתְחִילוּ אֵילּוּ וְאֵילּוּ וְנִיטְמָא אֶחָד מֵהֶן. לֹא זָכוּ טְהוּרִין בְּחֶלְקָן שֶׁלְּטְמֵאִין.

יָחִיד מַפְשִׁיט יָדוֹ בְּכָל הַבַּיִת. וְאֵין חֲבוּרָה מַפְשֶׁטֶת יָדָהּ בְּכָל הַבַּיִת. וְהָא תַנִּינָן. שְׁתֵּי חֲבוּרוֹת. לֹא אָמַר אֶלָּא שְׁתַּיִם. הָא אַחַת לֹא. וְהָא תַנִּינָן. הַמַּיחַם בָּאֶמְצַע. מָקוֹם שֶׁהַשַּׁמָּשׁ מוֹכִיחַ עָלָיו שָׁם הִיא חֲבוּרָתוֹ. וְהָא תַנִּינָן. הַכַּלָּה הוֹפָכֶת פָּנֶיהָ וְאוֹכֶלֶת. אָמַר רִבִּי חִייָה בַּר בָּא מִפְּנֵי הַבּוּשָׁה.

פרק ח

הלכה א

משנה: הָאִשָּׁה בִּזְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית בַּעְלָהּ שְׁחַט עָלֶיהָ בַּעְלָהּ וְשָׁחַט עָלֶיהָ אָבִיהָ תֹּאכַל מִשֶּׁל בַּעְלָהּ. הָלְכָה רֶגֶל הָרִאשׁוֹן לַעֲשׂוֹת בְּבֵית אָבִיהָ שְׁחַט עָלֶיהָ אָבִיהָ וְשָׁחַט עָלֶיהָ בַּעְלָהּ תֹּאכַל מִמָּקוֹם שֶׁהִיא רוֹצָה. יָתוֹם שֶׁשָּׁחֲטוּ עָלָיו אֲפִיטְרוֹפִין יֹאכַל מִמָּקוֹם שֶׁהוּא רוֹצֶה. עֶבֶד שֶׁל שְׁנֵי שׁוּתָפִין לֹא יֹאכַל מִשֶּׁל שְׁנֵיהֶם. חֶצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין לֹא יֹאכַל מִשֶּׁל רַבּוֹ׃

הלכה: הָאִשָּׁה בִּזְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית בַּעְלָהּ כול׳. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. אַרְבָּעָה מְחוּסְּרֵי כַפָּרָה מַפְרִישִׁין עֲלֵיהֶן חוּץ מִדַּעְתָּן. וְאֵילּוּ הֵן. זָב וְזָבָה וְיוֹלֶדֶת וּמְצוֹרָע. שֶׁכֵּן אָדָם מַפְרִישׁ עַל בְּנוֹ הַקָּטָן וְהוּא נָתוּן בָּעֲרִיסָה. נִיחָא זָב וְזָבָה וּמְצוֹרָע. יוֹלֶדֶת. וְיֵשׁ קְטַנָּה יוֹלֶדֶת. לֹא כֵן

אָמַר רִבִּי דִּרְדַּיְפָּה רִבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַב חוּנָה. עִיבְּרָה וְיָלְדָה עַד שֶׁלֹּא הֵבִיאָה שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. הִיא וּבְנָהּ מֵתִים. מִשֶּׁהֵבִיאָה שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. הִיא וּבְנָהּ חַיִּים. עִיבְּרָה עַד שֶׁלֹּא הֵבִיאָה שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת וְיָלְדָה מִשֶּׁהֵבִיאָה שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. הִיא חָיָה וּבְנָהּ מֵת. מַיי כְדוֹן. שֶׁכֵּן אָדָם מַפְרִישׁ עַל בִּתּוֹ קְטַנָּה. מִכָּיוָן שֶׁהִשִּׂיאָהּ לֹא כְבָר יָצְאַת מֵרְשׁוּת אֲבִיהָ. אֶלָּא שֶׁכֵּן אָדָם מַפְרִישׁ עַל אִשְׁתּוֹ חֶרֶשֶׁת. וְכָאן סוֹטָה קְטַנָּה אֵין אַתְּ יָכוֹל. דְּאָמַר רִבִּי זְעוּרָה רִבִּי יוֹסֵא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. קְטַנָּה שֶׁזִּינְתָה אֵין לָהּ רָצוֹן לֵיאָסֵר עַל בַּעֲלָהּ. וְחֶרֶשֶׁת אֵין אַתְּ יָכִיל. דִּכְתִיב וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן. אָמַר רִבִּי אַבּוּן. שַׁנְיָיא הִיא. דִּכְתִיב וְשִׁמַּחְתְּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ.

רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. אָדָם קוֹבֵעַ עַל חֲבֵירוֹ קֶרְבָּן נָזִיר שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ. אֲבָל אֵינוֹ מַפְרִישׁוֹ אֶלָּא מִדַּעְתּוֹ. רִבִּי זְעוּרָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. אָדָם קוֹבֵעַ עַל חֲבֵירוֹ חַטָּאת חֵלֶב שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ. אֲבָל אֵינוֹ מַפְרִישׁוֹ אֶלָּא מִדַּעְתּוֹ.

רִבִּי זְעוּרָה בְשֵׁם רִבִּי אֶלְעָזָר. אָדָם שׁוֹחֵט פִּסְחוֹ שֶׁלְחֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ. אֲבָל אֵינוֹ מַפְרִישׁוֹ אֶלָּא מִדַּעְתּוֹ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. הָאִשָּׁה בִּזְמַן שֶׁהִיא בְּבֵית בַּעְלָהּ. שָׁחַט עָלֶיהָ אָבִיהָ שָׁחַט עָלֶיהָ בַּעְלָהּ. תֹּאכַל מִשֶּׁלְבַּעְלָהּ. מַה נָן קַיָּימִין. אִם בְּמַמְחִין. סְתָם הָאִשָּׁה מַמְחָה לוֹמַר. אֲצֵל בָּנַיי אֲנִי רוֹצָה. אִם בְּשֵׁאֵינָן מַמְחִין. מַתְנִיתָא בְּמַמְחִין. אֲתָא רִבִּי יִרְמְיָה בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מַתְנִיתָא בְּמַמְחִין. לֵית הָדָא פְלִיגָא עַל דְּרִבִּי אֶלְעָזָר. דְּרִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר. אָדָם שׁוֹחֵט פִּסְחוֹ שֶׁלַחֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ. אֲבָל אֵינוֹ מַפְרִישׁוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ. שַׁנְיָיא הִיא פֶּסַח. שַׁנְיָיא הִיא חַטָּאת. פֶּסַח לִכְשֶׁתַּגְדִּיל רָאוּי הוּא לְהִתְכַּפֵּר בּוֹ. חַטָּאת לִכְשֶׁתַּגְדִּיל אֵינוֹ רָאוּי לְהִתְכַּפֵּר בָּהּ.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. בְּרֶגֶל רְדוּפִין שָׁנוּ. אֲי זֶהוּ רֶגֶל רְדוּפִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן. זֶה רֶגֶל רִאשׁוֹן שֶׁאֲבִיהָ רוֹדְפָהּ לְבֵית בַּעֲלָהּ. לֹא הַלְכָה רֶגֶל הָרִאשׁוֹן. רֶגֶל הַשֵּׁינִי מָהוּ שֶׁיֵּיעָשֶׂה רֶגֶל רְדוּפִין. לְעוֹלָם יֵשׁ לָהּ רֶגֶל רְדוּפִין. אַלְמָנָה מָהוּ שֶׁיְּהֵא לָהּ רֶגֶל רְדוּפִין. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. הָלְכָה רֶגֶל הָרִאשׁוֹן לַעֲשׂוֹת בְּבֵית אֲבִיהָ. אוֹ הָדָא אָמְרָה. לְעוֹלָם יֵשׁ לָהּ רֶגֶל רְדוּפִין. אוֹ הָדָא אָמְרָה. אַלְמָנָה יֵשׁ לָהּ רֶגֶל רְדוּפִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן. תִּיפְתָּר שֶׁיֵּשׁ לָהּ בָּנִים וְאֵין לָהּ בַּעַל. וּסְתָם הָאִשָּׁה מַמְחָה לוֹמַר. אֲצֵל בָּנַיי אֲנִי רוֹצָה.

אָמַר רִבִּי לָעְזָר. פִּיסְחָן שֶׁלְנָשִׁים רְשׁוּת. וְדוֹחִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי אֶלְעָזָר. פִּיסְחָן שֶׁלְנָשִׁים וְשֶׁלְעֲבָדִים רְשׁוּת. כָּל שֶׁכֵּן דּוֹחִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. מַצָּתָן מָה הִיא. רִבִּי לָעְזָר אָמַר. חוֹבָה. רִבִּי זְעוּרָא אָמַר. רְשׁוּת. רִבִּי הִילָא אָמַר. דִּבְרֵי הַכֹּל. מַתְנִיתָא מְסַיְּיעָא לְדֵין וּמַתְנִיתָא מְסַיְּיעָא לְדֵין. מַתְנִיתָא מְסַיְּיעָא לְרִבִּי זְעִירָא. חֲזֶרֶת מַצָּה וּפֶסַח לְיָלָה הָרִאשׁוֹן חוֹבָה. וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים רְשׁוּת. מַתְנִיתָא מְסַיְּיעָא לְרִבִּי הִילָא. לֹא תֹאכַל. עָלָיו חָמֵץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עוֹנִי. אֶת שֶׁהוּא בְּבַל תֹּאכַל חָמֵץ הֲרֵי הוּא

בְּקוּם אֱכוֹל מַצָּה. וְנָשִׁים הוֹאִיל וְהֵן בְּבַל תְּאַכַל חָמֵץ הֲרֵי הֵן בְּקוּם אֱכוֹל מַצָּה. וְהָא תַנִּינָן. כָּל מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא הָאֲנָשִׁים חַיָּיבִין וְהַנָּשִׁים פְּטוּרוֹת. אָמַר רִבִּי מָנָא. חוֹמֶר הִיא מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהִיא בָאָה מִכֹּחַ בְּלֹא תַעֲשֶׂה.

וְאַתְיָא כְמַאן דְּאָמַר. פִּסְחָן שֶׁלְנָשִׁים רְשׁוּת. תַּנֵּי. הָאִשָּׁה עוֹשָׂה פֶּסַח הָרִאשׁוֹן לְעַצְמָהּ וְהַשֵּׁנִי טְפֵילָה לָאַחֵרִים. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. הָאִשָּׁה עוֹשָׂה פֶּסַח שֵׁינִי לְעַצְמָהּ אֲפִילוּ בַשַּׁבָּת. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר הָרִאשׁוֹן. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר. הָאִשָּׁה עוֹשָׂה פֶּסַח רִאשׁוֹן טְפֵילָה לָאַחֵרִים וְאֵינָהּ עוֹשָׂה פֶּסַח שֵׁינִי. מַה טַעֲמֵיהּ דְּרִבִּי מֵאִיר. אִישׁ שֶׁה לְבֵית אָבוֹת. אִם רָצוּ לַבַּיִת. מַה טַעֲמֵיהּ דְּרִבִּי יוֹסֵי. אִישׁ שֶׂה לְבֵית אָבוֹת. כָּל שֶׁכֵּן לַבַּיִת. מַה טַעֲמֵיהּ דְּרִבִּי לְעָזָר בֵּירִבִּי שִׁמְעוֹן. אִישׁ. לֹא אִשָּׁה. מַה מְקַיְימִין רַבָּנָן אִישׁ. פְּרָט לְקָטָן. אָמַר רִבִּי יוֹנָה. וְאַפִילוּ כְמָאן דְּאָמַר. פִּסְחִים שֶׁלְנָשִׁים רְשׁוּת. שַׁנְייָא הִיא שֶׁהַדָּבָר מְסוּיָים. שֶׁלֹּא יִקָּבַע הַדָּבָר חוֹבָה.

יָתוֹם שֶׁשָּׁחֲטוּ עָלָיו אֶפִּיטְרוֹפִּין יִאכַל מִמָּקוֹם שֶׁהוּא רוֹצֶה. מַתְנִיתָא בְיָתוֹם קָטָן. אֲבָל בְּיָתוֹם גָּדוֹל נַעֲשֶׂה כְמַמְנֶה עַצְמוֹ עַל שְׁנֵי פְסָחִים כְּאַחַת. דְּתַנֵּי רִבִּי חִייָה. הַנִּמְנֶה עַל שְׁנֵי פְסָחִים כְּאַחַת אוֹכֵל מֵאֵי זֶה מֵהֶן שֶׁנִּשְׁחַט רִאשׁוֹן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. שֶׁחַט גְּדִי וְטָלֶה יֹאכַל מִן הָרִאשׁוֹן.

עֶבֶד שֶׁלְשֵׁנֵי שׁוּתָפִין לֹא יֹאכַל מִשֶּׁלִשְׁנֵיהֶם. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. אֵין רְשׁוּת לְרַבּוֹ לוֹמַר לוֹ. אֵיפְשַׁר שֶׁתִּמְנֶה עַל הַפֶּסַח. אֲבָל אוֹמְרִים הוּא לוֹ. אֵיפְשִׁי שֶׁתִּמְנֶה עַל זֶה אֶלָּא עַל זֶה. פְּעָמִים שֶׁהוּא נִמְנֶה עַל שְׁלִשָּׁה פְסָחִים כְּאַחַת. הֵיךְ עֲבִידָא. עֶבֶד שֶׁלִשְׁנֵי שׁוּתָפִין צָרִיךְ לְהִימָּנוֹת עַל הַפֶּסַח. שֶׁיִּחְרַר אֶחָד מֵהֶן חֶלְקוֹ. צָרִיךְ לְהִימָּנוֹת עַל פֶּסַח אַחֵר. שֶׁיִּחְרְרוּ שְׁנֵיהֶן. צָרִיךְ לְהִימָּנוֹת עַל פֶּסַח אַחֵר. שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא בָּעֵי. עֶבֶד מָהוּ שֶׁיֹּאכַל מִשֶּׁלִשְׁתָּן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. אִם אוֹמֵר אַתְּ. עֶבֶד לֹא יֹאכַל מִשֶּׁלִשְׁתָּן. מֵעַתָּה לֹא יִימָּנֶה עַל הַפֶּסַח. שֶׁמָּא יִימָּלֵךְ רַבּוֹ וִישַׁחְרְרוֹ וְנִמְצָא הֶקְדֵּשׁ פָּסוּל מְעוּרָב בָּעֶבוֹדָה. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא אָמַר רִבִּי זְעוּרָא בָּעֵי. הָרַב מָהוּ שֶׁיְּצֵא בְּהֶקְדֵּשׁ הָעֶבֶד. וְלָאו מַתְנִיתָא הִיא. הָאוֹמֵר לְעַבְדּוֹ. צֵא וּשְׁחוֹט עָלַי אֶת הַפֶּסַח. מַתְנִיתָא מִדַּעַת רַבּוֹ. מַה צְרִיכָה לֵיהּ שֶׁלֹּא מִדַּעַת רַבּוֹ.

חֲצִיוֹ עֶבֶד וְחֲצִיוֹ בֶּן חוֹרִין לֹא יֹאכַל מִשֶּׁל רַבּוֹ. רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִי שֶׁחֲצִיוֹ עֶבֶד וְחֲצִיוֹ בֶּן חוֹרִין. קִידֵּשׁ אִשָּׁה. אֵין חוֹשְׁשִׁין לְקִידּוּשָׁיו. וְדִכְוָותָהּ. גֵּירַשׁ. אֵין חוֹשְׁשִׁין לְגֵירוּשָׁיו. שְׁמוּאֵל אָמַר. חוֹשְׁשִׁין לְגֵירוּשָׁיו. אַתְיָא דִשְׁמוּאֵל כְּרִבִּי יוּדָה. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. גָּנַב מִי שֶׁחֲצִיוֹ עֶבֶד וְחֲצִיוֹ בֶּן חוֹרִין. רַבִּי יוּדָה מְחַייֵב. וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין.

הלכה ב

משנה: הָאוֹמֵר לְעַבְדּוֹ צֵא וּשְׁחוֹט עָלַי אֶת הַפֶּסַח. שָׁחַט גְּדִי יֵאָכֵל שָׁחַט טָלֶה יֵאָכֵל. שָׁחַט גְּדִי וְטָלֶה יֹאכַל מִן הָרִאשׁוֹן. שָׁכַח מָה אָמַר לוֹ רַבּוֹ כֵּיצַד יַעֲשֶׂה. יִשְׁחוֹט גְּדִי וְטָלֶה וְיֹאמַר אִם גְּדִי אָמַר לִי רַבִּי גְּדִי שֶׁלּוֹ וְטָלֶה שֶׁלִּי. וְאִם טָלֶה אָמַר לִי רַבִּי טָלֶה שֶׁלּוֹ וּגְדִי שֶׁלִּי. שָׁכַח רַבּוֹ מָה אָמַר לוֹ שְׁנֵיהֶן יֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה וּפְטוּרִין מִלַּעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי׃

הלכה: תַּנֵּי רִבִּי חִייָה. הַנִּמְנֶה עַל שְׁנֵי פְסָחִין כְּאַחַת אוֹכֵל מֵאֵי זֶה מֵהֶן שֶׁנִּשְׁחַט רִאשׁוֹן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. שָׁחַט גְּדִי וְטָלֶה יֹאכַל מִן הָרִאשׁוֹן. רִבִּי לְעָזָר וְרִבִּי יוֹחָנָן תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. דְּרִבִּי נָתָן הִיא. דְּרִבִּי נָתָן אָמַר. יוֹצְאִין בִּזְרִיקָה בְלֹא אֲכִילָה. רִבִּי חִזְקִיָּה בְשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. תִּיפְתָּר שֶׁשָּׁכַח רַבּוֹ בֵּין שְׁחִיטָה לִזְרִיקָה. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה. מָתִיב חַד מִן רַבָּנִן. וְאָמְרִין. הוּא הֲוָה. וְהָא תַנִּינָן. שָׁכַח רַבּוֹ מָה אָמַר לוֹ. יִשְׁחוֹט גְּדִי וְטָלֶה. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. הִפְרִישׁ פִּסְחוֹ עַד שֶׁלֹּא נִתְגַּיֵּיר וְנִתְגַּיֵּיר. עַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּחְרֵר וְנִשְׁתַּחְרֵר. עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת וְהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. צָרִיךְ לְהֵימָנוֹת עַל פֶּסַח אַחֵר. אָמַר רִבִּי יוּדָן. כָּל הַסְּפֵיקוֹת דְּרִבִּי נָתָן אִינּוּן. חוּץ מִן הַזָּוֹרֵק דַּם חַטָּאתוֹ וְדַם אֲשָׁמוֹ. סָפֵק בַּלַּיְלָה זָרַק סָפֵק בַּיּוֹם זָרַק. נַעֲשָׂה כִּסְפֵק כַּפָּרָה. וּסְפֵק כַּפָּרָה כִיפֵּר.

הלכה ג

משנה: הָאוֹמֵר לְבָנָיו הֲרֵינִי שׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל מְנָת מִי שֶׁיַּעֲלֶה מִכֶּם רִאשׁוֹן לִירוּשָׁלַם כֵּיוָן שֶׁהִכְנִיס הָרִאשׁוֹן רֹאשׁוֹ וּרוּבּוֹ זָכָה בְּחֶלְקוֹ וּמְזַכֶּה אֶת אֶחָיו עִמּוֹ. לְעוֹלָם אֵין נִמְנִין עָלָיו עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ כַּזַּיִת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. נִמְנִין וּמוֹשְׁכִין אֶת יְדֵיהֶן מִמֶּנּוּ עַד שֶׁיִּשָּׁחֵט. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר עַד שֶׁיְּזַרֵק עָלָיו אֶת הַדָּם׃

הלכה: אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. לֵית כָּאן הֲרֵינִי שׁוֹחֵט. אֶלָּא הֲרֵינִי מַפְרִישׁ. וְלָמָּה תְּנִינָתָהּ. הֲרֵינִי שׁוֹחֵט. בִּשְׁבִיל לְזָרְזוֹ.

רִבִּי לָעְזָר בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. תְּנֵי בֵּית דִּין הוּא שֶׁיְּהֵא זֶה מַפְרִישׁ אֶת פִּסְחוֹ וְזֶה מַפְרִישׁ אֶת מָעוֹתָיו. מְמַנֶּה אוֹתוֹ עַל שֶׁלּוֹ וְהַמָּעוֹת יוֹצְאִין לַחוּלִין מֵאֵילֵיהֶן. מַה. יוֹצֵא לַחוּלִין וְחוֹזֵר וְקָדֵשׁ. אוֹ לְכָךְ הִקְדִּישׁוֹ מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה. מַה נָפַק מִבֵּינֵיהוֹן. הִפְרִישׁ מֵאָה מָנֶה לְפִסְחוֹ וְהִימְנָה אוֹתוֹ עַל חֲמִשִּׁים. אֵין תֵּימַר. יוֹצֵא לַחוּלִין וְחוֹזֵר וְקָדֵשׁ. שְׁאָר הַמָּעוֹת חוּלִין הֵן. אֵין תֵּימַר. לְכָךְ הִקְדִּישׁוֹ מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה. שְׁאָר הַמָּעוֹת (חוּלִין) [הֶקְדֵּשׁ] הֵן. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא אָמַר. שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא בְעֵי. הַגָּע עַצְמְךָ שֶׁהִימְנָה אוֹתוֹ עַל חִנָּם. מַה אִית לָךְ יוֹצֵא לַחוּלִין וְחוֹזֵר וְקָדֵשׁ. מִילֵּיהוֹן דְּרַבָּנִן אָמְרֵי שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא לַחוּלִין וְחוֹזֵר וְקָדֵשׁ. תַּמָּן תַּנִּינָן. נָתַן לָהּ כְּסָפִים הֲרֵי אֵילּוּ מוּתָּרִין. יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת כָּל דָּבָר שֶׁכַּיּוֹצֵא בּוֹ קָרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. אָסוּר. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. בִּמְמַנֶּה אוֹתוֹ עַל פִּסְחוֹ וְעַל חֲגִיגָתוֹ. הָדָא אָמְרָה

שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא לַחוּלִין וְחוֹזֵר וְקָדֵשׁ. אֵין תֵּימַר שֶׁהוּא יוֹצֵא לַחוּלִין וְחוֹזֵר וְקָדֵשׁ. יְהֵא אָסוּר מִשּׁוּם אֶתְנָן. פָּתַר לָהּ בְּשֶׁלֹּא נִכְנַס לְתוֹךְ יָדוֹ כְּלוּם. תֵּדַע לָךְ. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. מַקְרִיב עָלָיו קִינֵּי זָבִים קִינֵּי זָבוֹת קִינֵּי יוֹלְדוֹת. לֹא בְשֶׁלֹּא נִכְנַס לְתוֹךְ יָדוֹ כְּלוּם. אוֹף הָכָא בְּשֶׁלֹּא נִכְנַס לְתוֹךְ יָדוֹ כְּלוּם.

רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי אִימִּי. אִיתְפַּלְגוּן רִבִּי יוֹחָנָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. חַד אָמַר. מַקְדִּישִׁין. וְחַד אָמַר. אֵין מַקְדִּישִׁין. רַבָּנִן דְּקַיְסָרִין מְפָרְשִׁין לְהוֹן. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. מַקְדִּישִׁין. כַּתְּחִילָּה בְּיוֹם טוֹב. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. אֵין מַקְדִּישִׁין. כַּתְּחִילָּה בְּיוֹם טוֹב. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. הוֹלֵךְ לוֹ אֶצֶל מוֹכְרֵי טְלָאִים. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. הוֹלֵךְ לוֹ אֶצֶל מוֹכְרֵי פְסָחִים. מָאן דְּאָמַר. הוֹלֵךְ אֶצֶל מוֹכְרֵי טְלָאִים. כְּמָאן דְּאָמַר. מַקְדִּישִׁין. מָאן דְּאָמַר. הוֹלֵךְ לוֹ אֶצֶל מוֹכְרֵי פְסָחִים. כְּמָאן דְּאָמַר. אֵין מַקְדִּישִׁין. הָדָא אָמְרָה. אֵינוֹ יוֹצֵא לַחוּלִין וְחוֹזֵר וְקָדֵשׁ. אֵין תֵּימַר שֶׁהוּא יוֹצֵא לַחוּלִין וְחוֹזֵר וְקָדֵשׁ. יְהֵא אָסוּר מִשּׁוּם מַקְדִּישׁ. וְתַנִּינָן. אֵין מַקְדִּישִׁין. רִבִּי חֲנַנְיָה וְרִבִּי מָנָא. חַד אָמַר. בְּמַקְדִּישׁ לְמָחָר. וְחוֹרָנָה אָמַר. בְּמַקְדִּישׁ לְבֶדֶק הַבַּיִת. אָמַר רִבִּי שַׁמַּי. וַאֲפִילוּ כְמָאן דְּאָמַר. בְּמַקְדִּישׁ בָּעֲזָרָה. מִשֵּׁם שְׁבוּת שֶׁהִתִּירוּ בַּמִּקְדָּשׁ.

מְנַיִין שֶׁהֵן נִימְנִין. תַּלְמוּד לוֹמַר בְּמִכְסַת נְפָשׁוֹת. מְנַיִין שֶׁהֵן מְמַנִּין. נֶאֱמַר כָּאן שֶׁה וְנֶאֱמַר בְּמִצְרַיִם שֶׁה. מַה שֶׁה שֶׁנֶּאֱמַר בְּמִצְרַיִם חַי לֹא שָׁחוּט. אַף שֶׁה שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן חַי לֹא שָׁחוּט. מַה טַעֲמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. אִילּוּ מֵתוּ בֵּין שְׁחִיטָה לִזְרִיקָה שֶׁמָּא אֵין הַבְּעָלִים מִתְכַּפְּרִין. מַה בֵּין מֵתוּ מַה בֵּין מָשְׁכוּ הַבְּעָלִים אֶת יְדֵיהֶם מִמֶּנּוּ.

הלכה ד

משנה: הַמְמַנֶּה אֲחֵרִים עִמּוֹ עַל חֶלְקוֹ רַשָּׁאִין לִיתֵּן לוֹ אֶת שֶׁלּוֹ וְהוּא אוֹכֵל מִשֶּׁלּוֹ וְהֵן אוֹכְלִין מִשֶּׁלָּהֶן׃

הלכה: בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁהָיוּ יָדָיו שָׁלְאֶחָד מֵהֶן יָפוֹת. רַשַּׁאִין לוֹמַר לוֹ. טוֹל חֶלְקְךָ וַאֲכוֹל לְעַצְמְךָ. לֹא סוֹף דָּבָר פֶּסַח. אֶלָּא אֲפִילּוּ עָשׂוּ סִינְבּוֹל רַשַּׁאִין לוֹמַר לוֹ. טוֹל חֶלְקְךָ וַאֲכוֹל לְעַצְמְךָ. אִם הָיוּ מַכִּירִין אוֹתוֹ. לְכָךְ הִתְנוּ עִמּוֹ מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה.

רַב חוּנָא אָמַר. הִפְרִישׁ פִּסְחוֹ וְאָמַר. עַל מְנָת שֶׁלֹּא יִמָּנֶה אַחֵר עִמִּי. אֵין אַחֵר עִמּוֹ. הִפְרִישׁוֹ סְתָם. כָּל מַה שֶׁיִּבּוֹאוּ מִינּוּיָיו הֵם. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי זְעִירָא. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. וְאִם יִמְעַט הַבַּיִת. מְלַמֵּד שֶׁהֵן מִתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין. בִּלְבַד שֶׁיִּהְיֶה שָׁם אֶחָד מִבְּנֵי חֲבוּרָה הָרִאשׁוֹנָה וְאֶחָד מִבְּנֵי חֲבוּרָה הַשְּׁנִיָּיה. דִּבְרֵי רִבִּי יוּדָה. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. בֵּין מִן הָרִאשׁוֹנָה בֵּין מִן הַשְּׁנִיָּיה. בִּלְבַד שֶׁלֹּא יַנִּיחוּ אֶת הַפֶּסַח כְּמוֹת שֶׁהוּא. אֵין תֵּימַר. כָּל מַה שֶׁיִּבּוֹאוּ מִינּוּיָיו הֵן. הֵן בְּנֵי חֲבוּרָה הָרִאשׁוֹנָה הֵן בְּנֵי חֲבוּרָה הַשְּׁנִיָּיה. מַה נָפַק מִבֵּינֵיהוֹן. הִפְרִישׁ פִּסְחוֹ וּמָשַׁךְ יָדוֹ וְנִמְנָה אַחֵר עִמּוֹ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַב חוּנָה. כָּשֵׁר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי

זְעוּרָא. פָּסוּל. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַב חוּנָה. הֶקְדֵּשׁ יָחִיד הוּא. וְהֶקְדֵּשׁ יָחִיד עוֹשֶׂה תְמוּרָה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי זְעוּרָה. הֶקְדֵּשׁ שׁוּתָפִין הוּא. וְאֵין הֶקְדֵּשׁ שׁוּתָפִין עוֹשֶׂה תְמוּרָה. נִמְנוּ עָלָיו מֵאָה בְנֵי אָדָם כְּאַחַת. רַב חוּנָה אָמַר. אִם יֵשׁ כְּזַיִת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. כָּשֵׁר. וְאִם לָאו פָּסוּל. אָמַר רִבִּי זְעוּרָא. מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ [כְּזַיִת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד] מֵהֶם. כָּשֵׁר. וְאִם לָאו. פָּסוּל. וְתַנֵּי כֵן. נִמְנוּ עָלָיו וְחָזְרוּ וְנִמְנוּ עָלָיו. עַד מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ כְּזַיִת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם. כָּשֵׁר. וְאִם לָאו. פָּסוּל.

הלכה ה

משנה: זָב שֶׁרָאָה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת שׁוֹחֲטִין עָלָיו בַּשְּׁבִיעִי. רָאָה שָׁלֹשׁ שׁוֹחֲטִין עָלָיו בַּשְּׁמִינִי. וְכֵן שׁוֹמֶרֶת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם שׁוֹחֲטִין עָלֶיהָ בַּשֵּׁנִי. רָאֲת שְׁנֵי יָמִים שׁוֹחֲטִין עָלֶיהָ בַּשְּׁלִישִׁי. וְהַזָּבָה שׁוֹחֲטִין עָלֶיהָ בַּשְּׁמִינִי׃

הלכה: תַּנֵּי רִבִּי חִייָה. נִדָּה שׁוֹחֲטִין עָלֶיהָ בַּשְּׁמִינִי. בּוֹעֵל נִדָּה שׁוֹחֲטִין עָלָיו בַּשְּׁבִיעִי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. הָדָא אָמְרָה שֶׁבּוֹעֵל נִדָּה טָהוֹר בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁלּוֹ.

הלכה ו

משנה: הָאוֹנֵן וְהַמְפַקֵּחַ בַּגַּל וְכֵן מִי שֶׁהִבְטִיחוּהוּ לְהוֹצִיאוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִין הַחוֹלֶה וְהַזָּקֵן שֶׁהֵן יְכוֹלִין לוֹכַל כַּזַּיִת שׁוֹחֲטִין עֲלֵיהֶן. וְעַל כּוּלָּן אֵין שׁוֹחֲטִין עֲלֵיהֶן בִּפְנֵי עַצְמָן שֶׁלֹּא יַבִיאוּהוּ אֶת הַפֶּסַח לִידֵי פְּסוּל. לְפִיכָךְ אִם אֵירַע בָּהֶן פְּסוּל פְּטוּרִין מִלַּעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי חוּץ מִן הַמְפַקֵּחַ בַּגַּל שֶׁהָיָה טָמֵא מִתְּחִלָּתוֹ׃

הלכה: רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן אַבָּא בַּר בַּר חָנָה בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מַתְנִיתָא בְּשֶׁחַבְּשׁוּהוּ יִשְׂרְאֵל. אֲבָל אִם חַבְּשׁוּהוּ גוֹיִם. אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שֶׁקֶר. בְּנָתוּן חוּץ לִירוּשָׁלֵם. אֲבָל בְּנָתוּן בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלֵם. אֲפִילוּ לֹא הִבְטִיחוּ. כְּמִי שֶׁהִבְטִיחוּ.

רִבִּי יוֹנָה וְרִבִּי יוֹסֵי תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. בְּקַדְמִיתָא הֲווֹנָן אָמְרִין. יִשְׂרְאֵל עֲרֵל מַזִּין עָלָיו. וְלָא הֲווֹנָן אָמְרִין כְּלוּם. תַּנָּא רִבִּי סִימוֹן בַּר זַבְדִּי קוֹמֵי רִבִּי הִילָא. נֶאֱמַר כָּאן וְאָז יִקְרַב לַעֲשׂוֹתוֹ. וְנֶאֱמַר לְהַלָּן אָז יֹאכַל בּוֹ. מַה אָז שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן עַד שֶׁיְּהֵא כָשֵׁר בְּשָׁעַת אֲכִילָה. אַף אָז שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן עַד שֶׁיְּהֵא כָשֵׁר בְּשָׁעַת (אֲכִילָה) [שְׁחִיטָה].

פְּעָמִים שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה כְיוֹצֵא בָהֶם. פְּעָמִים שֶׁהֵן נַעֲשִׂים כְיוֹצֵא בוֹ. פְּעָמִים שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה כְיוֹצֵא בָהֶם. בְּגַל אָרוֹךְ. אֲנִי אוֹמֵר. נִזְרָק עָלָיו הַדָּם עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לַטּוּמְאָה. פְּעָמִים שֶׁהֵן נַעֲשִׂין כְיוֹצֵא בוֹ. בְּגַל עָגוּל. אִירַע בָּהֶן פְּסוּל בֵּין שְׁחִיטָה לִזְרִיקָה הֵן נַעֲשִׂין כְיוֹצֵא בוֹ בְּגַל עָגוּל.

הלכה ז

משנה: אֵין שׁוֹחֲטִין אֶת הַפֶּסַח עַל הַיָּחִיד דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה. וְרִבִּי יוֹסֵי מַתִּיר. אֲפִילּוּ חֲבוּרָה שֶׁל מֵאָה שֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לוֹכַל כַּזַּיִת אֵין שׁוֹחֲטִין עֲלֵיהֶן. וְאֵין עוֹשִׂין חֲבוּרָה נָשִׁים וַעֲבָדִים וּקְטַנִּים׃

הלכה: אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. טַעֲמֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. לֹא תוּכַל לִזְבוֹחַ אֶת הַפֶּסַח בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ. מַה מְקַיֵּים רִבִּי יוֹסֵי טַעֲמֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָא. פָּתַר לָהּ כְּרִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן מַתְיָה. דְּתַנֵּי. רִבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר. יָכוֹל יְהֵא הַיָּחִיד מַכְרִיעַ עַל הַטּוּמְאָה. תַּלְמוּד לוֹמַר לֹא תוּכַל לִזְבוֹחַ אֶת הַפֶּסַח בְּאַחַד. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. מוֹדֶה רִבִּי יוּדָה שֶׁאִם עָבַר וְזָרַק אֶת הַדָּם שֶׁהוּרְצָה. עָבַר וְשָׁחַט מַתִּירִין לוֹ לִזְרוֹק.

תַּנֵּי. אֵין עוֹשִׂין חֲבוּרָה נָשִׁים וַעֲבָדִים וּקְטַנִּים מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַרְבִּין בְּתִיפְלָה. תַּנֵּי בַּר קַפָּרָא. שֶׁלֹּא יָבִיאוּ אֶת הַקָּדָשִׁים לִידֵי בִיזָּיוֹן. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי אִיסִּי. אֵין עוֹשִׂין חֲבוּרָה שֶׁלִּגְרִים. מִתּוֹךְ שֶׁהֵן [מְקוּלְקָלִין אֵין] מְדַקְדְּקִין בּוֹ. וְהֵם מֵבִיאִין אוֹתוֹ לִידֵי פְסוּל.

הלכה ח

משנה: אוֹנֵן טוֹבֵל וְאוֹכֵל פִּסְחוֹ לָעֶרֶב אֲבָל לֹא בַקָּדָשִׁים. הַשּׁוֹמֵעַ עַל מֵתוֹ וּמִי שֶׁנִּתְלַקְּטוּ לוֹ עֲצָמוֹת טוֹבֵל וְאוֹכֵל בַּקָּדָשִׁים. גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּיר עֶרֶב פֶּסַח. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים טוֹבֵל וְאוֹכֵל אֶת פִּסְחוֹ לָעֶרֶב. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים הַפּוֹרֵשׁ מִן הָעֶרְלָה כְּפוֹרֵשׁ מִן הַקֶּבֶר׃

הלכה: אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. מַתְנִיתָא בְּשֶׁנַּעֲשָׂה אוֹנֵן מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה בֵּין שְׁחִיטָה לִזְרִיקָה. אֲבָל אִם נַעֲשָׂה אוֹנֵן לְאַחַר כַּפָּרָה כְּבָר הוּרְצָה.

וְתַנֵּי כֵן. אִי זוֹ הִיא אֲנִינָה. מִשְּׁעַת מִיתָה וְעַד שְׁעַת קְבוּרָה. דִּבְרֵי רִבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ. אַשְׁכַּחַת חמַר. קֻלְּת וְחֻמְרַת עַל דְּרִבִּי. קֻלְּת וְחֻמְרַת עַל דְּרַבָּנִן. קֻלְּת עַל דְּרִבִּי. מֵת וְנִקְבַּר בְּשַׁעְתּוֹ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי. אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא אוֹתָהּ שָׁעָה בִּלְבַד. עַל דַּעְתְּהוֹן דְּרַבָּנִן אָסוּר כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ. קֻלְּת עַל דְּרַבָּנִין. מֵת וְנִקְבַּר לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים. עַל דַּעְתְּהוֹן דְּרַבָּנִן אָסוּר כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי. אָסוּר עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים. אָתָא רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן וְרַב חוּנָה תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. מוֹדֶה רִבִּי לַחֲכָמִים שֶׁאֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא אוֹתוֹ הַיּוֹם בִּלְבַד.

וְתַנֵּי כֵן. רִבִּי אוֹמֵר. תֵּדַע לְךָ שֶׁאֵין אֲנִינוּת [הַלַּיְלָה] תּוֹרָה. שֶׁהֲרֵי אָמְרוּ. אוֹנֵן טוֹבֵל וְאוֹכֵל פִּסְחוֹ לָעֶרֶב. וַהֲרֵי אֲנִינוּת יוֹם עָשׂוּ אוֹתָהּ תּוֹרָה. רִבִּי יוֹסֵה בַּיְרִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא. תִּיפְתָּר בְּשֶׁנִּקְבַּר עִם דִּימְדּוּמֵי הַחַמָּה. וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי לְעָזָר. אֵין אֲנִינָה אֶלָּא לְמֵת בִּלְבַד. דִּכְתִיב וְאָנוּ וְאָבְלוּ פְּתָחֶיהָ. הָתִיב רִבִּי חִיָּיה בַּר אָדָא. וְהָכְתִיב וְאָנוּ הַדַּיָּיגִים וְאָבְלוּ כָּל מַשְׁלִיכֵי בַיְאוֹר חַכָּה. אָמַר רִבִּי חִינְנָא. כֵּינִי מַתְנִיתָא. אֵין אֲנִינָה טְמֵאָה אֶלָּא לְמֵת בִּלְבַד.

תַּנֵּי. יוֹם שְׁמִיעָה כְּיוֹם קְבוּרָה. לְקֶרַע וּלְאִיבּוּל וְלִסְפִירַת שִׁבְעָה וְלִסְפִירַת שְׁלֹשִׁים. וְלֶאֱכוֹל בַּקָּדָשִׁים הֲרֵי הֵן כְּלִיקּוּטֵי עֲצָמוֹת (טוֹבֵל וְאוֹכֵל בַּקָּדָשִׁים). וְלִיקּוּטֵי עֲצָמוֹת טוֹבֵל וְאוֹכֵל בַּקָּדָשִׁים. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא. תִּיפְתָּר שֶׁנִּקְבַּר מִשֶּׁחֲשֵׁכָה. וְזֶה וָזֶה טוֹבְלִין וְאוֹכְלִין אֶת פִּסְחֵיהֶן לָעֶרֶב. וּקְבוּרָה אוֹכֶלֶת בַּקָּדָשִׁים. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. תַּרְתֵּיהוֹן בְּשִׁמְיעָה. שְׁמַע שֶׁמֵּת לוֹ מֵת מֵאֶתְמוֹל. טוֹבֵל וְאוֹכֵל בַּקָּדָשִׁים. שְׁמַע שֶׁנִּתְלַקְּטוּ לוֹ עֲצָמוֹת מֵאֶתְמוֹל. טוֹבֵל וְאוֹכֵל בַּקָּדָשִׁים.

תַּנֵּי. הַמַּעֲבִיר אָרוֹן מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. אֵין בּוֹ מִשּׁוּם לִיקּוּטֵי עֲצָמוֹת. אָמַר רִבִּי אָחָא. הָדָא דְאַתְּ אָמַר בְּאָרוֹן שֶׁלְּאֶבֶן. אֲבָל בְּאָרוֹן שֶׁלְּעֵץ יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם לִיקּוּטֵי עֲצָמוֹת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. וְאֶפִילּוּ בְּאָרוֹן שֶׁלְּעֵץ אֵין בּוֹ מִשּׁוּם לִיקּוּטֵי עֲצָמוֹת. אֵי זֶהוּ לִיקּוּט עֲצָמוֹת. הַמַּעֲבִירָן בְּאֶפִּיקַרְסִין מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. רִבִּי חַגַּיי בְּשֵׁם רִבִּי זְעוּרָה. לִיקּוּט עֲצָמוֹת כִּשְׁמוּעָן. וְתַנֵּי כֵן. לִיקּוּט עֲצָמוֹת מְלַקֵּט עֶצֶם עֶצֶם מִשֶּׁיִּתְאַכֵּל הַבָּשָׂר. תַּנֵּי. אֵין שְׁמוּעָה לְלִיקּוּט עֲצָמוֹת. אָמַר רִבִּי חַגַּי. וְהוּא שֶׁשָּׁמַע לְמָחָר. אֲבָל אִם שָׁמַע בּוֹ בַּיּוֹם יֵשׁ שְׁמִיעָה לְלִיקּוּט עֲצָמוֹת. וְיֵשׁ שִׁיעוּר לְלִיקּוּט עֲצָמוֹת. תַּנָּא נִיקוֹמַכִי קוֹמֵי רִבִּי זְעוּרָה. אֵין שִׁיעוּר לְלִיקּוּט עֲצָמוֹת. כְּהָדָא רִבִּי מָנָא הוֹרֵי לְרִבִּי הִלֵּל דְּכִיפְרָא לִקְרוֹעַ וּלְהִתְאַבֵּל כְּרִבִּי אָחָא. וְשֶׁלֹּא לְהִיטַּמּוֹת כְּרִבִּי יוֹסֵי. תַּנֵּי. לִיקּוּטֵי עֲצָמוֹת אֵין אוֹמְרִין עֲלֵיהֶן קִינִּים וְנָהִי. וְאֵין אוֹמְרִין עֲלֵיהֶן לֹא בִּרְכַּת אֲבֵלִים וְלֹא תַנְחוּמֵי אֲבֵלִים. אֵילּוּ הֵן בִּרְכַּת אֲבֵילִים. מַה שֶּׁהֵן אוֹמְרִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. אֵילּוּ הֵן תַּנְחוּמֵי אֲבֵלִים. מַה שֶּׁהֵן אוֹמְרִים בַּשּׁוּרָה. תַּנֵּי. אֲבָל אוֹמְרִין עֲלֵיהֶן דְּבָרִים. מָהוּ דְבָרִים. רַבָּנָן דְּקַיְסָרִין אָמְרִין. קִילּוּסִין.

מַה טַּעֲמוֹן דְּבֵית שַׁמַּי. אַתֶּם וּשְׁבִיכֶם. מַה אַתֶּם לֹא נִטְמֵאתֶם עַד שֶׁנִּכְנְסָתֶם לַבְּרִית. אַף שְׁבִיכֶם לֹא נִטְמְאוּ עַד שֶׁנִּכְנַס לַבְּרִית. מַה טַּעֲמוֹן דְּבֵית הִלֵּל. אַתֶּם וּשְׁבִיכֶם. מַה אַתֶּם טְעוּנִין הַזָּיָיה בַּשְּׁלִישִׁי וּבַשְּׁבִיעִי. אַף שְׁבִיכֶם טְעוּנִין הַזָּיָיה בַּשְּׁלִישִׁי וּבַשְּׁבִיעִי. וְאֵינוֹ מְחוּוָּר. דְּאָמַר רַב חִיָּיה בַּר יוֹסֵף גִּידּוּל בַּר בִּנְיָמִן בְּשֵׁם רַב. מוֹדֵיי בֵּית הִלֵּל שֶׁאִם עָבַר וְזָרַק אֶת הַדָּם שֶׁהוּרְצָה.

נָזִיר שֶׁנִּיטְמָא בְסַפֵּק רְשׁוּת הַיָּחִיד [וְאֵינוּ] בַּפֶּסַח. רִבִּי הוֹשַׁעְיָה רַבָּה אָמַר. הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. אֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. כָּל טוּמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁהַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עָלֶיהָ [חַיָּיבִין עָלֶיהָ] (ו)עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ. וְכָל טוּמְאָה מִן הַמֵּת שֶׁאֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עָלֶיהָ [אֵין חַיָּיבִין עָלֶיהָ] (ו)עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ. הַיי דִּינוֹ סָפֵק. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. רֹאשָׁהּ דְּפִירְקָא. רִבִּי הוֹשַׁעְיָה רַבָּה אָמַר. הֲהֵן דְּהָכָא. יָחִיד שֶׁנִּיטְמָא בְסַפֵּק רְשׁוּת הַיָּחִיד בַּפֶּסַח. רִבִּי הוֹשַׁעְיָה רַבָּה אָמַר. יִידָּחֶה לְפֶסַח שֵׁנִי. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. מְשַׁלְּחִין אוֹתוֹ לְדֶרֶךְ רְחוֹקָה. וְאַתְיָא כַּיי דָּמַר רִבִּי יוֹחָנָן. נִיטְמָא בְטוּמְאַת בֵּית פְּרָס. מְשַׁלְּחִין אוֹתוֹ דֶּרֶךְ רְחוֹקָה. צִיבּוּר שֶׁנִּיטְמָא

בְּסֵפֶק רְשׁוּת הַיָּחִיד בַּפֶּסַח. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. יַעֲשׂוּ בִסְפֵּיקָן. רִבִּי הוֹשַׁעְיָה רַבָּה אָמַר. יֵיעָשׂוּ בְּטוּמְאָה. (אוֹמֵר) [אוֹף] רִבִּי הוֹשַׁעְיָה [מוֹדֶה] שֶׁיַּעֲשׂוּ בִסְפֵּיקָן. לֹא אָמַר רִבִּי הוֹשַׁעְיָה אֶלָּא לְחוֹמְרִין.

רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי בְּנָיָה. יִשְׂרָאֵל ע�ָרֵל מַזִּין עָלָיו. שֶׁכֵּן מָצָאנוּ שֶׁקִּיבְּלוּ אֲבוֹתֵינוּ בַּמִּדְבָּר הַזָּיָיה עֲרֵלִים. אָמַר רַב חִסְדָּא. אַתְיָא כְמָאן דְּאָמַר. בְּאַחַד עָשָׂר מָלוֹ. בְּרַם כְּמָאן דְּאָמַר. בָּעֲשִׂירִי מָלוֹ. לֹא קִיבְּלוּ הַזָּיָיה עֲרֵלִים. אָמַר רִבִּי אָבוּן. מִכָּל מָקוֹם לֹא מָנוּ לַהַזָּיָיה עֲרֵילִים. רִבִּי לָעְזָר בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה. מַעֲשֶׂה בְכֹהֵן עָרֵל שֶׁהִיזָּה וְהוּכְשְׁרוּ הַזִּיּוֹתָיו. וְתַנֵּי כֵן. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר. אִיסַּרְטִיּוֹטוֹת הָיוּ שׁוֹמְרִין צִירִין בִּירוּשָׁלֵם וְטָבְלוּ וְאָכְלוּ פִּסְחֵיהֶן לָעֶרֶב.

פרק ט

הלכה א

משנה: מִי שֶׁהָיָה טָמֵא אוֹ בְדֶרֶךְ רְחוֹקָה וְלֹא עָשָׂה אֶת הָרִאשׁוֹן יַעֲשֶׂה אֶת הַשֵּׁנִי. שָׁגַג אוֹ נֶאֱנַס וְלֹא עָשָׂה אֶת הָרִאשׁוֹן יַעֲשֶׂה אֶת הַשֵּׁנִי. אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר טָמֵא אוֹ שֶׁהָיָה בְדֶרֶךְ רְחוֹקָה שֶׁאֵלּוּ פְּטוּרִין מִן הַהִכָּרֵת וְאֵלּוּ חַיָּיבִין בַּהִכָּרֵת׃

הלכה: מִי שֶׁהָיָה טָמֵא כול'. טָמֵא לָנֶפֶשׁ. אֵין לִי אֶלָּא טָמֵא לַנֶּפֶשׁ. אֲנוּסִים אוֹ שׁוֹגְגִין מְנַיִין. תַּלְמוּד לוֹמַר אִישׁ אִישׁ. [ריבָּה] עַד כְּדוֹן כְּרִבִּי עֲקִיבָה. כְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל. תַּנֵּי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל. לֹא טָמֵא נֶפֶשׁ כַּהֲרֵי דֶּרֶךְ רְחוֹקָה וְלֹא דֶּרֶךְ רְחוֹקָה כַּהֲרֵי טָמֵא נֶפֶשׁ. הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁלֹּא עָשָׂה אֶת הָרִאשׁוֹן יַעֲשֶׂה אֶת הַשֵּׁנִי. אַף אֲנִי אַרְבֶּה אֲנוּסִין אוֹ שׁוֹגְגִין שֶׁלֹּא עָשׂוּ אֶת הָרִאשׁוֹן יַעֲשׂוּ אֶת הַשֵּׁנִי. מַזִּיד מְנַיִין. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. וְהָאִישׁ לְרַבּוֹת אֶת הַמַּזִּיד. אָנָן תַּנִּינָן. שָׁגַג אוֹ נֶאֱנַס. תַּנֵּי רִבִּי חִייָה. שָׁגַג אוֹ נֶאֱנַס אוֹ הֵזִיד. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. שֶׁאֵילּוּ פְּטוּרִין מִן הַהִכָּרֵת וְאֵילּוּ חַיָּיבִין בַּהִכָּרֵת. מַה אִית לֵיהּ חַיָּיב בְּהִכָּרֵת. לֹא מֵזִיד.

טָמֵא לָנֶפֶשׁ. אֵין לִי אֶלָּא טָמֵא לָנֶפֶשׁ. טָמֵא זִיבָה וְטָמֵא צָרַעַת מְנַיִין. תַּלְמוּד לוֹמַר טָמֵא מֵת רִיבָּה. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר טָמֵא נֶפֶשׁ. אֶלָּא אִישׁ טָמֵא נֶפֶשׁ נִדְחִין לְפֶסַח שֵׁינִי. וְאֵין צִיבּוּר טָמֵא נֶפֶשׁ נִדְחֶה לְפֶסַח שֵׁינִי. טָמֵא זִיבָה וְטָמֵא צָרַעַת נִדְחִין לְפֶסַח שֵׁינִי. טוּמְאַת עֲבוֹדָה זָרָה עָשׂוּ אוֹתָהּ כְּטָמֵא זִיבָה וְטָמֵא צָרַעַת. נִיתַּן לְיִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת בֵּית הַבְּחִירָה. יָחִיד עוֹשֶׂה פֶּסַח שֵׁינִי וְאֵין צִיבּוּר עוֹשִׂין פֶּסַח שֵׁינִי. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. צִיבּוּר עוֹשֶׂה פֶּסַח שֵׁינִי שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּחִזְקִיָּה שֶׁעָשָׂה פֶּסַח שֵׁינִי. הָדָא הוּא דִכְתִיב כִּי מַרְבִּית הָעָם רַבַּת מֵאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וגו'.

אית תַּנֵּי תַנֵּי. מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה מִפְּנֵי הַטּוּמְאָה. אִית תַּנֵּי תַנֵּי. אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה מִפְּנֵי הַטּוּמְאָה. מָאן דְּאָמַר אֵין מְעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה מִפְּנֵי הַטּוּמְאָה. מַה מְקַיֵּים כִּי אָכְלוּ אֶת הַפֶּסַח בְּלֹא כַּתּוּב. שֶׁעִיבְּרוּ אֶת נִיסָן וְאֵינוֹ מְעוּבָּר אֶלָּא אֲדָר. וְאַתְיָיא כַּיי דָּמַר רִבִּי סִימוֹן בַּר זַבְדִּי. גּוּלְגּוֹלְתּוֹ שֶׁלְאַרְנָן הַיְבוּסִי מָצְאוּ תַּחַת הַמִּזְבֵּחַ.

כְּתִיב וַיָּחֵלּוּ בְּאֶחָד לַחוֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לְקַדֵּשׁ וּבְיוֹם שְׁמוֹנָה לַחוֹדֶשׁ. וַהֲלֹא בְיוֹם אֶחָד הָיוּ יְכוֹלִין לְבָעֵר כָּל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁהָיְתָה שָׁם. אָמַר רִבִּי אִידִי. מִפְּנֵי צַלְמֵי כַשְׂדִּים שֶׁהָיוּ חֲקוּקִים בַּשָּׁשַׁר. כְּתִיב כָּל לְבָבוֹ הֵכִין לִדְרוֹשׁ הָאֱלֹהִים יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתָיו רִבִּי סִימוֹן בַּר זַבְדִּי וְרִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי. חַד אָמַר. אֲפִילּוּ עֲשָׂה כַּמָּה בְטָהֳרַת הַקּוֹדֶשׁ לֹא יָצָא יְדֵי טָהֳרַת הַקּוֹדֶשׁ. וְחוֹרְנָה אָמַר. אֲפִילּוּ כָּל מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁעָשָׂה לֹא יָצָא יְדֵי טָהֳרַת הַקּוֹדֶשׁ.

שִׁשָּׁה דְבָרִים עָשָׂה חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה. עַל שִׁשָּׁה הוֹדוּ לוֹ וְעַל שִׁלשָׁה לֹא הוֹדוּ לוֹ. וְאֵילּוּ שִׁלשָׁה שֶׁהוֹדוּ לוֹ. כִּיתֵּת נְחַשׁ הַנְּחוֹשֶׁת וְהוֹדוּ לוֹ. גִּירֵר עֲצָמוֹת אָבִיו עַל מִיטָּה שֶׁלְחֲבָלִים וְהוֹדוּ לוֹ. גָּנַז טַבָּלָה שֶׁלִּרְפוּאוֹת וְהוֹדוּ לוֹ. וְאֵילּוּ שֶׁלֹּא הוֹדוּ לוֹ. קִיצֵּץ דַּלְתוֹת הַהֵיכָל וְלֹא הוֹדוּ לוֹ. סָתַם אֶת מוֹצָא מֵימֵי גִיחוֹן וְלֹא הוֹדוּ לוֹ. עִיבֵּר נִיסָן בְּנִיסָן. וְלֹא הוֹדוּ לוֹ.

הָיָה הַצִּיבּוּר חֲצָיִים זְבִים וְחֲצָיָין טְמֵאִין. רַב אָדָא בַּר אַהֲבָה אָמַר. זְבִין נַעֲשִׂין אֲצֶל טְמֵאִין כִּטְמֵאִין אֲצֶל טְהוֹרִין. אֵינָן עוֹשִׂין זְבִין נִדָּחִין לְפֶסַח שֵׁינִי. רַב חוּנָה אָמַר. אֵין תַּשְׁלוּמִין לַפֶּסַח הַבָּא בְטוּמְאָה.

הָיָה הַצִּיבּוּר רוּבָּן טְהוֹרִין וּמִיעוּטָן טְמֵאִין. וּמֵתוּ מִן הַטְּהוֹרִים בֵּין שְׁחִיטָה לִזְרִיקָה. אַחַר מִי אַתְּ מְהַלֵּךְ. אַחַר שְׁחִיטָה [או] אַחַר זְרִיקָה. אִין תֵּימַר. אַחַר שְׁחִיטָה. אֵינָן עוֹשִׂין בְּטוּמְאָה. אִין תֵּימַר. אַחַר זְרִיקָה. עוֹשִׂים בְּטוּמְאָה. הָיָה הַצִּיבּוּר רוּבָּן טְמֵאִין וּמִיעוּטָן טְהוֹרִין. וּמֵתוּ מִן הַטְּמֵאִים בֵּין שְׁחִיטָה לִזְרִיקָה. אַחַר מִי אַתְּ מְהַלֵּךְ. אַחַר שְׁחִיטָה אוּ אַחַר זְרִיקָה. אִין תֵּימַר. אַחַר שְׁחִיטָה. עוֹשִׂין בְּטוּמְאָה. אִין תֵּימַר. אַחַר זְרִיקָה. אֵינָן עוֹשִׂין בְּטוּמְאָה.

הלכה ב

משנה: וְאֵיזוֹ הִיא דֶּרֶךְ רְחוֹקָה מִן הַמּוֹדִיעִית וְלַחוּץ וּכְמִידָּתָהּ לְכָל רוּחַ דִּבְרֵי רִבִּי עֲקִיבָה. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מֵאַסְקוּפַּת עֲזָרָה וְלַחוּץ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְפִיכָךְ נָקוּד עַל הֵיא לוֹמַר לֹא מִפְּנֵי שֶׁרְחוֹקָה וַדַּאי אֶלָּא מֵאַסְקוּפַּת הָעֲזָרָה וְלַחוּץ׃

הלכה: רִבִּי סִימוֹן אָמַר. אִתְפַּלְגוֹן רִבִּי חִייָה רַבָּה וּבַר קַפָּרָא. חַד אָמַר. כְּדֵי שֶׁיָּבוֹא וְיֹאכַל. וְחוֹרְנָה אָמַר. כְּדֵי שֶׁיָּבוֹא וְיִזְרוֹק. וַאֲפִילּוּ כְּמָאן דְּאָמַר. כְּדֵי שֶׁיָּבוֹא וְיֹאכַל. וְהוּא שֶׁיְּהֵא בְתוֹךְ אַלְפַּיִים לְתָחוּם עַד שֶׁלֹּא חֲשֵׁיכָה. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. וְתַנֵּיי תַּמָּן. הָיָה נָתוּן מִן הַמּוֹדִיעִית וְלִפְנִים וְרַגְלָיו רָעוֹת. יָכוֹל יְהֵא חַיָּיב. תַּלְמוּד לוֹמַר וְחָדַל. יָצָא זֶה שֶׁלֹּא חָדַל.

הָיָה נָתוּן מִן הַמּוֹרִיעִית וְלַחוּץ וְהַסּוּס בְּיָדוֹ. יָכוֹל יְהֵא חַיָיב. תַּלְמוּד לוֹמַר וּבְדֶרֶךְ לֹא הָיָה. יָצָא זֶה שֶׁהָיָה בַדֶּרֶךְ. הָיָה נָתוּן מִן הַמּוֹרִיעִית וְלִפְנִים קוֹדֶם לְשֵׁשׁ שָׁעוֹת. יָצָא לוֹ קוֹדֶם לְשֵׁשׁ שָׁעוֹת. יָכוֹל יְהֵא חַיָיב. תַּלְמוּד לוֹמַר וְחָדַל לַעֲשׂוֹת. הֶחְדֵּל בִּשְׁעַת עֲשִׂייָה חַיָיב. שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת עֲשִׂייָה פָּטוּר.

רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. שְׁנֵיהֶן מִקְרָא אֶחָד הֵן דּוֹרְשִׁין. שָׁם שָׁם. חַד אָמַר חוּץ לַעֲשִׂייָתוֹ. וְחוֹרָנָה אָמַר. חוּץ לִמְחִיצָתוֹ.

חֲבֵרַייָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טָהוֹר וּבְדֶרֶךְ לֹא הָיָה. יָצָא זֶה שֶׁהָיָה בַדֶּרֶךְ. רִבִּי זְעוּרָה בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. כְּשֶׁהוּא מַזְהִיר הוּא מַזְכִּיר רְחוֹקָה. כְּשֶׁהוּא עוֹנֵשׁ אֵינוֹ מַזְכִּיר רְחוֹקָה. וְרַבָּנִן אָמְרֵי. בְּשָׁעָה שֶׁהַכְּתָב רָבָה עַל הַנְּקוּדָה. אַתְּ דּוֹרֵשׁ אֶת הַכְּתָב וּמְסַלֵּק אֶת הַנְּקוּדָה. וּבְשָׁעָה שֶׁהַנְּקוּדָה רָבָה עַל הַכְּתָב. אַתְּ דּוֹרֵשׁ אֶת הַנְּקוּדָה וּמְסַלֵּק אֶת הַכְּתָב. אָמַר רִבִּי. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם אֶלָּא נְקוּדָה אַחַת מְלַמֶּעְלָן אַתְּ דּוֹרֵשׁ אֶת הַנְּקוּדָה וּמְסַלֵּק אֶת הַכְּתָב. הֵיא שֶׁבִּרְחוֹקָה נָקוּד. אִישׁ רָחוֹק. וְאֵין דֶּרֶךְ רְחוֹקָה.

הלכה ג

משנה: מַה בֵּין פֶּסַח הָרִאשׁוֹן לַשֵּׁנִי. הָרִאשׁוֹן אָסוּר בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא. וְהַשֵּׁנִי מַצָּה וְחָמֵץ עִמּוֹ בַבַּיִת. הָרִאשׁוֹן טָעוּן הַלֵּל בַּאֲכִילָתוֹ וְהַשֵּׁנִי אֵינוֹ טָעוּן הַלֵּל בַּאֲכִילָתוֹ. זֶה וָזֶה טְעוּנִין הַלֵּל בַּעֲשִׂיָתָן. וְנֶאֱכָלִין צָלִי עַל מַצָּה וּמְרוֹרִים וְדוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת:

הלכה: כָּתוּב לֹא יַשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בּוֹקֶר. אִם לֶאֱכוֹל. זֶה מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁבּוֹ. וְעָצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בּוֹ זֶה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבּוֹ. וּכְשֶׁהוּא אוֹמֵר. כְּכָל חוּקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אוֹתוֹ. יָכוֹל שֶׁאֲנִי מַרְבֶּה לְבִיעוּר חָמֵץ וְלַאֲכִילַת מַצָּה כָּל שִׁבְעָה. תַּלְמוּד לוֹמַר עַל מַצּוֹת וּמְרוֹרִים יֹאכְלוּהוּ. אֵין לְךָ דָּבָר חוּץ מִגּוּפוֹ מְעַכְּבוֹ אֶלָּא מַצּוֹת וּמְרוֹרִים בִּלְבַד. וּכְרִבִּי יִשְׁמָעֵאל. דִּרְבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמַר. כְּלָל וּפְרָט הַכֹּל בִּכְלָל. יָכוֹל יְהוּ כָל הַדְּבָרִים מְעַכְּבִין אוֹתוֹ. תַּלְמוּד לוֹמַר עַל מַצּוֹת וּמְרוֹרִים יֹאכְלוּהוּ. אֵין לְךָ דָּבָר חוּץ מִגּוּפוֹ מְעַכְּבוֹ אֶלָּא מַצּוֹת וּמְרוֹרִים בִּלְבַד.

אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. עַל הַשֵּׁינִי הוּא עָנוּשׁ כָּרֵת. עַל הָרִאשׁוֹן אֵינוֹ עָנוּשׁ כָּרֵת. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. עַל הָרִאשׁוֹן הוּא עָנוּשׁ כָּרֵת. עַל הַשֵּׁינִי אֵינוֹ עָנוּשׁ כָּרֵת. וְאִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. בֵּין עַל הָרִאשׁוֹן בֵּין עַל הַשֵּׁינִי עָנוּשׁ כָּרֵת. מָאן דְּאָמַר. עַל הָרִאשׁוֹן הוּא עָנוּשׁ כָּרֵת. חֶטְאוֹ יִשָּׂא בָרִאשׁוֹן. מָאן דְּאָמַר. עַל הַשֵּׁינִי הוּא עָנוּשׁ כָּרֵת. חֶטְאוֹ יִשָּׂא בַשֵּׁינִי. מָאן דְּאָמַר. בֵּין עַל הָרִאשׁוֹן בֵּין עַל הַשֵּׁינִי עָנוּשׁ כָּרֵת. חֶטְאוֹ יִשָּׂא בֵּין עַל הָרִאשׁוֹן בֵּין עַל הַשֵּׁינִי. מָאן דְּאָמַר. עַל הַשֵּׁינִי. אֵינוֹ עָנוּשׁ כָּרֵת אֶלָּא אִם כֵּן לֹא עָשָׂה אֶת הָרִאשׁוֹן. כִּי אֶת קָרְבַּן יי לֹא הִקְרִיב בְּמוֹעֲדוֹ. בָּרִאשׁוֹן חֶטְאוֹ יִשָּׂא. בַּשֵּׁינִי.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק. כָּתוּב הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ חָג. בָּא לֵילֵי פֶּסַח לְלַמֵּד עַל מַפְלְתוֹ שֶׁלְסַנְחֵרִיב וְנִמְצָא לָמֵד מִמֶּנּוּ. מַה זֶּה טָעוּן הַלֵּל אַף זֶה טָעוּן הַלֵּל. אִי מַה זֶּה טָעוּן חֲגִיגָה אַף זֶה טָעוּן חֲגִיגָה. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ חָג. אֶת שֶׁהוּא טָעוּן הַלֵּל טָעוּן חֲגִיגָה. אֶת שֶׁאֵינוֹ טָעוּן הַלֵּל אֵינוֹ טָעוּן חֲגִיגָה.

וְדוֹחֶה אֶת הַטּוּמְאָה. אָמַרְתָּ. כָּל עַצְמוֹ אֵינוֹ בָּא אֶלָּא מִפְּנֵי הַטּוּמְאָה. וְאַתְּ אָמַר. דּוֹחֶה אֶת הַטּוּמְאָה.

הלכה ד

משנה: הַפֶּסַח שֶׁבָּא בְטוּמְאָה לֹא יֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ זָבִין וְזָבוֹת נִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת. וְאִם אָכְלוּ פְּטוּרִים מִכָּרֵת וְרִבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹטֵר אַף עַל בִּיאַת מִקְדָּשׁ׃

הלכה: תַּנֵּי. רִבִּי מֵאִיר מְחַיֵּיב וְרִבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר. מַה טַּעֲמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. וְהַבָּשָׂר כָּל טָהוֹר יֹאכַל בָּשָׂר. וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים. אֶת שֶׁהוּא מוּתָּר לַטְּהוֹרִין חַיָּיבִין עָלָיו מִשּׁוּם טוּמְאָה. יָצָא פֶּסַח שֶׁבָּא בְטוּמְאָה וְאָכְלוּ מִמֶּנּוּ זָבִים וְזָבוֹת נִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת. אֶת שֶׁאֵינוֹ מוּתָּר לַטְּהוֹרִין אֵין חַיָּיבִין עָלָיו מִשּׁוּם טוּמְאָה. אָכַל עוֹלָה אָכַל אֵימוּרִין. מֵאַחַר שֶׁאֵין מוּתָּר לַטְּהוֹרִין אֵין חַיָּיבִין עָלָיו.

נִכְנַס בַּלַּיְלָה. נִכְנַס קוֹדֶם לְשֵׁשׁ שָׁעוֹת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. אֵין יִסְבּוֹר רִבִּי אֱלִעֶזֶר כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. מַה טַּעֲמָא בְּכָל קוֹדֶשׁ לֹא תִגַּע וְאֶל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבוֹא. אֶת שֶׁהוּא חַיָּיב עַל אֲכִילַת קוֹדֶשׁ חַיָּיב עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ. וְאֶת שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב עַל אֲכִילַת קוֹדֶשׁ אֵינוֹ חַיָּיב עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ. אֵין יִסְבּוֹר רִבִּי שִׁמְעוֹן כְּרִבִּי לְעֶזֶר מַה טַּעֲמָא בְּכָל קוֹדֶשׁ לֹא תִגַּע וְאֶל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבוֹא. אֶת שֶׁהוּא חַיָּיב עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ חַיָּיב עַל אֲכִילַת קוֹדֶשׁ. וְאֶת שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב עַל בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ אֵינוֹ חַיָּיב עַל אֲכִילַת קוֹדֶשׁ.

הלכה ה

משנה: מַה בֵּין פֶּסַח מִצְרַיִם לְפֶסַח דּוֹרוֹת. פֶּסַח מִצְרַיִם מִקְחוֹ מִבֶּעָשׂוֹר וְטָעוּן הַזָּיָיה וַאֲגוּדַּת אֵזוֹב עַל הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְנֶאֱכָל בְּחִפָּזוֹן לְיָלָה אֶחָד וּפֶסַח דּוֹרוֹת נוֹהֵג כָּל שִׁבְעָה׃

הלכה: אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. דּוּקִים וְתַבְלוּלִים פּוֹסְלִין בּוֹ. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. אֵין דּוּקִים וְתַבְלוּלִים פּוֹסְלִין בּוֹ. מָאן דְּאָמַר. דֻּקִּים וְתַבְלוּלִין פּוֹסְלִין בּוֹ. נִיחָא. דִּכְתִיב שֶׁה תָּמִים. מָאן דְּאָמַר. אֵין דֻּקִּים וְתַבְלוּלִים פּוֹסְלִין בּוֹ. מַה מְקַיֵּים שֶׁה תָּמִים. אֲפִילּוּ בְּקָרְבְּנוֹת בְּנֵי נֹחַ אֵינוֹ. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי יָסָא. פְּשַׁט רִבִּי לְעָזָר לְחָבֵרַיָּיא. מִכָּל הַחַי מִכָּל בָּשָׂר. שֶׁיִּהוּ שְׁלֵימִין בְּאֵיבָרֵיהֶן. תַּמָּן יֵשׁ מֵהֶן לַמִּזְבֵּחַ. בְּרַם הָכָא אֵין מֵהֶם לַמִּזְבֵּחַ. רִבִּי חוּנָה בְשֵׁם רִבִּי יִרְמְיָה. מִכַּיוָן שֶׁכָּתוּב בָּהּ כַּפָּרָה כְּקָדָשִׁים כְּמִי שֶׁיֵּשׁ מֵהֶם לַמִּזְבֵּחַ. וְתַנֵּי כֵן. שָׁלֹשׁ מִזְבְּחוֹת הָיוּ לְאָבוֹתֵינוּ

בְּמִצְרַיִם. מַשְׁקוֹף וּשְׁתֵּי מְזוּזוֹת. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. אַרְבָּעָה. סַף וּמַשְׁקוֹף וּשְׁתֵּי מְזוּזוֹת. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. סַף כֻּלִּי. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. סַף אַסְקוּפָּה. מָאן דְּאָמַר. סַף כֻּלִּי. וְאֶת הַסִּיפִּים וְאֶת הַמְזַמְּרוֹת וְאֶת הַמִּזְרָקוֹת. מָאן דְּאָמַר. סַף אַסְקוּפָּה. בְּתוֹתָם סִפֵּם אֶת סִיפֵּיי. מָאן דְּאָמַר. כֻּלִּי. נִיחָא. דִּכְתִיב מִן הַדָּם אֲשֶׁר בַּסָּף. מָאן דְּאָמַר. סַף אַסְקוּפָּה. מַה מְקַיֵּים סַף כֻּלִּי. מֵבִיא סַף כֻּלִּי וְנוֹתֵן עַל הָאַסְקוּפָּה וְטוֹבֵל וּמַזֶּה.

תַּנֵּי. בֶּן בַּגְבָּג אוֹמֵר. שָׁה תְמִים. אֵין גִּיזָּה תְמִימָה. וְהָתַנֵּי. מִן הַצֹּאן. לְהוֹצִיא אֶת הַחֻלְקִים שֶׁבָּהֶן. אָמַר רִבִּי אַבּוּן. לְהוֹצִיא מָה שֶׁחִלְקָה [לְךָ הַתּוֹרָה]. רוֹבַע וְנִרְבָּע וּמוּקְצֶה וְנֶעֱבַד.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. אַף רִבִּי יוֹסֵה הַגְּלִילִי דִּכְוָותְהוֹן. דְּתַנֵּי. רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר. אוֹמֵר אֲנִי שֶׁלֹּא הָיָה פֶּסַח מִצְרַיִם אֶלָּא יוֹם אֶחָד בִּלְבַד. שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ. הַיּוֹם.

הלכה ו

משנה: אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ שָׁמַעְתִּי שֶׁתְּמוּרַת הַפֶּסַח קְרֵיבָה וּתְמוּרַת הַפֶּסַח אֵינָהּ קְרֵיבָה וְאֵין לִי לְפָרֵשׁ. אָמַר רִבִּי עֲקִיבָה אֲנִי אֲפָרֵשׁ. הַפֶּסַח שֶׁנִּמְצָא קוֹדֶם שְׁחִיטַת הַפֶּסַח יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב. וְיִמָּכֵר וְיָבִיא בְּדָמָיו שְׁלָמִים וְכֵן תְּמוּרָתוֹ. לְאַחַר שְׁחִיטַת הַפֶּסַח. קָרֵב שְׁלָמִים. וְכֵן תְּמוּרָתוֹ׃

הלכה: רִבִּי יוּדָן בָּעֵי. אַף בִּתְמוּרַת אָשָׁם כֵּן. תְּמוּרַת אָשָׁם קְרֵיבָה וּתְמוּרַת אָשָׁם אֵינָהּ קְרֵיבָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. פֶּסַח שֶׁהִקְרִיבָהּ [בְּשַׁחֲרִית] אֵינָהּ פֶּסַח. עוֹלָה שֶׁהִקְרִיבָהּ בְּשַׁחֲרִית עוֹלָה הִיא.

הֵמִיר בּוֹ בִּשְׁלִשָּׁה עָשָׂר. רִבִּי זְעוּרָה אָמַר. תְּמוּרָתוֹ קְרֵיבָה שְׁלָמִים. רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק אָמַר. אֵין תְּמוּרָתוֹ קְרֵיבָה שְׁלָמִים. חֵייְלֵיהּ דְּרַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק מִן הָדָא. לְאַחַר הַפֶּסַח יָבִיא שְׁלָמִים. וְכֵן תְּמוּרָתוֹ. אֵין תֵּימַר. הֵמִיר בּוֹ בִּשְׁלִשָּׁה עָשָׂר וּתְמוּרָתוֹ קְרֵיבָה שְׁלָמִים. וְיִתְבַּיְנֵיהּ. לֹא מוּטָב לְלַמֵּד תְּמוּרַת פֶּסַח מִפֶּסַח וְלֹא לְלַמֵּד תְּמוּרַת שְׁלָמִים מִפֶּסַח. רִבִּי הִילָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. מֻתּוּ בָעֲלִים בִּשְׁלִשָּׁה עָשָׂר. גּוּפוֹ קָרֵב שְׁלָמִים. וְלָמָּה לֹא אָמַר. בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. כָּל שֶׁנִּרְאֶה לִיקָּרֵב בְּפֶסַח אֵין גּוּפוֹ קָרֵב שְׁלָמִים.

תַּמָּן תַּנִּינָן. וְוֹלֵד חַטָּאת וּתְמוּרַת חַטָּאת וְחַטָּאת שֶׁמֵּתוּ בְעָלֶיהָ וְשֶׁעִיבְּרָה שְׁנָתָהּ וְשֶׁאָבְדָה וְנִמְצֵאת בַּעֲלַת מוּם.

וְוֹלֵד חַטָּאת דְּאִתְפַּלְגוֹן. צִיבּוּר שֶׁהִפְרִישׁ נְקֵבָה. וְכֵן נָשִׂיא שֶׁהִפְרִישׁ שְׂעִירָה. רִבִּי יִרְמְיָה אָמַר. לֹא קָדְשָׁה וּוְלָדָהּ קָרֵב. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. קָדְשָׁה וּוְלָדָהּ מֵת. חֵייְלֵיהּ דְּרִבִּי יוֹסֵי מִן הָדָא. אֵין אַתְּ יָכוֹל לוֹמַר. וְוֹלֵד חַטָּאת בְּצִיבּוּר. שֶׁאֵין הַצִּיבּוּר מֵבִיאִין נְקֵבָה. לֹא אָמַר אֶלָּא. אֵין אַתְּ יָכוֹל. הָא אִם הִקְדִּישָׁהּ קָדְשָׁה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. יָאוּת אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. וְלֹא רִבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר. נְקֵיבָה לְעוֹלָה לֹא קָדְשָׁה אֶלָּא הֶקְדֵּשׁ דְּמִים.

וּתְמוּרַת חַטָּאת דְּאִיתְפַּלְגוֹן. הֲמִיר בּוֹ בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר. רִבִּי זְעוּרָה אָמַר. תְּמוּרָתוֹ קְרֵיבָה שְׁלָמִים. רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק אָמַר. אֵין תְּמוּרָתוֹ קְרֵיבָה שְׁלָמִים.

וְחַטָּאת שֶׁמֵּתוּ בְעָלֶיהָ [יְמוּתוּ. כַּיי דָמַר] (אָמַר) רִבִּי הִילָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. מֵתוּ בְעָלָיו בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר. גּוּפוֹ קָרֵב שְׁלָמִים. וְלָמָּה { } אָמַר בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. כָּל עַמָּא מוֹדֵיי. כָּל שֶׁנִּרְאֶה לִקָּרֵב בְּפֶסַח אֵין גּוּפוֹ קָרֵב שְׁלָמִים.

וְשֶׁעִיבְּרָה שְׁנָתָהּ. כַּיי דְּאָמַר רַב חִסְדָּא. בְּשֶׁעִיבְּרָה שְׁנָתוֹ בֵּין רִאשׁוֹן לַשֵּׁינִי. רִבִּי הִילָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בְּשֶׁשִּׁיבֵּר זְמַן כַּפָּרָתוֹ.

וְשֶׁאָבְדָה וְנִמְצֵאת. (בַּעַל מוּם) [בְּרִי מוּתָּר.] רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. אֵין לְךָ פֶּסַח גּוּפוֹ קָרֵב שְׁלָמִים אֶלָּא שֶׁאָבַד וְנִמְצָא מֵאַחַר שֶׁכִּיפְּרוּ הַבְּעָלִים.

וּבַעֲלַת מוּם. רִבִּי זְעוּרָא בְעָא קוֹמֵי רִבִּי יָסָא. לֹא מִסְתַּבְּרָא בָהֶן בַּעַל מוּם דְּתַנִּינָן הָכָא בְּאָבִיד הוּא. אָמַר לֵיהּ. אוֹף אֲנָא סָבַר כֵּן.

הִפְרִישׁ פִּסְחוֹ וְאָבַד וְהִפְרִישׁ אַחֵר תַּחְתָּיו. לֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיב אֶת הַשֵּׁינִי עַד שֶׁנִּמְצָא הָרִאשׁוֹן. וַהֲרֵי שְׁנֵיהֶן עוֹמְדִין. אִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי. מִצְוָה לְהַקְרִיב אֶת הָרִאשׁוֹן. אִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי. מִצְוָה לְהַקְרִיב אֶת הַשֵּׁינִי. וְתַנֵּי שְׁמוּאֵל כֵּן. בּוֹרֵר אֶת הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן וְהַשֵּׁינִי יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב. וְיִמָּכֵר וְיָבִיא בְדָמָיו שְׁלָמִים בְּשִׁשָּׁה עָשָׂר. רִבִּי לָעְזָר אוֹמֵר. הוּא עַצְמוֹ קָרֵב שְׁלָמִים בְּשִׁשָּׁה עָשָׂר. אַתְיָא דְרִבִּי כְּרִבִּי לָעְזָר. וּשְׁמוּאֵל תַּנֵּיתֵהּ כְּשִׁיטָּתֵיהּ. דְּתַנֵּי. רִבִּי אוֹמֵר. אֵין חַטָּאת {מֻתָּה} אֶלָּא שֶׁנִּמְצֵאת מֵאַחַר שֶׁכִּיפְּרוּ בָהּ הַבְּעָלִים. אֵין הַמְּעוֹת הוֹלְכוֹת לְיָם הַמֶּלַח אֶלָּא שֶׁנִּמְצְאוּ מֵאַחַר שֶׁכִּיפְּרוּ הַבְּעָלִים.

הלכה ז

משנה: הַמַּפְרִישׁ נְקֵיבָה לְפִסְחוֹ אוֹ זָכָר בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמָּכֵר וְיִפְּלוּ דָמָיו לִנְדָבָה. הַמַּפְרִישׁ פִּסְחוֹ וָמֵת לֹא יְבִיאֻנּוּ בְנוֹ אַחֲרָיו לְשֵׁם פֶּסַח אֶלָּא לְשֵׁם שְׁלָמִים:

הלכה: מַתְנִיתָא לְאַחַר כַּפָּרָה. וּכְרִבִּי שִׁמְעוֹן. דְּתַנֵּי. קוֹדֶם לַפֶּסַח תְּהֵא רוֹעֶה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב וְתִימָּכֵר וְיָבִיא בְדָמֶיהָ פֶּסַח. לְאַחַר הַפֶּסַח תְּבוֹא שְׁלָמִים. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. קוֹדֶם לַפֶּסַח תִּימָּכֵר שֶׁלֹּא בְמוּם. לְאַחַר הַפֶּסַח תְּבוֹא שְׁלָמִים. לָא כֵן סָבְרִנָן מֵימַר. כָּל שֶׁנִּרְאֶה לְקָרֵב בַּפֶּסַח אֵין גּוּפוֹ קָרֵב שְׁלָמִים. פָּתַר לָהּ בְּשֶׁהִפְרִישׁ מָעוֹת.

הלכה ח

משנה: הַפֶּסַח שֶׁנִּתְעָרְבָה בַּזְּבָחִים כּוּלָּן יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ וְיִמָּכְרוּ וְיָבִיא בִדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן מִמִּין זֶה וּבִדְמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן מִמִּין זֶה וְיִפְסִיד הַמּוֹתָר מִבֵּיתוֹ. נִתְעָרֵב בַּבְּכוֹרוֹת רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אִם חֲבוּרַת כֹּהֲנִים יֹאכְלוּ:

הלכה: תַּנֵּי. אֵין לוֹקְחִין שְׂבִיעִית בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. רִבִּי יוֹסֵה אָמַר. בְּמַחֲלוֹקֶת. אָמַר רִבִּי יוֹנָה. דִּבְרֵי הַכֹּל הֵיא. אוֹכְלֵי תְרוּמָה זְרִיזִין הֵן. הָתִיב רִבִּי חֲנַנְיָה קוֹמֵי רִבִּי מָנָא. וְהָתַנִּינָן. נִתְעָרֵב בַּבְּכוֹרוֹת רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אִם חֲבוּרַת כֹּהֲנִים יֹאכְלוּ. וְתַנֵּי עֲלָהּ. יֹאכְלוּ כַחֲמוּר שֶׁבָּהֶן. אָמַר לֵיהּ. אוֹכְלֵי פְסָחִים בְּשָׁעָתָן זְרִיזִין הֵן כְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה. תֵּדַע לָךְ. דְּתַנִּינָן. אֵין צוֹלִין בָּשָׂר בָּצָל וּבֵיצָה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּצוֹלוּ. וְתַנִּינָן. מְשַׁלְּשְׁלִין אֶת הַפֶּסַח לַתַּנּוּר עִם חֲשִׁיכָה.

הלכה ט

משנה: חֲבוּרָה שֶׁאָבַד פִּסְחָהּ אָמְרוּ לְאֶחָד צֵא וּבַקֵּשׁ וּשְׁחוֹט עָלֵינוּ וְהָלַךְ וּמָצָא וְשָׁחַט וְהֵם לָקְחוּ וְשָׁחָטוּ. אִם שָׁלוּ נִשְׁחַט רִאשׁוֹן הוּא אוֹכֵל מִשֶּׁלּוֹ וְהֵן אוֹכְלִין עִמּוֹ. אִם שֶׁלְּהֶן נִשְׁחַט רִאשׁוֹן הוּא אוֹכֵל מִשֶּׁלּוֹ וְהֵן אוֹכְלִין מִשֶּׁלְּהֶן. אֵין יָדוּעַ אֵי זֶה מֵהֶן נִשְׁחַט רִאשׁוֹן אוֹ שֶׁשְּׁחָטוּ שְׁנֵיהֶן כְּאַחַת הֵן אוֹכְלִין מִשֶּׁלְּהֶן וְהוּא אֵינוֹ אוֹכֵל עִמָּהֶן וְשֶׁלּוֹ יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה וּפָטוּר מִלַּעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. אָמַר לָהֶן אִם אֵיחַרְתִּי שְׁחָטוּ עָלַי. הָלַךְ וּמָצָא וְשָׁחַט וְהֵם לָקְחוּ וְשָׁחָטוּ. אִם שֶׁלְּהֶן נִשְׁחַט רִאשׁוֹן הֵן אוֹכְלִין מִשֶּׁלְּהֶן וְהוּא אֵינוֹ אוֹכֵל מִשֶּׁלּוֹ וְשֶׁלּוֹ יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה וּפָטוּר מִלַּעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. אִם שֶׁלּוֹ נִשְׁחַט רִאשׁוֹן הוּא אוֹכֵל מִשֶּׁלּוֹ וְהֵן אוֹכְלִין מִשֶּׁלְּהֶן. אֵין יָדוּעַ אֵיזֶה מֵהֶן נִשְׁחַט רִאשׁוֹן אוֹ שֶׁשְּׁחָטוּ שְׁנֵיהֶן כְּאַחַת הוּא אוֹכֵל מִשֶּׁלּוֹ וְהֵן אֵינָם אוֹכְלִין עִמּוֹ וְשֶׁלְּהֶן יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה וּפָטוּרִין מִלַּעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. אָמַר לָהֶן אִם אֵיחַרְתִּי צְאוּ וְשַׁחֲטוּ עָלַי. הָלַךְ וּמָצָא וְשָׁחַט וְהֵם לָקְחוּ וְשָׁחָטוּ. אִם שֶׁלְּהֶן נִשְׁחַט רִאשׁוֹן הֵן אוֹכְלִין מִשֶּׁלְּהֶן וְהוּא אוֹכֵל עִמָּהֶן. וְאִם שֶׁלּוֹ נִשְׁחַט רִאשׁוֹן הוּא אוֹכֵל מִשֶּׁלּוֹ וְהֵן אוֹכְלִין מִשֶּׁלְּהֶן. וְאִם אֵינוֹ יָדוּעַ אֵיזֶה מֵהֶן נִשְׁחַט רִאשׁוֹן אוֹ שֶׁשְּׁחָטוּ שְׁנֵיהֶן כְּאַחַת הֵן אוֹכְלִין מִשֶּׁלְּהֶן וְהוּא אֵינוֹ אוֹכֵל עִמָּהֶן וְשֶׁלּוֹ יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה וּפָטוּר מִלַּעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי. אָמַר לָהֶן וְאָמְרוּ לוֹ. אוֹכְלִין כּוּלָּם מִן הָרִאשׁוֹן. לֹא אָמַר לָהֶן וְלֹא אָמְרוּ לוֹ אֵינָן אַחֲרָאִין זֶה לָזֶה: שְׁתֵּי חֲבוּרוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ פִּסְחֵיהֶן אֵילּוּ מוֹשְׁכִין לָהֶן אֶחָד וְאֵילּוּ מוֹשְׁכִין לָהֶן אֶחָד. אֶחָד מֵאֵילּוּ בָּא לוֹ אֵצֶל אֵילּוּ וְאֶחָד מֵאֵילּוּ בָּא לוֹ אֵצֶל אֵילּוּ. וְכֵן הֵן אוֹמְרִים אִם שֶׁלָּנוּ הוּא הַפֶּסַח הַזֶּה יָדֶיךָ מְשׁוּכוֹת מִשֶּׁלָּךְ וְנִמְנֵיתָ עַל שֶׁלָּנוּ. וְאִם שֶׁלָּךְ הוּא הַפֶּסַח הַזֶּה יָדֵינוּ מְשׁוּכוֹת מִשֶּׁלָּנוּ וְנִמְנִינוּ עַל שֶׁלָּךְ. וְכֵן חֲמֵשׁ חֲבוּרוֹת שֶׁל חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה וְשֶׁל עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה מוֹשְׁכִין לָהֶן אֶחָד מִכָּל חֲבוּרָה וַחֲבוּרָה וְכָךְ הָיוּ אוֹמְרִים:

הלכה: אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. דִּבְרֵי נָתָן הִיא. דִּבְרֵי נָתָן אָמַר. יוֹצְאִין בִּזְרִיקָה בִלֹּא אֲכִילָה. תַּנֵּי בַּר קַפָּרָא. יָפָה שְׁתִיקָה לַחֲכָמִים. קַל וָחוֹמֶר לַטִּיפְּשִׁים. וְכֵן שְׁלֹמֹה אוֹמֵר. גַּם אֱוִיל מָחֳרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב. וְאֵין צוֹרֶךְ לוֹמַר. חָכָם מַחֲרִישׁ.

הלכה י

משנה: שְׁנַיִם שֶׁנִּתְעָרְבוּ פִּסְחֵיהֶן זֶה מוֹשֵׁךְ לוֹ אֶחָד וְזֶה מוֹשֵׁךְ לוֹ אֶחָד. זֶה מְמַנֶּה עִמּוֹ אֶחָד מִן הַשּׁוּק וְזֶה מְמַנֶּה עִמּוֹ אֶחָד מִן הַשּׁוּק זֶה בָּא אֵצֶל זֶה וְזֶה בָּא אֵצֶל זֶה וְכָךְ הוּא אוֹמֵר אִם שֶׁלִּי הוּא הַפֶּסַח זֶה יָדֶיךָ מְשׁוּכוֹת מִשֶּׁלְּךָ וְנִמְנֵיתָ עַל שֶׁלִּי. וְאִם שֶׁלְּךָ הוּא הַפֶּסַח זֶה יָדֶיךָ מְשׁוּכוֹת מִשֶּׁלִּי וְנִמְנֵיתִי עַל שֶׁלְּךָ׃

הלכה: אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה הִיא. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. אֵין שׁוֹחֲטִין אֶת הַפֶּסַח עַל הַיָּחִיד דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה. וְרִבִּי יוֹסֵי מַתִּיר. הָא שֶׁלְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לֹא. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה הִיא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. כָּל גַּרְמָא אָמְרָה דְּהִיא דְּרִבִּי יְהוּדָה. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. אֵין שׁוֹחֲטִין פֶּסַח לְיָחִיד דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה. וְרִבִּי יוֹסֵי מַתִּיר.

פרק י

הלכה א

משנה: עֶרֶב פְּסָחִים סָמוּךְ לַמִּנְחָה לֹא יֹאכַל אָדָם עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ. וַאֲפִילוּ עָנִי שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּסֻבּ. וְלֹא יִפְחֲתוּ לוֹ מֵאַרְבָּעָה כוֹסוֹת שֶׁל יַיִן וַאֲפִילוּ מִן הַתַּמְחוּי׃

הלכה: עֶרֶב פְּסָחִים סָמוּךְ לַמִּנְחָה כול'. מַתְנִיתָא דְּרִבִּי יְהוּדָה. דְּתַנֵּי. עֶרֶב שַׁבָּת מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעֲלָן לֹא יִטְעוֹם אָדָם כְּלוּם עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ כְּדֵי שֶׁיְּכַוֵּן לַשַּׁבָּת בְּתַאֲוָה. דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. אוֹכֵל וְהוֹלֵךְ עַד שָׁעָה שֶׁהוּא מַשְׁלִים. מַפְסִיקִין לַשַּׁבָּת. דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. אֵין מַפְסִיקִין. מַעֲשֶׂה בְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲלַפְתָּא שֶׁהָיוּ מְסוּבִּין בְּעֶרֶב שַׁבָּת בְּעֲכּוֹ וְקִדְּשָׁה עֲלֵיהֶן הַשַּׁבָּת. אָמַר לוֹ רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לְרִבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲלַפְתָּא. רְצוֹנְךָ שֶׁנִּפְסוֹק לַשַּׁבָּת. אָמַר לוֹ. כָּל יוֹם הָיִיתָ מְחַבֵּב דְּבָרַיי לְפָנַי רִבִּי יְהוּדָה. וְעַכְשָׁיו אַתְּ מְחַבֵּב דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה בְּפָנַיי. הֲגַם לְכְבוֹשׁ אֶת הַמַּלְכָּה עִמִּי בַּבַּיִת. אָמַר לוֹ. אִם כֵּן לֹא נַפְסִיק. שֶׁלֹּא תִיקָּבַע הֲלָכָה בְּיִשְׂרָאֵל כְּרִבִּי יְהוּדָה. לֹא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁקִּבְּעוּ הֲלָכָה כְּרִבִּי יוֹסֵי. רַב יְהוּדָה בְשֵׁם שְׁמוּאֵל. זוֹ דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי יוֹסֵה. אֲבָל דִּבְרֵי חֲכָמִים פּוֹרֵשׂ מַפָּה וּמְקַדֵּשׁ. מָהוּ לוֹכַל מִינֵי כִיסְנִין. מָהוּ לוֹכַל מִינֵי תַרְוּגִימָא. רִבִּי יוּדָן נְשִׂיָיא סָחָה וּצְהָא. שְׁאַל לְרִבִּי מָנָא. בְּגִין דַּאֲנָא צְהִי מָהוּ נִישְׁתֵּי. אָמַר לֵיהּ. תַּנֵּי רִבִּי חִייָה. אָסוּר לְאָדָם לִטְעוֹם כְּלוּם עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ.

אָמַר רִבִּי לֵוִי. הָאוֹכֵל מַצָּה בְּעֶרֶב הַפֶּסַח כְּבָא עַל אֲרוּסָתוֹ בְּבֵית חָמִיו. וְהַבָּא עַל אֲרוּסָתוֹ בְּבֵית חָמִיו לוֹקֶה. תַּנֵּי. רִבִּי יוּדָה בֶּן בְּתִירָה אוֹמֵר. בֵּין חָמֵץ בֵּין מַצָּה אָסוּר. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. רִבִּי לֹא הָיָה אוֹכֵל לֹא חָמֵץ וְלֹא מַצָּה. לֹא מַצָּה מִן הָדָא דְּרִבִּי לֵוִי. וְלֹא חָמֵץ מִן הָדָא דְּרִבִּי יוּדָה בֶּן בְּתִירָה. וְרִבִּי תַלְמִידֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה בֶּן בְּתִירָה הֲוָה.

לֹא. תַּלְמִידֵיהּ דְּרִבִּי יַעֲקֹב בַּר קוֹרְשַׁיי הֲוָה. אֶלָּא בְּגִין דַּהֲוָה בְכוֹר. אָמַר רִבִּי מָנָא. רִבִּי יוֹנָה אַבָּא הֲוָה בְכוֹר וַהֲוָה אָכִיל. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּמָא. לֹא מִן הָדָא אֶלָּא מִן הָדָא. רִבִּי אַיסְתֶּנִיס הֲוָה. כַּד הֲוָה אָכִיל בִּימָמָא לָא הֲוָה אָכִיל בִּרַמְשָׁא. וְלִמָּה לָא הֲוָה אָכִיל הָכָא בִּימָמָא. כְּדֵי שֶׁיְּכַנֵּס לַשַּׁבָּת בְּתַאֲוָה.

אָמַר רִבִּי לֵוִי. לְפִי שֶׁדֶּרֶךְ עֲבָדִים לִהְיוֹת אוֹכְלִין מְעוּמָד. וְכָאן לִהְיוֹת אוֹכְלִין מְסוּבִּין. לְהוֹדִיעַ שֶׁיָּצְאוּ מֵעַבְדוּת לַחֵירוּת. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. אוֹתוֹ כְּזַיִת שֶׁאָדָם יוֹצֵא בּוֹ בַּפֶּסַח צָרִיךְ לְאוֹכְלוֹ מֵיסַב. רִבִּי יוֹסֵי בְעָא קוֹמֵי רִבִּי סִימוֹן. אֲפִילוּ עֶבֶד לִפְנֵי רַבּוֹ. אֲפִילוּ אִשָּׁה לִפְנֵי בַעֲלָהּ. אָמַר לֵיהּ. בִּרְבִּי. עַד כְּאן שְׁמַעְתִּי.

אָמַר רִבִּי חִייָה בַּר אַדָּא. לְפִי שֶׁאֵין עֵרֶב לְאָדָם לוֹכַל מִן הַקּוּפָּה. וְכָאן אֲפִילוּ מִן הַתַּמְחוּי. תַּנֵּי. צָרִיךְ הוּא אָדָם לְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת בָּנָיו בָּרֶגֶל. בַּמֶּה מְשַׂמְּחָן. בְּיַיִן. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר נָשִׁים בָּרְאוּי לָהֶן וּקְטַנִּים בָּרְאוּי לָהֶם. נָשִׁים בָּרְאוּי לָהֶן. כְּגוֹן מְסָנִין וְצוּצְלִין. וּקְטַנִּים בָּרְאוּי לָהֶן. כְּגוֹן אֱגוֹזִין וְלוּזִין. אָמְרִין. הֲוָה רִבִּי טַרְפוֹן עָבִיד כֵּן.

מְנַיִין לְאַרְבָּעָה כוֹסוֹת. רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי בְנָיָה. כְּנֶגֶד אַרְבַּע גְּאוּלּוֹת. לָכֵן אֱמוֹר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְיָ וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם וגו'. וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וגו'. וְהוֹצֵאתִי. וְהִצַּלְתִּי. וְגָאַלְתִּי. וְלָקַחְתִּי. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר. כְּנֶגֶד אַרְבַּע כוֹסוֹת שֶׁלְּפַרְעֹה. וְכוֹס פַּרְעֹה בְּיָדִי. וָאֶשְׁחַט אוֹתָם אֶל כּוֹס פַּרְעֹה. וָאֶתֵּן אֶת הַכּוֹס עַל כַּף פַּרְעֹה. וְנָתַתָּ כוֹס פַּרְעֹה בְּיָדוֹ. רִבִּי לֵוִי אָמַר. כְּנֶגֶד אַרְבַּע מַלְכִיּוֹת. וְרַבָּנִן אָמְרֵי. כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה כוֹסוֹת שֶׁלְּפוּרְעָנוּת שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָתִיד לְהַשְׁקוֹת אֶת אוּמּוֹת הָעוֹלָם. כִּי כֹה אָמַר יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵלַי קַח אֶת כּוֹס הַיַּיִן הַחֵימָה וגו'. כּוֹס זָהָב בָּבֶל בְּיַד יְיָ. כִּי כוֹס בְּיַד יְיָ. יַמְטִיר עַל רְשָׁעִים פַּחִים אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ זְלָעָפוֹת מְנָת כּוֹסָם. מָהוּ מְנָת כּוֹסָם. רִבִּי אָבוּן אָמַר. דִּיפְּלֵי פּוֹטֵירִין. כְּדִיפְּלֵי פּוֹטֵירִין אַחַר הַמָּרְחָץ. וּכְנֶגְדָּן עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַשְׁקוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע כוֹסוֹת שֶׁלְּנֶחָמוֹת. יְיָ מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי. דִּשַׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסִי רְוָיָה. וְהָדִין כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא תְּרֵיין.

תַּמָּן תַּנִּינָן. הַמּוֹצִיא יַיִן כְּדֵי מְזִיגַת הַכּוֹס. רִבִּי זְעוּרָה שָׁאַל לְרִבִּי יוֹשִׁיָּה. כַּמָּה הוּא שִׁיעוּרָן שֶׁלְּכוֹסוֹת. אָמַר לֵיהּ. נִלְמוֹד סָתוּם מִן הַמְפוֹרָשׁ. דְּתַנֵּי רִבִּי חִייָה. אַרְבָּעָה [כוּסוֹת] שֶׁאָמְרוּ יֵשְׁנָן רְבִיעִית יַיִן בָּאִיטַלְקִי.

תַּמָּן תַּנִּינָן. מְפַנִּין אֲפִילוּ אַרְבַּע וְחָמֵשׁ קוּפּוֹת. רִבִּי זְעוּרָה שָׁאַל לְרִבִּי יוֹשִׁיָּה. כַּמָּה הִיא שִׁיעוּרָהּ שֶׁלְּקוּפָּה. אָמַר לֵיהּ. נִלְמוֹד סָתוּם מִן הַמְפוֹרָשׁ. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. בְּשָׁלֹשׁ קוּפּוֹת שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ סְאִין תּוֹרְמִין אֶת הַלִּישְׁכָּה.

רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. דְּרִבִּי [יוּדָא] הִיא. דְּתַנֵּי. מַיִם כְּדֵי גְמִיָּיה. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. כְּדֵי מְזִיגַת (הַכּוֹס) [הַמּוֹזֵג] מְזוּג בְּכַמָּה. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. מַיִם כְּדֵי גְמִיָּיה. רִבִּי

יוּדָה אוֹמֵר. כְּדֵי מְזִיגַת הַכּוֹס. יַיִן כְּדֵי גְמִיָּיה. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. כְּדֵי מְזִיגַת הַכּוֹס. כַּמָּה הוּא שִׁיעוּרָן שֶׁלְּכוֹסוּת. רִבִּי מָנָא אָמַר. טֶיטַרְטוֹן וּרְבִיעַ.

מָהוּ לִשְׁתּוֹתָן בְּכֶרֶךְ אֶחָד. מִן מַה דְאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. הַלֵּל אִם שְׁמָעָן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת יָצָא. הָדָא אָמְרָה. אֲפִילּוּ שְׁתָיִין בְּכֶרֶךְ אֶחָד יָצָא. מָהוּ לִשְׁתּוֹתָן מְפוּסָקִין. כְּלוּם אָמְרוּ שֶׁיִּשְׁתֶּה לֹא שֶׁיִּשְׁתַּכֵּר. אִם שׁוֹתֶה הוּא מְפוּסָקִין אֵינוֹ מִשְׁתַּכֵּר. מָהוּ לָצֵאת בְּיַיִן שֶׁלִּשְׁבִיעִית. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. יוֹצְאִין בְּיַיִן שֶׁלִּשְׁבִיעִית. מָהוּ לָצֵאת בְּקוֹנְדִּיטוֹן. מִן מַה דְתַנֵּי בַּר קַפָּרָא. קוֹנְדִּיטוֹן כְּיַיִן. הָדָא אָמְרָה יוֹצְאִין בְּקוֹנְדִּיטוֹן. מָהוּ לָצֵאת בְּהֵן מְזוּגִין. מִן מַה דְתַנֵּי רִבִּי חִייָה. אַרְבָּעָה [כּוֹסוֹת] שֶׁאָמְרוּ יוֹצְאִין בָּהֶן בֵּין בֵּין חַיִּין בֵּין מְזוּגִין. וְהוּא שֶׁיְּהֵא בָהֶן טַעַם וּמַרְאֶה יַיִן. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. מִצְוָה לָצֵאת בְּיַיִן אָדוֹם. [שֶׁנֶּאֱמַר.] אַל תִּרְא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם. תַּנֵּי. מְבוּשָׁל כְּדֵי תַבֵּל. מָהוּ לָצֵאת בְּיַיִן מְבוּשָׁל. רִבִּי יוֹנָה אָמַר. יוֹצְאִין בְּיַיִן מְבוּשָׁל. רִבִּי יוֹנָה כְּדַעְתֵּיהּ. דְּרִבִּי יוֹנָה שָׁתֵי אַרְבַּעְתֵּי כַסּוֹ דְּלֵילֵי פִּסְחָא וְחַזִּיק רֵישֵׁיהּ עַד עֲצָרְתָּא.

רִבִּי יוּדָה בֵּירִבִּי אַלְעַאי שָׁתֵי אַרְבַּעְתֵּי כַסּוֹ דְּלֵילֵי פִּיסְחָא וְחַזִּיק רֵישֵׁיהּ עַד חַגָּא. חֲמָתֵיהּ חָדָא מַטְרוֹנָה אַפּוֹי נְהִירִין. אָמְרָה לֵיהּ. סַבָּא סַבָּא. חָדָא מִן תְּלַת מִילִּין אִית בָּךְ. אוֹ שְׁתֵּיי חֲמַר אַתְּ. אוֹ מַלְוֶה בְרִבִּית אַתְּ. אוֹ מְגַדֵּל חֲזִירִים אַתְּ. אָמַר לָהּ. תִּיפַּח רוּחָהּ דַּהִיא אִיתָתָא. חָדָא מִן אִילֵּין תַּלְתֵּי מִילַּייָא לֵית בִּי. אֶלָּא אוּלְפָנִי שְׁכִיחַ לִי. דִּכְתִיב חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו. רִבִּי אַבָּהוּ אָתָא לְטִיבֶרְיָא. חֲמוֹנֵיהּ תַּלְמִידוֹי דְּרִבִּי יוֹחָנָן אַפּוֹי נְהִירִין. אָמְרוּן קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. אַשְׁכַּח רִבִּי אַבָּהוּ סִימָא. אָמַר לוֹן. לְמָה. אָמְרִין לֵיהּ. אַפּוֹי נְהִירִין. אָמַר לוֹן. דִּילְמָא אוֹרַיְתָא חַדְתָּא שְׁמַע. סָלַק לְגַבֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ. מַה אוֹרַיְיָא חַדְתָּא שְׁמַעְתָּ. אָמַר לֵיהּ. תּוֹסֶפְתָּא עַתִּיקְתָּא. וּקְרָא עָלוֹי. חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו.

אָמַר רִבִּי חֲנִינָה. לוֹגָא דְאוֹרַיְתָא תּוֹמַנְתָּא עַתִּיקְתָּא דְּמוּרַייְסָא דְּצִיפּוֹרִין. אָמַר רִבִּי יוֹנָה. חֲכִים אֲנָא לָהּ. דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי מְכִילִין בָּהּ דְּבַשׁ. תַּנֵּי. חֲצִי שְׁמִינִית טִיבֶּרְנִית יְשָׁנָה. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. הָדָא דִּידָן הֲוָות. וְלָמָּה לֹא אָמַר. עַתִּיקְתָּא. בְּגִין דַּהֲוָות בְּיוֹמֵי. וְאִית דְּאָמְרִין. דַּהֲוָות זְעִירָא. וְרַבָּת וּזְעִירַת. וְלָא זְעִירַת כַּמָּה דַהֲוָות. כַּמָּה הוּא שִׁיעוּרוֹ שֶׁלְּכוֹס. רִבִּי יוֹסֵה בְשֵׁם רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בוּן בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. אֶצְבָּעַיִים עַל אֶצְבָּעַיִים עַל רוּם אֶצְבַּע וּמֶחֱצָה וּשְׁלִישׁ אֶצְבַּע. תַּנֵּי. יָבֵשׁ כְּזַיִת. דִּבְרֵי רִבִּי נָתָן. רַבָּנִן דְּקַיְסָרִין רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בוּן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. אַתְיָא דְּרִבִּי [נָתָן] כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. כְּמַה דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר. בָּרְבִיעִית. כֵּן רִבִּי נָתָן אָמַר. לְכָשֶׁיִּקָּרֵשׁ יְהֵא בוֹ כְּזַיִת.

הלכה ב

משנה: מָזְגוּ לוֹ כוֹס רִאשׁוֹן בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם׃

הלכה: מַה טַעֲמְהוֹן דְּבֵית שַׁמַּי. שֶׁקִּדּוּשַׁת הַיּוֹם גָּרְמָה לַיַּיִן שֶׁיָּבוֹא. וּכְבָר נִתְחַיֵּיב בְּקִדּוּשַׁת הַיּוֹם עַד שֶׁלֹּא בָא הַיַּיִן. מַה טַעֲמְהוֹן דְּבֵית הִלֵּל. שֶׁהַיַּיִן גּוֹרֵם לְקִדּוּשַׁת הַיּוֹם שֶׁתֹּאמַר. דָּבָר אַחֵר. הַיַּיִן תְּדִיר וְקִדּוּשָׁה אֵינָהּ תְּדִירָה.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. מִדִּבְרֵי שְׁנֵיהֶן. יַיִן וְאַבְדָּלָה הַיַּיִן קוֹדֵם. כְּלוּם טַעֲמְהוֹן דְּבֵית שַׁמַּי לֹא שֶׁקִּדּוּשַׁת הַיּוֹם גָּרְמָה לַיַּיִן. וְכָאן הוֹאִיל וְאַבְדָּלָה גָּרְמָה לַיַּיִן שֶׁיָּבוֹא. הַיַּיִן קוֹדֵם. כְּלוּם טַעֲמְהוֹן דְּבֵית הִלֵּל אֶלָּא שֶׁהַיַּיִן תְּדִיר וְקִדּוּשָׁה אֵינָהּ תְּדִירָה. וְכָאן הוֹאִיל וְהַיַּיִן תְּדִירָה וְאַבְדָּלָה אֵינָהּ תְּדִירָה. הַיַּיִן קוֹדֵם. אָמַר רִבִּי מָנָא. מִדִּבְרֵי שְׁנֵיהֶן. יַיִן וְאַבְדָּלָה אַבְדָּלָה קוֹדֵם. כְּלוּם טַעֲמְהוֹן דְּבֵית שַׁמַּי אֶלָּא שֶׁכְּבָר נִתְחַיֵּיב בְּקִדּוּשַׁת הַיּוֹם עַד שֶׁלֹּא בָא הַיַּיִן. וְכָאן הוֹאִיל וְנִתְחַיֵּיב בָּאַבְדָּלָה עַד שֶׁלֹּא בָא הַיַּיִן. אַבְדָּלָה קוֹדֶמֶת. כְּלוּם טַעֲמְהוֹן דְּבֵית הִלֵּל אֶלָּא שֶׁהַיַּיִן גּוֹרֵם לְקִדּוּשַׁת הַיּוֹם שֶׁתֹּאמַר. וְכָאן הוֹאִיל וְהַיַּיִן גּוֹרֵם לָאַבְדָּלָה שֶׁתֹּאמַר. אַבְדָּלָה קוֹדֶמֶת.

אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. מִדִּבְרֵי שְׁנֵיהֶן. מַבְדִּילִין בְּלֹא יַיִן וְאֵין מְקַדְּשִׁין אֶלָּא בְיַיִן. הִיא דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי זְעוּרָה. דְּרִבִּי זְעוּרָה אָמַר. מַבְדִּילִין עַל שֵׁכָר. וְאָזְלִין מִן אָתָר לְאָתָר לְמִישְׁמַע קִידּוּשָׁא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. נְהִגִּין תַּמָּן. בְּמָקוֹם שֶׁאֵין יַיִן שְׁלִיחַ צִיבּוּר יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּיבָה וְאוֹמֵר בְּרָכָה אַחַת מֵעֵין שֶׁבַע. וְחוֹתֵם. מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַשַּׁבָּת.

הלכה ג

משנה: הֵבִיאוּ לְפָנָיו יְרָקוֹת וַחֲזֶרֶת מְטַבֵּל בַּחֲזֶרֶת עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְפַרְפֶּרֶת הַפַּת. הֵבִיאוּ לְפָנָיו מַצָּה וַחֲזֶרֶת וַחֲרוֹסֶת וּשְׁנֵי תַבְשִׁילִין אַף עַל פִּי שֶׁאֵין חֲרוֹסֶת מִצְוָה. רִבִּי לְעָזָר בֵּי רִבִּי צָדוֹק אוֹמֵר מִצְוָה. וּבַמִּקְדָּשׁ מְבִיאִין לְפָנָיו גּוּפוֹ שֶׁל פֶּסַח:

הלכה: חֲבֵרַיָּיא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. צָרִיךְ לְטַבֵּל בַּחֲזֶרֶת שְׁנֵי פְעָמִים. רִבִּי זְעוּרָה בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. אֵינוֹ צָרִיךְ לְטַבֵּל בַּחֲזֶרֶת שְׁנֵי פְעָמִים. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. אִם לֹא טִבֵּל פַּעַם רִאשׁוֹנָה צָרִיךְ לְטַבֵּל פַּעַם שְׁנִיָּיה. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ מַטְבִּילִין פַּעַם אַחַת. וְהַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְעָמִים. סְבַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ עַל הָדָא דְבַר קַפָּרָה. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל בַּר קַפָּרָא. שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ מַטְבִּילִין אוֹתוֹ עִם הַפַּת. וְכָאן אָנוּ מַטְבִּילִין אוֹתוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רִבִּי יוֹחָנָן. יוֹצְאִין בַּמַּצָּה בֵּין שֶׁכִּיווֹן. בֵּין שֶׁלֹּא כִיווֹן. וְהָכָא מְכַיֵּין שֶׁהֵיסֵב. חֲזָקָה כִּיווֹן. מְתִיב רִבִּי יִרְמְיָה קוֹמֵי רִבִּי זְעוּרָה. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. הֵבִיאוּ לְפָנָיו מַצָּה וַחֲזֶרֶת וַחֲרוֹסֶת. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין חֲרוֹסֶת מִצְוָה. חֲזֶרֶת מִצְוָה. אָמַר לֵיהּ. שֶׁכֵּן רַב מְטַבֵּל בַּתַּוּרְדִּין.

תַּגָּרֵי יְרוּשָׁלֵם הָיוּ אוֹמְרִים. בּוֹאוּ וּטְלוּ לָכֶם תַּבְלֵי מִצְוָה. בְּנֵי בֵייתֵיהּ דְּאִיסִּי בְשֵׁם אִיסִּי. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ (דּוּכָה. דּוּ הָכָא עִימָּן) [רוֹבָה. שֶׁהִיא רַבָּה עִמּוֹ]. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר.

צְרִיכָה שֶׁתְּהֵא עַבָה. מִילְתֵיהּ אָמְרָה. זֵיכֶר לַטִּיט. אִית תַּנָיֵי תַנֵי. צְרִיכָה שֶׁתְּהֵא רַכָּה. מִילְתֵיהּ אָמַר. זֵיכֶר לַדָּם.

תַּנֵי וּבְגִבּוּלִין צְרִיכִין שְׁנֵי תַבְשִׁילִין אֶחָד זֵיכֶר לַפֶּסַח וְאֶחָד זֵיכֶר לַחֲגִיגָה.

הלכה ד

משנה: מָזְגוּ לוֹ כוֹס שֵׁנִי וְכָאן הַבֵּן שׁוֹאֵל. אִם אֵין דַּעַת בַּבֵּן לִשְׁאוֹל אָבִיו מְלַמְּדוֹ מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת. שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ מַטְבִּילִין פַּעַם אַחַת וְהַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְעָמִים. שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חָמֵץ וּמַצָּה וְהַלַּיְלָה הַזֶּה כּוּלּוֹ מַצָּה. שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אוֹכְלִין בָּשָׂר צָלִי שָׁלוּק וּמְבוּשָׁל וְהַלַּיְלָה הַזֶּה כּוּלּוֹ צָלִי. וּלְפִי דַּעְתּוֹ שֶׁל בֵּן אָבִיו מְלַמְּדוֹ. מַתְחִיל בְּגָנוּת וּמְסַיֵּים בְּשֶׁבַח וְדוֹרֵשׁ מֵאֲרַמִּי אוֹבֵד אָבִי עַד שֶׁהוּא גּוֹמֵר כָּל הַפָּרָשָׁה. רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵילּוּ בַּפֶּסַח לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ. פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹרִים. פֶּסַח עַל שֵׁם שֶׁפָּסַח הַמָּקוֹם עַל בָּתֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם. מַצָּה עַל שֵׁם שֶׁנִּגְאֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם. מָרוֹר עַל שׁוּם שֶׁמֵּרְרוּ הַמִּצְרִיִּים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם. בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַייָב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם שֶׁנֶּאֱמַר וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם. לְפִיכָךְ אָנוּ חַייָבִין לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְנַצֵּחַ לְגַדֵּל לְמִי שֶׁעָשָׂה לָנוּ אֶת כָּל הַנִּסִּים הָאֵילּוּ וְהוֹצִיאָנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת וְנֹאמַר לְפָנָיו הַלְלוּיָהּ׃

הלכה: תַּנֵי רִבִּי חִייָה. כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָנִים דִּיבְּרָה תוֹרָה. בֶּן חָכָם בֶּן רָשָׁע בֶּן טִיפֵּשׁ בֶּן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאָל. בֶּן חָכָם מָהוּ אוֹמֵר. מָה הָעֵדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְי אֱלֹהֵינוּ אוֹתָנוּ. אַף אַתָּה אֱמוֹר לוֹ. בְּחוֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְי מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים. בֶּן רָשָׁע מָהוּ אוֹמֵר. מָה הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת לָכֶם. מַה הַטּוֹרַח הַזֶּה שֶׁאַתֶּם מַטְרִיחִין עָלֵינוּ בְּכָל (שָׁעָה וְשָׁעָה) [שָׁנָה וְשָׁנָה]. מִכַּיוָן שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל אַף אַתָּה אֱמוֹר לוֹ. בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְי לִי. לִי עָשָׂה. לְאוֹתוֹ הָאִישׁ לֹא עָשָׂה. אִילּוּ הָיָה אוֹתוֹ הָאִישׁ בְּמִצְרַיִם לֹא הָיָה רָאוּי לְהִיגָּאֵל מִשָּׁם לְעוֹלָם. טִיפֵּשׁ מָהוּ אוֹמֵר. מַה זֹּאת. אַף אַתְּ לַמְּדוֹ הִילְכוֹת הַפֶּסַח. שֶׁאֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמוֹן. מַהוּ אֲפִיקוֹמוֹן. שֶׁלֹּא יְהֵא עוֹמֵד מֵחֲבוּרָה זוֹ וְנִכְנָס לַחֲבוּרָה אֲחֶרֶת. בֶּן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאָל אַתְּ פְּתַח לוֹ תְחִילָּה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. אִם אֵין דַּעַת בַּבֵּן אָבִיו מְלַמְּדוֹ.

הלכה ה

משנה: עַד אֵיכָן הוּא אוֹמֵר בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים עַד אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים עַד חֲלָמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מַיִם. וְחוֹתָם בִּגְאוּלָה. רִבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר אֲשֶׁר גְּאָלָנוּ וְגָאַל אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם וְהִגִּיעָנוּ הַלַּיְלָה הַזֶּה וְאֵינוֹ חוֹתֵם. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר כֵּן ה' אֱלֹהֵינוּ יַגִּיעֵנוּ לְרְגָלִים

הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ לְשָׁלוֹם שְׂמֵחִים בְּבִנְיַן עִירְךָ שְׂשִׂים בַּעֲבוֹדָתֶךָ וּבְחִידּוּשׁ בֵּית מִקְדָּשֶׁךָ. וְשָׁם נֹאכַל מִן הַפְּסָחִים וּמִן הַזְּבָחִים אֲשֶׁר הִגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבַּחֲךָ לְרָצוֹן וְנוֹדֶה לְךָ עַל גְּאוּלָּתֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יי גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

הלכה: רַב אָמַר. מִתְּחִילָּה. צָרִיךְ לְהַתְחִיל בְּעֶבֶד הַנֶּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם וגו'. וְאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֶבֶר הַנָּהָר וגו'. וְאַרְבֶּה. אָמַר רִבִּי אָחָא. וְאַרְבֶּךָּ כְתִיב. כַּמָּה רִיבִּים עָשִׂיתִי עִמּוֹ עַד שֶׁלֹּא נָתַתִּי לוֹ אֶת יִצְחָק. דָּבָר אַחֵר. נַעֲשֵׂיתִי לוֹ אוֹרֵב. אֵין חָטָא מִיתַּן לֵיהּ. וְאֵין זָכָה מִיתַּן לֵיהּ.

אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּי. וְכִי יָצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם שֶׁהוּא מַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל. אִילּוּ מַמְתִּין עַד קְרוֹת הַגֶּבֶר אַדַּיִין לֹא הִגִּיעוּ לַחֲצִי גְּאוּלָּה. הֵיאַךְ מַזְכִּירִין גְּאוּלָּה וְאַדַּיִין לֹא נִגְאֲלוּ. וַהֲלֹא לֹא יָצְאוּ אֶלָּא בַּחֲצִי הַיּוֹם. שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא יי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וגו'. אֶלָּא מִכֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל בַּמִּצְוָה אוֹמְרִים לוֹ. מָרֵק. הָתִיב רִבִּי אַבּוּנָה בַּר סְחוֹרָא. לֹא כְבָר הִזְכִּיר עַל הַכּוֹס.

תַּנֵּי. אֵין אוֹמְרִים זְמַן אֶלָּא בִּשְׁלֹשָׁה רְגָלִים בִּלְבַד. אָמַר רִבִּי מָנָא. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבוּעוֹת וּבְחַג הַסּוּכּוֹת. תַּנֵּי. כָּל שֶׁכָּתוּב בּוֹ מִקְרָא קוֹדֶשׁ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר בּוֹ זְמַן. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּמָא. וְיֵאוּת. מִי שֶׁרָאָה תְּאֵינָה בִּכּוּרָת שֶׁמָּא אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר זְמַן. הֲרֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּיפּוּרִים.

בִּיהוּדָה נָהֲגוּ כְּרִבִּי עֲקִיבָה. וּבַגְּלִיל נָהֲגוּ כְּרִבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. עֲבַר וְעָשָׂה בִּיהוּדָה כְּגָלִיל וּבְגָלִיל כִּיהוּדָה. יָצָא. הֲרֵי פּוּרִים. אֵילּוּ קוֹרְאִים בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר וְאֵילּוּ קוֹרְאִין בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר. שַׁנְיָיא הִיא. דִּכְתִיב מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר.

הלכה ו

משנה: מָזְגוּ לוֹ כוֹס שְׁלִישִׁי מְבָרֵךְ עַל מְזוֹנוֹ. רְבִיעִי גּוֹמֵר עָלָיו אֶת הַהַלֵּל וְאוֹמֵר עָלָיו בִּרְכַּת הַשִּׁיר. בֵּין הַכּוֹסוֹת הַלָּלוּ אִם רוֹצֶה לִשְׁתּוֹת יִשְׁתֶּה. בֵּין שְׁלִישִׁי לִרְבִיעִי לֹא יִשְׁתֶּה: אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמָן.

הלכה: כְּתִיב בִּפְרוֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרְכוּ יְי. הִתְנַדְּבוּ רָאשֵׁי עָם. כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָכֶם נִיסִּים יְהוּא אוֹמְרִין שִׁירָה. הְתִיבוֹן. הֲרֵי גְּאוּלַּת מִצְרַיִם. שַׁנְיָיא הִיא. שֶׁהִיא תְחִילַּת גְּאוּלָּתָן. הֲרֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר. שַׁנְיָיא הִיא. שֶׁהָיוּ בְחוּץ לָאָרֶץ. וְאִית דְּבָעֵי מֵימַר. מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר מִשּׁוֹנְאֵיהֶם נִגְאֲלוּ. לֹא נִגְאֲלוּ מִן הַמַּלְכוּת.

לָמָּה. בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִשְׁתַּכֵּר. כְּבָר מְשׁוּכָּר הוּא. מַה בֵּין יַיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַמָּזוֹן מַה בֵּין יַיִן שֶׁלְּאַחַר הַמָּזוֹן. יַיִן שֶׁלְּאַחַר הַמָּזוֹן מְשַׁכֵּר. שֶׁבְּתוֹךְ הַמָּזוֹן אֵינוֹ מְשַׁכֵּר.

רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי אִינְיָינִי בַּר סִיסַיי. מִינֵי זֶמֶר. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. מִינֵי מְתִיקָה. שְׁמוּאֵל אָמַר. כְּגוֹן עַרְדִּילֵי וְגוֹזָלַיָּא דַּחֲנַנְיָה בַּר שִׁילַת.

הלכה ז

משנה: יָשְׁנוּ מִקְצָתָן יֹאכְלוּ. כּוּלָּם לֹא יֹאכְלוּ. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אִם נִתְנַמְנְמוּ יֹאכְלוּ. נִרְדְּמוּ לֹא יֹאכְלוּ: הַפֶּסַח אַחַר חֲצוֹת מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם. הַפִּיגּוּל וְהַנּוֹתָר מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם. בֵּירַךְ בִּרְכַּת הַפֶּסַח פָּטַר אֶת שֶׁל זֶבַח. בֵּרַךְ אֶת שֶׁל זֶבַח לֹא פָטַר אֶת שֶׁל פֶּסַח דִּבְרֵי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר לֹא זוֹ פוֹטֶרֶת זוֹ וְלֹא זוֹ פוֹטֶרֶת זוֹ:

הלכה: לְמָה. מִפְּנֵי הִסְיעַ דַּעַת אוֹ מִשֶּׁם שֶׁעָבַר עָלָיו חֲצוֹת. הַגַּע עַצְמְךָ שֶׁיֵּשׁ שָׁם חֲבוּרָה אֲחֶרֶת. הֲרֵי לֹא עָבַר חֲצוֹת. הֲוֵי. לֵית טַעֲמָא דָּא אֶלָּא מִפְּנֵי הִסְיעַ דַּעַת.

רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. הַפִּיגּוּל וְהַנּוֹתָר מִצְטָרְפִין לְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם כְּדֵי עוֹנְשָׁן בַּכְּזַיִת. מַהוּ שֶׁיִּפְסוֹל אֶת הַתְּרוּמָה. קַל וָחוֹמֶר. אִם מְטַמִּין אֶת הַיָּדַיִם לִפְסוֹל אֶת הַתְּרוּמָה. הֵן עַצְמָן לֹא כָל שֶׁכֵּן. הָהֵן יוֹצֵא מָה אַתְּ עָבֵד לֵיהּ. מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם אוֹ אֵינוֹ מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם. אִין תֵּימַר הָהֵן יוֹצֵא מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם. הַפִּיגּוּל וְהַנּוֹתָר אֵינָן פּוֹסְלִין אֶת הַתְּרוּמָה. וְהָהֵן יוֹצֵא לֹא גָּזְרוּ עָלָיו כְּלוּם. דִּלְמֵּן יְטַמֵּא צַד הַחִיצוֹן וְצַד הַפְּנִימִי. [אָמַר רִבִּי אַבִּין. מָאן אִית לֵיהּ דָּבָר טָמֵא מַחְמַת מַגָּע עַצְמוֹ. לֹא רִבִּי מֵאִיר. וְלֹא כֵן אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. כָּל הַדְּבָרִים טְהוֹרִים בְּרוּבָּן. כֵּיוָן שֶׁחִיתֵּךְ רוּבָּן לְאוֹ כְּפָרוּשׁ הוּא. וְיֵעָשֶׂה כְמַגִּיעַ בּוֹ וְיִהֶא פָּסוּל.] אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה. בְּמִחַתֵּךְ כָּל שֶׁהוּא כָּל שֶׁהוּא וּמַשְׁלִיךְ.

אִית לָךְ מֵימַר. שֶׁעָבַר חֲצוֹת. לֹא מִפְּנֵי הִסְיעַ דַּעַת. הֲוֵיי. לֵית טַעֲמָא (דְּלָא) [אֶלָּא] מִפְּנֵי הִסְיעַ דַּעַת.

אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. דִּלְמָא בֵּירַךְ בִּרְכַּת הַפֶּסַח לֹא פָטַר שֶׁלְּזֶבַח. וְשֶׁלְּזֶבַח פָּטַר שֶׁלְּפֶסַח. שֶׁהַפֶּסַח בְּכָלַל הַזֶּבַח. אָמַר רִבִּי מָנָא. הַפֶּסַח עִיקָּר וְהַזֶּבַח טְפֵילָה.